

DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK

EUROSYSTEMET

DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK

BCE ECB EZB EKT EKP

**HISTORIE,
ROLLE OG
OPGAVER**

**AF
HANSPETER K. SCHELLER
ANDEN REVIDEREDE
UDGAVE 2006**

DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK

EUROSYSTEMET

DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK

© BCE ECB EZB EKT EKP

**HISTORIE,
ROLLE OG
OPGAVER**

**AF
HANSPETER K. SCHELLER
ANDEN REVIDEREDE
UDGAVE 2006**

© Den Europæiske Centralbank, 2006

Adresse

Kaiserstrasse 29
D-60066 Frankfurt am Main
Tyskland

Postadresse

Postfach 16 03 19
D-60066 Frankfurt am Main
Tyskland

Telefon

+49 69 1344 0

Internet

<http://www.ecb.int>

Fax

+49 69 1344 6000

Telex

411 144 ecb d

Alle rettigheder forbeholdt. Fotokopiering til uddannelsesformål eller i ikke-kommercielt øjemed er tilladt, såfremt kilden angives.

Fotos: Claudio Hils, Martin Joppen, Robert Metsch og Martin Starn, Det Europæiske Fællesskab, Europa-Parlamentet og IMF.

Skæringsdato for data i denne bog var 30. september 2006

ISBN 92-899-0027-X (online)

INDHOLD

FORKORTELSER OG AKRONYMER	8	
FORORD	9	
TAK	11	
INDLEDNING	12	
KAPITEL 1		
ØMU, ECB OG EUROEN	15	
1.1	Vejen til ØMU og euroen	15
1.1.1	De første skridt i retning af europæisk monetær integration	15
1.1.2	Det Europæiske Monetære System og Den Europæiske Fællesakt	19
1.1.3	Traktaten om Den Europæiske Union	21
1.1.4	Realiseringen af ØMU og overgangen til euro	22
1.2	ØMU – retsgrundlag og karakteristika	28
1.2.1	Retsgrundlag	29
1.2.2	Karakteristika	30
KAPITEL 2		
CENTRALBANKVIRKSOMHED I ØMU - JURIDISKE, INSTITUTIONELLE OG ORGANISATORISKE ASPEKTER	43	
2.1	ECB, ESCB og eurosystemet	43
2.1.1	ESCB og eurosystemet som institutionelt forbindelsesled mellem ECB og de nationale centralbanker	44
2.1.2	ECB som en specialiseret organisation i fællesskabsretten	45
2.1.3	Euroområdetets nationale centralbanker er en integrerende del af eurosystemet	46
2.1.4	De nationale centralbanker i de ikke-deltagende EU-lande	47
2.2	Målsætninger	47
2.2.1	Hovedmålet er prisstabilitet	47
2.2.2	Støtten til de generelle økonomiske politikker	49
2.2.3	Princippet om en åben markedsøkonomi	49
2.3	Tildeling af opgaver i henhold til traktaten	49
2.3.1	Eurosystemets grundlæggende opgaver	50
2.3.2	Andre opgaver	51
2.4	Centraliseret beslutningstagning og operationel decentralisering	51
2.5	ECBs rolle i eurosystemet	53
2.5.1	Centrum for beslutningstagningen i ESCB og Eurosystemet	53
2.5.2	Konsekvent gennemførelse af de politiske beslutninger	65
2.5.3	ECBs lovgivningsmæssige beføjelser	70
2.5.4	ECBs rådgivende aktiviteter	72

2.5.5	Overholdelse af forbuddet mod monetær finansiering og privilegeret adgang	75
2.5.6	ECBs udførelse af opgaver overtaget fra EMI	76

KAPITEL 3

ECB-politikker og eurosystem-aktiviteter	79	
3.1	Gennemførelsen af pengepolitikken	79
3.1.1	Teoretisk fundament	79
3.1.2	ECBs pengepolitiske strategi	82
3.1.3	Pengepolitiske operationer	88
3.2	Eksterne transaktioner	92
3.2.1	Transaktioner i udenlandsk valuta	93
3.2.2	Forvaltning af valutareserven	95
3.3	Betalings- og clearingsystemer	100
3.3.1	Betalings- og værdipapirafviklingsfaciliteter	101
3.3.2	Overvågning af betalings- og værdipapirafviklingssystemer	103
3.4	Euromønter og -sedler	104
3.5	Indsamling og udarbejdelse af statistisk information	110
3.6	Økonomisk forskning	112
3.7	ECBs bidrag til tilsyn og finansiell stabilitet	113
3.8	Eurosystem-interne finansielle forbindelser	115
3.8.1	ECBs finansielle midler	116
3.8.2	Fordeling af de monetære indtægter	120
3.9	Tjenesteydelser vedrørende forvaltning af valutareserver til officielle udenlandske kunder	122

KAPITEL 4

ECB og Det europæiske Fællesskab	125	
4.1	Uafhængighed	125
4.1.1	Institutionel uafhængighed	126
4.1.2	Juridisk uafhængighed	126
4.1.3	Personlig uafhængighed	127
4.1.4	Funktionel og driftsmæssig uafhængighed	127
4.1.5	Finansiell og organisatorisk uafhængighed	128
4.2	Demokratisk ansvarlighed	129
4.2.1	Ansvarlighed - et centralt aspekt i forbindelse med legitimitet	129
4.2.2	Karakteren af ECBs ansvarlighed og begrebets anvendelsesområde	130
4.2.3	Udøvelse af ansvarlighed	130
4.3	Dialog og samarbejde med fællesskabsinstitutioner og -organer	133
4.3.1	Europa-Parlamentet	134
4.3.2	Rådet og Eurogruppen	135
4.3.3	Europa-Kommissionen	137
4.3.4	Det Økonomiske og Finansielle Udvalg	138
4.3.5	Udvalget for Økonomisk Politik	139
4.3.6	Makroøkonomisk dialog	140
4.4	ECBs sprogpolitik	140

4.5	Domstolsprøvelse i De Europæiske Fællesskabers Domstol	141
4.6	Kontrol af den finansielle styring og integritet	142
KAPITEL 5		
ECBs DELTAGELSE I INTERNATIONALT SAMARBEJDE		145
5.1	Baggrund	145
5.2	Politikindholdet i ECBs internationale forbindelser	147
5.3	ECBs forbindelser til internationale organisationer	147
5.3.1	Den Internationale Valutafond	148
5.3.2	Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling	150
5.4	ECBs deltagelse i uformelle fora for finansministre og centralbankchefer	151
5.4.1	G7s finansministre og centralbankchefer	151
5.4.2	G10s finansministre og centralbankchefer	152
5.4.3	G20s finansministre og centralbankchefer	152
5.4.4	Forum for Finansiell Stabilitet	153
5.4.5	Den Internationale Betalingsbank og centralbankfora	153
KAPITEL 6		
VIRKSOMHEDEN ECB		157
6.1	Målsætning	157
6.2	Corporate governance	157
6.2.1	Styrelsesrådets og Direktionens rolle i corporate governance	158
6.2.2	Eksterne og interne kontrolinstanser	158
6.2.3	Adgang til ECBs arkiver	160
6.3	Organisationsstruktur	161
6.4	ECBs medarbejdere og personaleforhold	161
6.4.1	Medarbejdere	161
6.4.2	ECBs personalerepræsentation	163
6.4.3	Social dialog inden for ESCB	163
6.5	Hovedsæde og bygning	164
BILAG 1		167
UDDRAG AF TRAKTATEN OM OPRETTELSE AF DET EUROPÆISKE FÆLLESSKAB		167
BILAG 2		185
PROTOKOL OM STATUTTEN FOR DET EUROPÆISKE SYSTEM AF CENTRALBANKER OG DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK		185
ORDLISTE		207
LITTERATURLISTE		221
STIKORDSREGISTER		229

BOKSE

Boks 1	Vejen frem til euroen	16
Boks 2	Oversigt over EMIs forberedende arbejde	23
Boks 3	Uigenkaldeligt fastlåste omregningskurser	26
Boks 4	Europæisk integration – en kronologisk oversigt	28
Boks 5	Fællesskabets finanspolitiske rammer	33
Boks 6	Betingelser for at indføre euroen	35
Boks 7	Fordele ved prisstabilitet	48
Boks 8	Medlemmer af Styrelsesrådet (1. juni 1998 – 1. juli 2004)	60
Boks 9	Den pengepolitiske transmissionsmekanisme	80
Boks 10	Grunde til at stræbe efter en lav positiv inflationsrate	84
Boks 11	De to søjler i ECBs pengepolitiske strategi	86
Boks 12	Markedsoperationer og stående faciliteter	90
Boks 13	Reservekrav	92
Boks 14	Fælleserklæring om guld (8. marts 2004)	99
Boks 15	Fra design til omløb: udarbejdelsen af eurosedler og euromønter	106
Boks 16	Fordelingsnøgle for kapitalindskud i ECB	116

TABELLER

Tabel 1	Rotationsordning med to grupper (første fase) – centralbankchefernes stemmeafgivningsfrekvens i de to grupper	57
Tabel 2	Rotationsordning med tre grupper (anden fase) - centralbankchefernes stemmeafgivningsfrekvens i de tre grupper	58
Tabel 3	Eurosystemets pengepolitiske operationer	88
Tabel 4	Fordelingsnøglen for kapitalindskud i ECB (i pct.)	117

FIGURER

Figur 1	ESCB og eurosystemet	43
Figur 2	ECBs stabilitetsorienterede pengepolitiske strategi	85
Figur 3	ECBs organisatoriske opbygning	161

DIAGRAMMER

Diagram 1	Rotationsordning med tre grupper for ECBs styrelsesråd (scenario for et euroområde med 27 medlemslande)	59
-----------	---	----

ILLUSTRATIONER

1	Traktaten om Den Europæiske Union (Maastricht-traktaten) med statuten for ESCB og ECB, der blev undertegnet 7. februar 1992	14
2	Møde i Styrelsesrådet, ECB, november 2006	42
3	Oplyst eurotegn foran <i>Eurotower</i>	78
4	ECBs formand Jean-Claude Trichet under en høring i Europa-Parlamentet, september 2005	124

5	Jean-Claude Trichet med G7-landenes finansministre og centralbankchefer ved IMF's årsmøde i Singapore, september 2006	144
6	<i>Eurotower</i> , ECBs hovedsæde i Frankfurt am Main	156
7	Model af ECBs fremtidige hovedsæde	165

FORKORTELSER OG AKRONYMER

BEPG	De overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker
BIS	Den Internationale Betalingsbank
BNP	Bruttonationalprodukt
BSC	Banktilsynskomiteen
CESR	Det Europæiske Værdipapirtilsynsudvalg
CGFS	Komiteen for det globale finansielle system
CMFB	Udvalget for Penge-, Kreditmarkeds- og Betalingsbalancestatistik
CPSS	Komiteen for betalings- og afviklingssystemer
EBA	Euro Banking Association
Ecofin	Rådet i sin sammensætning af økonomi- og finansministre
EDRC	OECDs komite for gennemgang af økonomi og udvikling
EF	Det Europæiske Fællesskab
EFC	Det Økonomiske og Finansielle Udvalg
EFT	EF-Tidende
EMFC	Den Europæiske Fond for Monetært Samarbejde
EMI	Det Europæiske Monetære Institut
EMS	Det Europæiske Monetære System
EPC	Udvalget for Økonomisk Politik
ERM	Den europæiske valutakursmekanisme
ESCB	Det Europæiske System af Centralbanker
EU	Den Europæiske Union
EUT	EU-Tidende
EØF	Det Europæiske Økonomiske Fællesskab
FSF	Forum for Finansiell Stabilitet
HICP	Det harmoniserede forbrugerprisindeks
IMF	Den Internationale Valutafond
IMFC	Den Internationale Monetære og Finansielle Komite
MFI	Monetær finansiell institution
OECD	Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling
OLAF	Det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svig
ROSC	Rapporter om overholdelse af standarder og koder
RTGS	Realtidsbruttoafviklingssystem (RTGS-system)
SDR	Særlige trækningsrettigheder
Target	Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer System
ØMU	Den Økonomiske og Monetære Union

FORORD

ECB tillægger principperne om åbenhed og gennemsigtighed stor betydning og lever bl.a. op til sin forpligtelse på dette område ved at udgive et stort antal publikationer, der forklarer ECBs mål og aktiviteter. Ud over de hyppige og omfattende publikationer om den løbende udvikling inden for ECBs kompetenceområde udgives der *Working Papers* og *Occasional Papers* om udvalgte emner. ECB anvender derfor en betydelig del af sine resurser til kommunikation med bankverdenen, markedsdeltagerne, den akademiske verden og offentligheden.

ECB udgiver ligeledes omfattende monografier om sin rolle og sine aktiviteter. Den første publikation i denne serie havde titlen "The Monetary Policy of the ECB", og anden udgave af bogen blev udgivet i 2004. I denne bog sættes der fokus på ECBs historie, rolle og funktion, og organisationen ansues fra en juridisk, institutionel og organisatorisk synsvinkel. Bogen beskriver de processer, der førte til etableringen af ECB og indførelsen af euroen, den rolle og de funktioner, der varetages af ECB som leder af EUs pengepolitiske team, hvilket vil sige eurosystemet, og de forskellige aspekter af ECBs status som overnational organisation, der er etableret i henhold til fællesskabslovgivningen. Alle disse elementer udgør baggrunden for ECBs og eurosystemets politikker og aktiviteter, og det er vores håb, at bogen giver et dybere kendskab, som kan føre til en endnu bedre forståelse af ECBs målsætninger og hensigter. Samtidig tegner bogen et billede af den vigtige rolle, som de nationale centralbanker spiller inden for eurosystemet under ECBs ledelse. ECBs og de nationale centralbankers fælles tiltag og tætte samarbejde inden for eurosystemet sikrer, at eurosystemets mandat opfyldes på rette måde.

De nationale centralbanker blev udviklet over en lang årrække; fra 50 til 200 år i nogle tilfælde. Til sammenligning blev ECB nærmest udviklet i lyn tempo. For ti år siden begyndte Det Europæiske Monetære Institut (EMI), der var forløber for ECB, sammen med Den Europæiske Unions nationale centralbanker, at forberede det fremtidige europæiske centralbanksystem samt lederen af dette system, ECB. Blot fem år senere overtog ECB, i sin egenskab af eurosystemets leder, ansvaret for den fælles pengepolitik for euroområdet, dvs. for en af verdens to vigtigste valutaer. Indledningen af tredje fase af Den Økonomiske og Monetære Union (ØMU) i 1999 var imidlertid ikke ensbetydende med afslutningen på ECBs udvikling. Der var stadig mange spørgsmål at tage stilling til – herunder især indførelsen af eurosedler og -mønter i 2002 – inden overgangen til ØMU kunne fuldføres. Samtidig skulle ECB også selv udvikle sig som organisation.

Indførelsen af euroen har betydet en stor ændring for alle i euroområdet. Den forventes endvidere at øge efterspørgslen efter information om den organisation, der er ansvarlig for euroens stabilitet. Da ECB opererer under yderst komplekse forhold, er det så meget desto vigtigere at imødekomme kravene om information fra ECBs multinationale publikum og forsyne det med en god håndbog. Det er grunden til, at Styrelsesrådet bad en ekspert på området, som siden begyndelsen af 1990'erne har spillet en fremtrædende rolle i forberedelsen af ØMU og etableringen og udviklingen af ECB, om at skrive denne bog.

Bogen henvender sig til alle, der ønsker at opnå en større og dybere forståelse af ECBs juridiske, institutionelle og organisatoriske aspekter. EU-udvidelsen har gjort publikum endnu større, og ECB forventer, at efterspørgslen efter information vil stige tilsvarende. I denne forbindelse vil jeg gerne nævne, at cheferne for de nationale centralbanker i de nye EU-lande har været medlem af ECBs generelle råd siden 1. maj 2004, og at deres nationale centralbanker fra samme dato har været fuldgældige medlemmer af Det Europæiske System af Centralbanker (ESCB). Når konvergenskriterierne er opfyldt, er det planen at indføre den fælles valuta i disse lande, som alle har forpligtet sig til at respektere bestemmelserne i Maastricht-traktaten uden forbehold. ECB hilste udvidelsesprocessen velkommen og vil bistå med en meget omhyggelig forberedelse af konvergensprocessen i tæt samarbejde med de nationale centralbanker.

Jeg er sikker på, at denne bog vil give nyttig information til alle, der er interesserede i ECBs arbejde.

Jean-Claude Trichet
Formand for ECB

TAK

Den store efterspørgsel efter første udgave af min bog har betydet, at ECB er løbet tør for kopier af bogen, og det er derfor blevet besluttet at trykke den i en 2. udgave. Det har givet mig lejlighed til at opdatere teksten, så den afspejler den seneste udvikling både inden for og uden for eurosystemet. Under arbejdet med at løse denne opgave har jeg til stadighed nydt godt af den yderst værdifulde assistance, jeg har fået fra mine kolleger i ECB, ikke mindst Afdelingen for Sprogtenester og Afdelingen for Officielle Publikationer og Bibliotek.

Hanspeter K. Scheller
Frankfurt am Main, september 2006

INDLEDNING

Centralbankvirksomhed i Europa var før i tiden ensbetydende med kontantudstedelse og forvaltning af det nationale pengevæsen. Den nationale valuta var en uundværlig del af den nationale suverænitets, og de nationale pengesedler, som blev stadig vigtigere i pengeomløbet og til sidst erstattede guld- og sølvmonter med pariværdi som lovligt betalingsmiddel, fik national kultur- og symbolværdi. Samtidig med at pengesedlerne blev det mest anvendte betalingsmiddel i den moderne forretningsverden, spillede centralbankerne, som udstedte dem, en stadig vigtigere rolle, og pengepolitikken blev en væsentlig del af landenes økonomiske politikker.

På denne baggrund var oprettelsen af en økonomisk og monetær union i Europa i slutningen af det 20. århundrede helt enestående, idet der i en stor del af Europa blev indført et nyt pengepolitisk system med én fælles valuta. De 12 EU-lande, som foreløbig har indført euroen, repræsenterer to tredjedele af EUs samlede befolkning, og det forventes, at euroområdet med tiden bliver udvidet til at omfatte flere af EU-landene.

Overførslen af pengepolitikken til fællesskabsniveau har krævet store ændringer i den europæiske centralbankstruktur. Som led i overnationaliseringen af det europæiske centralbankvæsen blev der etableret en ny overnational monetær institution, Den Europæiske Centralbank, og de nationale centralbanker blev integreret i Det Europæiske System af Centralbanker (ESCB) eller i eurosystemet, der er en undergruppe heraf. Hidtil er der på intet andet område inden for Det Europæiske Fællesskabs politikker nået samme dybde og integration som den fælles penge- og valutakurspolitik. På intet andet område har Fællesskabet udviklet en egen identitet mere overbevisende, end det er tilfældet med euroen og ECB.

ECB er også indbegrebet af moderne centralbankvirksomhed. Hovedmålsætningen med ECBs pengepolitik er at fastholde prisstabilitet. ECB er fuldstændig uafhængig og har et klart og utvetydigt mandat. ECB skal stå til ansvar over for befolkningen og de folkevalgte repræsentanter under opfyldelsen af sit mandat. Disse karakteristika er ikke udelukkende et resultat af udviklingen i Europa, de stemmer også overens med de globale tendenser. Udviklingen fremgår dog ingen steder så tydeligt som i statuten for Den Europæiske Centralbank og Det Europæiske System af Centralbanker, der udgør ECBs retsgrundlag. Det, at de er indbefattet i EF-traktaten med en kvasi-forfatningsmæssig status, understreger deres betydning i det nye pengepolitiske system i Europa. Kodificeringen af centralbanklovgivningen i EF-traktaten og statuten kommer formentlig til at tjene som benchmark for centralbanklovgivning uden for EU. Schweiz har eksempelvis for nylig revideret landets nationalbanklov, så den ligner ESCB-statuten.

Formålet med denne bog er at introducere læseren for ECBs historie, rolle og opgaver inden for rammerne af Den Økonomiske og Monetære Union (ØMU). Bogen er inddelt i seks kapitler, der beskriver forskellige aspekter af ECB; som politisk beslutningstager, fællesskabsinstitution og ECBs rolle som kernen i og den centrale leder af eurosystemet.

Kapitel 1 giver et kort overblik over oprettelsen af ØMU og ECB og overgangen til euro. Her sættes ECB ind i en sammenhæng med målsætningerne og ordningerne for ØMU set fra et EU-perspektiv.

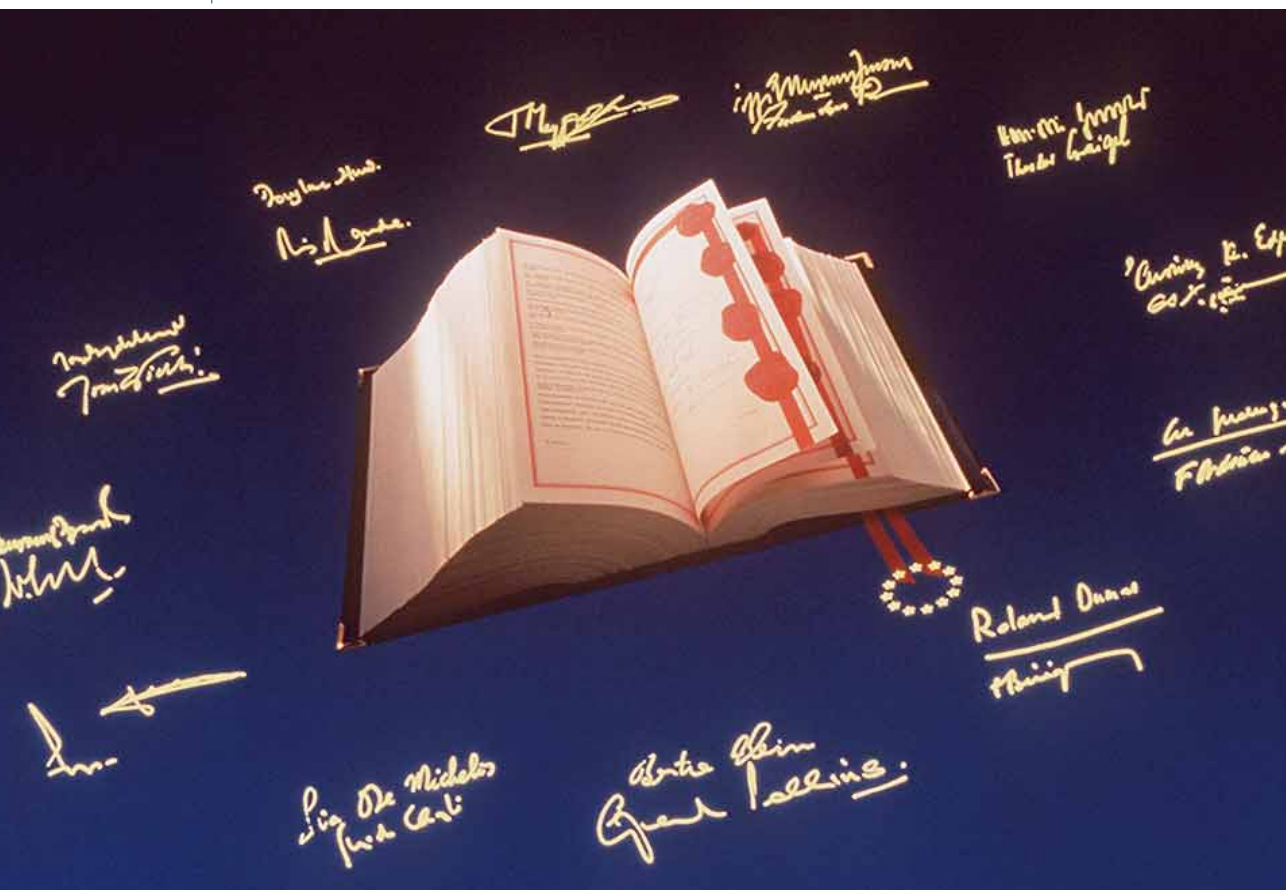
Kapitel 2 sætter fokus på de juridiske, institutionelle og organisatoriske aspekter af europæisk centralbankvirksomhed, som er opstået i forbindelse med realiseringen af ØMU.

Kapitel 3 beskriver ECBs politikker og deres gennemførelse som følge af eurosystemets aktiviteter samt intra-eurosystem finansielle forbindelser.

Kapitel 4 giver et overblik over ECBs status og rolle inden for Det Europæiske Fællesskabs institutionelle rammer. Selv om ECB er uafhængig i forhold til Fællesskabets institutioner og organer, er centralbanken en del af Fællesskabets institutionelle og politiske rammer og derfor underlagt fællesskabslovgivningen. For så vidt angår opfyldelsen af mandatet, står ECB til ansvar over for Europa-Parlamentet og den europæiske befolkning. ECBs handlinger og undladelser kan prøves i EF-Domstolen, og den finansielle integritet vurderes nøje af Den Europæiske Revisionsret.

Kapitel 5 beskriver ECBs rolle som euroområdet repræsentant udadtil. Den stigende globalisering betyder, at det er yderst vigtigt, at ECB i opfyldelsen af sit mandat deltager i internationale organisationer og fora.

Kapitel 6 præsenterer virksomheden ECB. Her forklares det bl.a., hvordan målsætningen har fået konkret form i ECBs corporate governance, interne organisation og personalepolitik.

Traktaten om Den Europæiske Union (Maastricht-traktaten) med statuten for ESCB og ECB, der blev undertegnet 7. februar 1992.

I ØMU, ECB OG EUROEN

I dette kapitel gennemgås den trinvis udvikling hen imod en økonomisk og monetær union, og der gives en beskrivelse af dens væsentligste organisatoriske træk.

1.1 VEJEN TIL ØMU OG EUROEN

Hvordan begyndte det hele? Et muligt udgangspunkt for den kronologiske udvikling hen imod en økonomisk og monetær union i Europa kunne være Rom-traktaten¹, som trådte i kraft 1. januar 1958. Realiseringen af ØMU er, når alt kommer til alt, et resultat af den europæiske integration, og måske endda det vigtigste resultat hidtil. Rom-traktatens forfattere havde dog endnu ikke en fælles valuta i tankerne. Målene i de oprindelige traktater var langt mere begrænsede.

Et andet udgangspunkt kunne være 1989, hvor Det Europæiske Råd besluttede at realisere ØMU inden udgangen af århundredet. Det ville imidlertid være historisk ukorrekt at forbigå de første skridt hen imod europæisk monetær integration, som blev taget i midten af 1960'erne. De første forsøg på monetær integration var ikke alle lige vellykkede; fremskridt vekslede med tilbageskridt. Ikke desto mindre var resultaterne og erfaringerne, der blev gjort i denne periode, et uundværligt led i udformningen af den monetære integrationsproces, der omsider kom fra start i 1990'erne.

På denne baggrund er det mest korrekte udgangspunkt sandsynligvis 1962 (se boks 1) og et dokument udarbejdet af Europa-Kommissionen med titlen *Marjolin-memorandummet*. Dokumentet satte gang i den første diskussion om monetær integration på fællesskabsplan og førte til de første, om end meget begrænsede, tiltag i retning af et monetært samarbejde.

1.1.1 De første skridt i retning af europæisk monetær integration

De Europæiske Fællesskabers grundlæggere, som forhandlede Rom-traktaten i 1950'erne, gjorde sig ingen tanker om en fælles valuta. De oprindelige mål for Det Europæiske Økonomiske Fællesskab (EØF) var i det store hele begrænset til indførelsen af en toldunion og et fælles landbrugsmarked. Integration på det monetære område blev ikke anset for nødvendig i den forbindelse. Alle seks EØF-lande var desuden med i det forholdsvis velfungerende, verdensomspændende valutasamarbejde (Bretton Woods-systemet). Inden for dette system var valutakurserne faste, men justerbare, og de var forholdsvis stabile indtil midten af 1960'erne, både inden for EØF og på verdensplan.

Tanken om en fælles valuta for EØFs medlemslande blev første gang lanceret i Europa-Kommissionens memorandum af 24. oktober 1962 (det såkaldte *Marjolin-*

¹ Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab (EØF) og traktaten om oprettelse af Det Europæiske Atomenergifællesskab (Euratom). Traktaterne trådte i kraft 1. januar 1958. Ud over disse to nye fællesskaber var Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab (EKSF) i kraft (sidstnævnte blev oprettet i 1952 for en periode af 50 år).

1962	Europa-Kommissionen fremsætter sit første forslag om en økonomisk og monetær union (det såkaldte <i>Marjolin-memorandum</i>).
Maj 1964	Der nedsættes en komite af centralbankchefer fra medlemslandene i Det Europæiske Økonomiske Fællesskab (EØF), som skal institutionalisere samarbejdet mellem centralbankerne i EØF.
1971	Werner-rapporten opstiller en plan for realiseringen af en økonomisk og monetær union i Fællesskabet senest i 1980.
April 1972	Der indføres et system ("valutaslangen"), der skal føre til en gradvis indsnævring af grænserne for udsving mellem EØF-landenes valutaer.
April 1973	Den Europæiske Fond for Monetært samarbejde (FECOM) oprettes for at sikre, at valutaslangen fungerer efter hensigten.
Marts 1979	Det Europæiske Monetære System (EMS) dannes.
Februar 1986	Den Europæiske Fællesakt underskrives.
Juni 1988	Det Europæiske Råd giver et ekspertudvalg med Jacques Delors som formand (" <i>Delors-udvalget</i> ") mandat til at fremsætte forslag til gennemførelse af ØMU.
Maj 1989	" <i>Delors-rapporten</i> " forelægges Det Europæiske Råd.
Juni 1989	Det Europæiske Råd vedtager at gennemføre ØMU i tre faser.
Juli 1990	Første fase af ØMU indledes.
December 1990	Regeringskonference, som skal forberede anden og tredje fase af ØMU.
Februar 1992	Traktaten om Den Europæiske Union (" <i>Maastricht-traktaten</i> ") underskrives.
Oktober 1993	Frankfurt am Main vælges som hjemsted for EMI og ECB, og en formand for EMI udpeges.
November 1993	Traktaten om Den Europæiske Union træder i kraft.
December 1993	Alexandre Lamfalussy udnævnes til formand for EMI, der etableres pr. 1. januar 1994.
Januar 1994	Anden fase af ØMU indledes, og arbejdet i EMI begynder.
December 1995	Det Europæiske Råd i Madrid vedtager navnet på den fælles valuta, og der opstilles en tidsplan for euroens indførelse og overgangen til eurosedler og -mønter.
December 1996	EMI forelægger Det Europæiske Råd prøveeksemplarer af eurosedler.
Juni 1997	Det Europæiske Råd vedtager stabilitets- og vækstpagten.
Maj 1998	Belgien, Tyskland, Spanien, Frankrig, Irland, Italien, Luxembourg, Holland, Østrig, Portugal og Finland anses for at opfylde de nødvendige betingelser for at indføre euroen som fælles valuta. Medlemmerne af ECBs direktion udnævnes.
Juni 1998	ECB og ESCB oprettes.
Oktober 1998	ECB bekendtgør strategien og de operationelle rammer for den fælles pengepolitik, som den vil føre fra januar 1999.
Januar 1999	Tredje fase af ØMU indledes. Euroen bliver fælles valuta for euroområdet. Omregningskurserne fastlæses uigenkaldeligt for de deltagende medlemslandes tidligere nationale valutaer. Der føres fælles pengepolitik for euroområdet.
Januar 2001	Grækenland tilslutter sig som det 12. EU-land i euroområdet.

Januar 2002	Kontantombytning. Eurosedler og -mønter indføres og er eneste lovlige betalingsmiddel i euroområdet fra udgangen af februar 2002.
Maj 2004	De nationale centralbanker i de ti nye EU-lande indtræder i ESCB.

memorandum). Kommissionen krævede i sit memorandum, at toldunionen inden udgangen af 1960'erne skulle føre til oprettelsen af en økonomisk union med uigenkaldeligt faste valutakurser mellem medlemslandenes valutaer. Da Bretton Woods-systemet imidlertid sikrede udbredt valutakursstabilitet, var medlemslandene af den opfattelse, at valutakursstabiliteten inden for EØF kunne sikres, uden at der blev indført nye institutionelle ordninger på fællesskabsplan. Bortset fra at der i 1964 blev nedsat en komite af chefer for centralbankerne i EØF-medlemslandene (Centralbankchefkomiteen), skete der ingen opfølgning på memorandummet. Centralbankchefkomiteen var et supplement til Det Monetære Udvalg, der er omhandlet i EØF-traktatens artikel 105, stk. 2.

Til at begynde med havde Centralbankchefkomiteen et meget begrænset mandat, men med årene fik den gradvist større betydning og blev centrum for det monetære samarbejde mellem Fællesskabets centralbanker. Komiteen udviklede således rammen for det monetære samarbejde, der senere blev etableret på fællesskabsplan. Dens arbejde viste sig også at blive afgørende i forbindelse med den endelige etablering af ØMU.²

Sidst i tresserne havde det internationale miljø ændret sig betydeligt. Bretton Woods-systemet viste som følge af den amerikanske betalingsbalancepolitik stadig flere svaghedstegn. EØF-landenes prioriteringer i forbindelse med den økonomiske politik blev mere og mere forskellige. Større pris- og omkostningsdivergenser mellem landene førte til adskillige valutakurs- og betalingsbalancekriser, der efterfølgende truede med at forårsage et sammenbrud af toldunionen og det fælles landbrugsmarked, som indtil da havde fungeret ganske tilfredsstillende.

I 1969 fremlagde Europa-Kommissionen den såkaldte *Barre-plan*, som gik ud på at skabe en særskilt monetær identitet i Fællesskabet.³ Barre-planen dannede grundlag for stats- og regeringschefernes opfordring til Ministerrådet på mødet i Haag om at udarbejde en plan for en trinvis indførelse af en økonomisk og monetær union. Opgaven blev løst af en ekspertgruppe under ledelse af den luxembourgske premierminister Pierre Werner. Gruppens arbejde resulterede i 1970 i udgivelsen af Werner-rapporten⁴, hvori der blev fremsat forslag om en trinvis indførelse af en økonomisk og monetær union inden 1980. Parallelt med denne udvikling blev de første mekanismer til ydelse af monetær og finansiel støtte inden for Fællesskabet etableret i 1970 og 1971.⁵

² Nærmere oplysninger findes i D. Andrews (2003) og G.D. Baer (1994).

³ Meddelelse fra Kommissionen til Rådet om udarbejdelsen af en plan i flere faser med henblik på oprettelse af en økonomisk og monetær union, 12. februar 1969.

⁴ Rapport fra arbejdsgruppen ledet af Pierre Werner om oprettelse af en økonomisk og monetær union.

⁵ Aftale af 9. februar 1970 mellem centralbankerne i EØF om oprettelse af en kortfristet monetær støttemekanisme og Ministerrådets afgørelse af 22. marts 1971 om oprettelsen af en mekanisme til mellemfristet finansiel støtte blandt EØF-landene.

I marts 1971 blev medlemslandene enige om at oprette en økonomisk og monetær union.⁶ I første fase blev der indført et fælles system til gradvis indsnævring af udsvingsbåndene for medlemslandenes valutaer. Systemet, der fik betegnelsen "slangen"⁷, blev sat i drift i april 1972. I 1973 blev Den Europæiske Fond for Monetært Samarbejde (EMCF)⁸ oprettet. EMFC skulle udgøre kernen i en fremtidig organisation af medlemslandenes centralbanker. Endelig vedtog Rådet i 1974 en beslutning om at opnå en høj grad af konvergens i Fællesskabet⁹ og et direktiv om stabilitet, vækst og fuld beskæftigelse¹⁰ med henblik på at styrke samordningen af de økonomiske politikker.

I midten af 1970'erne havde integrationsprocessen imidlertid mistet fart på grund af det pres, der var opstået som følge af de forskellige politiske reaktioner på de økonomiske stød i perioden. "Slangen" blev reduceret til en valutakursmekanisme mellem den tyske mark, Benelux-landenes valutaer og den danske krone (desuden udgjorde to ikke-fællesskabsvalutaer – den svenske krone og den norske krone – i et stykke tid en del af systemet). De andre fællesskabsvalutaer var aldrig eller kun i kortere perioder med i systemet.¹¹ EMCF viste sig at være en tom skal med begrænsede "bogføringsopgaver". Medlemslandene og de nationale centralbanker var utilbøjelige til at tildele fonden politiske beføjelser, fordi det juridiske grundlag for EMCF bragte fonden under fællesskabsinstitutionernes kontrol.

⁶ Resolution af 22. marts 1971 fra Rådet og repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer om den trinvis gennemførelse af Den Økonomiske og Monetære Union i Fællesskabet (EFT C 28, 27.3.1971, s. 1).

⁷ Valutaslangen skulle sørge for, at de deltagende valutaers kurs holdt sig inden for et udsvingsbånd på $\pm 2,25$ pct. i modsætning til det teoretisk mulige udsvingsbånd på 4,5 pct., der var resultatet af de enkelte valutaers udsvingsbånd på $\pm 2,25$ pct. omkring centralkursen i forhold til den amerikanske dollar ("slangen i tunnelen"). De respektive udsvingsgrænser skulle forsvares ved hjælp af interventioner i amerikanske dollar og fællesskabsvalutaer. Udsvingsbåndene i forhold til den amerikanske dollar blev indstillet 19. marts 1973, og "slangen snoede sig frit".

⁸ EMCF blev oprettet i henhold til Rådets forordning (EØF) nr. 907/73 af 3. april 1973 om oprettelse af en europæisk fond for monetært samarbejde (EFT L 89, 5.4.1973, s. 2). I henhold til forordningens artikel 2 skulle fonden fremme: a) en tilfredsstillende funktion af den gradvise indsnævring af grænserne for kurssvingninger mellem fællesskabsvalutaerne indbyrdes, b) interventioner med fællesskabsvalutaer på valutamarkederne, og c) saldoudligninger mellem centralbankerne med henblik på en samordnet politik for reserverne. 1. januar 1994 blev fonden afløst af EMI.

⁹ Rådets beslutning nr. 74/120/EØF af 18. februar 1974 om gennemførelse af en høj grad af overensstemmelse inden for den økonomiske politik i Det Europæiske Økonomiske Fællesskabs medlemsstater (EFT L 63, 5.3.1974, s. 16).

¹⁰ Rådets direktiv nr. 74/121/EØF af 18. februar 1974 om stabilitet, vækst og fuld beskæftigelse i Fællesskabet (EFT L 63, 5.3.1974, s. 19).

¹¹ Det britiske og det irske pund var en del af valutakursmekanismen fra april til juni 1972. Den italienske lire deltog fra april 1972 til februar 1973. Den franske franc, der var med ved valutakursmekanismens start, blev trukket ud af samarbejdet i februar 1974, indgik igen i valutaslangen i juli 1975 og forlod mekanismen for altid i november 1976.

1.1.2 Det Europæiske Monetære System og Den Europæiske Fællesakt

I marts 1979 blev den monetære integrationsproces bragt på banen igen med etableringen af Det Europæiske Monetære System (EMS). EMS blev oprettet på baggrund af en resolution vedtaget af Det Europæiske Råd¹², og de operationelle procedurer for systemet blev fastlagt i en aftale mellem de deltagende centralbanker¹³.

EMS skulle vise sig at få meget stor betydning for den efterfølgende europæiske monetære integration. Til forskel fra "slangen" lykkedes det inden for EMS at fastholde de fleste fællesskabsvalutaer i et fælles valutasystem.¹⁴ Nogle af elementerne i EMS var de samme som i "slangen". Systemet var fx også bygget op omkring et gitter af faste, men justerbare centralkurser mellem de deltagende fællesskabsvalutaer. Som noget nyt var der dog blevet indført en fælles regningsenhed (ecu), som blev defineret som en "kurv" af faste mængder af medlemslandenes valutaer.¹⁵ Ecuen skulle fungere som fællesnævner¹⁶ i valutakursmekanismen (ERM), som en regningsenhed for operationer i interventions- og kreditmekanismerne samt som reserveaktiv og betalingsmiddel mellem de deltagende centralbanker.

EMS var imidlertid mere end blot en valutakursmekanisme. Samarbejdet omfattede i overensstemmelse med EMS' målsætning om at fremme intern og ekstern monetær stabilitet også en justering af de monetære og økonomiske politikker, så de kunne anvendes som værktøjer til at opnå valutakursstabilitet. Det lykkedes deltagerne i EMS at skabe en zone med større monetær stabilitet og opnå en gradvis lempelse af kapitalkontrollen. Begrænsningen af valutakursernes udsving gjorde det muligt for deltagerlande med relativt høj inflation at føre en disinflationspolitik, først og fremmest via pengepolitikken. Det fremmede også en udvikling, hvor inflationen konvergerede på et lavere niveau og førte til en høj grad af valutakursstabilitet. Herved blev der lagt en dæmper på omkostningsstigningerne i mange lande, hvilket førte til en forbedring af den generelle økonomiske situation. Desuden betød den mindskede usikkerhed omkring valutakursudviklingen og opfattelsen af, at de deltagende valutaers pariteter ikke måtte afvige væsentligt fra de fundamentale økonomiske forhold, at handlen inden for EU var beskyttet mod uforholdsmæssigt store valutakursudsving.

¹²Det Europæiske Råds resolution af 5. december 1978 om oprettelsen af Det Europæiske Monetære System og om spørgsmål i forbindelse hermed.

¹³Aftale af 13. marts 1979 mellem centralbankerne i De Europæiske Økonomiske Fællesskabers medlemsstater om fastlæggelse af de operationelle procedurer for Det Europæiske Monetære System.

¹⁴En undtagelse herfra var det britiske pund, der deltog i mindre end et år.

¹⁵Ecuens værdi i forhold til den amerikanske dollar blev beregnet som det vægtede gennemsnit af medlemsvalutaernes kurser i amerikanske dollar. Ecuens værdi i forhold til de enkelte medlemsvalutaer blev beregnet ved at gange ecuens værdi i amerikanske dollar med den pågældende medlemsvalutas kurs i amerikanske dollar.

¹⁶Ecuens funktion som fællesnævner i valutakursmekanismen indebærer, at de deltagende valutaers centralkurser blev udtrykt i ecu. Ecucentralkurserne blev efterfølgende anvendt til at fastsætte de bilaterale ERM-centralkurser, omkring hvilke de bilaterale interventionskurser blev fastsat.

Selv om EMS blev omdrejningspunktet for en forbedret samordning af medlemslandenes pengepolitik, lykkedes det kun i begrænset omfang at opnå en indbyrdes tilnærmelse af de deltagende landes økonomiske politikker. Samtidig gav den manglende finanspolitiske konvergens fortsat anledning til spændinger. Nogle lande havde stadig store budgetunderskud (der udløste adskillige valutakriser i begyndelsen af 1990'erne), og dette lagde en uforholdsmæssig stor byrde på pengepolitikken.

I Det Europæiske Råds resolution fra 1978 hed det, at ecuen skulle være kernen i EMS, men i praksis spillede ecuen kun en underordnet rolle for den måde, systemet fungerede på. På finansmarkederne opnåede ecuen dog en vis popularitet, idet den blev brugt som middel til portefølje diversifikation og som beskyttelse mod valutarisici. Den øgede aktivitet i ecu på finansmarkederne skyldtes det stigende antal gældsinstrumenter i ecu, som fællesskabsorganerne og de offentlige myndigheder i visse medlemslande udstedte. Da der ikke var noget anker for ecuen, forblev det videre perspektiv for ecumarkedet imidlertid begrænset.

Med vedtagelsen af Den Europæiske Fællesakt, som blev underskrevet i februar 1986 og trådte i kraft 1. juli 1987, kom der dog yderligere skub i bestræbelserne på at etablere en økonomisk og monetær union. Formålet med Fællesakten var primært at introducere det indre marked som et yderligere mål for Fællesskabet, at foretage de ændringer i beslutningsprocesserne, som var nødvendige for at kunne gennemføre det indre marked, samt endnu en gang at bekræfte, at der var behov for Fællesskabets monetære kapacitet til at nå frem til en økonomisk og monetær union.

Der var stigende enighed blandt politikerne om, at et marked uden indre grænser ville knytte de nationale økonomier meget tættere sammen og i markant grad øge den økonomiske integration i Fællesskabet. Dette ville igen betyde, at det nationale politiske råderum blev indsnævret, og at medlemslandene forpligtede sig til en hurtigere tilnærmelse af de økonomiske politikker. Hvis ikke der blev opnået en højere grad af konvergens, var der forventninger om, at kapitalens frie bevægelighed ville lægge en unødigt stor byrde på pengepolitikken. Integrationsprocessen krævede derfor en mere intensiv og effektiv samordning af politikker, end den eksisterende institutionelle ramme skønnedes at kunne sikre.

Hertil kom, at det indre marked kun ventedes at kunne udnytte sit fulde potentiale, hvis der blev indført en fælles valuta. En fælles valuta ville sikre større prisgennemsigtighed for forbrugere og investorer, fjerne valutakursrisici inden for det indre marked, nedbringe transaktionsomkostningerne og dermed kraftigt øge den økonomiske velstand i Fællesskabet.

Under hensyntagen til alle disse faktorer besluttede de daværende 12 EØF-lande i 1988 at relancere ØMU-projektet. På områder, hvor Werner-planen fra begyndelsen af 1970'erne havde slået fejl, viste det andet forsøg sig at blive en succes, og drømmen om en fælles valuta blev omsider gjort til virkelighed.

1.1.3 Traktaten om Den Europæiske Union

I juni 1988 bekræftede Det Europæiske Råd, at det var målet gradvist at etablere ØMU. En komite med Jacques Delors, den daværende formand for Europa-Kommissionen, som formand fik til opgave at undersøge og fremkomme med forslag til "konkrete faser" i etableringen af ØMU. Komiteen bestod af Fællesskabets centralbankchefer, Alexandre Lamfalussy, den daværende generaldirektør for Den Internationale Betalingsbank, Niels Thygesen, professor i økonomi, København, Miguel Boyer, den daværende chef for Banco Exterior de España og Frans Andriessen, medlem af Europa-Kommissionen.

Komiteens arbejde mundede 17. april 1989 ud i offentliggørelsen af "Delors-rapporten"¹⁷, som indeholdt forslag om, at ØMU skulle etableres i tre adskilte, men fremadskridende faser.

- I første fase skulle der fokuseres på at gennemføre det indre marked, nedbringe forskellene mellem medlemslandenes økonomiske politikker, fjerne alle hindringer for finansiel integration og intensivere det monetære samarbejde.
- Anden fase skulle fungere som overgangsperiode inden sidste fase. Målet var at oprette de grundlæggende organer og fastlægge den organisatoriske struktur for ØMU og styrke den økonomiske konvergens.
- I tredje fase skulle valutakurserne låses uigenkaldeligt fast, og de forskellige fællesskabsinstitutioner og -organer overdrages deres fulde monetære og økonomiske ansvar.

Selv om første fase kunne gennemføres inden for Fællesskabets eksisterende institutionelle rammer, var det nødvendigt at gennemføre en række ændringer i den institutionelle opbygning, inden anden og tredje fase kunne gennemføres. Det var derfor nødvendigt at revidere traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab. Med dette mål for øje blev der i november 1990 indkaldt til to regeringskonferencer. På den ene blev ØMU drøftet og på den anden videreudviklingen af Fællesskabet hen mod en politisk union. Efter invitation fra Det Europæiske Råd blev regeringskonferencen om ØMU forberedt af Ministerrådet, Europa-Kommissionen, Det Monetære Udvalg og Centralbankchefkomiteen inden for deres respektive kompetenceområder.

Forhandlingerne på regeringskonferencen resulterede i traktaten om Den Europæiske Union (EU-traktaten, bedre kendt som Maastricht-traktaten), som blev underskrevet i Maastricht 7. februar 1992. Med EU-traktaten blev Den Europæiske Union oprettet og De Europæiske Fællesskabers oprettelsestraktater ændret. Blandt ændringerne i EØF-traktaten var bl.a. et nyt afsnit om den økonomiske og monetære politik. Her blev fundamentet til ØMU lagt, og der blev opstillet en metode til og tidsplan for realiseringen. For at afspejle Fællesskabets øgede beføjelser og større spændvidde blev EØF omdøbt til Det Europæiske Fællesskab. Statutten for Det Europæiske System af Centralbanker og Den

¹⁷Rapport om en Økonomisk og Monetær Union i Det Europæiske Fællesskab, Delors-komiteen (1989).

Europæiske Centralbank (ESCB-statutten) og statutten for Det Europæiske Monetære Institut (EMI-statutten) blev fastlagt i protokoller og knyttet som bilag til EU-traktaten. Danmark og Storbritannien opnåede en særstatus, som betyder, at de ikke er forpligtede til at deltage i tredje fase af ØMU (se afsnit 1.2.2).

EU-traktaten skulle være trådt i kraft 1. januar 1993. Som følge af forsinkelser i ratifikationsprocessen i Danmark og Tyskland trådte den imidlertid først i kraft 1. november 1993.

1.1.4 Realiseringen af ØMU og overgangen til euro

Første fase af ØMU

På grundlag af Delors-rapporten besluttede Det Europæiske Råd i juni 1989, at første fase af Den Økonomiske og Monetære Union (ØMU) skulle indledes 1. juli 1990. Fra denne dato skulle alle restriktioner i kapitalens frie bevægelighed mellem medlemslandene i princippet være ophævet. Samtidig fik Centralbankchefkomiteen overdraget en række nye ansvarsområder, som blev præciseret i Rådets afgørelse af 12. marts 1990.¹⁸ Eksempler herpå er afholdelse af høringer om og fremme af samordningen af medlemslandenes pengepolitik med henblik på at opnå stabile priser. I betragtning af den relativt korte tid, der var til rådighed, og opgavernes kompleksitet, indledte Centralbankchefkomiteen det forberedende arbejde til tredje fase af ØMU umiddelbart efter, at Maastricht-traktaten var blevet underskrevet. Første skridt gik ud på at identificere alle de spørgsmål, som skulle undersøges tidligt i processen, og inden udgangen af 1993 at opstille et arbejdsprogram. Dernæst var det nødvendigt at definere passende mandater for de eksisterende underudvalg¹⁹ og de nye arbejdsgrupper²⁰, der var blevet nedsat for at undersøge konkrete spørgsmål.

Anden fase af ØMU

Etableringen af Det Europæiske Monetære Institut (EMI) 1. januar 1994 markerede indledningen på anden fase af ØMU. Instituttet blev oprettet som et overgangsorgan, der skulle udføre det forberedende arbejde til tredje fase, mens fastlæggelsen og gennemførelsen af penge- og valutapolitikken i EU fortsat var forbeholdt de nationale myndigheder. Centralbankchefkomiteen ophørte med at eksistere, men genopstod reelt som EMI-Rådet (EMIs styrende organ).

EMIs to hovedopgaver var:

- at styrke samarbejdet mellem de nationale centralbanker og samordne pengepolitikken
- at træffe de nødvendige forberedelser til etablering af ESCB, føre en fælles pengepolitik og indføre en fælles valuta i tredje fase af ØMU (se boks 2).

¹⁸Rådets afgørelse af 12. marts 1990 om ændring af afgørelse 64/300/EØF om samarbejdet mellem centralbankerne i Det Europæiske Fællesskabs medlemsstater (90/142/EØF) (EFT L 78, 24.3.1990, s. 25)

¹⁹Underudvalget om Monetær Politik, Underudvalget om Valutakurspolitik og Underudvalget om Banktilsyn.

²⁰Arbejdsgrupper om regnskabsspørgsmål, pengesedler, IT-systemer, betalingssystemer og statistik. Der blev nedsat en arbejdsgruppe bestående af juridiske eksperter i 1996.

Boks 2 **Øversigt over EMIs forberedende arbejde**

I henhold til artikel 117 i EF-traktaten var det bl.a. EMIs opgave at fastlægge de nødvendige vedtægtsmæssige, organisatoriske og logistiske rammer, for at ESCB kunne udføre sine opgaver i tredje fase af ØMU. Rammerne blev forelagt ECB, da Centralbanken påbegyndte sit virke den 1. juni 1998.

Inden for mandatets rammer og i samarbejde med de nationale centralbanker var det EMIs opgave:

- at forberede de instrumenter og procedurer, der var nødvendige for at føre en fælles pengepolitik i euroområdet og analysere mulige pengepolitiske strategier.
- at fremme harmoniserede metoder til indsamling, bearbejdning og udgivelse af penge- og bankstatistikker, betalingsbalancestatistikker og andre finansielle statistikker for euroområdet.
- at udarbejde rammerne for gennemførelsen af valutatransaktioner samt for beholdningerne og forvaltningen af de officielle valutareserver i eurolandene.
- at fremme effektiviteten af grænseoverskridende betalinger og transaktioner til værdipapirafvikling for at støtte integrationen af europengemarkedet, navnlig ved at udbygge den tekniske infrastruktur (Target-systemet) til behandling af grænseoverskridende store betalinger i euro.
- at forberede eurosedlerne, herunder deres design og tekniske specifikationer.
- at udarbejde harmoniserede bogføringsregler og -standarder, som gør det muligt at opstille ESCBs konsoliderede balance til interne og eksterne rapporteringsformål.
- at etablere de nødvendige informations- og kommunikationsstøttesystemer til ESCBs operationelle og politiske opgaver.
- at identificere ESCBs bidrag til de politikker, der føres af de kompetente tilsynsmyndigheder for at skabe stabilitet hos kreditinstitutterne og i det finansielle system.

EMI samarbejdede endvidere med fællesskabsinstitutioner og -organer, herunder især Kommissionen og Det Monetære Udvalg, om forberedelserne til tredje fase af ØMU. EMIs ansvar var især:

- at udarbejde scenariet for overgangen til den fælles valuta.
- at udarbejde rammer (ERM2) for det pengepolitiske og valutakurspolitiske samarbejde mellem landene i euroområdet og andre EU-lande.
- at deltage i forberedelsen af fællesskabslovgivningen i forbindelse med overgangen til tredje fase.

- at overvåge medlemslandenes fremskridt med hensyn til at opfylde de nødvendige betingelser for deltagelse i ØMU (økonomisk og juridisk konvergens) og nøje følge de tekniske forberedelser inden overgangen til euro.
- at bistå den finansielle sektor med at udvikle strukturer og procedurer til at integrere de finansielle markeder i euroområdet.

I juni 1998 var EMI færdig med en meget stor del af det konceptuelle arbejde, udarbejdelsen af det detaljerede design og implementeringen. EMIs arbejde gjorde det muligt for ECB rettidigt at afslutte forberedelserne, så der kunne sikres en problemfri overgang til tredje fase af ØMU.

I december 1995 blev det bekræftet på topmødet i Madrid, at tredje fase af ØMU skulle indledes 1. januar 1999. Det blev også besluttet, at den europæiske valutaenhed, der skulle indføres ved indledningen af tredje fase, skulle benævnes "euro". Samtidig blev tidsplanen for overgangen til euro bekendtgjort.²¹ Scenariet var i stor udstrækning baseret på EMIs detaljerede forslag.²² I forslaget blev udtrykket "overgangen til euro" brugt i stedet for "indførelsen af euroen"²³ for at opnå en mere præcis beskrivelse af processen. EMIs overgangsscenario indeholdt anbefalinger om en overgangsperiode på tre år fra 1. januar 1999, fordi der skulle tages højde for den forskel i hastighed, med hvilken de forskellige grupper af økonomiske aktører (fx den finansielle sektor, den ikke-finansielle virksomhedssektor, den offentlige sektor, offentligheden) ville være i stand til at tilpasse sig den fælles valuta.

I december 1995 fik EMI endvidere til opgave at forberede de fremtidige forbindelser mellem euroområdet og de øvrige EU-lande på det monetære område og valutakursområdet. Et år senere, i december 1996, forelagde EMI en rapport for Det Europæiske Råd. Rapporten kom til at udgøre grundlaget for Det Europæiske Råds resolution om principperne for og hovedelementerne i den nye valutakursmekanisme (ERM2),²⁴ som blev vedtaget i juni 1997.

I december 1996 præsenterede EMI vinderen af designkonkurrencen om udformningen af eurosedlerne for Det Europæiske Råd og offentligheden. Vinderdesignet skulle senere komme til at pryde de eurosedler, som blev sendt i omløb af ESCB 1. januar 2002. Udformningen af de euromønter, som EU-landene skulle udstede, blev godkendt af Det Europæiske Råd i 1997.

Det Europæiske Råd vedtog i juni 1997 stabilitets- og vækstpagten som et supplement til traktatens bestemmelser for at sikre budgetdisciplin inden for ØMU. Pagten består af tre instrumenter: en resolution fra Det Europæiske Råd²⁵

²¹Det Europæiske Råds scenario for indførelse af den fælles valuta fra mødet i Madrid (1995),

²²EMI (1995), "The Changeover to the single currency".

²³Europa-Kommissionen (1995), "Grønbog om de praktiske foranstaltninger i forbindelse med indførelsen af den fælles valuta".

²⁴Det Europæiske Råds resolution om indførelse af en valutakursmekanisme i tredje fase af Den Økonomiske og Monetære Union, Amsterdam, den 16. juni 1997, (EFT C 236, 2.8.1997, s. 5).

²⁵Det Europæiske Råds resolution om stabilitets- og vækstpagten, Amsterdam, den 17. juni 1997 (EFT C 236 af 2.8.1997, s. 1).

og to forordninger fra Rådet.²⁶ En deklARATION fra Rådet i maj 1998, som uddybede de respektive forpligtelser, fuldstændiggjorde pagten.

Medlemslandene gennemførte foranstaltninger til at opfylde de økonomiske "konvergenskriterier" (EF-traktatens artikel 121) og talrige ændringer af den nationale lovgivning, så den kunne leve op til kravene om juridisk konvergens (EF-traktatens artikel 109). Ændringerne vedrørte først og fremmest lovgivningen for de nationale centralbanker og deres statutter, så de kunne blive integreret i eurosystemet.

De sidste ØMU-beslutninger blev truffet i maj 1998. Den 2. maj 1998 besluttede Rådet i dets sammensætning af stats- og regeringscheferne enstemmigt, at 11 medlemslande (Belgien, Tyskland, Spanien, Frankrig, Irland, Italien, Luxembourg, Holland, Østrig, Portugal og Finland) opfyldte kriterierne for at indføre den fælles valuta 1. januar 1999 og derfor kunne deltage i tredje fase af ØMU.²⁷ Danmark og Storbritannien, som havde særstatus, valgte ikke at være med i tredje fase af ØMU, og Grækenland og Sverige opfyldte på daværende tidspunkt ikke kriterierne for at indføre den fælles valuta (se afsnit 1.2.2).

Stats- og regeringscheferne nåede også frem til en politisk forståelse om, hvem der skulle udpeges som medlemmer af ECBs fremtidige direktion. Samtidig kom de kommende eurolande og deres centralbankchefer til enighed med Europa-Kommissionen og EMI om, at de bilaterale centralkurser, der var gældende i ERM for de deltagende landes valutaer, skulle anvendes til at bestemme de uigenkaldeligt fastlåste omregningskurser for euroen.²⁸

Den 25. maj 1998 blev formanden, næstformanden og fire andre medlemmer af ECBs direktion formelt udnævnt ved fælles overenskomst mellem stats- og regeringscheferne i de dengang 11 deltagende medlemslande. I overensstemmelse med ESCB-statuttens artikel 50 skete udnævnelserne på grundlag af en henstilling fra Ecofin-Rådet og udtalelser fra Europa-Parlamentet og EMI-Rådet (der handlede på vegne af ECBs styrelsesråd, som endnu ikke var på plads).

De seks medlemmer af Styrelsesrådet blev udnævnt pr. 1. juni 1998, da ECB begyndte sit virke. EMI havde afsluttet sine opgaver og trådte i likvidation i overensstemmelse med EF-traktatens artikel 123, stk 2. ECB, der fungerede som likvidator for EMI, arvede ikke blot det omfattende forarbejde, som EMI havde udført, men også hele EMIs infrastruktur, herunder en medarbejderstab, som var blevet forberedt på at varetage opgaverne i ECB. Det var en af de væsentligste grunde til, at ECB var i stand til at få eurosystemet gjort operationelt i løbet af kun syv måneder, det vil sige inden indledningen af tredje fase, samt afslutte forberedelserne til kontantombytningen 1. januar 2002.

²⁶Rådets forordning (EF) nr. 1466/97 af 7. juli 1997 om styrkelse af overvågningen af budgetstillinger samt overvågning og samordning af økonomiske politikker (EFT L 209, 2.8.1997, s.1) og Rådets forordning (EF) nr. 1467/97 af 7. juli 1997 om fremskyndelse og afklaring af gennemførelsen af proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud (EFT L 209, 2.8.1997, s. 6).

²⁷Rådets beslutning (98/317/EC) af 3. maj 1998 i overensstemmelse med traktatens artikel 109, stk. 4 (EFT L 139, 11.5.1998, s. 30).

²⁸Fælles kommuniké af 2. maj 1998 om fastlæggelse af de uigenkaldeligt fastlåste omregningskurser for euroen.

Boks 3 Uigenkaldeligt fastlåste omregningskurser

	= 40,3399 belgiske franc
	= 1,95583 D-mark
	= 340,750 græske drakmer
	= 166,386 spanske pesetas
	= 6,55957 franske franc
1 euro	= 0,787564 irske pund
	= 1.936,27 italienske lire
	= 40,3399 luxembourgiske franc
	= 2,20371 hollandske gylden
	= 13,7603 østrigske schilling
	= 200,482 portugisiske escudos
	= 5,94573 finske mark

Kilde: Rådets forordning (EF) nr. 2866/98 af 31. december 1998 om omregningskurserne mellem euroen og valutaerne i de medlemsstater, der indfører euroen (EFT L 359, 31.12.1998, s. 1), som ændret ved forordning (EF) nr. 1478/2000 af 19. juni 2000 (EFT L 167, 7.7.2000, s. 1).

Tredje fase af ØMU

Tredje og sidste fase af ØMU blev indledt 1. januar 1999. Omregningskurserne for valutaerne i de 11 medlemslande, der havde deltaget i Den Monetære Union fra begyndelsen, blev uigenkaldeligt fastlåst (se boks 3), og ECB overtog ansvaret for at føre den fælles pengepolitik for euroområdet.

I overensstemmelse med de retlige rammer i Rådets sekundære fællesskabslovgivning trådte euroen straks i stedet for de nationale valutaer, som i overgangsperioden fra 1. januar 1999 til 31. december 2001 blev til ikke-decimale underinddelinger af euroen. I de første tre år var alle aktører frit stillede til enten at anvende euroen eller dens nationale underenheder til denominering af tilgodehavender eller forpligtelser samt til kontantfrie betalinger (i henhold til princippet om "ingen tvang, intet forbud"). Medlemslandene var imidlertid berettigede til at pålægge aktører at anvende euroen til redenominering af negotiable udestående gældsinstrumenter i forbindelse med handel på regulerede markeder og drift af betalingssystemer. Denne mulighed udnyttede medlemslandene meget ofte inden overgangen til tredje fase af ØMU. Desuden meddelte EMI, at eurosystemet udelukkende ville gennemføre sine pengepolitiske operationer i euro, og at betalinger via Target-systemet kun kunne afvikles i euro (se afsnit 3.3.1).

Den finansielle sektor traf på den baggrund omfattende forberedelser til at agere på de integrerede finansielle markeder fra begyndelsen af tredje fase. Sektoren var selv interesseret i, at de finansielle markeder hurtigt og konsekvent gik over til euro, og ingen gruppe af markedsdeltagere ønskede at se sig overhalet af konkurrenterne. Med EMIs bistand vedtog de finansielle markeders brancheforeninger ens konventioner for markedspraksis, og der blev udarbejdet en række ledende renteindikatorer (fx Euribor og Eonia).²⁹

²⁹I begyndelsen af 2002 blev der indført endnu en renteindikator, Eurepo.

Takket være disse forberedelser blev de finansielle markeder i stand til straks fra begyndelsen af tredje fase af ØMU at gå over til euro. Handlen på de finansielle markeder fandt udelukkende sted i euro, og størstedelen af de udestående negotiable gældsinstrumenter blev omvekslet til euro. Alle grænseoverskridende betalingssystemer til store betalinger arbejdede i euro. Overgangen til euro på de finansielle markeder skete ikke blot omgående, men forløb også problemfrit.

Mens virksomhederne efterhånden gik over til euro i løbet af overgangsperioden, blev euroen kun anvendt meget lidt af den enkelte borger, fordi der ikke fandtes kontanter i euro. Det ændrede sig selvfølgelig med indførelsen af eurosedler og -mønter 1. januar 2002.³⁰

Den 1. januar 2001 blev Grækenland en del af euroområdet, som herefter havde 12 medlemslande, og den græske centralbank Bank of Greece blev en del af eurosystemet. I henhold til proceduren i EF-traktatens artikel 122, stk. 2, besluttede Rådet 19. juni 2000, at Grækenland opfyldte betingelserne for at indføre euroen.³¹ Omregningskursen mellem euroen og den græske drakme var tidligere samme dag blevet offentliggjort i en rådsforordning.³²

Indførelsen af eurosedler og -mønter 1. januar 2002 markerede afslutningen på overgangen til euro. Efter at eurosedler og -mønter var blevet sat i omløb, mistede de nationale valutaer deres sidste funktion som ikke-decimale underinddelinger af euroen. Kontanter i de tidligere nationale valutaer var ikke længere lovligt betalingsmiddel ved udgangen af februar 2002, og fra det tidspunkt blev euroen eneste lovlige betalingsmiddel i eurolandene.

ØMU blev skabt inden for rammerne af De Europæiske Fællesskaber, der er blevet udvidet markant siden starten i 1952 (se boks 4). Den seneste udvidelse af Den Europæiske Union 1. maj 2004 med ti lande i Central- og Østeuropa og ved Middelhavet betød, at EU nu har 25 medlemslande. De to østeuropæiske lande, Bulgarien og Rumænien, underskrev tiltrædelsestraktaten i april 2005, og de bliver efter planen medlem af EU i 2007. Der blev indledt forhandlinger med yderligere to kandidatlande, Kroatien og Tyrkiet, i efteråret 2005.

Da deltagelse i euroområdet forudsætter, at EU-landene opfylder de nødvendige betingelser for at indføre euroen, indtræder nye lande i EU ikke straks i euroområdet. De er imidlertid forpligtede til at opfylde målsætningerne for ØMU, og deres respektive nationale centralbanker bliver automatisk medlemmer af ESCB fra tiltrædelsestidspunktet. Herefter begynder de at forberede sig på at blive integreret i eurosystemet. Slovenien bliver det første af de ti lande, der blev medlem af EU i maj 2004, som bliver en del af euroområdet. Det sker 1. januar 2007. I henhold til proceduren i EF-traktatens artikel 122, stk. 2, besluttede Rådet 11. juli 2006, at Slovenien har opfyldt betingelserne for at

³⁰Se Scheller (1999), s. 243.

³¹Rådets beslutning (EF) nr. 427/2000 af 19. juni 2000 i henhold til traktatens artikel 122, stk. 2, vedrørende Grækenlands tilslutning til den fælles valuta den 1. januar 2001 (EFT L 167, 7.7.2000, s. 19).

³²Rådets forordning (EF) nr. 1478/2000 af 19. juni 2000 (EFT L 167, 7.7.2000, s. 1).

Boks 4 Europæisk integration – en kronologisk oversigt

Juli 1952	Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab (EKSF) grundlægges af Belgien, Tyskland, Frankrig, Italien, Luxembourg og Holland.
Januar 1958	De samme seks lande opretter Det Europæiske Økonomiske Fællesskab (EØF) og Det Europæiske Atomenergifællesskab (Euratom).
Januar 1973	Danmark, Irland og Storbritannien bliver medlem af de tre europæiske fællesskaber (EF).
Januar 1981	Grækenland bliver medlem af de tre europæiske fællesskaber.
Januar 1986	Spanien og Portugal bliver medlem af de tre europæiske fællesskaber.
Februar 1986	Den Europæiske Fællesakt vedtages.
November 1993	Traktaten om Den Europæiske Union (Maastricht-traktaten), som undertegnes i februar 1992, træder i kraft. Den Europæiske Union kommer i henhold til traktaten til at hvile på tre søjler: a) de tre europæiske fællesskaber, b) den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik og c) retlige og indre anliggender/politisamarbejdet og det retlige samarbejde i kriminalsager.
Januar 1995	Østrig, Finland og Sverige bliver medlemmer af Den Europæiske Union.
Maj 1999	Amsterdam-traktaten, der undertegnes 2. oktober 1997, træder i kraft og ændrer både traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab og traktaten om Den Europæiske Union.
Februar 2003	Traktaterne ændres yderligere af Nice-traktaten, der undertegnes i 2001 for at bane vejen for en udvidelse af Den Europæiske Union.
2003	Konventet om Den Europæiske Unions fremtid udfærdiger et udkast til en traktat om en forfatning for Europa.
Maj 2004	Tjekkiet, Estland, Cypern, Letland, Litauen, Ungarn, Malta, Polen, Slovenien og Slovakiet bliver medlemmer af Den Europæiske Union, og det samlede antal medlemslande kommer op på 25.
Juni 2004	EU-landene når til enighed om traktaten om en forfatning for Europa.

indføre euroen.³³ Omvekslingskursen, der træder i kraft 1. januar 2007, er fastsat til 239,640 slovenske tolar pr. euro.³⁴

1.2 ØMU – RETSGRUNDLAG OG KARAKTERISTIKA

ECB er oprettet i henhold til EF-traktaten og integreret i Det Europæiske Fællesskabs specifikke retlige og institutionelle ramme. Euroen og ECB adskiller sig derfor fra nationale valutaer og nationale centralbanker ved deres overnationale status i et fællesskab af suveræne stater. I modsætning til sammenlignelige centralbanker, som fx det amerikanske Federal Reserve System eller Bank of Japan, der er den pengepolitiske myndighed i deres respektive nationalstat, er ECB en central myndighed, der fører pengepolitik i et økonomisk

³³Rådets beslutning af 11. juli 2006 i henhold til traktatens artikel 122, stk. 2, vedrørende Sloveniens tilslutning til den fælles valuta den 1. januar 2007 (2006/495/EF) (EUT L 195, 15.7.2006, s. 25).

³⁴Rådets forordning (EF) nr. 1086/2006 af 11. juli 2006 om ændring af forordning (EF) nr. 2866/98 om omvekslingskursen mellem euroen og valutaerne i medlemsstater, der indfører euroen (EUT L 195, 15.7.2006, s. 1).

område bestående af 12 stater, som ellers stort set er autonome. Et andet af ØMU's særkender er, at euroområdet ikke omfatter alle EU-lande, idet realiseringen af valutaunionen følger en differentieret integrationsmetode (se afsnit 1.2.2).

1.2.1 Retsgrundlag

Den pengepolitiske suverænitet er blevet overført til det overnationalt plan på de vilkår og betingelser, der fremgår af EF-traktaten (som ændret ved EU-traktaten).

Den Europæiske Union er i sin nuværende form ikke en stat. Den bygger på De Europæiske Fællesskaber og de politikker og samarbejdsformer, der fastsættes i EU-traktaten. Den første søjle består af Det Europæiske Fællesskab og Det Europæiske Atomenergifællesskab (Euratom)³⁵, der både har status som juridisk person og reguleres af særskilte traktater. De to fællesskaber er overnationalt og handler inden for det mandat, de har fået tildelt af medlemslandene. Den anden og tredje søjle i EU består hovedsagelig af mellemstatligt samarbejde om den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik (FUSP), politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager.

Teoretisk ville det have været muligt at udarbejde en særlig ØMU-traktat som Den Europæiske Unions fjerde søjle. Muligheden blev overvejet i de tidlige faser af regeringskonferencens drøftelser om ØMU³⁶, men endte dog med at blive forkastet. I stedet blev retsgrundlaget for ØMU nedfældet i EF-traktaten, hvorved kompetenceområdet for Det Europæiske Økonomiske Fællesskab blev udvidet. Selv om der i artikel 2 i EU-traktaten kort henvises til en økonomisk og monetær union som et af Unionens mål, findes alle de væsentligste institutionelle bestemmelser og procedurebestemmelser i EF-traktaten. Hvad angår pengepolitikken, specificeres og uddybes traktatens bestemmelser i ESCB-statutten, der er knyttet som bilag til EF-traktaten som en protokol og derved udgør en integrerende del af den primære fællesskabsret.

Det betyder, at ØMU bygger på fællesskabsretten og ikke på mellemstatlig lovgivning. Denne fremgangsmåde bygger videre på de eksisterende institutionelle rammer, som er blevet yderligere udviklet (hvorved man har undgået at oprette særskilte institutioner), og som i høj grad har været med til at lette oprettelsen af ECB som en uafhængig organisation i forhold til medlemslandene og fællesskabsorganerne.

EF-traktaten giver samtidig mulighed for at vedtage sekundær fællesskabslovgivning på ØMU-området med henblik på at regulere alle de aspekter, som er utilstrækkeligt behandlet i den primære fællesskabslovgivning. Det gælder fx aspekter vedrørende euroen. Følgende forordninger udgør kernen i Fællesskabets valutaloggivning:

³⁵Det tredje Fællesskab, Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab (EKSF), blev opløst i juli 2002, da EKSF-traktaten, der var blevet oprettet i 1952 for en periode på 50 år, udløb.

³⁶Se Zilioli & Selmayr (2001), s. 12.

- Rådets forordning (EF) nr. 1103/97 af 17. juni 1997 om visse bestemmelser vedrørende indførelsen af euroen³⁷ som ændret ved forordning (EF) nr. 2595/2000 af 27. november 2000³⁸
- Rådets forordning (EF) nr. 974/98 af 3. maj 1998 om indførelsen af euroen³⁹ som ændret ved forordning (EF) nr. 2596/2000 af 27. november 2000⁴⁰
- Rådets forordning (EF) nr. 2866/98 af 31. december 1998 om omvekslingskursen mellem euroen og valutaerne i medlemsstater, der indfører euroen⁴¹, som ændret ved forordning (EF) nr. 1478/2000 af 19. juni 2000⁴²
- Rådets forordning (EF) nr. 1338/2001 af 28. juni 2001 om fastlæggelse af de foranstaltninger, der er nødvendige for at beskytte euroen mod falskmøntneri.⁴³ Forordningens bestemmelser blev udvidet til at omfatte EU-lande, der ikke indgår i euroområdet som følge af forordning (EF) nr. 1339/2001⁴⁴ af samme dato.

Det fremgår desuden af EF-traktaten og ESCB-statutten, at specifikke bestemmelser i statutten kan suppleres via den sekundære fællesskabslovgivning (se afsnit 2.5.4), og at ECB har fået tildelt egne lovgivningsbeføjelser (se afsnit 2.5.3).

Traktaten om en forfatning for Europa skulle i november 2006 – efter ratificering i alle 25 EU-lande – have erstattet de nuværende EU- og EF-traktater. Forfatningstraktaten blev udarbejdet af Konventet om Den Europæiske Unions fremtid i 2003 og vedtaget på regeringskonferencen i juni 2004. Efterfølgende er den blevet ratificeret af 15 EU-lande. Flere EU-lande har dog indstillet ratifikationsprocessen, efter at der blev stemt nej til traktaten ved folkeafstemninger i Frankrig og Holland i 2005.

1.2.2 Karakteristika

Hverken ØMU eller det indre marked var et mål i sig selv, men de har været afgørende for at fremme Fællesskabets grundlæggende mål. I henhold til EF-traktatens artikel 2 omfatter disse mål *"en harmonisk, afbalanceret og bæredygtig udvikling af den økonomiske virksomhed, et højt beskæftigelsesniveau [...], en bæredygtig og ikke-inflationær vækst, høj konkurrenceevne og en høj grad af konvergens med hensyn til de økonomiske resultater [...]"*. I henhold til samme traktats artikel 4 er de principper, som giver forfatningsmæssig status til at nå de grundlæggende mål, "stabile priser, sunde offentlige finanser og monetære vilkår og en holdbar betalingsbalance" samt "princippet om en åben markedsøkonomi med fri konkurrence". Inden for disse overordnede politiske rammer tildeles både pengepolitikken og den økonomiske politik en række klart definerede opgaver i EF-traktaten.

³⁷EFT L 162, 19.6.1997, s. 1

³⁸EFT L 300, 29.11.2000, s.1

³⁹EFT L 139, 11.5.1998, s. 1

⁴⁰EFT L 300, 29.11.2000, s. 2

⁴¹EFT L 359, 31.12.1998, s. 1

⁴²EFT L 167, 7.7.2000, s. 1

⁴³EFT L 181, 4.7.2001, s. 6

⁴⁴EFT L 181, 4.7.2001, s. 11

De monetære og økonomiske aspekter af ØMU

De monetære og økonomiske aspekter af ØMU er organiseret forskelligt. Mens penge- og valutakurspolitikken ikke længere er national, men er blevet centraliseret på fællesskabsniveau, har EU-landene fortsat ansvaret for den økonomiske politik, der dog skal føres inden for de rammer, som Fællesskabet opstiller for samarbejde på det makroøkonomiske område. De organisatoriske forskelle respekterer subsidiaritetsprincippet (EF-traktatens artikel 5), dvs. at overdragelse af ansvar til Fællesskabet kun er berettiget:

- hvis medlemslandene ikke selv er i stand til at overholde målsætningerne, eller
- hvis Fællesskabet i kraft af sin størrelse og indflydelse er bedre i stand til at overholde dem.

Som det forklares nedenfor, er det berettiget at centralisere penge- og valutakurspolitikken på fællesskabsplan, fordi en fælles valuta og nationale penge- og valutakurspolitikker er gensidigt uforenelige. For den økonomiske politik ser situationen anderledes ud. I det omfang Fællesskabets rammer sikrer, at de nationale økonomiske politikker reelt er på linje med fornævnte mål inden for ØMU, sker gennemførelsen af disse politikker bedst på nationalt plan. Selv i et fuldt integreret økonomisk område som euroområdet er der således ikke noget tvingende argument for at overdrage hele ansvaret for den økonomiske politik til Fællesskabet.

Penge- og valutakurspolitik

ECB, der er kernen i både ESCB og eurosystemet, er blevet tildelt eneansvaret for den fælles pengepolitik i euroområdet (se afsnit 2.1). En fælles valuta forudsætter en fælles pengepolitik med en centraliseret beslutningstagning. Da der dagligt er behov for at træffe pengepolitiske beslutninger, skal rammerne for beslutningstagningen være permanente og samlet i en juridisk enhed, som har ansvaret for og står politisk til regnskab for sine handlinger. Da det pengepolitiske mandat er at fastholde prisstabilitet, er beslutningstagningen blevet givet til et organ, der er uafhængigt af både fællesskabsinstitutioner og medlemslande (se afsnit 4.1).

Også valutakurspolitikken er blevet centraliseret. Da den fælles valuta kun har én valutakurs, må valutakurspolitikken nødvendigvis være fælles. Valutakurspolitiske beslutninger, der træffes for euroområdet, træffes af ECB og Ecofin-Rådet i fællesskab. Rådet har dog det sidste ord (se afsnit 3.2.1).

Økonomisk politik

I modsætning til penge- og valutakurspolitikken ligger ansvaret for den økonomiske politik stadig i vid udstrækning hos medlemslandene. I henhold til EF-traktatens artikel 4, stk. 1, er Fællesskabets økonomiske politik baseret *"på snæver samordning af medlemsstaternes økonomiske politikker, på det indre marked og på fastlæggelse af fælles mål [...]"*. I EF-traktatens artikel 98 fastslås det, at *"Medlemsstaterne fører deres økonomiske politikker med henblik på at bidrage til virkeliggørelsen af Fællesskabets mål [...] og i forbindelse med de overordnede retningslinjer, der er nævnt i artikel 99, stk. 2"*. I henhold til EF-traktatens artikel 99, stk. 1, skal medlemslandene *"betragte deres økonomiske politikker som et spørgsmål af fælles interesse og samordne dem i Rådet"*.

De overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker er det vigtigste instrument til at samordne de nationale økonomiske politikker.⁴⁵ Retningslinjerne angiver den økonomiske politikks generelle retning og indeholder særlige anbefalinger til hvert medlemsland og Fællesskabet. De opridser de nødvendige foranstaltninger på forskellige politikområder (offentlige finanser, strukturreformer, skatter, arbejdsmarkedsregulering eller uddannelse) og opstiller en standard, som politikbeslutninger både på nationalt plan og fællesskabsplan efterfølgende skal måles i forhold til.

De overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker vedtages i form af en henstilling. Derfor er de ikke juridisk bindende, og de er uden retsvirkning. Deres effekt skyldes, at de virker overbevisende, og at de skaber et "gruppetryk", som tilskynder regeringerne til at træffe de rigtige politiske foranstaltninger. Deres godkendelse i Det Europæiske Råd⁴⁶ giver dem imidlertid politisk vægt.

Derudover er der udviklet specifikke procedurer, ofte omtalt som "processer". "Luxembourg-processen" er samordningsproceduren for de nationale beskæftigelsespolitikker. Dens vigtigste politikinstrument er de årlige retningslinjer for beskæftigelsen, der indeholder anbefalinger og prioriterede handlingsområder, især med hensyn til uddannelse og arbejdsmarkedsreformer samt transponering af retningslinjerne til nationale handlingsplaner.

"Cardiff-processen" er et system til såkaldt peer review, eller ligemandsvurdering, af strukturreformer. Her er det vigtigste instrument den årlige multilaterale overvågning af udviklingen i de økonomiske reformer. Dette sker på baggrund af årlige beretninger fra medlemslandene og Europa-Kommissionen, og processen bliver yderligere forstærket af en mere dybdegående multilateral gennemgang af økonomiske reformer, som udføres af Udvalget for Økonomisk Politik (EPC).

"Köln-processen" skaber makroøkonomisk dialog mellem arbejdsmarkedets parter, de nationale regeringer, Europa-Kommissionen og ECB. Her er det vigtigste instrument en udveksling af vurderinger af den økonomiske situation i og udsigterne for EU. Den makroøkonomiske dialog er en del af den europæiske beskæftigelsespagt og supplerer dermed både Luxembourg- og Cardiff-processen.

I "Lissabon-strategien" blev der fastlagt et omfattende reformprogram, som bl.a. sigter på at forbedre det indre markeds funktion og afhjælpe den eksisterende opsplitning og ineffektivitet på så forskellige områder som værdipapirmarkeder, adgang til risikokapital eller kontrol af flytrafik.

I modsætning til de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker er "proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud", der

⁴⁵For så vidt angår ECBs uafhængighed og tildelte mandat i statuten, gælder de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik ikke for pengepolitikken.

⁴⁶Det Europæiske Råds godkendelse af de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker er dette organs eneste formelle handling vedrørende ØMU. Beslutninger om alle andre ØMU-relaterede spørgsmål, der kræver handling på stats- eller regeringsniveau, træffes enten i form af mellemstatlige beslutninger eller beslutninger truffet af Rådet i dets sammensætning af stats- og regeringschefer.

gælder på det finanspolitiske område (EF-traktatens artikel 104, suppleret med stabilitets- og vækstpagten) juridisk bindende og med retsvirkning (se boks 5). Budgetdisciplinen bliver understøttet af forbuddene mod centralbankkredit til den offentlige sektor (artikel 101) og alle former for privilegeret adgang for den offentlige sektor til finansielle institutioner (artikel 102). I henhold til den såkaldte "no bail out"-klausul hæfter hverken Fællesskabet eller de enkelte medlemslande for forpligtelser indgået i et andet medlemsland (artikel 103). En stor offentlig gæld kan således ikke fjernes "ad inflationens vej", og en regering, der ikke overholder reglerne, kan ikke regne med at blive hjulpet af andre regeringer.

Boks 5 Fællesskabets finanspolitiske rammer

Da de nationale regeringer har ansvaret for finanspolitikken, indeholder traktaten adskillige bestemmelser, der skal sikre sunde offentlige finanser i tredje fase af ØMU. En af disse bestemmelser vedrører proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud, som er defineret i artikel 104 og en af traktatens protokoller. I proceduren fastsættes de betingelser, der skal opfyldes for at budgetstillinger anses for at være sunde. I artikel 104 fastslås det, at "*Medlemsstaterne skal undgå uforholdsmæssigt store offentlige underskud*". Opfyldelse af dette krav vurderes ud fra en referenceværdi for det offentlige underskuds andel af BNP på 3 pct. og en referenceværdi for den offentlige gælds andel af BNP på 60 pct. I henhold til betingelser, der defineres i traktaten, og som yderligere er specificeret i stabilitets- og vækstpagten – som fx et årligt fald i realt BNP på mindst 2 pct. – kan en underskudskvotient eller en gældskvotient over de respektive referenceværdier tolereres og anses ikke for at være et tegn på et uforholdsmæssigt stort underskud. Hvis Rådet fastslår, at der foreligger et uforholdsmæssigt stort underskud i et land, fremgår det af proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud, hvilke yderligere skridt der skal tages, herunder også eventuelle sanktioner.

Stabilitets- og vækstpagten blev vedtaget i 1997 og er et supplement til og en yderligere afklaring af gennemførelsen af proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud. Pagten består af Det Europæiske Råds resolution om stabilitets- og vækstpagten, "Rådets forordning om styrkelse af overvågningen af budgetstillinger samt overvågning og samordning af økonomiske politikker" og "Rådets forordning om fremskyndelse og afklaring af gennemførelsen af proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud". Medlemslandene forpligter sig med deres underskrift under stabilitets- og vækstpagten til at efterleve den mellemfristede målsætning om en budgetstilling "tæt på balance eller i overskud". Tanken er, at de – når de har en sådan budgetstilling – kan klare påvirkningen fra normale konjunkturudsving uden at overskride referenceværdien på 3 pct. af BNP.

Inden for rammerne af den multilaterale overvågning skal eurolandene indsende stabilitetsprogrammer til Rådet og Europa-Kommissionen. EU-lande uden for euroområdet skal indsende konvergensprogrammer. Disse programmer indeholder de informationer, der er nødvendige for at vurdere, om de planlagte budgetjusteringer på mellemlangt sigt vil føre til en budgetstilling tæt på balance eller i overskud.

Et vigtigt supplement til disse måder at fremme en stabilitetsorienteret finanspolitik på er traktatens "no bail out"-klausul. Det fremgår således af artikel 103, stk. 1, i traktaten, at:

"Fællesskabet hæfter ikke for og må heller ikke påtage sig forpligtelser indgået af centralregeringer, regionale, lokale eller andre offentlige myndigheder, andre organer inden for den offentlige sektor eller offentlige foretagender i en medlemsstat [...]. En medlemsstat hæfter ikke for og må heller ikke påtage sig forpligtelser indgået af centralregeringer, regionale, lokale eller andre offentlige myndigheder, andre organer inden for den offentlige sektor eller offentlige foretagender i en anden medlemsstat [...]."
Denne klausul sikrer, at ansvaret for at tilbagebetale offentlig gæld forbliver nationalt. Der er altså et incitament til at føre en forsigtig national finanspolitik.

Forbuddet mod monetær finansiering af budgetunderskud og mod at give den offentlige sektor privilegeret adgang til de finansielle institutioner er yderligere bestemmelser, som er med til at øge budgetdisciplinen. I henhold til traktatens artikel 101 er det forbudt for ECB og de nationale centralbanker at yde monetær finansiering af offentlige underskud ved hjælp af overtræk eller andre former for kreditfaciliteter i ECB eller de nationale centralbanker. I traktatens artikel 102 forbydes enhver foranstaltning, der kan give regeringer, fællesskabsinstitutioner eller -organer privilegeret adgang til finansielle institutioner. Ud over at øge incitamentet til at opnå sunde offentlige finanser og til at føre en sund finanspolitik er disse bestemmelser også med til at øge troværdigheden af den fælles pengepolitik og dens målsætning om prisstabilitet.

Uddrag fra ECB (2004), *The monetary policy of the ECB*, s. 23.

Asymmetrien mellem de monetære og de økonomiske aspekter af ØMU betyder, at der ikke findes nogen "EU-regering", på samme måde som der findes nationale regeringer. Det er imidlertid ikke nødvendigvis ensbetydende med, at der er et svagt punkt i Fællesskabets ramme for den økonomiske politik. Når medlemslandene i stor udstrækning selv kan træffe de politiske beslutninger på en række vigtige økonomiske områder, giver det dem et vigtigt råderum samt mulighed for, at der opstår en sund konkurrence på området. Samtidig sikrer de regler og procedurer, der gælder inden for rammerne af den økonomiske politik, makroøkonomisk stabilitet, forudsat at alle politiske beslutningstagere overholder dem.

Differentieret integration

EU-medlemskab er ikke automatisk ensbetydende med deltagelse i euroområdet. Når man ser bort fra Danmarks og Storbritanniens særstatus, kræver deltagelse i euroområdet, at medlemslandene opfylder de nødvendige betingelser for at indføre den fælles valuta.

De nødvendige betingelser for at indføre den fælles valuta er en høj grad af vedvarende konvergens (**økonomisk konvergens**) og forenelighed mellem den nationale lovgivning og traktatens bestemmelser om ØMU (**juridisk konvergens**) (se boks 6).

I henhold til EF-traktatens artikel 121, stk. 1, vurderes det, om der er opnået en høj grad af vedvarende økonomisk konvergens, i forhold til følgende kriterier:

- en høj grad af prisstabilitet
- holdbare offentlige finanser

- overholdelse af de normale udsvingsmarginer i Det Europæiske Monetære Systems valutakursmekanisme i mindst to år
- den varige karakter af den konvergens, medlemslandet har opnået, samt af dets deltagelse i Det Europæiske Monetære Systems valutakursmekanisme, som afspejlet i de lange renter.

Før et land kan blive optaget i euroområdet, må det bevise, at det også kan opfylde kriterierne fremover. Denne bestemmelse sikrer, at ØMU til stadighed lever op til de grundlæggende mål og principper, især om stabile priser, sunde offentlige finanser og monetære forhold, samt en holdbar betalingsbalance.

Kravet om juridisk konvergens betyder, at de enkelte medlemslande skal tilpasse deres nationale lovgivninger, så de nationale centralbankers uafhængighed sikres, og de nationale centralbanker integreres i ESCB.

Uafhængigt af hinanden vurderer Europa-Kommissionen og ECB (i 1998 var det EMI) den økonomiske og den juridiske konvergens. Resultaterne indberettes til Rådet (både i Rådets Ecofin-sammensætning og sammensætningen af stats- og regeringschefer), som træffer den endelige afgørelse.

Boks 6 Betingelser for at indføre euroen

Betingelserne for at indføre euroen er opstillet i EF-traktatens artikel 121 samt i den protokol om konvergenskriterierne, der er knyttet som bilag til traktaten, og som der henvises til i artikel 121. Anvendelsen af bestemmelserne er blevet vurderet i de konvergensrapporter, som EMI og ECB har udarbejdet.

Følgende betingelser skal opfyldes for at indføre euroen:

- en høj grad af holdbar konvergens ("økonomisk konvergens")
- det enkelte medlemslands nationale lovgivning skal være forenelig med artikel 108 og 109 i EF-traktaten og ESCB-statutten ("juridisk konvergens").

Økonomisk konvergens

Hvorvidt det pågældende medlemsland har opnået en høj grad af holdbar konvergens, vurderes ud fra fire kriterier: prisstabilitet, en sund budgetstilling, valutakursstabilitet og konvergerende renter.

Prisudviklingen

I henhold til EF-traktatens artikel 121, stk. 1, første led, skal der opnås *"en høj grad af prisstabilitet; dette vil fremgå af en inflationstakt, som ligger tæt op ad inflationstakten i de højst tre medlemsstater, der har nået de bedste resultater med hensyn til prisstabilitet"*.

Af protokollens artikel 1 fremgår det, at *"kriteriet vedrørende prisstabilitet [...] betyder, at en medlemsstat har en holdbar prisudvikling og en gennemsnitlig inflationstakt, som -betragtet i en periode på et år før undersøgelsen - ikke overstiger inflationstakten"*

i de højst tre medlemsstater, der har nået de bedste resultater med hensyn til prisstabilitet, med mere end 1½ procentpoint. Inflationen måles ved hjælp af forbrugerprisindekset på et sammenligneligt grundlag, der tager hensyn til forskelle i nationale definitioner".

Udviklingen i de offentlige finanser

I henhold til EF-traktatens artikel 121, stk. 1, andet led, skal der opnås *"holdbare offentlige finanser; dette vil fremgå af, at medlemsstaten har opnået en offentlig budgetstilling, der ikke udviser et uforholdsmæssigt stort underskud som fastslået i artikel 104, stk. 6"*.

I protokollens artikel 2 fastsættes det, at dette kriterium *betyder, "at medlemsstaten på tidspunktet for undersøgelsen ikke er omfattet af en rådsafgørelse som omhandlet i traktatens artikel 104, stk. 6, om, at den pågældende medlemsstat har et uforholdsmæssigt stort underskud"*.

I henhold til EF-traktatens artikel 104 skal medlemslandene *"undgå uforholdsmæssigt store offentlige underskud"*. Kommissionen undersøger, om budgetdisciplinen overholdes, ud fra følgende kriterier:

"a) hvorvidt den procentdel, som det forventede eller faktiske offentlige underskud udgør af bruttonationalproduktet, overstiger en given referenceværdi" [defineret i protokollen om proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud som 3 pct. af BNP], medmindre:

- *"denne procentdel enten er faldet væsentligt og vedvarende og har nået et niveau, der ligger tæt på referenceværdien, eller*
- *overskridelsen af referenceværdien kun er exceptionel og midlertidig, og nævnte procentdel fortsat ligger tæt på referenceværdien"*.

"b) hvorvidt den procentdel, som den offentlige gæld udgør af bruttonationalproduktet (BNP), overstiger en given referenceværdi" [defineret i protokollen om proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud som 60 pct. af BNP], *"medmindre denne procentdel mindskes tilstrækkeligt og nærmer sig referenceværdien med en tilfredsstillende hastighed"*.

Valutakursudviklingen

I EF-traktatens artikel 121, stk. 1, tredje led, kræves *"overholdelse af de normale udsvingsmargener i Det Europæiske Monetære Systems valutakursmekanisme i mindst to år uden devaluering over for andre medlemsstaters valutaer"*.

Af protokollens artikel 3 fremgår det, at *"kriteriet vedrørende deltagelse i Det Europæiske Monetære Systems valutakursmekanisme [...] betyder, at en medlemsstat har overholdt de normale udsvingsmargener i Det Europæiske Monetære Systems valutakursmekanisme uden alvorlige spændinger i mindst de seneste to år før undersøgelsen. Medlemsstaten må især ikke i samme periode på eget initiativ have devalueret sin valutas bilaterale centralkurs over for en anden medlemsstats valuta"*.

Hvad angår anvendelsen af disse bestemmelser, har EMI og ECB i konvergensrapporterne fra 1998, 2000 og 2002 peget på, at de normale udsvingsmargener var $\pm 2,25$ pct. omkring de bilaterale centralkurser, på det tidspunkt traktaten blev udarbejdet, og at et udsvingsbånd på ± 6 pct. var en undtagelse fra reglen. I august 1993 blev det besluttet at udvide udsvingsmargenerne til ± 15 pct., og fortolkningen af kriteriet, herunder især begrebet "normale udsvingsmargener" blev mindre klar. Det ville derfor være nødvendigt at tage højde for udviklingen i de enkelte valutakurser inden for Det Europæiske Monetære System (EMS) siden 1993 i udformningen af en ex post-vurdering. Der lægges derfor vægt på, at valutakurserne har været tæt på centralkurserne i ERM/ERM2.

Udviklingen i de lange renter

I EF-traktatens artikel 121, stk. 1, fjerde led, stilles krav om *"den varige karakter af den konvergens, medlemsstaten har opnået, samt af dens deltagelse i Det Europæiske Monetære Systems valutakursmekanisme, som afspejlet i de langfristede rentesatser"*.

Følgende fremgår af protokollens artikel 4: *"Kriteriet vedrørende konvergens i rentesatserne [...] betyder, at en medlemsstat over en periode på et år før undersøgelsen har haft en gennemsnitlig langfristet nominel rentesats, som ikke overstiger den tilsvarende rentesats i de højst tre medlemsstater, der har nået de bedste resultater med hensyn til prisstabilitet, med mere end 2 procentpoint. Rentesatserne måles på grundlag af langfristede statsobligationer eller tilsvarende værdipapirer, idet der tages hensyn til forskelle i nationale definitioner"*.

Juridisk konvergens

Den nationale lovgivning i alle medlemslande, herunder også de nationale centralbankers vedtægter, skal være forenelig med artikel 108 og 109 i EF-traktaten samt med ESCB-statutten. Udtrykket "forenelig" indikerer, at traktaten ikke kræver "harmonisering" af de nationale centralbankers statutter, hverken indbyrdes eller med ESCB-statutten. Det betyder derimod, at den nationale lovgivning skal tilpasses, så uoverensstemmelser med traktaten og ESCB-statutten fjernes. Her tænkes især på bestemmelser, der krænker den nationale centralbanks uafhængighed og dens rolle som en integrerende del af ESCB.

Denne type uforeneligheder fjernes, inden et land kan indføre euroen. Selv om traktaten og ESCB-statutten har forrang for national lovgivning, har medlemslandet pligt til at tilpasse sin lovgivning. Det sikrer, at den nationale lovgivning på forhånd er i overensstemmelse med fællesskabsretten.

For at identificere de områder, hvor en tilpasning er nødvendig, undersøger ECB:

- den nationale centralbanks uafhængighed (juridisk, institutionel og operationel uafhængighed samt sikkerhed i embedet for medlemmerne af deres besluttende organer)
- den nationale centralbanks juridiske integration i ESCB (herunder lovfæstede mål, opgaver, instrumenter, organisation og finansielle bestemmelser)

- anden lovgivning, der har en betydning for medlemslandets fulde deltagelse i tredje fase af ØMU (herunder bestemmelser om udstedelse af pengesedler og mønter, besiddelse og forvaltning af valutareserver samt valutakurspolitik).

Andre faktorer

I EF-traktatens artikel 121, stk. 1, kræves det endvidere, at Kommissionen og EMI (nu ECB) tager højde for en række andre faktorer, såsom "*ecuens udvikling, resultaterne af markedsintegrationen, situationen for og udviklingen i betalingsbalancens løbende poster og en redegørelse for udviklingen i enhedslønomsætningerne og andre prisindeks*". Udviklingen af ecuen var en faktor, som blev overvejet i 1998 i forbindelse med overgangen til tredje fase af ØMU. Nu da euroen har afløst ecuen, vil denne faktor imidlertid ikke længere spille nogen rolle under konvergensvurderingen.

Procedurer

ECB (i 1998 var det EMI) og Europa-Kommissionen vurderer, om de enkelte EU-lande har opfyldt betingelserne ovenfor. De to organer foretager hver især deres egen uafhængige vurdering. De første konvergensrapporter blev udarbejdet i 1998 ved overgangen til tredje fase af ØMU. Medlemslande med dispensation bliver vurderet mindst hvert andet år, eller når de selv anmoder om at få foretaget en vurdering.

De procedurer, som skulle gennemgås inden overgangen til tredje fase af ØMU i 1998, blev gennemført i overensstemmelse med artikel 121 i EF-traktaten:

- EMI og Europa-Kommissionen udarbejdede rapporter.
- Både Kommissionen og Ecofin-Rådet udstedte henstillinger.
- Europa-Parlamentet blev hørt.
- Rådet i dets sammensætning af stats- og regeringschefer traf afgørelse.

For at gennemgå og ophæve en dispensation skal følgende fire procedurer følges i henhold til EF-traktatens artikel 122:

- ECB og Kommissionen skal hver især udarbejde en rapport.
- Kommissionen skal stille forslag.
- Europa-Parlamentet skal høres.
- Rådet skal drøfte forslaget i dets sammensætning af stats- og regeringschefer.
- Ecofin-Rådet træffer afgørelse.

EU-lande med dispensation

I henhold til EF-traktatens artikel 122 skal EU-lande, der ikke opfylder de nødvendige betingelser for at indføre euroen, indrømmes en dispensation. Det betyder, at det pågældende medlemsland ikke deltager i det fælles valutaområde. Landet bevarer sin pengepolitiske suverænitet, sin egen valuta og de nuværende beføjelser på det pengepolitiske område, og det er ikke bundet af reglerne på det økonomisk-politiske område, der kun gælder for medlemslande, der deltager i tredje fase af ØMU. Et medlemsland med dispensation skal fortsætte med at forfølge målet om at indføre den fælles valuta (EF-traktatens artikel 4, stk. 2) og er forpligtet til at opnå økonomisk og juridisk konvergens som forudsætning for den endelige indførelse af den fælles valuta. Artikel 108 om centralbankens uafhængighed gælder også disse lande.

En dispensation er midlertidig. Hvert andet år foretager Rådet en vurdering på baggrund af rapporter fra ECB og Europa-Kommissionen. Hvis Rådet (i både Ecofin-sammensætningen og sammensætningen af stats- og regeringschefer) når frem til den konklusion, at et medlemsland opfylder kriterierne for økonomisk og juridisk konvergens, ophæves dispensationen, og landet skal indføre euroen som valuta.

For tiden er Sverige og de ti lande, der blev optaget i Den Europæiske Union 1. maj 2004, medlemslande med dispensation. Sverige har endnu ikke opfyldt kravet om juridisk konvergens. Med undtagelse af Slovenien, der bliver medlem af euroområdet pr. 1. januar 2007, skal de nye EU-lande i løbet af de kommende år bevise, at de opfylder de nødvendige betingelser for at indføre euroen som valuta.

EU-lande med særlig status

I henhold til protokoller knyttet til EF-traktaten⁴⁷ er Danmark og Storbritannien blevet fritaget for deltagelse i tredje fase af ØMU. Det betyder, at Danmark og Storbritannien fik ret til selv at vælge, hvorvidt de ville deltage i tredje fase af ØMU eller ej, inden denne fase blev indledt 1. januar 1999. Begge lande benyttede sig af denne ret (Danmark i december 1992 og Storbritannien i oktober 1997) og meddelte Rådet, at de ikke havde til hensigt at gå over til tredje fase.

For så vidt angår omfanget af undtagelsen, fremgår det af protokollen om visse bestemmelser vedrørende Danmark, at undtagelsen skal have samme virkning som en dispensation. Protokollen vedrørende Storbritannien går meget videre. I protokollen undtages Storbritannien fra en række yderligere traktatbestemmelser. Især EF-traktatens artikel 4, stk. 2, og artikel 108 finder ikke anvendelse. I henhold til disse artikler skal både Fællesskabet og medlemslandet til stadighed søge at nå målet om indførelse af en fælles valuta og centralbanken skal være uafhængig.

De undtagelser, som Danmark og Storbritannien har opnået, er permanente. Begge medlemslande har dog forbeholdt sig retten til at ophæve deres forbehold på et senere tidspunkt, forudsat de opfylder de nødvendige betingelser for at indføre euroen.

⁴⁷Protokol om visse bestemmelser vedrørende Danmark og protokol om visse bestemmelser vedrørende Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland.

Møde i Styrelsesrådet, ECB,
november 2006.

2 CENTRALBANKVIRKSOMHED I ØMU - JURIDISKE, INSTITUTIONELLE OG ORGANISATORISKE ASPEKTER

Samtidig med indførelsen af euroen som fælles valuta afgav EU-landene i euroområdet deres monetære suverænitet. ECB, der er kernen i det nyligt etablerede centralbanksystem kaldet Det Europæiske System af Centralbanker (ESCB), har overtaget ansvaret for pengepolitikken i euroområdet.

2.1 ECB, ESCB OG EUROSISTEMET

ESCB har i EF-traktaten fået til opgave at udføre centralbankopgaverne for euroen. ESCB har imidlertid ikke status som juridisk person, og på grund af de forskellige grader af integration i ØMU er de egentlige aktører ECB og de nationale centralbanker i eurolandene, som udøver ESCBs kernefunktioner under navnet "eurosystemet".

2.1.1 ESCB og eurosystemet som institutionelt forbindelsesled mellem ECB og de nationale centralbanker

ESCB består af ECB og de nationale centralbanker i de 25 EU-lande. Retsgrundlaget for ESCB findes i protokollen om statuten for Det Europæiske System af Centralbanker og Den Europæiske Centralbank (ESCB-statuten), som er knyttet som bilag til EF-traktaten.

I modsætning til ECB og de nationale centralbanker har ESCB ikke status som juridisk person, har ingen myndighed til at handle og ingen egne besluttede organer. Det er derimod ESCBs bestanddele – ECB og de nationale centralbanker – der er juridiske personer og aktører. Selv om ECB og de nationale centralbanker har kompetence til at handle, skal de handle i overensstemmelse med ESCBs målsætning, bestemmelserne i traktaten og statuten og de beslutninger, der træffes af ECBs besluttede organer, når de udfører ESCB-opgaver. Derfor betegner begrebet ESCB en institutionel ramme, som udgør et forbindelsesled mellem ECB og de nationale centralbanker. Det sikrer for det første, at beslutningstagningen centraliseres, og for det andet, at de opgaver, som ESCB pålægges i EF-traktaten, udføres i fællesskab og altid i overensstemmelse med kompetencefordelingen inden for systemet og dets målsætning.

ESCB omfatter de nationale centralbanker i alle EU-lande, dvs. også i de lande, som ikke har indført euroen (se afsnit 1.2.2), enten fordi de har særstatus (Danmark og Storbritannien), eller fordi de har dispensation (Sverige og de ti nye EU-lande). De EU-lande, som ikke deltager i eurosystemet, har bibeholdt deres monetære suverænitæt, og derfor deltager centralbankerne i disse lande ikke i gennemførelsen af ESCBs kernefunktioner. For at gøre det lettere for offentligheden at forstå den komplekse centralbankstruktur på europæisk plan besluttede ECBs styrelsesråd derfor i november 1998 at indføre begrebet "eurosystemet". Det henviser til den sammensætning af ESCB, som udfører de grundlæggende opgaver, hvilket vil sige ECB og de nationale centralbanker i eurolandene.

Der var tre væsentlige politiske og økonomiske grunde til, at man valgte at oprette et centralbanksystem og ikke en fælles centralbank til at udføre centralbankfunktionerne for euroen:

1. Oprettelsen af en fælles centralbank for hele euroområdet (der ville koncentrere centralbankvæsenet på et sted) ville ikke have været acceptabel af politiske årsager.
2. Med oprettelsen af eurosystemet bygges der videre på de nationale centralbankers erfaringer, institutionelle opbygning, infrastruktur og operationelle kapacitet, og endelig sikres den eksisterende ekspertise. De nationale centralbanker varetager fortsat en række opgaver, som ikke er relaterede til eurosystemet.
3. Grundet euroområdet betragtelige geografiske størrelse blev det anset for hensigtsmæssigt at give kreditinstitutterne et adgangspunkt til centralbankvæsenet i hvert enkelt deltagerland. På grund af de mange lande og forskellige kulturer i euroområdet blev nationale institutioner betragtet som bedre egnede som adgangspunkt til eurosystemet end én overnational institution.

Eurosystemet er opbygget på allerede eksisterende centralbankstrukturer og respekterer den kulturelle og nationale mangfoldighed i euroområdet. Samtidig betyder de nationale centralbankers status som selvstændige enheder, at der er mulighed for at skabe samarbejde på tværs af grænserne, og at der kan opstå en vis efterligningseffekt med hensyn til bedste praksis, der kan være med til at forbedre den operationelle forvaltning inden for eurosystemet. Derfor vedtog centralbankerne i eurosystemet i januar 2005 en erklæring om eurosystemets målsætning sammen med en fælles politisk forståelse af de strategiske intentioner og organisationsprincipper med henblik på at opnå en effektiv udførelse af eurosystemets funktioner.

2.1.2 ECB som en specialiseret organisation i fællesskabsretten

ECB er oprettet i medfør af EF-traktaten som en specialiseret, uafhængig organisation, der har til formål at gennemføre pengepolitikken og udføre funktioner i forbindelse hermed. ECB har derfor fået status som juridisk person med egne besluttende organer og beføjelser. Dens organisation som centralbank svarer til pengepolitikens særlige karakter, dvs. en overordnet politisk opgave, der hovedsagelig gennemføres ved hjælp af operationer på de finansielle markeder.

Status som juridisk person

ECB har status som juridisk person i henhold til EF-traktatens artikel 107, stk. 2, og har den mest vidtgående rets- og handleevne, som de enkelte medlemslandes lovgivning tillægger juridiske personer i henhold til artikel 9.1 i ESCB-statutten. ECB kan således købe og sælge fast ejendom og løsøre samt optræde som part i en retssag. Desuden nyder ECB de privilegier og immuniteter, som er nødvendige for at udføre centralbankens opgaver, på de vilkår, der er fastsat i protokollen vedrørende De Europæiske Fællesskabers privilegier og immuniteter af 8. april 1965.¹

ECB er qua sin status som juridisk person i henhold til folkeretten bl. a. bemyndiget til at indgå internationale aftaler inden for sine kompetenceområder samt til at deltage i arbejdet i internationale organisationer som fx Den Internationale Valutafond (IMF), Den Internationale Betalingsbank (BIS) eller Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD).

Institutionel status

Selv om ECB udfører en politisk funktion i henhold til EF-traktaten, er den ikke en fællesskabsinstitution i ordets egentlige betydning. ECB er ikke nævnt i EF-traktatens artikel 7, hvor oprettelsen af de fem fællesskabsinstitutioner, dvs. Europa-Parlamentet, Rådet, Europa-Kommissionen, EF-Domstolen og Revisionsretten, nævnes. Disse institutioner har fået tildelt et bredt mandat til at udføre Fællesskabets opgaver inden for rammerne af deres traktatmæssige beføjelser.

¹ Af protokollens artikel 21 fremgår det, at den også gælder for Den Europæiske Centralbank, samt for medlemmerne af ECBs besluttende organer og personale med forbehold af bestemmelserne i protokollen for Det Europæiske System af Centralbanker og Den Europæiske Centralbank.

I stedet findes ESCBs og ECBs lovgrundlag i en særskilt artikel (traktatens artikel 8). Det understreger den særstatus, som ECB generelt har inden for Det Europæiske Fællesskab, som adskiller ECB fra andre institutioner og deres støtteorganer, og som begrænser ECBs aktiviteter til en klart defineret specialopgave.

Da ECB er oprettet i henhold til EF-traktaten, er organisationens beføjelser egentlige. Det vil sige, at beføjelserne ikke er blevet delegeret fra fællesskabsinstitutionerne. Der er tale om egentlige beføjelser, som tildeles ECB direkte i EF-traktaten. ECB adskiller sig på dette område fra Fællesskabets decentraliserede agenturer, der godt nok har status som juridiske personer, men som har fået tildelt deres kompetence af fællesskabsinstitutionerne.²

2.1.3 Euroområdet nationale centralbanker er en integrerende del af eurosystemet

Hver enkelt national centralbank i eurosystemet har status som juridisk person i henhold til den respektive nationale lovgivning. De nationale centralbanker i euroområdet udgør imidlertid en integrerende del af eurosystemet i henhold til EF-traktatens artikel 105 og ESCB-stattutens artikel 14.3. I henhold til statuttens artikel 12.1 udfører de nationale centralbanker de opgaver i eurosystemet, som er delegeret til dem fra ECB i overensstemmelse med decentraliseringsprincippet (se afsnit 2.4), og de handler i overensstemmelse med de retningslinjer og instrukser, som de får fra ECB (statuttens artikel 14.3). Samtidig er de nationale centralbankchefer i eurosystemet – sammen med medlemmerne af ECBs direktion – automatisk medlemmer af Styrelsesrådet (ESCB-stattutens artikel 10). De nationale centralbanker i eurosystemet har i deres egenskab af "indehavere af kapitalandele" i ECB overført kapital og valutareserveaktiver til ECB og har dermed andel i det finansielle resultat (statuttens artikel 28, 30 og 33).

For at integrere de nationale centralbanker i eurosystemet er den relevante nationale lovgivning blevet bragt i overensstemmelse med fællesskabsretten, dvs. at nationale love og statutter bl.a. skal sikre, at den nationale centralbank og dens besluttende organer er uafhængig af myndighederne i det pågældende EU-land (se afsnit 4.1). Denne uafhængighed er et krav på grund af de nationale centralbankers og centralbankchefers aktive deltagelse i eurosystemets funktion.

De nationale centralbankers funktionelle integration i eurosystemet indebærer ingen begrænsning af deres institutionelle, finansielle og administrative selvstændighed. I henhold til ESCB-stattuten kan de nationale centralbanker på eget ansvar udføre funktioner ud over eurosystemets opgaver, så længe disse funktioner ikke strider mod eurosystemets mål og opgaver. Det varierer fra land til land, hvilke funktioner uden relation til eurosystemet centralbanken udfører, men der er hovedsagelig tale om forskellige typer af finansielle og administrative tjenesteydelser, som udføres for regeringerne i de enkelte lande. De fleste nationale centralbanker er også involveret i tilsynet med de finansielle institutioner (se afsnit 3.7).

² Eksempelvis Det Europæiske Miljøagentur, Kontoret for Harmonisering i Det Indre Marked og Det Europæiske Lægemiddelagentur.

2.1.4 De nationale centralbanker i de ikke-deltagende EU-lande

De nationale centralbanker i EU-lande, som ikke er med i euroområdet, er også medlem af ESCB; dog med særstatus. De er ansvarlige for deres respektive nationale pengepolitik og således udelukket fra at deltage i eurosystemets kerneaktiviteter, herunder især gennemførelsen af den fælles pengepolitik. Cheferne for disse centralbanker er ikke medlem af ECBs styrelsesråd og deltager ikke i beslutningsprocessen, når den vedrører eurosystemets kerneaktiviteter. Derfor er disse nationale centralbanker heller ikke involveret i gennemførelsen af den fælles pengepolitik og opgaver i tilknytning hertil.

De ikke-deltagende nationale centralbanker har forpligtet sig til føre en prisstabilitetsorienteret pengepolitik. Medlemskab af ESCB indebærer endvidere et tæt samarbejde med eurosystemet på en række områder. Også de ikke-deltagende nationale centralbanker yder et bidrag til fx indsamlingen af statistik (se afsnit 3.5). Hertil kommer, at den europæiske valutakursmekanisme ERM2 opstiller rammerne for det penge- og valutakurspolitiske samarbejde med eurosystemet (se afsnit 3.2.1). Det institutionelle forum for dette samarbejde er ECBs generelle råd (se afsnit 2.5.1).

2.2 MÅLSÆTNINGER

I henhold til traktatens artikel 105, stk. 1, er det ESCBs hovedmål at fastholde prisstabilitet. Uden at det berører denne målsætning, skal ESCB støtte Fællesskabets generelle økonomiske politikker med henblik på at opfylde Fællesskabets målsætninger (som omfatter et højt beskæftigelsesniveau og en bæredygtig ikke-inflationær vækst). ESCB skal endvidere handle i overensstemmelse med princippet om en åben markedsøkonomi med fri konkurrence.

Da traktatens artikel 105, stk. 1, ikke omfatter EU-lande, som ikke har indført euroen, skal begrebet "ESCB" læses som "eurosystemet".

2.2.1 Hovedmålet er prisstabilitet

Eurosystemets hovedmål er at fastholde prisstabilitet. Det er den centrale bestemmelse i kapitlet "Den monetære politik" i traktaten. Bestemmelsen afspejler moderne økonomisk opfattelse af pengepolitikens rolle, omfang og begrænsninger, og den er gennemgående i den institutionelle og organisatoriske opbygning af centralbankvæsenet inden for ØMU.

Der er en række gode grunde til, at målsætningen om at fastholde prisstabilitet er opstillet i EF-traktaten. For det første tyder årtiers praktiske erfaringer samt et stort antal økonomiske studier på, at pengepolitikken bedst bidrager til at forbedre de økonomiske udsigter og øge borgernes levestandard, hvis dens formål er at opnå vedvarende prisstabilitet (se boks 7).

For det andet viser såvel det teoretiske grundlag for pengepolitikken som tidligere erfaringer, at pengepolitik rent faktisk kun er i stand til at påvirke prisniveauet i økonomien (se afsnit 3.1.1). Derfor er prisstabilitet på mellemlangt

Målet om prisstabilitet gælder for det generelle prisniveau i økonomien og indebærer, at man forsøger at undgå lange perioder med enten inflation eller deflation. Prisstabilitet bidrager på forskellige måder til at opnå kraftig økonomisk vækst og høj beskæftigelse.

1. Prisstabilitet gør det nemmere at opdage forandringer i de relative priser, fordi sådanne prisændringer ikke skjules af udsving i det generelle prisniveau. Det betyder, at virksomheder og forbrugere kan træffe velbegrundede forbrugs- og investeringsbeslutninger, hvilket igen medfører, at markedet får mulighed for en bedre resurseanvendelse. Ved at hjælpe markedet med at lede resurserne derhen, hvor de kan bruges mest produktivt, øger prisstabilitet produktionspotentialet i økonomien.
2. Hvis investorer kan være sikre på, at prisniveauet forbliver stabilt, vil de ikke kræve en såkaldt "inflationsrisikopræmie" som kompensation for den inflationsrisiko, der er forbundet med at besidde nominelle aktiver i længere tid. Ved at mindske denne risikopræmie i realrenten kan pengepolitikken bidrage til at gøre kapitalmarkedernes resurseanvendelse mere effektiv og derved øge investeringslysten. Og det skaber økonomisk velstand.
3. En troværdig fastholdelse af prisstabilitet gør det også mindre sandsynligt, at enkeltpersoner og virksomheder omalloker produktive resurser for at værdisikre sig mod inflation. Høj inflation vil fx være et incitament til at opbygge lagre af fysiske varer, eftersom de i en sådan situation bevarer deres værdi bedre end penge og visse finansielle aktiver. Oplagring af varer er imidlertid ikke nogen effektiv investeringsbeslutning og derfor en hindring for økonomisk vækst.
4. Skattesystemet og de sociale sikringsordninger kan skabe urimelige incitamenter, der skævvrider den økonomiske adfærd. I de fleste tilfælde er inflation eller deflation med til at forværre disse skævvridninger. Prisstabilitet eliminerer de faktiske omkostninger, som opstår, når inflation forstærker skævvridningen fra skattesystemet og de sociale sikringsordninger.
5. Prisstabilitet forhindrer den betydelige vilkårlige omfordeling af formue og indtægter, som opstår i perioder med inflation og deflation. Stabile priser bidrager derfor til at sikre social samhørighed og stabilitet. Der har i det 20. århundrede været flere eksempler på, at høj inflation eller deflation medfører social uro og politisk ustabilitet.

Kilde: ECB (2004), *The monetary policy of the ECB*, s. 42

sigt det eneste realiserbare mål for den fælles pengepolitik. Pengepolitik er nemlig ikke i stand til at udøve nogen varig påvirkning af reale variabler ud over de positive følger af prisstabilitet.

Selv om fastholdelse af prisstabilitet er ECBs klare hovedmål i henhold til EF-traktaten, står der ikke noget om, hvad "prisstabilitet" rent faktisk betyder. ECB offentliggjorde derfor i oktober 1998 en kvantitativ definition af prisstabilitet. Denne definition er en del af ECBs pengepolitiske strategi (se afsnit 3.1.2).

2.2.2 Støtten til de generelle økonomiske politikker

Ved at opfylde sit klart definerede mandat, nemlig at fastholde prisstabilitet i euroområdet, understøtter ECB de generelle økonomiske politikker i Fællesskabet *"med henblik på at bidrage til gennemførelsen af Fællesskabets mål som fastsat i artikel 2"*. Som det også anføres ovenfor, er en pengepolitik, der sigter mod at opnå prisstabilitet, ECBs vigtigste bidrag til at fremme *"bæredygtig og ikke-inflationær vækst"* og *"et højt beskæftigelsesniveau"*, som der henvises til i EF-traktatens artikel 2. En stabilitetsorienteret pengepolitik er på denne måde med til at skabe stabile forhold for andre politikker, så de kan gennemføres så effektivt som muligt.

Pengepolitik kan nemlig kun i begrænset omfang udøve en varig påvirkning af de reale variabler gennem andre kanaler. På langt sigt bestemmes realindkomsten derimod primært af faktorer på udbudssiden (fx teknologi, befolkningsvækst, markedernes fleksibilitet og den fleksibilitet, der findes i økonomiens institutionelle rammer). Det er derfor finans- og strukturpolitikens opgave – sammen med arbejdsmarkedets parter – at styrke vækstpotentialet i økonomien.

Derfor giver mandatet til at støtte de generelle økonomiske politikker i euroområdet ikke ECB et direkte ansvar for noget andet mål end prisstabilitet. I stedet skal ECB, som det også fremgår af traktaten, tage højde for Fællesskabets øvrige mål i sine bestræbelser på at nå det primære mål. Da pengepolitikken kan påvirke den reale aktivitet på kort sigt, bør ECB typisk undgå at skabe store udsving i produktion og beskæftigelse. Dette må dog ikke ske på bekostning af det primære mål.

På samme måde indebærer mandatet til at støtte Fællesskabets generelle økonomiske politikker ikke, at ECB skal samordne sin politik med de økonomiske politikker i Fællesskabet. Det er imidlertid en af årsagerne til den dialog, som finder sted mellem ECB og de økonomisk-politiske beslutningstagere på fællesskabsplan (se afsnit 4.3).

2.2.3 Princippet om en åben markedsøkonomi

EF-traktaten forpligter også eurosystemet til at efterleve princippet om en åben markedsøkonomi med fri konkurrence. Eurosystemet efterlever dette princip på flere forskellige måder. Ved at fastholde prisstabilitet bidrager ECB til, at prismekanismen fungerer efter hensigten, hvilket er en afgørende forudsætning for en velfungerende markedsøkonomi, der fremmer en effektiv fordeling af ressourcerne. Eurosystemets pengepolitiske instrumenter er baserede på markedsmekanismerne, og kreditinstitutterne har adgang til eurosystemets faciliteter på lige vilkår.

2.3 TILDELING AF OPGAVER I HENHOLD TIL TRAKTATEN

Traktaten pålægger ESCB at udføre funktionen som centralbank for Fællesskabet. Eftersom nogle EU-lande ikke deltager i ØMU, skal begreberne "ESCB" og "Fællesskabet" forstås som henholdsvis "eurosystemet" og "euroområdet".

2.3.1 Eurosystemets grundlæggende opgaver

EF-traktatens artikel 105, stk. 2, og artikel 3.1 i ESCB-statutten pålægger eurosystemet eneansvaret for udførelsen af følgende grundlæggende opgaver:

- at formulere og gennemføre euroområdetets pengepolitik
- at foretage transaktioner i udenlandsk valuta
- at besidde og forvalte eurolandenes officielle valutaeserver
- at fremme betalingssystemernes smidige funktion.

Andre relaterede opgaver omfatter:

- udstedelse af eurosedler, dvs. de eneste pengesedler med status som lovligt betalingsmiddel i euroområdet (EF-traktatens artikel 106, stk. 1, og statutens artikel 16).
- indsamling af den statistiske information, der er nødvendig for at udføre eurosystemets opgaver (statutens artikel 5).

Den fulde kontrol over pengebasen sikrer, at eurosystemet kan formulere og gennemføre **pengepolitikken** i euroområdet. I henhold til traktatens artikel 106 er ECB og de nationale centralbanker de eneste institutioner, der rent faktisk har ret til at udstede pengesedler, som har status af lovligt betalingsmiddel i euroområdet. Eurolandenes ret til at udstede mønter er begrænset til lovlige betalingsmidler med lav pålydende værdi, og antallet af mønter, der udstedes, skal godkendes af ECB. Pengeinstitutternes afhængighed af pengebasen gør, at eurosystemet er i stand til at styre og påvirke forholdene på pengemarkedet og pengemarkedsrenterne (se afsnit 3.1).

Transaktioner i fremmed valuta spiller en vigtig rolle i forbindelse med gennemførelsen af pengepolitikken. Når eurosystemet pålægges denne opgave, udnyttes ikke blot centralbankernes operationelle faciliteter, men det sikres også, at valutatransaktionerne er i overensstemmelse med pengepolitikens mål. Valutatransaktioner påvirker valutakurserne og de indenlandske likviditetsforhold, som begge er vigtige variabler for pengepolitikken. De skal være i overensstemmelse med de rammer, som traktaten opstiller for valutakurspolitikken i euroområdet. På dette område deler ECB ansvaret for den endelige beslutningstagning med Rådet (se afsnit 3.2.1).

Et logisk supplement til eurosystemets funktion i forbindelse med gennemførelsen af valutaoperationer er opgaven med at holde og forvalte euroområdetets **officielle valutaeserver**. Denne opgave suppleres af ECBs ret – i henhold til artikel 31 i statutten – til at kontrollere såvel anvendelsen af de nationale centralbankers valutabeholdninger som medlemslandenes arbejdsbeholdninger i udenlandske valutaer (se afsnit 3.2.2).

Overdragelsen af opgaven med at fremme **betalingssystemernes smidige funktion** til eurosystemet (se afsnit 3.3) er sket i erkendelse af, at det er vigtigt, at betalingssystemerne fungerer godt og effektivt, ikke blot for gennemførelsen af pengepolitikken, men også for økonomien som helhed.

For at eurosystemet kan udføre disse opgaver, giver ESCB-statutten ECB og de nationale centralbanker i euroområdet en lang række funktionelle og operationelle beføjelser (ESCB-statuttens artikel 17 til 24). Hertil kommer,

- at ECB i henhold til traktatens artikel 110 og statuttens artikel 34 har lovgivningsbeføjelser og ret til at pålægge sanktioner, som kan håndhæves i tilfælde af manglende opfyldelse af ECBs forordninger og beslutninger (se afsnit 2.5.3).
- at ECB overvåger, om de nationale centralbanker overholder forbuddet mod monetær finansiering i den offentlige sektor og forbuddet mod at give den offentlige sektor privilegeret adgang til de finansielle institutioner (se afsnit 2.5.5).

2.3.2 Andre opgaver

Ud over sine kernefunktioner skal eurosystemet påtage sig at bidrage til *"en smidig gennemførelse af de kompetente myndigheders politikker vedrørende tilsyn med kreditinstitutterne og det finansielle systems stabilitet"* (EF-traktatens artikel 105, stk. 5). Da disse opgaver primært falder ind under medlemslandenes ansvarsområde, er det udelukkende eurosystemets rolle at *bidrage* hertil. Selv om det ikke er helt præcist fastlagt, i hvilket omfang eurosystemet skal bidrage, anerkendes det således i traktaten, at ECB og de nationale centralbanker har en legitim interesse i at blive involveret i fællesskabsordninger, der vedrører finansielt tilsyn og finansiell stabilitet (se afsnit 3.7).

En anden vigtig opgave for ECB er rådgivningen af de relevante fællesskabsinstitutioner og -organer og nationale myndigheder i spørgsmål, der falder inden for ECBs ansvarsområde (EF-traktatens artikel 105, stk. 4, og statuttens artikel 4), samt retten til at tage initiativ til sekundær fællesskabslovgivning i de tilfælde, som fremgår af traktaten (se afsnit 2.5.4).

Endelig skal ECB i henhold til traktatens artikel 123, stk. 2, og statuttens artikel 44 også udføre de af EMIs opgaver, som stadig skal udføres, fordi der endnu er EU-lande, som ikke har indført euroen (se afsnit 2.5.6).

2.4 CENTRALISERET BESLUTNINGSTAGNING OG OPERATIONEL DECENTRALISERING

I henhold til artikel 8 i ESCB-statutten ledes eurosystemet af ECBs besluttende organer. Inden for deres respektive ansvarsområder træffer disse organer alle nødvendige beslutninger, for at ESCB og eurosystemet kan udføre de opgaver, som de hver især er pålagt.

Den centraliserede beslutningstagning i ECBs besluttende organer er ikke begrænset til formuleringen af politikker, som fx ændringer af ECBs officielle renter. Den omfatter også ECBs og de nationale centralbankers gennemførelse af disse.

Bortset fra de lovbestemte opgaver, som ECB i sin egenskab af central leder af eurosystemet alene er blevet pålagt (se afsnit 2.5), angiver ESCB-statutten ikke, hvorvidt ECBs politikker skal gennemføres af ECB eller de nationale centralbanker. For de fleste af eurosystemets aktiviteter er den gældende arbejdsdeling internt i systemet styret af decentraliseringsprincippet, dvs. at i det omfang, det skønnes muligt og hensigtsmæssigt, anvender ECB de nationale centralbanker til at udføre transaktioner, der hører under eurosystemets opgaver (artikel 12.1 i ESCB-statutten).

Decentraliseringsprincippet må ikke forveksles med "subsidiaritetsprincippet", der fremgår af EF-traktatens artikel 5. Subsidiaritet betyder, at behovet for centralisering entydigt skal bevises, inden der kan gennemføres tiltag på fællesskabsplan. I tredje fase af ØMU er pengepolitikken dog gjort til et område, hvor tiltag udelukkende iværksættes på fællesskabsplan. Derfor skal en centralisering ikke retfærdiggøres. Det er derimod op til ECB at vurdere, hvorvidt det er muligt og hensigtsmæssigt at decentralisere.

Eurosystemets operationelle struktur bygger i videst mulig udstrækning på decentraliseringsprincippet. Som det fremgår af kapitel 3, udfører de nationale centralbanker næsten alle eurosystemets operationelle opgaver. De nationale centralbanker gennemfører bl.a. de pengepolitiske operationer og optræder som ECBs bemyndigede i de fleste eksterne transaktioner, stiller betalings- og værdipapirafviklingsydelser til rådighed og står for indkøb og udstedelse af eurosedler samt håndtering, efter at sedlerne er udstedt. De indsamler også statistiske data for ECB, samarbejder med ECB om at oversætte og producere publikationer og bidrager til økonomisk analyse og forskning, der udføres inden for rammerne af organiserede netværk.

Som det også fremgår af kapitel 3, udfører ECB kun få operationer. ECB forvalter egne midler, overvåger systemer til store grænseoverskridende betalinger og clearingsystemer og optræder som afviklingsagent for nogle af dem. Af ECBs øvrige operationelle aktiviteter kan nævnes eksterne operationer, selv om hovedparten af disse dog udføres af de nationale centralbanker. Det begrænsede omfang, som ECBs egne operationelle aktiviteter har, betyder dog ikke, at ECB stort set er koblet af eurosystemets operationelle side. Tværtimod sikrer ECB på forskellig vis, at eurosystemets operationer udføres ens af alle nationale centralbanker i euroområdet (se afsnit 2.5.2).

Den kraftige operationelle decentralisering inden for eurosystemet afspejles også i fordelingen af ansatte mellem ECB og de nationale centralbanker. Ved udgangen af 2005 havde de 12 nationale centralbanker i eurolandene i alt knap 49.000 ansatte. ECB havde ca. 1.300 medarbejdere. Selv når der tages højde for, at ca. 50 pct. af de ansatte i de nationale centralbanker skønnes at udføre opgaver, der ikke er relateret til eurosystemet³, udgør ECBs andel af det samlede antal ansatte i centralbankerne, som arbejder for eurosystemet, mindre end 5 pct.

³ Da disse opgaver afhænger af lokale forhold, varierer de meget fra den ene nationale centralbank til den anden. Sammen med geografiske og befolkningsmæssige variationer er det en af årsagerne til de store forskelle, der er i antallet af ansatte i de forskellige nationale centralbanker (fra under 200 i Luxembourg til mere end 10.000 i Frankrig og Tyskland).

2.5 ECBs ROLLE I EUROSYSTEMET

I henhold til ESCB-statuttens artikel 9.2 skal ECB sikre, at de opgaver, som er overdraget eurosystemet, udføres enten af ECB eller af de nationale centralbanker.

I overensstemmelse hermed udfører ECB en række specifikke funktioner. Det betyder bl.a., at ECB:

- er centrum for beslutningstagningen i ESCB og eurosystemet
- sikrer en ensartet gennemførelse af sin politik
- har lovgivningsmæssige beføjelser og ret til at pålægge sanktioner
- tager initiativ til fællesskabslovgivning og høres af fællesskabsinstitutioner og EU-lande i forbindelse med udkast til retsfor skrifter
- overvåger, at bestemmelserne i traktatens artikel 101 og 102 overholdes
- udfører de af EMIs opgaver, som stadig skal udføres i tredje fase af ØMU, fordi ikke alle EU-lande deltager i ØMU.

Hertil kommer, og det er i overensstemmelse med den kompetencefordeling, der fremgår af EF-traktaten, at ECB repræsenterer euroområdet internationalt i spørgsmål, der ligger inden for dens kompetenceområde (se afsnit 5.1).

2.5.1 Centrum for beslutningstagningen i ESCB og Eurosistemet

Eurosistemet og ESCB ledes af ECBs to vigtigste besluttende organer: **Styrelsesrådet** og **Direktionen** (statuttens artikel 9.3). Et tredje besluttende organ, **Det Generelle Råd**, vil eksistere, så længe et eller flere EU-lande ikke har indført euroen (statuttens artikel 45). De besluttende organer udfører deres opgaver i henhold til bestemmelserne i traktaten, ESCB-statutten og de relevante forretningsordener.

ECBs besluttende organer har en dobbeltfunktion. De skal lede a) selve ECB, b) men også eurosistemet og ESCB. I dette afsnit sættes fokus på sidstnævnte funktion, mens der i kapitel 6 findes en gennemgang af, hvordan de besluttende organer leder ECB.

ECBs besluttende organer er skræddersyede til pengepolitisk beslutningstagning i et fælles valutaområde. Beslutningstagningen foregår på to niveauer, i Styrelsesrådet og i Direktionen. Begge disse organer har egentlige beføjelser til at træffe beslutninger inden for deres respektive kompetenceområder, hvilket gør ECB i stand til hurtigt at reagere på udviklingen på markedet.

Styrelsesrådet

Styrelsesrådet er ECBs vigtigste besluttende organ. Det har beføjelse til at træffe de vigtigste og strategisk mest betydningsfulde beslutninger for eurosystemet.

Sammensætning

Styrelsesrådet består af de seks medlemmer af Direktionen og de for tiden 12 centralbankchefer i euroområdet.⁴ Medlemskab af Styrelsesrådet er personligt og kan ikke overdrages til tredjemand. Der er dog to undtagelser (artikel 10 i ESCB-statutten):

1. I tilfælde af afstemning om finansielle spørgsmål (se nedenfor) kan en centralbankchef, som er forhindret i at være til stede, udpege en stedfortræder til at afgive sin stemme (statuttens artikel 10.3).
2. Hvis et medlem af Styrelsesrådet er forhindret i at stemme i en længere periode (mere end en måned) kan han/hun udnævne en stedfortræder som medlem af Styrelsesrådet (forretningsordnens artikel 3.3 sammenholdt med statuttens artikel 10.2). Denne bestemmelse er blevet anvendt enkelte gange, når en centralbankchef har været syg i længere tid, eller han/hun er fratrukket, inden en efterfølger er udpeget.

Medlemmerne af Direktionen deltager i Styrelsesrådets beslutningstagning med samme rettigheder og ansvar som de nationale centralbankchefer og understreger dermed ECBs overnationale karakter. Ved Direktionens deltagelse sikres det endvidere, at Styrelsesrådets beslutninger inddrager den ekspertise, der findes hos dem, der er ansvarlige for at gennemføre ECBs politikker.

I henhold til artikel 113, stk. 1, i EF-traktaten kan formanden for Ecofin-Rådet og et medlem af Europa-Kommissionen (normalt kommissæren for økonomiske og monetære anliggender) også deltage i Styrelsesrådets møder, dog uden stemmeret. Formanden for Ecofin-Rådet kan fremsætte forslag til drøftelse i ECBs Styrelsesråd. I henhold til en uformel aftale mellem Ecofin-Rådet og ECB påtager formanden for Eurogruppen (se afsnit 4.3.2) sig det ansvar, som formanden for Ecofin-Rådet har i henhold til traktaten. Det sikrer også, at det er en minister fra et euroland, som deltager i Styrelsesrådets møder, når det er et EU-land uden for euroområdet, der er formand for Ecofin-Rådet.

I henhold til artikel 3.2 i ECBs forretningsorden har alle centralbankchefer ret til at blive ledsaget af en person fra deres nationale centralbank, når de deltager i Styrelsesrådets møder. Disse ledsagere er normalt medlemmer af de besluttende organer i de nationale centralbanker eller højtstående embedsmænd.

Ansvarsområder

I henhold til ESCB-statuttens artikel 12.1 er Styrelsesrådet ansvarlig for at træffe alle de beslutninger, der ikke eksplicit falder under Direktionens ansvarsområde.

⁴ I boks 8 findes en fortegnelse over alle medlemmer af Styrelsesrådet siden ECB begyndte sit virke 1. juni 1998.

Når det drejer sig om de mål og opgaver, der er pålagt eurosystemet, er Styrelsesrådet især ansvarlig for at udforme pengepolitikken for euroområdet. Styrelsesrådet definerer i denne sammenhæng ECBs pengepolitiske strategi og operationelle rammer, træffer de nødvendige beslutninger (fx om ECBs officielle renter) og vedtager de retningslinjer, som de nationale centralbanker i eurosystemet skal følge for at udføre de pengepolitiske operationer.

Endvidere skal Styrelsesrådet:

- udstede retningslinjer for alle andre operationer, som de nationale centralbanker udfører, samt for eurolandenes transaktioner med deres arbejdsbeholdninger i fremmed valuta
- vedtage de forordninger, som ECB kan vedtage i henhold til traktaten, eller som Rådet måtte uddelegere (se afsnit 2.5.3)
- bemyndige udstedelsen af eurosedler og omfanget af møntudstedelsen i euroområdet (se afsnit 3.4)
- opstille regler for en standardisering af bogføringen og rapporteringen af de nationale centralbankers operationer (se afsnit 2.5.2)
- tage initiativ til fællesskabslovgivning, varetage ECBs rådgivende funktion (se afsnit 2.5.4) og træffe beslutning om eurosystemets internationale repræsentation (se kapitel 5)
- vedtage allokeringen af finansielle resurser til ECB og fordelingen af det regnskabsmæssige resultat og vedtage reglerne for fordelingen af de monetære indtægter blandt de nationale centralbanker i euroområdet (se afsnit 3.8).
- vedtage ECBs årsberetning og årsregnskab.

Styrelsesrådet fungerer desuden som øverste besluttende organ for ECBs egen forvaltning. Det vedtager ECBs forretningsorden, fastsætter ansættelsesvilkårene for ECBs direktionsmedlemmer og øvrige ansatte og opstiller ECBs budget (se kapitel 6).

Generelle afstemningsregler

Styrelsesrådet optræder som et kollektivt organ i henhold til princippet om *ét medlem, én stemme*. Det betyder, at der med undtagelse af de afgørelser, som vedrører visse finansielle spørgsmål (se nedenfor), ikke finder nogen vægning af stemmerne sted. Den stemme, som centralbankchefen i det største euroland afgiver, tæller altså lige så meget som den stemme, der afgives af centralbankchefen i det mindste euroland, når alle medlemmer i princippet har én stemme. Princippet afspejler den kendsgerning, at alle medlemmer, herunder også cheferne for de nationale centralbanker, er personligt udnævnte, uafhængige medlemmer og ikke repræsentanter for deres land eller nationale centralbank. De skal derimod tage behørigt hensyn til og handle i eurorådets interesse som helhed.

I øjeblikket har alle 18 medlemmer ret til at stemme. Denne situation ændrer sig først, når euroområdet får mere end 15 medlemslande, og et system med roterende stemmerettigheder træder i kraft (se nedenfor). Det skal også bemærkes, at direktionsmedlemmerne ikke har ret til at stemme, når Styrelsesrådet fastsætter deres ansættelsesvilkår (statuttens artikel 11.3).

Styrelsesrådet træffer normalt afgørelse ved simpelt flertal på baggrund af de afgivne stemmer fra de personligt tilstedeværende medlemmer. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende. Reglerne sikrer, at et mindretal af Styrelsesrådets medlemmer ikke kan blokere en afgørelse, og at ECB altid er handleedygtig.

I to særlige tilfælde kræves et flertal på to tredjedele af de afgivne stemmer:

1. Hvis Styrelsesrådet er af den opfattelse, at en national centralbank udfører funktioner uden relation til eurosystemet, som strider mod eurosystemets mål og opgaver.
2. Hvis Styrelsesrådet beslutter at anvende andre operationelle metoder til monetær kontrol end dem, der fremgår af ESCB-statutten.

Der kræves enstemmighed for at anbefale en ændring af ESCB-statutten, som gennemføres ved hjælp af den forenklede ændringsprocedure (statuttens artikel 41), eller "bemyndigelsesklausulen" (statuttens artikel 10.6).

Alle ovennævnte tilfælde opstår i forbindelse med grundlæggende spørgsmål, hvor ønsket om bred eller fuldstændig enighed er større end frygten for, at disse spørgsmål blokeres af et mindretal af Styrelsesrådets medlemmer.

En hurtig og enkel beslutningstagning understøttes også i reglerne om Styrelsesrådets beslutningsdygtighed. Ifølge disse regler skal to tredjedele af Styrelsesrådets medlemmer være til stede, for tiden vil det sige 12 medlemmer. Hvis Styrelsesrådet ikke er beslutningsdygtigt, kan formanden indkalde til et ekstraordinært møde, hvor der kan træffes afgørelse uden hensyn til reglen om beslutningsdygtighed.

Ny fremgangsmåde ved afstemninger i et udvidet euroområde

Den dag euroområdet består af mere end 15 medlemslande, og antallet af nationale centralbankchefer i Styrelsesrådet overstiger 15, bliver antallet af nationale centralbankchefer, som kan udøve stemmeret, begrænset til 15.

Artikel 10.2 i ESCB-statutten blev ændret af Rådet i overensstemmelse med "bemyndigelsesklausulen" i statuttens artikel 10.6 for at bibeholde Styrelsesrådets evne til effektivt og rettidigt at træffe afgørelser i et udvidet euroområde.⁵

⁵ Afgørelse 2003/223/EF truffet af Rådet i dets sammensætning af stats- og regeringschefer af 21. marts 2003 om ændring af artikel 10.2 i statutten for Det Europæiske System af Centralbanker og Den Europæiske Centralbank (EUT L 83, 1.4.2003, s. 66).

Justeringen af fremgangsmåden ved afstemning i Styrelsesrådet trådte i kraft pr. 1. maj 2004, efter at EU-landene havde ratificeret Rådets afgørelse i overensstemmelse med deres forfatningsmæssige bestemmelser.

I henhold til den nye ordlyd i statuttens artikel 10.2 skal alle Styrelsesrådets medlemmer fortsat deltage i møderne og drøftelserne som uafhængige og personlige medlemmer. Direktionens seks medlemmer vil fortsat altid kunne udøve deres stemmeret, hvorimod de nationale centralbankchefer udøver deres stemmeret i henhold til en på forhånd fastsat rotationsordning. For at sikre, at de stemmeberettigede nationale centralbankchefer til enhver tid kommer fra lande, der tilsammen er repræsentative for euroområdet samledes økonomi, vil centralbankcheferne ikke kunne udøve deres stemmeret lige hyppigt, men i henhold til regler, der fastsættes på forhånd ud fra objektive kriterier.

Princippet om *ét medlem, én stemme* skal fortsat gælde for alle nationale centralbankchefer, når de udøver deres stemmeret. De nationale centralbankchefer bliver inddelt i forskellige grupper i henhold til vægten af deres respektive medlemslands økonomi i euroområdet. Ordningen af landene efter størrelse sker på grundlag af en sammensat indikator, der består af to komponenter:

1. landets andel af det aggregerede bruttonationalprodukt (BNP) til markedspriser
2. landets andel af den samlede aggregerede balance for de monetære finansielle institutioner (SAB-MFI).

Vægtene for de to komponenter er $\frac{5}{6}$ for BNP og $\frac{1}{6}$ for SAB-MFI.

Tabel 1 Rotationsordning med to grupper (første fase) – centralbankchefernes stemmeafgivningsfrekvens i de to grupper

		Antal centralbankchefer i Styrelsesrådet						
		16	17	18	19	20	21	
Gruppe 1	Antal stemmerettigheder/	5/5	5/5	5/5	4/5	4/5	4/5	<i>Anden fase: rotationsordning med tre grupper (se tabel 2)</i>
	Antal centralbankchefer							
	Stemmeafgivningsfrekvens	100 pct.	100 pct.	100 pct.	80 pct.	80 pct.	80 pct.	
Gruppe 2	Antal stemmerettigheder/	10/11	10/12	10/13	11/14	11/15	11/16	
	Antal centralbankchefer							
	Stemmeafgivningsfrekvens	91 pct.	83 pct.	77 pct.	79 pct.	73 pct.	69 pct.	
Σ stemmerettigheder		15	15	15	15	15	15	

Når der er flere end 15 eurolande, træder en rotationsordning med to grupper i kraft. Den første gruppe kommer til at bestå af fem nationale centralbankchefer fra de lande i euroområdet, som står øverst på landerangfølgen. Den anden gruppe vil bestå af de øvrige centralbankchefer. Medlemmerne af de to grupper deler henholdsvis 4 og 11 stemmerettigheder. For at sikre, at centralbankcheferne i den første gruppe kan udøve deres stemmeret lige så ofte som medlemmerne af den anden gruppe, får de to grupper henholdsvis fem og ti stemmerettigheder, så længe der er 16, 17 eller 18 medlemmer af euroområdet. Styrelsesrådet kan dog med to tredjedels flertal blandt alle medlemmer – både dem med og dem uden stemmerettigheder – vedtage at udskyde ikrafttrædelsen af rotationsordningen indtil antallet af centralbankchefer overstiger 18.

Når der er mindst 22 eurolande, baseres ordningen på tre grupper. Den første gruppe består af fem nationale centralbankchefer fra de lande i euroområdet, som står øverst på landerangfølgen. De deler fire stemmerettigheder. Den anden gruppe består af halvdelen af alle nationale centralbankchefer, og denne gruppe deler otte stemmerettigheder. Den tredje gruppe består af de øvrige centralbankchefer, som deler tre stemmerettigheder.

Gruppernes størrelse og de nationale centralbankers stemmeafgivningsfrekvens tilpasses i tidens løb, så de afstemmes efter en udvidelse af euroområdet til op til 27 medlemslande. Når det er hensigtsmæssigt, træffer Styrelsesrådet med to tredjedels flertal blandt alle medlemmer afgørelse om de præcise gennemførelsesbestemmelser.

Tabel 2 Rotationsordning med tre grupper (anden fase) - centralbankchefernes stemmeafgivningsfrekvens i de tre grupper

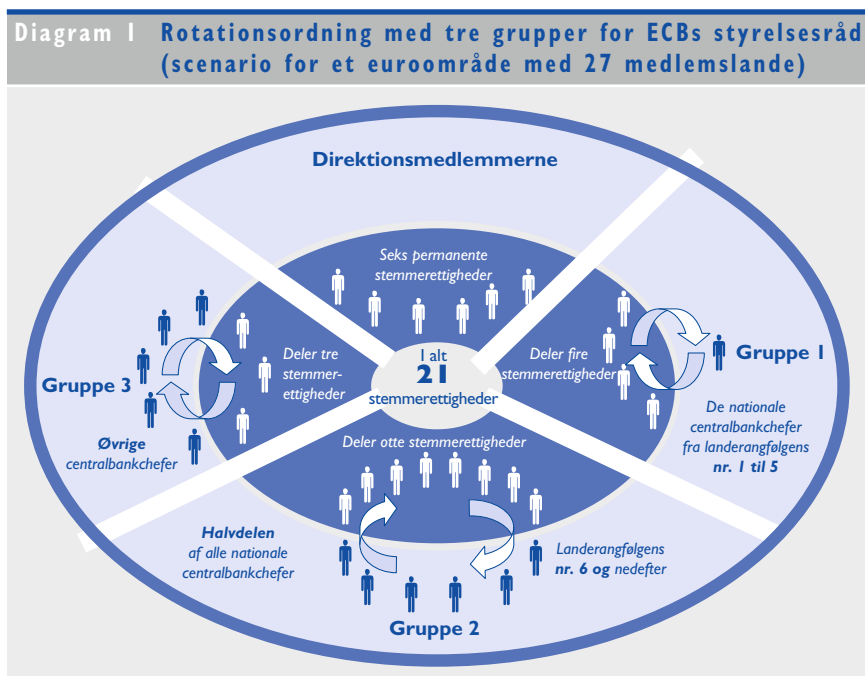
		Antal centralbankchefer i Styrelsesrådet						
		16-21	22	23	24	25	26	27
Gruppe 1	Antal stemmerettigheder/		4/5	4/5	4/5	4/5	4/5	4/5
	Antal centralbankchefer							
	Stemmeafgivningsfrekvens		80 pct.	80 pct.	80 pct.	80 pct.	80 pct.	80 pct.
Gruppe 2	Antal stemmerettigheder/	Første fase: rotationsordning med to grupper (se tabel 1)	8/11	8/12	8/12	8/13	8/13	8/14
	Antal centralbankchefer							
	Stemmeafgivningsfrekvens		73 pct.	67 pct.	67 pct.	62 pct.	62 pct.	57 pct.
Gruppe 3	Antal stemmerettigheder/		3/6	3/6	3/7	3/7	3/8	3/8
	Antal centralbankchefer							
	Stemmeafgivningsfrekvens		50 pct.	50 pct.	43 pct.	43 pct.	38 pct.	38 pct.
Σ stemmerettigheder			15	15	15	15	15	15

Afstemning om finansielle spørgsmål

Når Styrelsesrådet træffer beslutning om visse finansielle spørgsmål, som fremgår af ESCB-statutten, vægtes stemmerne i Styrelsesrådet i overensstemmelse med de nationale centralbankers andel af ECBs kapital. I overensstemmelse med statutens artikel 43.6, skal ved "ECBs indskudte kapital" forstås den kapital, som de nationale centralbanker i euroområdet har indskudt, dvs. ekskl. de andele, som nationale centralbanker i EU-lande uden for euroområdet har indskudt. Direktionsmedlemmernes stemmewægt er nul. Som allerede nævnt ovenfor, kan en centralbankchef, som er forhindret i at være til stede, udpege en stedfortræder til at afgive sin stemme.

I henhold til artikel 10.3 i statuten omfatter de finansielle spørgsmål, der kræver vægtet stemmeafgivning: indbetaling og udvidelse af ECBs kapital (artikel 28), justering af ECBs fordelingsnøgle for kapitalindskud (artikel 29), overførsel af valutareserveaktiver til ECB (artikel 30), fordeling af de nationale centralbankers monetære indtægter (artikel 32 og 51) og fordeling af ECBs nettooverskud og -tab (artikel 33).

Styrelsesrådet træffer normalt afgørelse med simpelt flertal af de vægtede stemmer, dvs. at en afgørelse er vedtaget, hvis ja-stemmerne repræsenterer mere end 50 pct. af den kapital, der er indskudt i ECB. Nogle afgørelser (om fx udvidelse af ECBs kapital i overensstemmelse med statutens artikel 28.3 og fravigelse af reglerne om beregning af de monetære indtægter i overensstemmelse med statutens artikel 32.3) kræver et kvalificeret flertal på to tredjedele og mindst halvdelen af indehaverne af kapitalandele.

Mødetidspunkt og -sted og mødernes fortrolighed

Styrelsesrådet mødes normalt to gange om måneden. På det første møde i måneden foretager Styrelsesrådet en dybdegående vurdering af den monetære og den økonomiske udvikling og træffer beslutninger i sammenhæng hermed. Dette møde efterfølges normalt af en pressekonference, hvor formanden og næstformanden gennemgår resultaterne af Styrelsesrådets drøftelser. På det andet møde sættes der normalt fokus på spørgsmål, som vedrører ECBs og eurosystemets øvrige opgaver og ansvarsområder.

Styrelsesrådets møder afholdes normalt i ECBs hovedsæde i Frankfurt. Siden 2000 er to møder årligt dog blevet afholdt uden for Frankfurt i skiftende eurolande med den respektive nationale centralbank som vært. Fra tid til anden afholdes møderne som telekonferencer. Beslutninger kan også træffes ved skriftlig procedure.

I henhold til statuttens artikel 10.4 er møderne i Styrelsesrådet fortrolige. Selv om denne bestemmelse forhindrer ECB i at offentliggøre et referat af møderne, forhindrer den ikke, at offentligheden bliver holdt informeret om alle relevante aspekter af drøftelserne i Styrelsesrådet (se afsnit 4.2.3).

Boks 8 Medlemmer af Styrelsesrådet (1. juni 1998 – 1. juli 2004)

Formand for ECB

Willem F. Duisenberg
Jean-Claude Trichet

1. juni 1998 – 31. oktober 2003
siden 1. november 2003

Næstformand for ECB

Christian Noyer
Lucas D. Papademos

1. juni 1998 – 31. maj 2002
siden 1. juni 2002

Øvrige medlemmer af Direktionen

Sirkka Hämäläinen
Eugenio Domingo Solans
Tommaso Padoa-Schioppa
Otmar Issing
Gertrude Tumpel-Gugerell
José Manuel González-Páramo
Lorenzo Bini Smaghi
Jürgen Stark

1. juni 1998 – 31. maj 2003
1. juni 1998 – 31. maj 2004
1. juni 1998 – 31. maj 2005
1. juni 1998 – 31. maj 2006
siden 1. juni 2003
siden 1. juni 2004
siden 1. juni 2005
siden 1. juni 2006

Euroområdets centralbankchefer

Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique

Alfons Verplaetse
Guy Quaden

1. juni 1998 – 28. februar 1999
siden 1. marts 1999

Deutsche Bundesbank

Hans Tietmeyer
Ernst Welteke
Axel Weber

1. juni 1998 – 31. august 1999
1. september 1999 – 16. april 2004
siden 30. april 2004

(Ad interim, Jürgen Stark, næstformand)

<i>Bank of Greece</i> Lucas D. Papademos Nicholas C. Garganas	1. januar 2001 – 31. maj 2002 siden 1. juni 2002
<i>Banco de España</i> Luis Ángel Rojo Jaime Caruana	1. juni 1998 – 11. juli 2000 siden 12. juli 2000
<i>Banque de France</i> Jean-Claude Trichet Christian Noyer	1. juni 1998 – 31. oktober 2003 siden 1. november 2003
<i>Central Bank & Financial Services Authority of Ireland</i> Maurice O'Connell John Hurley	1. juni 1998 – 10. marts 2002 siden 11. marts 2002
<i>Banca d'Italia</i> Antonio Fazio Mario Draghi (Ad interim, Vincenzo Desario, fungerende centralbankchef)	1. juni 1998 – 19. december 2005 siden 16. januar 2006
<i>Banque centrale du Luxembourg</i> Yves Mersch	siden 1. juni 1998
<i>De Nederlandsche Bank</i> Nout Wellink	siden 1. juni 1998
<i>Oesterreichische Nationalbank</i> Klaus Liebscher	siden 1. juni 1998
<i>Banco de Portugal</i> António José Fernandes de Sousa Vitor Constâncio	1. juni 1998 – 22. februar 2000 siden 23. februar 2000
<i>Suomen Pankki – Finlands Bank</i> Matti Vanhala Erkki Liikanen (Ad interim, Matti Louekoski, vicecentralbankdirektør)	1. juni 1998 – 15. marts 2004 siden 12. juli 2004

Direktionen

Direktionen er ECBs besluttende organ på det operationelle plan. Den er ansvarlig for alle beslutninger vedrørende den daglige drift. Som det ligger i pengepolitikens natur, skal ECB være i stand til at reagere på og tilpasse sig de hurtigt skiftende forhold på penge- og kapitalmarkederne samt forholde sig til bestemte sager og forhold af hastende karakter. Det er en funktion, som kun kan udføres af et organ, hvis medlemmer hele tiden og udelukkende er beskæftiget med at gennemføre ECBs politikker.

Sammensætning

Direktionen har seks medlemmer – formanden, næstformanden og fire andre medlemmer – der alle udnævnes blandt personer, som er værdige i almindeligt omdømme, og som har professionel erfaring i monetære forhold eller i bankvæsen. Udnævnelserne sker efter fælles overenskomst mellem eurolandenes regeringer på stats- og regeringschefsniveau efter indstilling fra Rådet og efter høring af Europa-Parlamentet og Styrelsesrådet. Inden ECBs oprettelse blev EMI-Rådet i 1998 bedt om at afgive udtalelse om de seks kandidater til ECBs første direktion.

Direktionens medlemmer udnævnes på fuld tid. Deres ansættelsesvilkår (fx løn, pension og andre sociale ydelser) fremgår af kontrakter, som de indgår med ECB, og som fastsættes af Styrelsesrådet (uden direktionsmedlemmernes stemmer). Styrelsesrådet træffer beslutning efter forslag fra en komite, der består af tre medlemmer udnævnt af Styrelsesrådet og tre medlemmer udnævnt af Rådet. De tre medlemmer, som Styrelsesrådet udnævner, er nuværende eller tidligere nationale centralbankchefer, mens Rådets udnævnte vælges blandt medlemmerne af Ecofin-Rådet.

Ansvarsområder

Direktionen har primært ansvaret for:

- at forberede møderne i Styrelsesrådet
- at gennemføre pengepolitikken i euroområdet i overensstemmelse med de retningslinjer og beslutninger, der vedtages af Styrelsesrådet, idet Direktionen videregiver de nødvendige instrukser til de nationale centralbanker i euroområdet
- at forestå ECBs løbende drift
- at udøve visse beføjelser, som Direktionen har fået overdraget af Styrelsesrådet, herunder lovgivningsmæssige beføjelser.

Tilrettelæggelsen af Styrelsesrådets møder indebærer, at der udarbejdes dagsordener for møderne, at de nødvendige dokumenter for Styrelsesrådets drøftelser udarbejdes, og at der stilles forslag til de beslutninger, der skal træffes. Direktionen har således i praksis – om end ikke formelt – retten til at tage initiativ til Styrelsesrådets beslutninger.

I henhold til EF-traktaten har Direktionen enekompetence, når det gælder gennemførelsen af pengepolitikken. Styrelsesrådet må derfor ikke udføre denne funktion. Ansvar for at gennemføre pengepolitikken udbydes i Direktionens bemyndigelse til at vedtage ECBs instrukser til de nationale centralbanker i euroområdet. Når Direktionen gives denne bemyndigelse, er det for at sikre, at ECB er i stand til hurtigt at reagere og tilpasse sig de hurtigt skiftende forhold på penge- og kapitalmarkederne, samt forholde sig til specifikke forhold og til hastesager.

Direktionen har af Styrelsesrådet fået bemyndigelse til at vedtage og offentliggøre månedlige beretninger (artikel 15.1 i ESCB-statutten), en ugentlig konsolideret oversigt over eurosystemets finansielle stilling (artikel 15.2) og den konsoliderede balance (artikel 26.3). Disse offentliggørelser indgår som en del af de beretninger, som ECB er forpligtet til at offentliggøre i henhold til traktaten.⁶ Direktionen har også fået overdraget en række beføjelser i forbindelse med forvaltningen af ECBs valutareserve. Endelig er Direktionen ansvarlig for at pålægge tredjeparter sanktioner i tilfælde af manglende overholdelse af ECBs forordninger (se afsnit 2.5.3).

Direktionen er i forbindelse med sit ansvar for at forestå den løbende drift også ansvarlig for at organisere ECBs interne opbygning og for at fastsætte regler for udvælgelse, udnævnelse og forfremmelse af personalet (se afsnit 6.2).

Procedurer

Direktionen er i lighed med Styrelsesrådet et kollektivt organ. Af artikel 11.5 i ESCB-statutten fremgår det, at *"alle personligt tilstedeværende direktionsmedlemmer har ret til at stemme og har til det formål én stemme"*. Princippet om kollektivt ansvar betyder, at beslutninger skal være genstand for kollektive overvejelser, og at alle medlemmer har et kollektivt ansvar for dem.

Direktionen mødes mindst en gang om ugen. Den træffer normalt beslutning ved simpelt flertal blandt de afgivne stemmer fra de personligt tilstedeværende medlemmer. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende.

Formanden for ECB har en række specifikke ansvarsområder

Som medlem af Direktionen er ECBs formand *første blandt ligemænd* og bundet af Direktionens beslutninger. Formanden tildeles dog en fremtrædende rolle i ESCB-statutten, idet formanden (eller næstformanden i dennes fravær) er den eneste, der må udføre bestemte, vigtige funktioner. Eksempler herpå er formandskabet i ECBs tre besluttende organer, den afgørende stemme i Styrelsesrådet og Direktionen, repræsentation af ECB udadtil (fx på internationalt plan), fremlæggelse af ECBs årsberetning for Europa-Parlamentet og Rådet samt muligheden for at deltage i Ecofin-Rådets og Eurogruppens møder. I henhold til ECBs forretningsorden kan beslutninger vedrørende direktionsmedlemmernes individuelle ansvarsområder i forbindelse med ECBs løbende drift ikke træffes imod formandens stemme.

Det Generelle Råd

Det Generelle Råd er den institutionelle forbindelse mellem eurosystemet og de nationale centralbanker i EU-lande uden for euroområdet. Det Generelle Råds eksistens, sammensætning og ansvarsområder er konsekvensen af de forskellige integrationsniveauer, som EU-landene befinder sig på i forhold til ØMU (se afsnit 1.2.2). Det Generelle Råd bliver derfor opløst, når alle EU-lande har indført euroen.

⁶ Årsberetningerne vedtages af Styrelsesrådet og konvergensrapporterne af Det Generelle Råd.

Det Generelle Råds status som besluttende organ i ESCB understreger den betydning, forfatterne af traktaten tillagde de fortsatte forbindelser og det fortsatte samarbejde med de nationale centralbanker i EU-lande, som endnu ikke har indført euroen.

Sammensætning

Det Generelle Råd består af formanden og næstformanden for ECB samt cheferne for de nationale centralbanker i alle EU-lande, p.t. 27. Direktionens øvrige fire medlemmer kan deltage i møderne, dog uden stemmeret. Centralbankcheferne i de tiltrædende lande (for tiden Bulgarien og Rumænien) deltager som observatører. Som det er tilfældet for møderne i Styrelsesrådet, kan formanden for Rådet og et medlem af Europa-Kommissionen også deltage i Det Generelle Råds møder, dog uden stemmeret.

Ansvarsområder

Det Generelle Råd udfører de opgaver, som er overtaget fra EMI, og som ECB stadig skal udføre i tredje fase af ØMU, fordi ikke alle EU-lande har indført euroen. Dets primære ansvar er derfor at rådgive landene om de nødvendige forberedelser, inden de indtræder i eurosystemet. Det er således Det Generelle Råd, som vedtager de konvergensrapporter, der skal udarbejdes i henhold til traktaten (se afsnit 1.2.2).

Det Generelle Råd overvåger endvidere, at ERM2 fungerer efter hensigten (se afsnit 3.2.1). I denne sammenhæng foretager Det Generelle Råd en vurdering af holdbarheden af den bilaterale valutakurs mellem hver enkelt ERM2-valuta og euroen, og det tjener samtidig som forum for samordningen af penge- og valutakurspolitikken samt for administrationen af interventions- og finansieringsmekanismen i ERM2.

Det Generelle Råd har desuden følgende opgaver:

- at overvåge, om ECB og de nationale centralbanker i EU overholder bestemmelserne i artikel 101 (overtræk og kreditfaciliteter) og 102 (forbud mod privilegeret adgang til finansielle institutioner) i EF-traktaten (se afsnit 2.5.5).
- at bidrage til, at aktiviteter som fx ECBs rådgivende opgaver og indsamlingen af statistisk information udføres (se afsnit 2.5.4 og 3.5).
- at afgive udtalelse om ændringer af bogførings- og rapporteringsregler, fastsættelsen af fordelingsnøglen for kapitalindskuddet i ECB og ansættelsesvilkårene for ECBs medarbejdere.

ECBs formand skal informere Det Generelle Råd om de beslutninger, der træffes af Styrelsesrådet, således at det sikres, at centralbankcheferne i EU-lande uden for euroområdet modtager direkte besked om Styrelsesrådets drøftelser.

Forretningsorden

Det Generelle Råd har vedtaget sin egen forretningsorden. ECBs formand eller næstformanden i dennes fravær er også formand for Det Generelle Råd, som normalt mødes fire gange om året i Frankfurt am Main. Møderne kan dog også afholdes som telekonference.

2.5.2 Konsekvent gennemførelse af de politiske beslutninger

For at sikre, at ECBs politikker gennemføres ensartet og konsekvent, og systemet forbliver et samlet hele, udsteder ECB retningslinjer og instrukser for den decentraliserede udførelse af eurosystemets operationer. ECB er desuden vært for og understøtter ESCB-komiteerne, der blev oprettet som et samarbejdsforum inden for systemet. ECB er endvidere omdrejningspunktet for forskellige fælles operationelle systemer, som sikrer informationsudveksling i realtid mellem ECB og de nationale centralbanker og således gør det muligt for ECB at overvåge alle decentraliserede operationer og sikre, at retningslinjer og instrukser overholdes.

Eurosystem-interne retsakter

Der findes tre typer af disse retsakter:

- retningslinjer fra ECB
- instrukser fra ECB
- interne afgørelser.

ECBs retningslinjer og instrukser er særlige typer af juridisk bindende instrumenter med retsvirkning. De er indført for at sikre en ensartet gennemførelse af de decentraliserede operationer i de nationale centralbanker i overensstemmelse med den interne fordeling af kompetenceområder.

Da ECBs retningslinjer og instrukser udgør en del af fællesskabsretten, går de frem for allerede eksisterende og senere national lovgivning inden for deres anvendelsesområde (forrangsprincippet).⁷ Det er op til Styrelsesrådet at sikre, at ECBs retningslinjer og instrukser overholdes. Direktionen understøtter Styrelsesrådet i denne opgave ved regelmæssigt at udarbejde *compliance*-rapporter.

ECB har også kompetence til at træffe interne afgørelser, når det gælder organisatoriske, administrative eller finansielle spørgsmål for eurosystemet. Interne afgørelser er juridisk bindende for alle medlemmer af eurosystemet.

De formelle krav til vedtagelsen af ECBs retningslinjer, instrukser og interne afgørelser fremgår hverken af traktaten eller ESCB-statutten, men er derimod fastsat i ECBs forretningsorden og følger de generelle principper i fællesskabsretten.

Da retsakterne kun har retskraft inden for eurosystemet, er der i henhold til fællesskabsretten ingen forpligtelse til at offentliggøre ECBs retningslinjer, instrukser og interne afgørelser. Af hensyn til gennemsigtigheden offentliggør ECB dog normalt retningslinjer og interne afgørelser, der er af interesse for markedsaktørerne og offentligheden. De få retsakter, som ikke offentliggøres, behandler oftest detaljerede tekniske og operationelle spørgsmål på områder, hvor der er sandsynlighed for hyppige ændringer af operationelle årsager.

⁷ Indtil videre er der dog ingen eksempler på, at en retningslinje fra ECB og en national lov har været i konflikt. Det har altid været ECBs politik at sørge for, at dens retningslinjer er forenelige med national lovgivning.

ECBs retningslinjer

ECBs retningslinjer danner de overordnede rammer og udgør de væsentligste bestemmelser for de nationale centralbankers udførelse af eurosystemets operationer og indsamling af statistik.

Da ECBs retningslinjer kun gælder internt i eurosystemet og kun for de nationale centralbanker i euroområdet, påvirker de ikke – hverken direkte eller individuelt – de juridiske rettigheder, som de nationale centralbankers modparter har. For at retningslinjernes bestemmelser kan være effektive, er det nødvendigt, at de uddybes af de nationale centralbanker, så de kommer til at indgå i det forhold, de har til deres modparter.

På grund af eurolandenes forskellige finansmarkedsstrukturer og retssystemer udarbejdes ECBs retningslinjer, så der er plads til at foretage en uddybning. En sådan uddybning kan foretages i det omfang, den lever op til de krav, der stilles i forbindelse med den fælles pengepolitik i euroområdet. Afhængig af de enkelte nationale centralbankers juridiske bestemmelser, styres disse forhold enten af kontrakter indgået mellem de nationale centralbanker og deres modparter eller retsakter rettet mod modparterne. Selv om den formelle uddybning af bestemmelserne kan variere fra land til land, påvirkes selve indholdet dog ikke.

I overensstemmelse med ECBs forretningsorden vedtages retningslinjerne af Styrelsesrådet, hvorefter de bekendtgøres for de nationale centralbanker i euroområdet. For at gøre det lettere at ændre retningslinjerne kan Styrelsesrådet beslutte at delegerer bemyndigelsen til at vedtage retningslinjer til Direktionen, hvis omfanget af de uddelegerede kompetenceområder klart specificeres.

ECBs instrukser

ECBs instrukser udstedes af Direktionen. De har til formål at sikre gennemførelsen af retningslinjerne og de pengepolitiske beslutninger ved hjælp af specifikke og detaljerede instrukser til de nationale centralbanker i euroområdet. Et godt eksempel er de instrukser, som Direktionen udsteder i forbindelse med udførelsen af markedsoperationer (se afsnit 3.1.3).

Interne afgørelser

Interne afgørelser vedrører interne, organisatoriske og administrative spørgsmål. De er "atypiske", fordi de ikke eksplicit retter sig mod en modtager. De er dog juridisk bindende for medlemmerne af eurosystemet.

Eksempler på sådanne afgørelser (som alle er offentliggjort i EU-Tidende) er ECBs afgørelser om:

- aktindsigt i ECBs dokumentation og arkiv
- fordelingsnøglen for de nationale centralbankers kapitalindskud i ECB
- indbetaling af kapitalandele i ECB
- udstedelse af eurosedler
- fordeling af de monetære indtægter blandt de nationale centralbanker.

Eurosystem-/ESCB-komiteer og Personalechefkredsen

ESCB-komiteerne er nedsat af Styrelsesrådet i henhold til artikel 9 i ECBs forretningsorden med det formål at bistå ECBs besluttede organer i deres arbejde. ESCB-komiteerne yder ekspertise inden for deres kompetenceområder, og de er med til at fremme beslutningsprocessen og gennemførelsen af beslutningerne.

ESCB-komiteernes formænd er normalt højtstående, ledende medarbejdere i ECB. Komiteerne rapporterer til Styrelsesrådet via Direktionen. Deltagelse i ESCB-komiteerne er normalt forbeholdt repræsentanter for eurosystemets centralbanker. Repræsentanter for nationale centralbanker i EU-lande uden for euroområdet deltager imidlertid i møder, hvor en ESCB-komite behandler spørgsmål, der falder inden for Det Generelle Råds kompetenceområde. Hvis det anses for hensigtsmæssigt, inviteres også andre kompetente organer til at deltage i ESCB-komiteernes møder. De nationale tilsynsmyndigheder deltager eksempelvis i Banktilsynskomiteens møder.

For tiden er der 12 ESCB-komiteer. Ud over Banktilsynskomiteen (BSC), hvis opgaver bliver beskrevet i afsnit 3.7 i sammenhæng med ESCBs lovbestemte opgaver inden for finansielt tilsyn med kreditinstitutter og stabiliteten i det finansielle system, findes der følgende komiteer:

- **Regnskabskomiteen (AMICO)** rådgiver om alle spørgsmål vedrørende regnskab, finansiell rapportering og fordelingen af monetære indtægter inden for eurosystemet.
- **Seddelkomiteen (BANCO)** fremmer samarbejdet inden for eurosystemet om produktion og udstedelse af eurosedler samt håndtering, efter at sedlerne er udstedt.
- **Komiteen for Ekstern Kommunikation (ECCO)** bistår ECB i gennemførelsen af kommunikationspolitikken, især i forbindelse med spørgsmål, der vedrører publikationer på mange forskellige sprog.
- **IT-Komiteen (ITC)** er med til at udvikle, gennemføre og vedligeholde IT-netværk og kommunikationsinfrastrukturer, som understøtter de fælles operationelle systemer.
- **Den Interne Revisionskomite (IAC)** udvikler fælles revisionsstandarder for operationer inden for eurosystemet og reviderer fælles projekter og operationelle systemer på eurosystem-/ESCB-plan.
- **Komiteen for Internationale Relationer (IRC)** bistår ECB med at udføre lovbestemte opgaver med relation til det internationale samarbejde. Komiteen fungerer endvidere som forum for udveksling af synspunkter på områder af fælles interesse.
- **Den Juridiske Komite (LEGCO)** rådgiver i alle juridiske spørgsmål i forbindelse med ECBs lovbestemte opgaver.

- **Markedsoperationskomiteen (MOC)** hjælper eurosystemet med at udføre pengepolitiske operationer og valutatransaktioner, herunder transaktioner, der vedrører ERM2-operationer, samt med at forvalte ECBs valutareserve.
- **Den Pengepolitiske Komite (MPC)** rådgiver primært om strategiske og langsigtede spørgsmål i tilknytning til udformningen af penge- og valutapolitikken. Komiteen er desuden ansvarlig for de fremskrivninger af den makroøkonomiske udvikling i euroområdet, som udarbejdes af eurosystemets stab (se afsnit 3.1.2).
- **Betalingsformidlingskomiteen (PSSC)** rådgiver i spørgsmål om drift og vedligeholdelse af Target, betalingssystempolitik og tilsynsspørgsmål i almindelighed samt i spørgsmål af interesse for centralbanker inden for clearing og afvikling af værdipapirer.
- **Statistikkomiteen (STC)** rådgiver om udformning og opgørelse af statistiske data, som indsamles af ECB og de nationale centralbanker.

For yderligere at fremme samarbejde og team spirit blandt eurosystem-/ESCB-centralbankerne på personaleforvaltningsområdet har Styrelsesrådet oprettet Personalechefkredsen og har dermed formaliseret det mangeårige samarbejde mellem personalecheferne i EUs centralbanker. Uden at berøre de nationale centralbankers og ECBs enekompetence på området udgør Personalechefkredsen et forum for udveksling af erfaringer, ekspertise og information om relevant personalepolitik og personalepraksis, som bl.a. skal bidrage til at identificere mulige fælles uddannelsesaktiviteter og udvikle foranstaltninger til fremme af udvekslingen af medarbejdere.

Fælles operationelle systemer

ECB og de nationale centralbanker har etableret en række fælles operationelle systemer for at gøre det nemmere at gennemføre decentraliserede operationer. Systemerne yder "logistisk støtte" til eurosystemets funktionelle integritet.

De fælles operationelle systemer omfatter informationssystemer, applikationer og procedurer. De er organiseret efter det såkaldte "hub-and-spoke"-princip, hvor ECB udgør hjulets nav (hub). Systemernes ejere er de relevante ESCB-komiteer, men systemerne drives dog af det relevante forretningsområde i ECB.

Følgende fælles operationelle systemer anvendes i forbindelse med eurosystemets operationer:

- Systemer til auktioner og bilateral intervention på markedet, der har til formål at sikre, at overførslen af instrukser i forbindelse med de decentraliserede pengepolitiske operationer gennemføres sikkert og hurtigt.
- Systemet til udveksling af ikke-statistiske data anvendes som kommunikationskanal for data til de nationale centralbanker og ECBs daglige balance, som indberettes til ECBs likviditetsstyringsfunktion og anvendes til den daglige pengemarkedsanalyse.

- Det fælles front office-system, der anvendes til at registrere og behandle transaktioner, som foretages af de nationale centralbanker med ECBs valutareserveaktiver og af ECB med ECBs egne midler, samt til at overvåge positioner, limits, risici og resultater.
- Seddelinformationssystemet, der overvåger de nationale centralbankers lagre af eurosedler med henblik på at identificere eventuelle under- eller overskud af eurosedler på eurosystemets forskellige adgangspunkter. Systemet gør det muligt at korrigere eventuelle ubalancer ved at transportere overskudslagre af eurosedler fra et land til et andet land, hvor der kunne opstå mangel på eurosedler.

Andre fælles operationelle systemer omfatter de nationale centralbanker i de EU-lande, som ikke indgår i euroområdet:

- Target-systemet (se afsnit 3.3).
- CebaMail, der er et lukket elektronisk postsystem til sikker udveksling af information mellem de nationale centralbanker i EU.
- Telekonferencesystemet, der er et lukket og sikkert system til afholdelse af telekonferencer blandt ESCBs medlemmer på centralbankchef- og ekspertniveau.
- Systemet til Overvågning af Forfalskning, der gør det muligt at centralisere detaljeret information om falske eurosedler i EU samt give alle relevante parter adgang til den.
- Systemet til udveksling af statistiske data, som garanterer en sikker og hurtig overførsel af statistiske data i samme format inden for ESCB.
- Den monetære database og databasen for MFI-statistik er det centrale register over monetære finansielle institutioner, som udgør rapporteringspopulationen for penge- og bankstatistikken. Blandt disse findes kreditinstitutter, der er underlagt mindstereservekrav. Databasen indeholder også lister over belånbare aktiver, der kan anvendes som sikkerhed i eurosystemets pengepolitiske operationer og til intradag kreditoperationer.

Rapportering inden for eurosystemet

På grund af den høje grad af operationel decentralisering er en omfattende rapportering inden for eurosystemet nødvendig for at sikre, at ECBs besluttende organer får alle de data, der er nødvendige til centralt at gennemføre ECBs politik og således sikre eurosystemets funktionelle integritet.

Eurosystemets operationer afspejles næsten udelukkende i de nationale centralbankers balancer og afføder store intra-eurosystem-balancer. Disse opstår primært som følge af grænseoverskridende transaktioner via Target-systemet (se afsnit 3.3.1) og bilaterale fordringer og forpligtelser mellem de nationale centralbanker på deres lokale konti. De skyldes dog også de ordninger,

der gælder for den regelmæssige fordeling af eurosedler i omløb blandt centralbankerne i eurosystemet (se afsnit 3.4). I et fælles valutaområde er det dog kun de aggregerede og konsoliderede resultater af disse operationer, der er anvendelige til analytiske og operationelle formål. Det er i denne sammenhæng vigtigt, at operationer, som udføres af de nationale centralbanker, opgøres og indberettes i henhold til en harmoniseret metode, og at intra-eurosystem-balancer konsolideres i henhold til reglerne.

Med udgangspunkt i statuttens artikel 26.4 har Styrelsesrådet vedtaget regler for bogføring og indberetning i eurosystemet.⁸ I henhold til disse regler skal regnskabet udarbejdes på basis af anskaffelsesværdi reguleret for kurs- og værdireguleringer af omsættelige værdipapirer, guld og alle andre balanceførte og ikke-balanceførte aktiver og passiver i fremmed valuta.

På grund af eurosystemets store valutaeksposering lægges der særlig vægt på forsigtighedsprincippet, der især vedrører forskelle i de måder, hvorpå urealiserede gevinster og urealiserede tab indregnes som indtægt. Realiserede finansielle gevinster og alle (realiserede og urealiserede) finansielle tab medtages således i resultatopgørelsen. Urealiserede finansielle gevinster krediteres en revalueringskonto. Gensidige fordringer og forpligtelser mellem eurosystemets centralbanker modregnes indbyrdes, så den konsoliderede balance kun afspejler eurosystemets position over for tredjeparter.

De nationale centralbanker sender dagligt balancedata til ECB. ECB anvender bl.a. disse indberetninger til den daglige pengemarkedsanalyse, som er nødvendig for udformningen af pengepolitikken. Indberetningerne danner desuden grundlag for eurosystemets ugentlige og årlige konsoliderede balance.

Eurosystemets decentraliserede operationelle struktur kræver desuden, at der indberettes store mængder ikke-finansielle data. Et godt eksempel herpå er rapporter, som gør det muligt at kontrollere, om de nationale centralbanker opfylder ECBs retningslinjer og instrukser. Et andet eksempel er de nationale centralbankers regelmæssige rapporter om seddelstrømmene inden for euroområdet, som bidrager til at identificere et eventuelt underskud eller overskudslagre af eurosedler på de forskellige adgangspunkter til eurosystemet.

2.5.3 ECBs lovgivningsmæssige beføjelser

Med henblik på at udføre de opgaver, der er pålagt eurosystemet, kan ECB også vedtage retsakter, der har retsvirkning for andre end de nationale centralbanker i eurosystemet (EF-traktatens artikel 110, stk. 1, og artikel 34.1 i ESCB-statutten). Disse retsakter er ECBs **forordninger** og **beslutninger**.

De lovgivningsmæssige beføjelser gør det muligt for ECB selvstændigt at opfylde sit mandat uden at skulle støtte sig til retsakter vedtaget af fællesskabsinstitutionerne eller medlemslandene. I overensstemmelse med princippet om begrænsede

⁸ Den Europæiske Centralbanks Retningslinje (ECB/2002/10) af 5. december 2002 om den retlige ramme for bogføring og regnskabsrapportering i Det Europæiske System af Centralbanker (EUT L 58, 3.3.2003, s.1).

beføjelser kan ECB kun udøve sine lovgivningsmæssige beføjelser i det omfang, det er *nødvendigt* for at udføre eurosystemets opgaver.

Foretagender, som ikke opfylder de forpligtelser, de er pålagt i henhold til ECBs forordninger og beslutninger, kan i medfør af traktatens artikel 110, stk. 3, og ESCB-statuttens artikel 34.3 pålægges bøder eller tvangsbøder af ECB. ECB udøver denne beføjelse inden for de begrænsninger og i henhold til de betingelser, der er fastsat i en række supplerende bestemmelser.⁹

Alle foranstaltninger, som ECB træffer for at opnå retsvirkning, er underlagt EF-Domstolens prøvelse og fortolkning.

ECBs forordninger

I lighed med de forordninger, som vedtages af de øvrige lovgivende organer i Det Europæiske Fællesskab, skal ECBs forordninger være almenyldige, bindende i alle enkeltheder og umiddelbart gældende i hele euroområdet. *Almenyldige* vil sige, at de gælder for et ubegrænset antal enheder og i alle tilfælde. *Umiddelbart gældende* betyder, at ECBs forordninger ikke behøver at blive gennemført i national lovgivning. Da de er *bindende* retsakter, indebærer de direkte forpligtelser for tredjemand.

Forordningerne vedtages af Styrelsesrådet og undertegnes af ECBs formand på Styrelsesrådets vegne. Styrelsesrådet kan beslutte at uddelegere ECBs bemyndigelse til at vedtage forordninger til Direktionen, men skal i så fald klart specificere omfanget af de uddelegerede beføjelser.

ECBs forordninger bliver først bindende og træder i kraft, når de har været offentliggjort i Den Europæiske Unions Tidende på alle officielle fællesskabssprog.

På nuværende tidspunkt har ECB vedtaget forordninger om anvendelse af mindstereserver¹⁰, om data, der skal indberettes til den konsoliderede balance for MFI-sektoren¹¹ og til statistikken over MFIfernes indlåns- og udlånsrenter¹², samt om ECBs beføjelser til at pålægge sanktioner¹³.

⁹ Rådets forordning (EF) nr. 2532/98 af 23. november 1998 om Den Europæiske Centralbanks beføjelser til at pålægge sanktioner (EFT L 318, 27.11.1998, s. 4).

¹⁰ Den Europæiske Centralbanks forordning (EF) nr. 1745/2003 af 12. september 2003 om anvendelse af mindstereserver (ECB/2003/9) (EUT L 250, 2.10.2003, s. 10).

¹¹ Den Europæiske Centralbanks forordning (EF) nr. 2423/2001 af 22. november 2001 om den konsoliderede balance for MFI-sektoren (monetære finansielle institutioner) (ECB/2001/13) (EFT L 333, 17.12.2001, s. 1), som senest ændret ved Den Europæiske Centralbanks forordning (EF) nr. 1746/2003, 18. september 2003 (ECB/2003/10) (EUT L 250, 2.10.2003, s. 17).

¹² Den Europæiske Centralbanks forordning (EF) nr. 63/2002 af 20. december 2001 vedrørende statistik over de monetære finansielle institutioners rentesatser på indlån fra og udlån til husholdninger og ikke-finansielle selskaber (ECB/2001/18) (EFT L 10, 12.1.2002, s. 24).

¹³ Den Europæiske Centralbanks forordning (EF) nr. 2157/1999 af 23. september 1999 om Den Europæiske Centralbanks beføjelser til at pålægge sanktioner (ECB/1999/4) (EFT L 264, 12.10.1999, s. 21).

ECBs beslutninger

ECBs beslutninger er bindende i alle enkeltheder for adressaterne, og de får retsvirkning, når adressaterne er blevet underrettet om dem. De kan adresseres til alle juridiske eller fysiske personer, herunder også til eurolandene.

Beslutningerne kan, alt efter hvilket kompetenceområde de falder ind under, vedtages af Styrelsesrådet eller Direktionen. Beslutninger vedtaget af Direktionen kan appelleres til Styrelsesrådet af den berørte part.

Beslutningerne adresseres til eurolandene, når ECB vedtager omfanget af de mønter, der skal udstedes i henhold til EF-traktatens artikel 106, stk. 2. Beslutninger, der adresseres til tredjeparter, vedrører normalt sanktioner pålagt af ECB grundet manglende opfyldelse af ECBs forordninger som fx overtrædelser af reservekravene.

Alle ECBs beslutninger udstedes på adressaternes sprog. ECB kan beslutte at offentliggøre sine beslutninger i EU-Tidende. I så fald skal de offentliggøres på alle officielle fællesskabssprog.

2.5.4 ECBs rådgivende aktiviteter

ECB kan som led i sine rådgivende aktiviteter og inden for sit kompetenceområde udstede henstillinger og vedtage udtalelser. ECBs henstillinger og udtalelser er ikke-bindende retsakter. De udstedes på adressatens sprog. Hvis de er af generel interesse, kan ECB beslutte at offentliggøre dem i EU-Tidende. I så fald skal de offentliggøres på alle officielle fællesskabssprog.

ECBs henstillinger

ECB udsteder to typer af henstillinger:

- En henstilling fra ECB betyder inden for Fællesskabets juridiske sprogbrug det instrument, som gør det muligt for ECB at tage initiativ til fællesskabslovgivning inden for sit kompetenceområde.
- En henstilling fra ECB er i mere traditionel forstand det ord, der bruges om det instrument, som giver ECB mulighed for at sætte gang i nødvendige foranstaltninger.

Initiativ til fællesskabslovgivning

Både ECB og Europa-Kommissionen har ret til at tage initiativ til sekundær fællesskabslovgivning, der supplerer eller ændrer ESCB-statutten. Kommissionen kan stille forslag på alle de områder, hvor ECB kan fremsætte henstillinger, men indtil videre har Kommissionen ikke gjort brug af sin ret. Den part, der ikke gør brug af sin ret til at tage initiativ, skal høres af Rådet, før lovgivningen vedtages, hvilket betyder, at Kommissionen høres, når ECB stiller forslag om lovgivning og omvendt.

Supplerende forskrifter

I EF-traktatens artikel 107, stk. 6, og ESCB-statuttens artikel 42 gennemgås de områder, hvor der i henhold til EF-traktaten kræves supplerende forskrifter i forhold til statuten. Områderne vedrører primært de grænser og betingelser, som ECB skal overholde for at kunne pålægge kreditinstitutterne at holde mindstereserver hos de nationale centralbanker i euroområdet (se afsnit 3.1.3), for ECBs indsamling af statistik (se afsnit 3.5), for ECBs lovgivningsmæssige beføjelser (se afsnit 2.5.3) og for ECBs mulighed for at udvide sin kapital (se afsnit 3.8) eller indkalde valutareserveaktiver (se afsnit 3.2.2). Ved begyndelsen af tredje fase af ØMU vedtog Rådet – hovedsagelig på baggrund af ECBs henstillinger¹⁴ – en række supplerende forskrifter i overensstemmelse med artikel 123 i EF-traktaten.

Ændringer af ESCB-statutten

Ud over den normale procedure for traktatændringer (EU-traktatens artikel 48), indeholder EF-traktaten to særlige procedurer for ændring af ESCB-statutten:

1. Den **forenklede ændringsprocedure**, der fremgår af EF-traktatens artikel 107, stk. 5, og statuttens artikel 41.
2. **Bemyndigelsesklausulen** i statuttens artikel 10.6, der blev indført med Nice-traktaten i februar 2003.

Den **forenklede ændringsprocedure** gælder forskellige områder, som fx statistik, regnskab, markeds- og kreditoperationer, mindstereserver, clearing- og betalingssystemer, eksterne operationer og fordelingen af de monetære indtægter. Proceduren gør det muligt for Rådet – med Europa-Parlamentets samtykke – at tilpasse statuttens tekniske bestemmelser efter behov uden at skulle følge den normale procedure for traktatændringer, dvs. vedtagelse på en regeringskonference og ratificering i EU-landene. Hidtil har den forenklede ændringsprocedure dog ikke været anvendt.

Bemyndigelsesklausulen i statuttens artikel 10.6 gør det muligt at ændre afstemningsreglerne i Styrelsesrådet ved hjælp af en afgørelse fra Rådet. På grund af ændringernes vidtrækkende konsekvenser træffer Rådet disse afgørelser i dets sammensætning af stats- og regeringschefer. Bemyndigelsesklausulen blev anvendt i 2003, da Rådet på baggrund af en henstilling fra ECB ændrede statuttens artikel 10.2. Ændringen trådte i kraft 1. maj 2004 (se afsnit 2.5.1).

¹⁴Se Henstilling (ECB/1998/8) fra Den Europæiske Centralbank om Rådets forordning (EF) om Den Europæiske Centralbanks anvendelse af mindstereserver (EFT C 246, 6.8.1998, s. 6), Henstilling (ECB/1998/9) fra Den Europæiske Centralbank om Rådets forordning (EF) om Den Europæiske Centralbanks beføjelser til at pålægge sanktioner (EFT C 246, 6.8.1998, s. 9), Henstilling (ECB/1998/10) fra Den Europæiske Centralbank om Rådets forordning (EF) om Den Europæiske Centralbanks indsamling af statistisk information (EFT C 246, 6.8.1998, s. 12), Henstilling (ECB/1998/11) fra Den Europæiske Centralbank om Rådets forordning (EF) om grænser og vilkår for kapitaludvidelser i Den Europæiske Centralbank (EFT C 411, 31.12.1998, s. 10), Henstilling (ECB/1999/1) fra Den Europæiske Centralbank om Rådets forordning (EF) om Den Europæiske Centralbanks yderligere indkaldelse af valutareserveaktiver (EFT C 269, 23.9.1999, s. 9).

Øvrige henstillinger

ECBs henstillinger kan i overensstemmelse med ordets oprindelige betydning være det instrument, som ECB anvender til at sætte gang i foranstaltninger (ikke kun af juridisk karakter), som Fællesskabets institutioner eller medlemslande bør træffe. Det er fx ECB, der i henhold til ESCB-statuttens artikel 27.1 indstiller Rådet, at der udnævnes eksterne revisorer for de nationale centralbanker i eurosystemet. ECBs henstillinger til medlemslandene vedrører primært samarbejdet med de nationale myndigheder i statistiske spørgsmål, fx ECBs henstilling til de statistiske myndigheder i nogle medlemslande (nationale centralbanker dog undtaget) om statistiske indberetningskrav på betalingsbalanceområdet og om statistikken for kapitalbalancen over for resten af verden.¹⁵ Et andet eksempel er ECBs henstilling til eurolandene om at ophæve bestemmelser, der begrænser antallet af mønter i en national valutaenhed, der kan anvendes til én enkelt betaling.¹⁶

ECBs udtalelser

ECB afgiver udtalelse:

- når ECB høres af fællesskabsinstitutionerne eller af medlemslandene i overensstemmelse med traktaten eller statuttens bestemmelser
- på eget initiativ, dvs. når ECB anser det for hensigtsmæssigt, om spørgsmål, der falder inden for dens kompetenceområde.

ECB skal høres af Fællesskabets lovgivende organer om alle forslag til fællesskabslovgivning, der falder ind under ECBs kompetenceområde. Inden for de begrænsninger og på de vilkår, der fremgår af en beslutning fra Rådet¹⁷, skal ECB også høres af EU-landene om udkast til retsfor skrifter, der falder inden for ECBs kompetenceområde. Disse områder omfatter valutaforhold, betalingsmidler, de nationale centralbanker, indsamling, udarbejdelse og udgivelse af monetære og finansielle statistikker og bank-, betalingsystems- og betalingsbalancestatistikker samt regler for finansielle institutioner i det omfang disse påvirker de finansielle institutioner og de finansielle markeders stabilitet væsentligt. Desuden skal myndighederne i EU-lande uden for euroområdet altid høre ECB om udkast til retsfor skrifter om pengepolitiske instrumenter. Via en protokol knyttet som bilag til traktaten¹⁸ er Storbritannien dog fritaget fra denne bestemmelse "*såfremt og så længe Det Forenede Kongerige ikke går over til tredje fase [af ØMU]*".

¹⁵Den Europæiske Centralbanks henstilling (ECB/2003/8) af 2. maj 2003 om Den Europæiske Centralbanks statistiske rapporteringskrav inden for betalingsbalancestatistik og statistik over kapitalbalancen over for udlandet samt opgørelse af internationale valutaeserver (EUT C 126, 28.5.2003, s. 7).

¹⁶Den Europæiske Centralbanks henstilling (ECB/2001/17) af 6. december 2001 om ophævelse af deltagende medlemsstaters bestemmelser om begrænsning af antallet af mønter denomineret i en national valutaenhed, der kan anvendes i én betaling (EFT C 356, 14.12.2001, s. 9).

¹⁷Rådets beslutning (98/415/EF) af 29. juni 1998 om de nationale myndigheders høring af Den Europæiske Centralbank om udkast til retsfor skrifter (EFT L 189, 3.7.1998, s. 42).

¹⁸Protokol om visse bestemmelser vedrørende Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland.

Endelig fastslås det i EU-traktatens artikel 48, at ECB skal høres, "*hvis det drejer sig om institutionelle ændringer på det monetære område*". På grundlag af denne bestemmelse blev ECB hørt i løbet af forhandlingerne om Nice-traktaten¹⁹ og udkastet til traktaten om en forfatning for Europa²⁰. ECB tilsluttede sig forfatningsudkastet, fordi det forenkledede, effektiviserede og præciserede Den Europæiske Unions retlige og institutionelle ramme. Selv om vurderingen af udkastet til en forfatning generelt var positiv, påpegede ECB i sin udtalelse, at der var behov for yderligere præcisering og justering af en række artikler. ECB greb også formelt ind i regeringskonferencens forhandlinger. I et brev til formanden for Rådet af 26. november 2003 gav ECBs formand udtryk for sin alvorlige bekymring over et forslag stillet af rådsformanden, som ville betyde, at det blev muligt at ændre de grundlæggende bestemmelser om ECBs besluttende organer ved hjælp af den forenkledede procedure og uden ratificering i medlemslandene. Efter ECBs intervention blev forslaget trukket tilbage.²¹

ECB kan også på eget initiativ og inden for sit kompetenceområde forelægge udtalelser for fællesskabsinstitutioner eller nationale myndigheder. Retten gælder ikke blot udkast til retsfor skrifter, men alle spørgsmål af relevans for ECB.

Den rådgivende rolle sikrer, at ECB inddrages i udarbejdelsen af alle retsakter på fællesskabs- eller nationalt plan, som falder inden for dens kompetenceområde. ECB rådgiver i sin egenskab af uafhængig fællesskabsorganisation med egne ansvarsområder. Som det fremgår af listen over udtalelser, der er offentliggjort på ECBs websted, dækker de et bredt spektrum af emner.

2.5.5 Overholdelse af forbuddet mod monetær finansiering og privilegeret adgang

I henhold til EF-traktatens artikel 237, litra d), har ECB fået til opgave at overvåge, at bestemmelserne i traktatens artikel 101 og 102 samt Rådets forordninger (EF) nr. 3603/93²² og 3604/93²³ overholdes. Det er i henhold til artikel 101 i traktaten forbudt for ECB og de nationale centralbanker at give regeringer og fællesskabsinstitutioner eller -organer mulighed for at foretage overtræk eller at yde dem andre former for kreditfaciliteter eller at købe gældsinstrumenter direkte fra dem. En undtagelse er dog den britiske regerings "Ways and Means"-facilitet hos Bank of England²⁴. I artikel 102 forbydes enhver foranstaltning, der ikke er baseret på tilsynsmæssige hensyn, hvorved der gives regeringer og fællesskabsinstitutioner eller -organer privilegeret adgang til finansielle institutioner.

¹⁹Den Europæiske Centralbanks udtalelse af 5. december 2000 efter anmodning fra formandskabet for Rådet for Den Europæiske Union om et forslag til ændring af artikel 10.2 i statuten for Det Europæiske System af Centralbanker og Den Europæiske Centralbank (EFT C 362, 16.12.2000, s. 13).

²⁰Udtalelse om udkastet til traktat om en forfatning for Europa (EUT C 229, 25.9.2003, s. 7).

²¹Se ECB (2004), "Årsberetning 2003", kapitel 4.1.

²²Rådets forordning (EF) nr. 3603/93 af 13. december 1993 om fastlæggelse af definitioner med henblik på gennemførelse af forbuddene i traktatens artikel 104 og artikel 104 B, stk. 1 (EFT L 332, 31.12.1993, s. 1).

²³Rådets forordning (EF) nr. 3604/93 af 13. december 1993 om fastlæggelse af definitioner med henblik på gennemførelse af forbuddet mod privilegeret adgang til traktatens artikel 104 A (EFT L 332, 31.12.1993, s. 4).

²⁴Artikel 11 i protokollen om visse bestemmelser vedrørende Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland.

I ECB overvåger Det Generelle Råd, at bestemmelserne bliver overholdt, fordi de gælder for centralbankerne i alle EU-lande. Europa-Kommissionen overvåger, at medlemslandene overholder bestemmelserne.

ECB overvåger også køb af gældsinstrumenter, som foretages af centralbankerne i EU på det sekundære marked. Der er her tale om gældsinstrumenter udstedt af såvel den indenlandske offentlige sektor som den offentlige sektor i andre EU-lande. I henhold til Rådets forordning (EF) nr. 3603/93 må erhvervelse af gældsinstrumenter udstedt af den offentlige sektor på det sekundære marked ikke bruges til at omgå målsætningen i traktatens artikel 101 og blive en måde til indirekte at finansiere den offentlige sektor.

2.5.6 ECBs udførelse af opgaver overtaget fra EMI

Det er stadig nødvendigt at udføre nogle af EMIs opgaver, fordi nogle EU-lande endnu ikke deltager i tredje fase af ØMU (se afsnit 1.2.2). Efter at EMI trådte i likvidation, har ECB fået pålagt disse overgangsopgaver i medfør af EF-traktatens artikel 123, stk. 2, og ESCB-statuttens artikel 44.

De to grundlæggende opgaver, som ECB har overtaget fra EMI, er:

- at fremme samarbejdet mellem eurosystemet og de nationale centralbanker i EU-lande uden for euroområdet
- at foretage de nødvendige forberedelser til at integrere nye EU-landes nationale centralbanker i ESCB og til en eventuel optagelse af nationale centralbanker uden for euroområdet i eurosystemet.

Ti nye medlemslande i Den Europæiske Union pr. 1. maj 2004 og udsigten til yderligere udvidelse af EU giver en ny dimension til de opgaver, der er overtaget fra EMI. Selv om de nye EU-lande først indfører euroen på et senere tidspunkt, dvs. når de opfylder alle nødvendige betingelser, bliver deres nationale centralbank automatisk medlem af ESCB. I forbindelse med den seneste udvidelse af EU havde ECB forberedt de ti nye nationale centralbankers integration i ESCB i nogle år. ECB er nu i færd med at undersøge, hvilke følger disse landes integration i eurosystemet får, når den tid kommer.

I henhold til EF-traktatens artikel 123, stk. 2, og i overensstemmelse med artikel 9 i Rådets forordning (EF) nr. 332/2002²⁵ forvalter ECB Det Europæiske Fællesskabs lånoptagelses- og långivningstransaktioner, der indgås under faciliteten for mellemfristet finansiel støtte²⁶. Mekanismen er baseret på traktatens artikel 119, der blandt andet giver mulighed for at yde bistand til EU-lande uden for euroområdet i tilfælde af alvorlige betalingsbalanceproblemer. Overskud i forbindelse med disse operationer skal overføres til centralbanker i de EU-lande, som har modtaget bistanden. For tiden er mekanismen ikke i brug.

²⁵Rådets forordning (EF) nr. 332/2002 af 18. februar 2002 om indførelse af en mekanisme for mellemfristet betalingsbalancestøtte til medlemsstaterne (EFT L 53, 23.2.2002, s. 1).

²⁶Den Europæiske Centralbanks afgørelse af 7. november 2003 om forvaltningen af lånoptagelses- og långivningstransaktioner indgået af Det Europæiske Fællesskab under mekanismen for mellemfristet finansiel støtte (ECB/2003/14) (EUT L 297, 15.11.2003, s. 35).

Oplyst eurotegn foran
Eurotower.

3 ECB-POLITIKKER OG EUROSISTEM-AKTIVITETER

3.1 GENNEMFØRELSEN AF PENGEPOLITIKKEN

En nærmere beskrivelse af ECBs pengepolitik inkl. det teoretiske fundament og den praktiske gennemførelse findes i "The Monetary Policy of the ECB", som ECB offentliggjorde i januar 2004. I denne bog præsenteres kun de grundlæggende overvejelser bag denne politiske opgave.

3.1.1 Teoretisk fundament

Pengepolitikken mulighed for at sikre prisstabilitet på mellemlangt sigt skyldes banksystemets afhængighed af centralbankpenge ("pengebasen") til at:

1. imødekomme efterspørgslen efter sedler og mønter i omløb
2. klare udeståender mellem pengeinstitutter
3. imødekomme kravet om mindstereserver, som evt. skal deponeres hos centralbanken.

Eurosystemet har monopol på at skabe penge og er derfor i stand til at udøve en afgørende påvirkning på forholdene på pengemarkedet og pengemarkedsrenterne. Ændrer centralbanken pengemarkedsrenten, sættes der gang i en række mekanismer og handlinger hos de økonomiske aktører, som i sidste ende påvirker udviklingen i forskellige økonomiske variabler som fx produktion og priser (se boks 9). Det er en kompleks proces, som også kaldes "den pengepolitiske transmissionsmekanisme", og som beskrives nærmere i ECBs publikation "The monetary policy of the ECB". Da den omfatter en række forskellige mekanismer og de økonomiske aktørers handlinger i forskellige faser af udviklingen, går der normalt lang tid, før et pengepolitisk indgreb påvirker prisudviklingen. Desuden kan omfanget og styrken af denne påvirkning variere alt efter de økonomiske konjunkturer, hvilket gør det svært at estimere den præcise virkning.

Der er imidlertid bred enighed blandt økonomer om, at en ændring i pengemængden (alt andet lige) på langt sigt, dvs. efter at hele økonomien har tilpasset sig, kun vil blive afspejlet i en ændring i det generelle prisniveau, og at den således ikke vil føre til permanente ændringer i de reale variabler, som fx den faktiske produktion eller ledigheden. Det er også i tilknytning hertil, at man skal se påstanden om, at inflation i sidste ende er et monetært fænomen. For langvarige perioder med høj inflation er typisk forbundet med kraftig vækst i pengemængden. Selv om andre faktorer (fx udsving i den samlede efterspørgsel, teknologiske ændringer og stød i råvarepriserne) på kort sigt kan påvirke prisudviklingen, kan denne påvirkning på længere sigt neutraliseres ved at tilpasse pengemængden i en vis grad. Centralbankerne kan på denne måde styre den langfristede pris- eller inflationstrend.

Udgangspunktet for den pengepolitiske transmissionsproces er de ændringer i pengemarkedsrenterne, som centralbanken kan udløse gennem sin kontrol over forholdene på pengemarkedet. Ændringer i pengemarkedsrenterne påvirker igen andre rentesatser, om end i forskelligt omfang. Eksempelvis påvirker ændringer i pengemarkedsrenterne de renter, som pengeinstitutterne fastsætter for kortfristede lån og indskud. Forventninger om fremtidige ændringer i de officielle renter påvirker desuden de lange markedsrenter, idet disse afspejler forventninger om de korte renters udvikling fremover. Renter med meget lang løbetid (fx 10-årige statsobligationer, bankernes lange udlånsrenter) påvirkes imidlertid knapt så direkte af ændringer i pengemarkedsrenterne. Disse renter afhænger i stort omfang af markedets forventninger til den langsigtede vækst og inflationsudvikling i økonomien. Med andre ord påvirker ændringer i centralbankens officielle rente normalt ikke disse lange rentesatser, medmindre de fører til en ændring i markedets forventninger til den langsigtede økonomiske trend.

Pengepolitikken kan, på grund af den effekt, den har på finansieringsforholdene i økonomien, men også på grund af den måde, den påvirker forventningerne på, have en indvirkning på andre finansielle variabler som fx aktivpriser (herunder bl.a. priserne på aktiemarkedene) og valutakurser.

Renteændringer og ændringer i de finansielle aktivpriser har igen en indvirkning på husholdningernes og virksomhedernes opsparings-, forbrugs- og investeringsbeslutninger. Højere renter vil fx alt andet lige have tendens til at gøre det mindre attraktivt for husholdningerne og virksomhederne at optage lån til at finansiere forbrug eller investeringer. Højere renter gør det også mere attraktivt for husholdningerne at spare op end at anvende den aktuelle indkomst til forbrug, fordi afkastet på opsparinger stiger. Endelig kan ændringer i den officielle rente også påvirke udbuddet af kredit. Efter en rentestigning kan risikoen for, at nogle låntagere ikke kan tilbagebetale deres lån, fx stige til et niveau, hvor pengeinstitutterne ikke vil yde lån til disse låntagere. Sådanne låntagere, husholdninger eller virksomheder vil som følge heraf være tvunget til at udskyde deres forbrugs- eller investeringsplaner.

Endelig kan bevægelser i aktivpriser påvirke prisudviklingen via indkomst- og formueeffekter. Når aktiekurserne stiger, bliver husholdninger, der ejer aktier, fx rigere og kan vælge at øge forbruget. Hvis aktiekurserne derimod falder, vil husholdningerne sandsynligvis reducere forbruget. Aktivpriserne kan også påvirke den samlede efterspørgsel via værdien på den sikkerhed, som giver låntagere mulighed for at optage flere lån og/eller mindske den risikopræmie, som långivere/pengeinstitutter kræver. Ofte påvirkes udlånsbeslutningerne i høj grad af værdien af den stillede sikkerhed. Falder værdien af den stillede sikkerhed, bliver lån dyrere, og det kan endda blive vanskeligere overhovedet at opnå et lån, med det resultat at forbruget falder.

Som følge af ændringer i forbruget og investeringerne vil forholdet mellem den indenlandske efterspørgsel efter varer og tjenesteydelser og det indenlandske udbud ændre sig. Når efterspørgslen overstiger udbuddet, opstår der – alt andet lige – et opadrettet pres på priserne. Ændringer i den samlede efterspørgsel kan endvidere føre til, at arbejdsmarkedet og markedet for halvfabrikata bliver strammere eller løsere, og det kan igen påvirke løn- og prisfastsættelsen på det respektive marked.

Ændringer i valutakurserne påvirker normalt inflationen på tre måder. For det første kan valutakursbevægelser have en direkte indvirkning på den indenlandske pris på importerede varer. Hvis valutakurserne stiger, falder prisen på importerede varer normalt, hvilket umiddelbart bidrager til at reducere inflationen, for så vidt produkterne anvendes direkte til forbrug. For det andet kan lavere priser på input-produkter med tiden føre til lavere priser på slutprodukter, hvis importen indgår som input i produktionsprocessen. For det tredje kan valutakursudviklingen også have en effekt via dens indvirkning på de indenlandske producerede varers konkurrencedygtighed på de internationale markeder. Hvis en stigning i valutakursen gør indenlandske producerede varer mindre konkurrencedygtige på verdensmarkedet, fører dette ofte til en begrænsning i den udenlandske efterspørgsel og således til en samlet nedgang i efterspørgselspresset i økonomien. Alt andet lige vil en stigning i valutakursen normalt få inflationspresset til at aftage. Omfanget af disse valutakurseffekter vil afhænge af, hvor åben økonomien er over for international handel. Valutakurskanalen i den pengepolitiske transmission betyder mindre i et stort, forholdsvist lukket valutaområde som euroområdet end i en lille åben økonomi. Det skal bemærkes, at de finansielle aktivpriser afhænger af mange andre faktorer ud over pengepolitikken, og at ændringer i valutakursen også ofte bestemmes af disse faktorer.

De andre kanaler, som pengepolitikken kan bruge til at påvirke prisudviklingen, indebærer hovedsagelig en påvirkning af den private sektors langsigtede forventninger. Hvis en centralbank er meget troværdig under forfølgelsen af sit mål, kan pengepolitikken udøve en kraftig direkte påvirkning af prisudviklingen ved at styre de økonomiske aktørers forventninger til fremtiden og derved påvirke deres løn- og prisfastsættelsesadfærd. Tiltroen til, at centralbanken vil fastholde prisstabilitet over lang tid, er afgørende i denne sammenhæng. Kun hvis de økonomiske aktører tror på centralbankens evne og vilje til at fastholde prisstabilitet, bliver inflationsforventningerne solidt forankrede til prisstabilitet. Det vil igen påvirke løn- og prisfastsættelsen i økonomien, idet de ansvarlige for løn- og prisfastsættelsen i en tid med prisstabilitet ikke bliver nødt til at opjustere deres priser, fordi de er bange for højere inflation i fremtiden. På denne måde er troværdighed med til at lette pengepolitikens opgave.

Den pengepolitiske transmission er altså et komplekst økonomisk samspil, og centralbankerne står over for lange, variable og usikre tidsforskydelser, når pengepolitikken skal gennemføres. ECB kan endog stå over for større usikkerhed end mange andre centralbanker, da den har ansvaret for et fælles valutaområde, der dækker mange lande, og som først blev oprettet i 1999. Endvidere kan både institutionelle ændringer og adfærd ændringer efter indførelsen af den fælles valuta have ændret forholdet mellem forskellige økonomiske variabler. Efterhånden som flere oplysninger og forskningsresultater er blevet tilgængelige, er der blevet udviklet en bedre forståelse af den pengepolitiske transmissionsmekanisme i euroområdet. Ikke desto mindre er der behov for yderligere viden.

3.1.2 ECBs pengepolitiske strategi

Det centrale element i ECBs pengepolitiske strategi er en kvantitativ definition af prisstabilitet. Strategien fastsætter endvidere en ramme, som sikrer, at ECBs styrelsesråd inddrager alle oplysninger og analyser, der er relevante for at træffe pengepolitiske beslutninger i et fremadrettet perspektiv, i sin vurdering.

En kvantitativ tilgang til prisstabilitet

Selv om det ifølge EF-traktaten helt klart er ECBs hovedmål at fastholde prisstabilitet, står der ikke noget om, hvad der rent faktisk menes med prisstabilitet.

Derfor offentliggjorde ECBs styrelsesråd i oktober 1998 en *kvantitativ* definition af prisstabilitet. Det var der tre grunde til:

1. Definitionen er med til at gøre pengepolitikken mere **gennemsigtig**.
2. En kvantitativ definition udgør en **målestok**, som kan bruges af offentligheden til at stille ECB til ansvar. Da en prisudvikling, der afviger fra definitionen af prisstabilitet, let kan påvises, er ECB nødt til forklare vedvarende afvigelser og redegøre for, hvordan den påtænker at genskabe prisstabilitet inden for et acceptabelt tidsrum.
3. Definitionen skal udgøre en **rettesnor** for markedets forventninger til den fremtidige prisudvikling og således skabe troværdighed og øge effektiviteten af ECBs pengepolitik. ECBs primære forpligtelse til at fastholde prisstabilitet bør give både de finansielle markeder og offentligheden god grund til at forvente, at inflationen på mellemlangt sigt vil ligge inden for et interval, der anses for foreneligt med prisstabilitet. En sådan stabilisering af inflationsforventningerne på langt sigt skal være med til at forhindre, at virksomheder, fagforeninger og individuelle økonomiske aktører, som deltager i løn- og prisdannelsesprocessen, indkalkulerer en højere inflationsrate i forbindelse med deres beslutningstagning, som efterfølgende vil kunne gøre det sværere at fastholde prisstabilitet.

ECBs definition af prisstabilitet

ECBs styrelsesråd definerede i oktober 1998 prisstabilitet som en *"år-til-år stigning i det harmoniserede forbrugerprisindeks (HICP) for euroområdet på under 2 pct."* og tilføjede, at *"prisstabilitet skal fastholdes på mellemlangt sigt"*. I maj 2003 bekræftede Styrelsesrådet denne definition efter en grundig gennemgang af den pengepolitiske strategi. Styrelsesrådet præciserede ved samme lejlighed, at det inden for rammerne af definitionen er målet at fastholde inflationsraten under, men tæt på, 2 pct. på mellemlangt sigt.

Henvisningen til "HICP for euroområdet" indikerer for det første, at målet med ECBs pengepolitik er at fastholde et stabilt prisniveau i euroområdet som helhed, og afspejler for det andet det fokus, der i offentligheden normalt sættes på forbrugerpriserne. HICP er det indeks, der bedst udtrykker de ændringer, som prisen på en repræsentativ kurv af forbrugsvarer og tjenesteydelser indkøbt af husholdningerne i euroområdet med tiden gennemgår.

Udtrykket "under 2 pct." er en klar angivelse af den øvre grænse for inflationen målt ved HICP, som er forenelig med prisstabilitet på mellemlangt sigt. Samtidig giver målet om en svagt positiv inflationsrate "tæt på 2 pct." en "*tilstrækkelig margin til, at risikoen for deflation undgås*"¹ (se boks 10). Det tager desuden højde for en mulig bias i målingen af HICP og konsekvenserne af, at der eksisterer et strukturelt betinget inflationsspænd inden for euroområdet.

Endelig afspejler formuleringen "på mellemlangt sigt" den fælles holdning, at pengepolitikken ikke kan finjustere pris- eller inflationsudviklingen over en kort periode på nogle få uger eller måneder. Ændringer i pengepolitikken påvirker prisniveauet med en vis tidsforskydning, og styrken af den endelige påvirkning er uvis. Det betyder, at pengepolitikken ikke kan opveje alle uventede prisstød på kort sigt. En vis volatilitet i inflationen på kort sigt er derfor uundgåelig.

Hovedprincipperne i ECBs pengepolitiske strategi

ECB påvirker forholdene på pengemarkedet og således niveauet for den korte rente på en sådan måde, at prisstabilitet bedst fastholdes på mellemlangt sigt via den indflydelse på prisniveauet, som den pengepolitiske transmissionsmekanisme har. Det er i overensstemmelse med den pengepolitiske strategi og skal sikre, at de pengepolitiske beslutninger træffes på en konsekvent og systematisk måde over tid. En sådan konsekvens er med til at stabilisere inflationsforventningerne og styrke ECBs troværdighed.

På grund af tidsforskydningerne i transmissionsprocessen slår ændringer i pengepolitikken i dag først igennem på prisniveauet om flere kvartaler eller sågar år. Det betyder, at centralbankerne skal vurdere, hvilken pengepolitisk stilling der kræves for at fastholde prisstabilitet i fremtiden. Det er derfor vigtigt, at pengepolitikken tilrettelægges i et længere perspektiv.

Da tidsforskydningen i den pengepolitiske transmissionsproces umuliggør en udjævning af uventede, kortsigtede prisstød (eksempelvis som følge af ændringer i de internationale råvarepriser), kan en vis volatilitet i inflationen på kort sigt ikke undgås. Effekten af pengepolitikken er desuden altid forbundet med stor usikkerhed på grund af den pengepolitiske transmissions kompleksitet. Det er derfor vigtigt, at pengepolitikken rettes mod det mellemlange sigt, hvilket i øvrigt også er foreneligt med ECBs erklæring om, at prisstabilitet skal fastholdes på mellemlangt sigt, og forhindrer, at den ikke bliver for aktivistisk, samt at realøkonomien ikke udsættes for unødvendig (og muligvis selv bærende) volatilitet.

Endelig har ECB især i de første år af ØMU været konfronteret med betydelig usikkerhed, forså vidt angår de økonomiske indikatorers pålidelighed, euroområdet økonomiske struktur og den pengepolitiske transmissionsmekanisme. Det gælder dog for alle centralbanker – ECB er ingen undtagelse – at de er konfronteret med stor usikkerhed. En vellykket pengepolitik skal derfor være bredt funderet, benytte alle relevante informationer og ikke begrænse sig til en enkelt modelbeskrivelse af økonomien.

¹ Se ECB (2004), *The monetary policy of the ECB*, s. 51.

Det er vigtigt at undgå deflation, fordi deflation indebærer omkostninger for økonomien, der ligner omkostningerne ved inflation. Når der opstår deflation, er der endvidere mulighed for, at den bider sig fast, da de nominelle renter ikke kan falde til under nul.

- Fastholdes en lav positiv inflationsrate, reduceres muligheden for, at de nominelle renter nærmer sig deres laveste grænse på nul. Hvis de nominelle renter rammer nul, er det muligt, at der opstår øget usikkerhed om pengepolitikens effektivitet. Og hvis begivenheden falder sammen med en kraftig nedgang i efterspørgslen, kunne en sådan situation gøre det sværere for centralbanken at genoprette prisstabilitet ved hjælp af renteinstrumentet. Eksempler herpå er sjældne, og selv om en sådan situation skulle opstå, er det stadig muligt at gennemføre en række effektive pengepolitiske foranstaltninger med en nominal rente på nul. Der er stillet forslag om forskellige plausible løsninger, så man undgår at falde i likviditetsfælden. Det er dog altid bedre at forebygge end at helbrede, og en sikkerhedsmargin for inflationsrater over nul bidrager til at undgå, at det bliver nødvendigt at afprøve effektiviteten af disse alternative politikker i praksis.

ECB har for at kalibrere sikkerhedsmarginen for inflationen taget højde for undersøgelser, der omhandler sandsynligheden for, at de nominelle renter ved forskellige inflationsmål rammer den laveste grænse på nul. Resultaterne varierer noget på dette område, idet de afhænger af en række specifikke antagelser. Men de seneste undersøgelser peger i retning af et drastisk fald i sandsynligheden, når centralbanken sigter mod en inflation på over 1 pct.

- Den anden grund til at sigte mod en lav positiv inflationsrate er, at der kan forekomme en positiv målefejl i inflationsstatistik. Denne fejl indebærer, at nuldeflation reelt er ensbetydende med et faldende prisniveau. Konkret vil det for HICP sige, at det fortsat er usikkert, hvordan en sådan målefejl kan estimeres nøjagtigt. Men tages der højde for de stadige forbedringer af indekset, som Eurostat udfører, er det sandsynligt, at der kun er tale om en lille målefejl, som vil blive endnu mindre i fremtiden.
- Den tredje grund til at stræbe efter en lav positiv inflationsrate er knyttet til mulige inflationsforskelle inden for euroområdet. Inflationsforskelle mellem forskellige regioner er i princippet et normalt fænomen i enhver monetær union. De er en integrerende del af den justeringsmekanisme, som er resultatet af en divergerende økonomisk udvikling i de forskellige regioner af det område, hvor den monetære union er oprettet. Den fælles pengepolitik kan imidlertid kun påvirke euroområdet prisniveau som helhed; den kan ikke udjævne inflationsforskelle på samme måde, som pengepolitikken i et enkelt land ikke kan reducere inflationsforskelle mellem forskellige landsdele eller byer.
- Inflationsforskelle, der skyldes midlertidige faktorer, er uden større økonomisk betydning. Strukturelle inflationsforskelle, der fx skyldes en ufuldstændig realkonvergens mellem regioner, forskelle i indkomstniveau fra udgangspunktet og en løbende "catching-up"-proces med hensyn til levestandarden, giver anledning til større bekymring. De kunne eventuelt skabe økonomiske problemer i lande eller regioner med en inflation under gennemsnittet, især hvis nominelle stivheder nedad hindrer den nødvendige tilpasning af de relative priser og således stiller hindringer i vejen for en effektiv resurseallokering.

- Det er blevet anført, at ECBs pengepolitik burde sætte et mellemfristet mål for inflationen i euroområdet, der er højt nok til at forhindre regioner med strukturelt lavere inflationsrater i at skulle betale omkostningerne i forbindelse med mulige stivheder nedad eller gennemleve længere perioder med deflation. De foreliggende undersøgelser udtrykker enighed om, at en inflationsrate under, men tæt på, 2 pct. for euroområdet udgør en tilstrækkelig sikkerhedsmargin i den henseende.

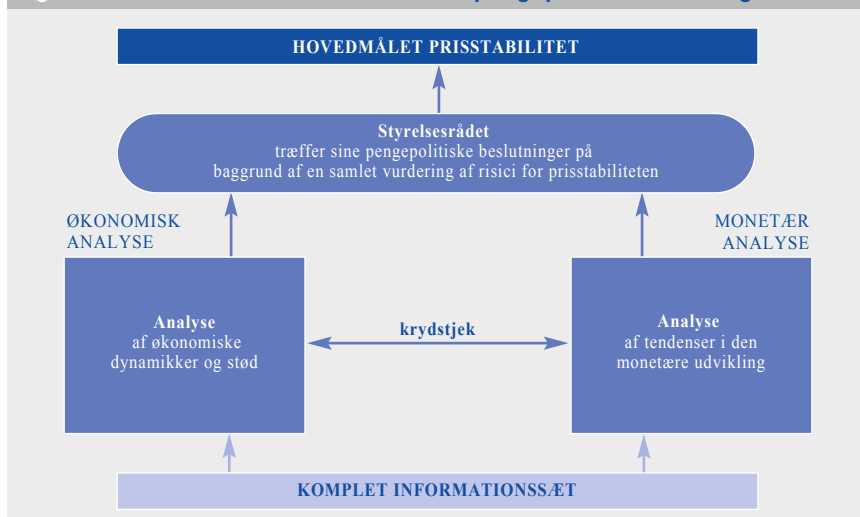
De to søjler i ECBs pengepolitiske strategi

Medlemmerne af ECBs styrelsesråd blev i oktober 1998 enige om de vigtigste elementer i den pengepolitiske strategi. Strategien blev bekræftet og yderligere præciseret i maj 2003 efter en omfattende gennemgang af alle relevante aspekter.

Ud over definitionen på prisstabilitet tager ECB udgangspunkt i to analytiske perspektiver (kaldet de to "søjler"), når banken organiserer, evaluerer og krydstjekker de informationer, der er relevante i forbindelse med vurderingen af risici for prisstabiliteten.

- Formålet med det første perspektiv (**den økonomiske analyse**) er at udpege de forhold, der på kort til mellemlangt sigt udgør en risiko for prisstabiliteten. Fokus er på den reale aktivitet og de finansielle forhold i økonomien.
- Det andet perspektiv (**den monetære analyse**) tjener primært til at krydstjekke resultaterne fra den økonomiske analyse ud fra et mellemlangt til langt perspektiv.

Figur 2 ECBs stabilitetsorienterede pengepolitiske strategi

Kilde: ECB (2004), *The monetary policy of the ECB*, s. 66.

Strategien med de to søjler (se boks 11) sikrer, at der lægges passende vægt på forskellige perspektiver, så det bliver muligt at foretage en samlet vurdering af de risici, der er for prisstabiliteten. Denne diversificerede fremgangsmåde ved fortolkningen af den økonomiske situation mindsker risikoen for pengepolitiske fejlbeslutninger, som kan blive resultatet, hvis pengepolitikken baseres på en enkelt indikator, prognose eller model.

Boks 11 De to søjler i ECBs pengepolitiske strategi

De to søjler i ECBs pengepolitiske strategi er den **økonomiske analyse** og den **monetære analyse**.

Den økonomiske analyse

Den økonomiske analyse anvendes til at vurdere den aktuelle økonomiske og finansielle udvikling samt de risici, der er knyttet til prisstabiliteten på kort til mellemlangt sigt. Alle faktorer, der kan bidrage til at vurdere dynamikken i den reale aktivitet og den sandsynlige prisudvikling, for så vidt angår samspelet mellem udbud og efterspørgsel på vare-, tjeneste- og arbejdsmarkederne, analyseres. I forbindelse med den økonomiske analyse lægges der også stor vægt på behovet for at identificere de stød, der rammer økonomien, deres indvirkning på omkostninger og priser og udsigterne til, at de breder sig til andre dele af økonomien på kort til mellemlangt sigt. For at kunne træffe de rigtige beslutninger skal Styrelsesrådet have indgående kendskab til den aktuelle økonomiske situation samt specifik viden om arten og omfanget af de forstyrrende økonomiske faktorer, der udgør en trussel for prisstabiliteten.

ECB gennemgår med jævne mellemrum udviklingen i de overordnede produktions-, efterspørgsels- og arbejdsmarkedsforhold, i en lang række pris- og omkostningsindikatorer, i finanspolitikken og i euroområdet betalingsbalance. Også udviklingen i finansmarkedsindikatorer og aktivpriser overvåges nøje. Bevægelser i aktivpriser kan påvirke prisudviklingen via indkomst- og formueeffekter. Husholdninger, der ejer aktier, bliver fx rigere, i takt med at aktiekurserne stiger, og kan vælge at øge deres forbrug. Det øger forbrugsefterspørgslen og kan få det indenlandske inflationspres til at vokse. Falder aktiekurserne derimod, vil husholdningerne sandsynligvis reducere forbruget.

Aktivpriser og finansielle afkast kan også anvendes til at udlede information om de finansielle markeders forventninger, herunder forventningerne til den fremtidige prisudvikling. Når deltagerne på de finansielle markeder køber og sælger obligationer, afslører de indirekte deres forventninger til den fremtidige udvikling i realrenten og inflationen. ECB kan ved hjælp af forskellige teknikker analysere de finansielle priser og heraf udlede markedets implicite forventninger til den fremtidige udvikling.

De følger, som udviklingen i valutakursen kan få for prisstabiliteten, bliver også nøje vurderet. Valutakursudsving har en direkte effekt på prisudviklingen, fordi de påvirker importpriserne. Ændringer i valutakursen kan også ændre priskonkurrenceevnen på internationale markeder for varer produceret i euroområdet og herved påvirke efterspørgslen og eventuelt prisudsigterne. Hvis sådanne valutakurseffekter forandrer de løn- og prisfastsættelsesansvarliges forventninger og adfærd, kan der potentielt opstå anden runde-effekter.

De makroøkonomiske fremskrivninger, som eurosystemets og ECBs eksperter samarbejder om at udarbejde to gange årligt, spiller en vigtig rolle i den økonomiske analyse. Styrelsesrådet evaluerer fremskrivningerne sammen med andre informationer og analyser, som indgår i strategien med de to søjler, men Styrelsesrådet er ikke ansvarlig for dem. De offentliggjorte fremskrivninger er resultatet af et scenario, der er baseret på et sæt tekniske antagelser, herunder antagelsen om uforandrede korte renter. Derfor fremstiller fremskrivningerne et scenario, som højst sandsynligt ikke bliver til virkelighed, da pengepolitikken altid vil blive tilpasset, så den modvirker enhver trussel imod prisstabilitet.

De makroøkonomiske fremskrivninger af inflationen, som udarbejdes af eurosystemets stab, må derfor på ingen måde opfattes, som om der sættes spørgsmålstejn ved Styrelsesrådets forpligtelse til at fastholde prisstabilitet på mellemlangt sigt. Såvel de løn- og prisfastsættelsesansvarlige som virksomheder og husholdninger bør kunne forlade sig på, at ECBs kvantitative definition af prisstabilitet er den "mest kvalificerede forudsigtelse" af prisudviklingen på mellemlangt sigt.

Den monetære analyse

ECBs monetære analyse bygger på den kendsgerning, at væksten i pengemængden og inflationen hænger tæt sammen på mellemlangt til langt sigt. Ved at tildele pengemængden en fremtrædende rolle understøttes det mellemlange sigt i ECBs pengepolitiske strategi. For når ECB træffer pengepolitiske beslutninger, der ikke kun er baseret på kort- til mellemfristede data fra den økonomiske analyse, men hvor pengemængde- og likviditetshensyn også inddrages, er det muligt at se ud over forskellige støds midlertidige effekt og undgå fristelsen til at slå ind på en aktivistisk pengepolitisk kurs.

ECB har annonceret en referenceværdi for vækstraten i det brede pengemængdemål, M3, for at signalisere vigtigheden af den monetære analyse og angive et benchmark for vurderingen af udviklingen i pengemængden. Referenceværdien er den M3-vækst, som vurderes at være forenelig med prisstabilitet på mellemlangt sigt. I december 1998 fastsatte Styrelsesrådet en referenceværdi på 4½ pct. pr. år, som senere er blevet bekræftet ved flere lejligheder. Referenceværdien er baseret på definitionen af prisstabilitet og på de mellemfristede antagelser om en potentiel vækst i realt BNP på mellem 2 og 2½ pct. og et fald i pengenes omløbshastighed på mellem ½ pct. og 1 pct.

Referenceværdien er derfor ikke et monetært mål, men et benchmark for analysen af informationsindholdet i den monetære udvikling i euroområdet. På grund af det mellemlange til lange monetære perspektiv er der ikke nogen direkte forbindelse mellem udviklingen i pengemængden på kort sigt og de pengepolitiske beslutninger. Pengepolitikken reagerer derfor ikke mekanisk, hvis M3-væksten afviger fra referenceværdien.

ECBs pengepolitiske analyse begrænser sig ikke til en vurdering af M3-væksten i forhold til dennes referenceværdi. Mange andre monetære og finansielle variabler analyseres regelmæssigt. Eksempelvis undersøges udviklingen i M3s komponenter (fx sedler og mønter i omløb og tidsindsud), fordi de kan give et indblik i de samlede ændringer i wom den reale aktivitet. Tilsvarende kan ændringer i kreditgivning til den private sektor indeholde oplysninger om finansielle forhold og – via MFIernes balance – give yderligere informationer om pengemængden. En sådan analyse bidrager både til at opnå en bedre indsigt i M3s udvikling i forhold til referenceværdien og et generelt billede af likviditetsforholdene i økonomien samt konsekvenserne heraf i form af risici for prisstabiliteten.

3.1.3 Pengepolitiske operationer

I overensstemmelse med den pengepolitiske strategi styrer ECB de korte pengemarkedsrenter ved at signalere pengepolitikens stilling og styre likviditeten på pengemarkedet. På den ene side kan ECB signalere den pengepolitiske stilling til pengemarkedet ved at ændre de betingelser, som skal opfyldes, for at eurosystemet er villig til at indgå transaktioner med pengemarkedet. På den anden side kan ECB påvirke renterne gennem sin likviditetsstyring.

Tabel 3 Eurosystemets pengepolitiske operationer					
Pengepolitiske operationer	Transaktionstype		Løbetid	Hyppighed	Procedure
	Likviditetstilførsel	Likviditetsopsugning			
Markedsoperationer					
Primære markedsoperationer	Tilbageførselsforretninger	-	En uge	Ugentlig	Standardauktioner
Langfristede markedsoperationer	Tilbageførselsforretninger	-	Tre måneder	Månedlig	Standardauktioner
Finjusterende markedsoperationer	Tilbageførselsforretninger	Tilbageførselsforretninger	Ikke-standardiseret	Uregelmæssig	Ekstraordinære auktioner
	Valutaswaps	Modtagelse af tidsindsud Valutaswaps			
	Egentlige købsforretninger	Egentlige salgsforretninger	-	Uregelmæssig	Bilaterale procedurer
Strukturelle markedsoperationer	Tilbageførselsforretninger	Udstedelse af gældsbeviser	Standardiseret/ ikke-standardiseret	Regelmæssig og ikke-regelmæssig	Standardauktioner
	Egentlige købsforretninger	Egentlige salgsforretninger	-	Uregelmæssig	Bilaterale procedurer
Stående faciliteter					
Marginal udlånsfacilitet	Tilbageførselsforretninger	-	Følgende dag	Adgang på modparternes eget initiativ	
Indlånsfaciliteten	-	Indlån	Følgende dag	Adgang på modparternes eget initiativ	

I forbindelse med eurosystemets operationer søger ECB også at sikre, at pengemarkedet fungerer efter forskrifterne, og at pengeinstitutterne kan få opfyldt deres likviditetsbehov på en gnidningsløs og velorganiseret måde. Dette opnås ved regelmæssigt at tilbyde pengeinstitutterne refinansiering og faciliteter, der gør det muligt for dem at afregne deres mellemværender ved dagens afslutning (*end-of-day*) og udjævne kortvarige likviditetsudsving.

Principperne for eurosystemets operationelle rammer fremgår af bestemmelserne i ESCB-statutten. Rammerne er udformet i overensstemmelse med artikel 105 i EF-traktaten, i henhold til hvilken eurosystemet "*handler i overensstemmelse med princippet om en åben markedsøkonomi med fri konkurrence, som fremmer en effektiv ressourceallokering*", og efter følgende principper:

- operationel effektivitet, som gør det muligt for de pengepolitiske beslutninger at slå igennem på pengemarkedsrenterne så præcist og hurtigt som muligt
- ligebehandling af finansielle institutioner uanset størrelse og placering i euroområdet
- decentraliseret gennemførelse af eurosystemets pengepolitiske operationer via de nationale centralbanker
- enkelhed, gennemsigtighed, kontinuitet, sikkerhed og omkostningseffektivitet.

Enkelhed og gennemsigtighed sikrer, at hensigten bag de pengepolitiske beslutninger bliver korrekt forstået. Kontinuitetsprincippet har til formål at sikre, at der ikke jævnligt sker større ændringer i instrumenter og procedurer, så centralbankerne og deres modparter kan trække på deres erfaringer, når de deltager i de pengepolitiske operationer. Princippet om sikkerhed kræver, at eurosystemets finansielle og operationelle risici minimeres. I henhold til artikel 18 i ESCB-statutten skal al långivning til kreditinstitutter således ydes imod sikkerhed. Omkostningseffektivitet betyder, at såvel eurosystemets som dets modparter operationelle omkostninger skal holdes nede.

Eurosystemets markedsoperationer kan alt efter formål, hyppighed og procedure opdeles i fire kategorier:

- primære markedsoperationer
- langfristede markedsoperationer
- finjusterende operationer
- strukturelle markedsoperationer.

Primære markedsoperationer

De primære markedsoperationer er de vigtigste markedsoperationer og eurosystemets vigtigste pengepolitiske instrument. Størstedelen af den likviditet, der tilføres banksektoren, tilføres via disse operationer, og de spiller en central rolle i rentestyningen, styringen af likviditetsforholdene på markedet og som middel til at signalere den pengepolitiske stilling.

De primære markedsoperationer udføres ugentligt med en løbetid på en uge.² De udføres som standardauktioner, dvs. auktioner, som gennemføres i henhold til en på forhånd fastlagt tidsplan og inden for 24 timer fra annoncering til kommunikation af resultaterne. Alle modparter, som opfylder de overordnede adgangskriterier, kan deltage i operationerne. I princippet er alle kreditinstitutter med hjemsted i euroområdet eurosystemets potentielle modparter.

Langfristede markedsoperationer

Ud over de ugentlige primære markedsoperationer udfører eurosystemet også hver måned langfristede markedsoperationer med en løbetid på tre måneder.

Formålet med disse operationer er at tilvejebringe langfristet likviditet til banksektoren. Det forhindrer, at al likviditet på pengemarkedet skal fornyes hver uge. Ligesom de primære markedsoperationer udføres de langfristede markedsoperationer som decentrale standardauktioner, og alle modparter, der opfylder de overordnede adgangskriterier, kan deltage.

Finjusterende markedsoperationer

Eurosystemet kan også udføre markedsoperationer på ad hoc-basis, dvs. finjusterende operationer. Finjusterende operationer kan tilføre eller opsuge likviditet. De anvendes til at kontrollere likviditetsforholdene og styre renten på pengemarkedet, især med henblik på at udjævne rentevirkningen af uventede likviditetsudsving på pengemarkedet.

På grund af deres formål udføres finjusterende operationer normalt som ekstraordinære auktioner. Disse auktioner tager – fra annoncering til kommunikation af tildelingsresultaterne – én time. Af operationelle årsager er det kun et begrænset antal udvalgte modparter, som kan deltage i de finjusterende operationer. Finjusterende operationer kan også udføres som bilaterale procedurer, hvor eurosystemet udfører en transaktion med én eller flere modparter uden at gennemføre en auktion.

Finjusterende operationer udføres normalt decentralt af de nationale centralbanker, men Styrelsesrådet kan ekstraordinært beslutte, at bilaterale finjusterende operationer skal udføres af ECB.

² I marts 2004 blev løbetiden forkortet fra to uger til en uge.

Strukturelle markedsoperationer

De operationelle rammer giver også eurosystemet mulighed for at gennemføre strukturelle markedsoperationer. Formålet med disse operationer er at justere den finansielle sektors strukturelle nettostilling over for eurosystemet, dvs. likviditeten i markedet på langt sigt. Operationerne kan udføres som tilbageførselsforretninger, egentlige købs- eller salgsforretninger eller ved udstedelse af gældsbeviser. Hidtil har eurosystemet ikke haft behov for at gennemføre operationer med det formål at justere den finansielle sektors strukturelle nettostilling.

Stående faciliteter

Den marginale udlånsfacilitet giver modparterne mulighed for mod sikkerhed at låne på dag-til-dag basis i centralbanken til en på forhånd fastsat rentesats. Renten på disse dag-til-dag lån er normalt betydelig højere end den tilsvarende markedsrente. Kreditinstitutterne anvender derfor kun den marginale udlånsfacilitet som en sidste udvej til at opnå kapital. Da adgangen til den marginale udlånsfacilitet kun begrænses af det beløb, der kan stilles som sikkerhed, udgør renten på faciliteten normalt loftet for pengemarkedets dag-til-dag rente.

I modsætning hertil giver indlånsfaciliteten pengeinstitutterne mulighed for at foretage dag-til-dag indskud i centralbanken til en på forhånd fastsat rentesats. Renten på disse dag-til-dag indskud er normalt betydelig lavere end den tilsvarende markedsrente. Modparter foretager derfor kun dag-til-dag indskud hos eurosystemet, hvis de ikke kan anvende deres midler på anden måde. Som det er tilfældet med renten på den marginale udlånsfacilitet, der udgør loftet på pengemarkedets dag-til-dag renter, udgør renten på indlånsfaciliteten normalt gulvet.

Pengeinstitutternes incitament til at anvende de stående faciliteter reduceres betydeligt af de rentesatser, som de indebærer. Derfor er den gennemsnitlige daglige anvendelse af de stående faciliteter normalt begrænset. Den samlede anvendelse holder sig normalt under 1 mia. euro, hvilket er et tegn på, at de stående faciliteter kun tjener til ekstraordinært at tilføre eller opsuge likviditet.

Markedsoperationer (se boks 12) er den vigtigste gruppe af pengepolitiske operationer. De udføres normalt på ECBs initiativ af de nationale centralbanker på pengemarkedet, dvs. markedet for transaktioner med en løbetid på mindre end 1 år. Markedsoperationer spiller en vigtig rolle i rentestyringen, ved signaleringen af den pengepolitiske stilling og i likviditetsstyringen på pengemarkedet.

De stående faciliteter (se boks 12) – den marginale udlånsfacilitet og indskudsfaciliteten – kan anvendes af eurosystemets modparter på eget initiativ. Ved at fastsætte renten på de stående faciliteter fastsætter ECB den korridor, som dag-til-dag renten kan svinge indenfor.

De operationelle rammer suppleres af systemet med **mindstereserver**, som kreditinstitutterne skal deponere hos de nationale centralbanker (se boks 13). Reservekravssystemets hovedfunktion er at stabilisere pengemarkedsrenten og at øge banksektorens strukturelle likviditetsunderskud, hvorved efterspørgslen efter centralbankfinansiering øges.

ECB forlanger, at kreditinstitutterne foretager indskud på konti hos de nationale centralbanker. Disse indskud kaldes *mindstereserver* eller *påkrævede reserver*. De enkelte institutters mindstereserver fastsættes ud fra reservekravsgrundlaget multipliceret med reservekravskoefficienten.

Et instituts reservekravsgrundlag defineres i forhold til de kortfristede passiver på dets balance. Passiver over for andre kreditinstitutter, der er opført på listen over institutter underlagt eurosystemets reservekrav, og passiver over for ECB og de nationale centralbanker medtages ikke i reservekravsgrundlaget.

Den første af reservekravssystemets hovedfunktioner er at stabilisere pengemarkedsrenten. Dette sker ved hjælp af gennemsnitsfaciliteten. Faciliteten indebærer, at kreditinstitutternes overholdelse af reservekravene bedømmes på baggrund af gennemsnittet af de daglige balancer på deres reservekravskonti målt over en reservekravsperiode på ca. en måned. På denne måde kan kreditinstitutterne udjævne daglige likviditetsudsving (fx som følge af udsving i efterspørgslen efter pengesedler), idet midlertidige negative ubalancer i reserverne kan udlignes af positive ubalancer i reserverne inden for samme reservekravsperiode.

Gennemsnitsfaciliteten indebærer også, at kreditinstitutterne med fordel kan udlåne til markedet og have reserveunderskud, når den korteste pengemarkedsrente er højere end den forventede rente i resten af reservekravsperioden. I modsat fald kan de låne på markedet og have reserveoverskud. Denne mekanisme stabiliserer dag-til-dag renten i reservekravsperioden, så centralbanken ikke skal intervenere så hyppigt i pengemarkedet.

En anden vigtig funktion, som reservekravssystemet udfører, er at forøge det strukturelle likviditetsunderskud i banksystemet. Kreditinstitutternes forpligtelse til at have reserver hos de nationale centralbanker bidrager til at øge efterspørgslen efter centralbankfinansiering, og det gør det igen nemmere for ECB at styre pengemarkedsrenten ved hjælp af regelmæssige likviditetstilførende operationer.

Reservekravssystemet blev udformet på en sådan måde, at det hverken udgør en byrde for banksystemet i euroområdet eller en hindring for effektiv resurseallokering. For at nå disse mål forrentes kreditinstitutternes obligatoriske reservekravsindeståender til en rente, som ligger meget tæt på de korte pengemarkedsrenter. Forrentningen svarer til gennemsnittet – over reservekravsperioden – af den marginale rente (vægtet efter antallet af kalenderdage) i de primære markedsoperationer.

3.2 EKSTERNE TRANSAKTIONER

For så vidt angår eurosystemets eksterne transaktioner, fremgår det af artikel 23 i statuttet, at ECB og de nationale centralbanker kan:

- etablere relationer med centralbanker og finansielle institutioner i andre lande og, hvis det er hensigtsmæssigt, med internationale organisationer

- erhverve og sælge enhver form for valutaaktiver og ædelmetaller til omgående levering eller på termin
- forvalte de valutareserver, som de besidder
- udføre alle slags bankforretninger med tredjelande og internationale organisationer, herunder låntagning og långivning.

3.2.1 Transaktioner i udenlandsk valuta

Eurosystemets vigtigste type af valutatransaktioner er interventioner i valutamarkedet. Interventionerne gennemføres udelukkende via ECBs valutareserve. De kan gennemføres i valutaer uden for Den Europæiske Union, fx amerikanske dollar eller japanske yen, i henhold til euroområdet's valutakurspolitik. De kan også gennemføres inden for rammerne af ERM2.

I overensstemmelse med artikel 105, stk. 2, i traktaten og artikel 3 i statuten skal eurosystemets transaktioner i udenlandsk valuta foretages i overensstemmelse med traktatens artikel 111, hvori rammerne for valutakurspolitikken i euroområdet er fastlagt.

De institutionelle rammer for euroområdet's valutakurspolitik

Ifølge artikel 105, stk. 2, i traktaten og artikel 3 i statuten skal eurosystemets transaktioner i udenlandsk valuta foretages i overensstemmelse med traktatens artikel 111.

- Ifølge artikel 111, stk. 1, kan Rådet efter enstemmig afgørelse indgå formelle aftaler om et valutakurssystem for euroen over for ikke-fællesskabsvalutaer.
- Af artikel 111, stk. 2, fremgår det, at såfremt der ikke findes noget valutakurssystem, kan Rådet, efter afgørelse med kvalificeret flertal, udarbejde generelle retningslinjer for valutakurspolitikken.

Begge disse institutionelle procedurer skal imidlertid respektere hovedmålsætningen om at fastholde prisstabilitet, og de kan kun anvendes efter henstilling fra ECB, eller fra Europa-Kommissionen efter høring af ECB. I tilfælde af et formelt valutakurssystem for euroen skal Rådet tage ECBs holdning til efterretning, *"hvor det tilstræbes at opnå en konsensus, der er i overensstemmelse med målsætningen om prisstabilitet"* (traktatens artikel 111, stk. 1).

Ingen af disse to procedurer er dog blevet anvendt endnu. På Det Europæiske Råds møde i Luxembourg den 13. december 1997 blev det understreget, at eurokursen snarere skal ses som resultatet af såvel den økonomiske udvikling som de økonomiske politikker end en uafhængig målsætning. Det blev efterfølgende fastslået, at der kun i særlige situationer vil blive udfærdiget generelle retningslinjer for valutakurspolitikken som fx i tilfælde af en åbenlys valutakursuligevægt. Disse generelle retningslinjer skal altid respektere ESCBs uafhængighed og være i overensstemmelse med ESCBs hovedmålsætning om at fastholde prisstabilitet.

Intervention i ikke-fællesskabsvalutaer

Da der ikke findes hverken institutionelle ordninger eller et mål for euroens kurs, er det kun sket to gange i løbet af de første fem år med monetær union, at der er blevet inter文eneret på valutamarkedet i ikke-fællesskabsvalutaer, nærmere bestemt i efteråret 2000. Efter at eurokursen havde udvist en faldende tendens siden slutningen af 1998, var den i stadig højere grad kommet ud af trit med de grundlæggende faktorer for økonomien i euroområdet, og der var risiko for betydelig valutakursuligevægt. Det kunne have fået konsekvenser for verdensøkonomien og prisstabiliteten i euroområdet. Den 22. september 2000 inter文enerede ECB derfor i valutamarkedet sammen med centralbankerne i USA, Japan, Storbritannien og Canada. ECB inter文enerede atter i første del af november.

Valutakursmekanismen ERM2

En ny valutakursmekanisme, ERM2, trådte i kraft ved indledningen af tredje fase af ØMU. ERM2 afløste Det Europæiske Monetære System, EMS, som havde spillet en afgørende rolle under udviklingen af ØMU (se afsnit 1.1.2), men hvor der var opstået et behov for tilpasning som følge af de nye rammer, ØMU medførte.

Som sin forgænger er ERM2 en mellemstatlig ordning, der bygger på to retsakter:

- Det Europæiske Råds resolution om indførelse af en valutakursmekanisme i tredje fase af Den Økonomiske og Monetære Union, Amsterdam, 16. juni 1997³
- Aftale af 1. september 1998 mellem Den Europæiske Centralbank og de nationale centralbanker i medlemsstaterne uden for euroområdet om fastlæggelse af de operationelle procedurer for en valutakursmekanisme i tredje fase af Den Økonomiske og Monetære Union,⁴ som ændret ved aftale af 14. september 2000⁵.

Formålet med ERM2 er at sikre valutakursstabilitet mellem euroområdet og de EU-lande, der ikke deltager i eurosamarbejdet. Det sker ved hjælp af faste, men justerbare centralkurser over for euroen, som er bestemt ved fælles overenskomst, og et udsvingsbånd med en standardbredde på ± 15 pct. Snævrere udsvingsbånd kan aftales, hvis det er hensigtsmæssigt set i lyset af de fremskridt, der er sket med hensyn til konvergens.

Det er op til medlemslandene uden for euroområdet, om de vil deltage i ERM2. Som det imidlertid fremgår af ovennævnte resolution fra Det Europæiske Råd, må et medlemsland med dispensation dog forventes at tiltræde ERM2. I henhold til artikel 124 i traktaten skal medlemslande uden for euroområdet

³ EFT C 236, 2.8.1997, s. 5.

⁴ EFT C 345, 13.11.1998, s. 6.

⁵ EFT C 362, 16.12.2000, s. 11.

"behandle valutakurspolitikken som et spørgsmål af fælles interesse" og tage hensyn til *"erfaringer fra samarbejdet inden for rammerne af det europæiske monetære system (EMS)"*. I overensstemmelse med artikel 121 er medlemskab af ERM2 i mindst to år uden alvorlige spændinger et af kriterierne, når det skal vurderes, hvorvidt et medlemsland opfylder betingelserne for at indføre euroen som valuta. ERM2 skaber således konvergens og styrker EU-landene uden for eurosamarbejdet i deres bestræbelser på at indføre euroen. ERM2 er også med til at beskytte såvel landene i euroområdet som landene udenfor mod uberettiget pres på valutamarkedene.

Beslutninger om centralkurser og udsvingsbånd træffes ved fælles overenskomst mellem finansministrene i eurolandene, ECB og finansministrene og centralbankcheferne fra landene uden for euroområdet, der deltager i valutakurssamarbejdet. Det sker efter en fælles procedure (normalt på et møde), med deltagelse af Europa-Kommissionen og Det Økonomiske og Finansielle Udvalg (se afsnit 4.3.4).

Intervention i ERM2

Hvis en valuta nærmer sig udsvingsgrænserne, vil centralbankens intervention i princippet være automatisk og ubegrænset. Hovedmålet om at fastholde prisstabilitet går dog altid forud for ECBs forpligtelser til at intervenere og finansiere. Ifølge bestemmelserne i både ovennævnte resolution og aftale kan ECB og de deltagende nationale centralbanker uden for euroområdet suspendere såvel automatisk intervention som deres finansiering, hvis intervention er i modstrid med deres primære målsætning om at fastholde prisstabilitet. Tilsvarende har alle aftalens parter *"ret til at indlede en fortrolig procedure med henblik på eventuel ændring af centralkurserne"*.

Den danske krone har deltaget siden begyndelsen med et snævert bånd på $\pm 2,25$ pct. omkring centralkursen over for euroen. Den græske drachme var med i ERM2 frem til Grækenlands indtræden i eurosamarbejdet i 2001 (se afsnit 1.1.4).

Antallet af deltagere i ERM2 er siden udvidelsen af EU 1. maj 2004 steget med syv. Indtil videre er Estland, Litauen og Slovenien (med virkning fra 28. juni 2004), Cypern, Letland og Malta (med virkning fra 2. maj 2005) og Slovakiet (med virkning fra 28. november 2005) trådt ind i ERM2, og de overholder standardudsvingsbåndet på ± 15 pct. over for euroen. De øvrige lande, der kom med i EU 1. maj 2004, forventes også at deltage i samarbejdet på et senere tidspunkt.

Indtil videre er der kun sjældent blevet interveneret i euro. Operationerne blev gennemført af de deltagende EU-landes centralbanker i situationer, hvor intervention var nødvendig for at opretholde stabiliteten inden for ERM2.

3.2.2 Forvaltning af valutareserven

Såvel ECB som de nationale centralbanker besidder valutareserver; ECB besidder og forvalter de valutareserver, som de nationale centralbanker har overført, og anvender dem til de formål, der er fastsat i statutten. De nationale centralbanker forvalter de øvrige valutareserver, som er forblevet i deres besiddelse.

Størrelse og sammensætning af ECBs valutareserve

ECB besidder og forvalter primært en valutareserve for at kunne intervenere, hvis der skulle opstå behov for det.

Størrelsen af ECBs valutareserve

Af artikel 30.1 i statuten fremgår det, at den første overførsel af valutareserveaktiver fra de nationale centralbanker til ECB højst kunne beløbe sig til 50 mia. euro⁶. I januar 1999, ved begyndelsen af tredje fase af ØMU, overførte de nationale centralbanker i euroområdet valutareserveaktiver til ECB til en værdi af 39,46 mia. euro, hvilket var det maksimale beløb, der kunne overføres i henhold til statuten, efter at de maksimale beløb var blevet nedjusteret ved at fratække de nationale centralbankers kapitalandele i ECB i de lande, som ikke var med i euroområdet fra begyndelsen. Ved Grækenlands indtræden i euroområdet 1. januar 2001 overførte Bank of Greece yderligere reserveaktiver svarende til 1,28 mia. euro. I alt beløb de valutareserveaktiver, som de nationale centralbanker overførte til ECB på grundlag af deres kapitalandel, og for hvilke de som modydelse modtog rentebærende fordringer i euro, sig til 40,74 mia. euro. 15 pct. af de overførte reserver er guld, mens de resterende 85 pct. er i amerikanske dollar og japanske yen.

Siden da har størrelsen af ECBs valutareserve varieret ganske betydeligt som følge af transaktioner og valutakurs- og prisbevægelser. Ved udgangen af 2005 var valutareserven 41,5 mia. euro. Såvel valuta- som guldbeholdningen faldt mængdemæssigt set, hvilket kan tilskrives henholdsvis ECBs interventionssalg af valuta i efteråret 2000 (se afsnit 3.2.1) og guldsalg i 2005 og 2006⁷ i overensstemmelse med centralbankaftalen om guld (se boks 14). Dette fald blev fuldt ud udlignet af den højere markedsværdi på ECBs guldbeholdning.

Endvidere kan ECB ifølge artikel 30.4 i ESCB-statuten indkalde yderligere valutareserveaktiver ud over den grænse, der blev fastlagt for den første overførsel. En sådan indkaldelse er underlagt den sekundære fællesskabslovgivning. Til dette formål vedtog Rådet efter anbefaling fra ECB en forordning⁸, som tillod ECB at indkalde yderligere valutareserver svarende til et beløb på op til 50 mia. euro. ECB vil kun indkalde yderligere reserver, hvis banken skal genopbygge sin reservebeholdning, ikke for at udvide den. Hvis det anses for nødvendigt, kan der også overføres yderligere valutareserver til ECB på baggrund af yderligere sekundær fællesskabslovgivning.

⁶ Når EU udvides, sker der automatisk en udvidelse af ECBs kapital og en forhøjelse af grænsen for, hvor store valutareserveaktiver der kan overføres til ECB (statutens artikel 49.3). Da de ti lande fra Øst- og Mellemeuropa blev medlem af EU 1. maj 2004, blev kapitalen udvidet til ca. 55,6 mia. euro. Denne automatiske udvidelse betyder, at de nationale centralbanker i fremtidige eurolande kan foretage proportionelle overførsler af valutareserveaktiver, uden at ECB er forpligtet til at overføre valutareserver til de nuværende nationale centralbanker i euroområdet.

⁷ Se ECBs pressemeddelelser af 31. marts 2005 og 31. marts 2006.

⁸ Rådets forordning (EF) nr. 1010/2000 om Den Europæiske Centralbanks yderligere indkaldelse af valutareserveaktiver (EFT L 115, 16.5.2000, s. 2).

En del af ECBs valutareserve udgøres af særlige trækingsrettigheder (SDR). Disse er resultatet af frivillige transaktioner mellem ECB og andre besiddere af særlige trækingsrettigheder i henhold til den stående aftale med IMF (se afsnit 5.3.1).

Forvaltning af ECBs valutabeholdning

ECBs valutareserve forvaltes på en sådan måde, at ECB til enhver tid har tilstrækkeligt med midler til at intervenere på valutamarkedet. Det betyder, at likviditet og sikkerhed spiller en afgørende rolle ved placeringen af valutareserven. Inden for disse begrænsninger forvaltes ECBs valutareserve med henblik på at opnå et maksimalt udbytte.

Investeringsretningslinjer omsætter de overordnede mål for porteføljeforvaltningen til konkrete principper og regler. Disse defineres internt i ECB og omfatter valutasammensætningen, afvejningen mellem renterisiko og -afkast samt krav til kreditrisiko og likviditet.

Styrelsesrådet har defineret valutasammensætningen på ECBs valutareserve på grundlag af både det estimerede behov i tilfælde af markedsintervention og risikominimering. Primo 1999 var forholdet mellem aktiver i amerikanske dollar og japanske yen 90/10. Ultimo 2005 var forholdet 85/15 efter valutakursudsving og nogle justeringsoperationer.

Mens visse porteføljeforvaltningsfunktioner som fx risikostyring og regnskab gennemføres centralt hos ECB, er de fleste front og back office-funktioner decentraliseret rundt omkring i eurosystemet i henhold til de mandater, som ECB har givet til de nationale centralbanker i euroområdet vedrørende valutareserveforvaltningen.⁹ Når de nationale centralbanker udfører disse funktioner, optræder de på vegne af ECB som synlig agent. ECBs modparter på de internationale finansmarkeder kan således skelne mellem de operationer, som de nationale centralbanker udfører for henholdsvis ECB og for egen regning som led i forvaltningen af deres egne reserver. ECB modtager elektronisk indberetning om handler, som alle de nationale centralbanker har gennemført på bankens vegne, via et porteføljestyringsystem, der drives via ESCBs eget sikre kommunikationsnet.

Det strategiske benchmark, som Styrelsesrådet har fastlagt for de enkelte valutaer, afspejler de langsigtede politikkrav samt ECBs afkast- og risikopræferencer. De taktiske benchmarks, som er fastlagt af ECBs investeringsudvalg og godkendt af Direktionen, og som skal holdes inden for et på forhånd defineret bånd omkring det strategiske benchmark, afspejler ECBs kort- til mellemfristede risiko- og afkastpræferencer inden for de gældende markedsforhold. Der er i forbindelse med ECBs mandat til de nationale centralbanker vedrørende valutareserveforvaltningen taget højde for, at de taktiske benchmarks overgår.

⁹ Siden begyndelsen af 2006 har de nationale centralbanker i euroområdet selv kunnet vælge, om de vil påtage sig ECBs mandat til at forvalte valutareserven. De nationale centralbanker, der påtager sig mandatet (for tiden alle 12 nationale centralbanker i euroområdet), får tildelt en underportefølje i amerikanske dollar eller i japanske yen. Deutsche Bundesbank og Banque de France kan hver påtage sig to mandater. Se ECB (2006), *Portfolio management at the ECB*, s. 23.

Modparter og formidlere i transaktioner med valutareserveaktiver udvælges af ECB på anbefaling af de nationale centralbanker. Ved udvælgelsen følger ECB altid samme procedure baseret på to sæt kriterier:

- en vurdering af modparternes kreditværdighed
- effektivitetshensyn, især den ydede forskningstjeneste, priskonkurrenceevne og modparternes evne til at håndtere store mængder under alle markedsforhold.

Transaktioner, som gennemføres med ECBs modparter, dokumenteres i henhold til standardaftaler mellem markedsdeltagere. ECB har endvidere udfærdiget en Master Agreement om netting, som er blevet accepteret af dens modparter.

Fra tid til anden ændrer ECB listen over instrumenter, der kan bruges i valutareserveforvaltningen. Instrumentvalget sigter mod at opnå en stadig større grad af kompleksitet, samtidig med at der lægges stor vægt på sikkerhed og likviditet.

ECBs guldbeholdning

I overensstemmelse med centralbankaftalen om guld (se boks 14) forvaltes ECBs guldbeholdning ikke aktivt.

De nationale centralbankers valutareserver

De valutareserver, som ikke er blevet overført til ECB, besiddes og forvaltes fortsat af de nationale centralbanker.

Renset for valutakursudsving faldt de nationale centralbankers valutareserver gradvist mellem 1999 og 2005. Ultimo 2005 udgjorde de 279 mia. euro. Heraf var 111 mia. euro i udenlandsk valuta, mens guld, særlige trækingsrettigheder (SDR) og IMF-reservestillinger på Den Internationale Valutafond (IMF) udgjorde 168 mia. euro.

Eftersom det er ECBs valutareserve, der anvendes, når der intervereres på valutamarkederne, tjener de nationale centralbankers valutareserver ikke længere noget valutakurspolitisk formål. Som forklaret ovenfor kan de imidlertid stadig blive indkaldt af ECB.

I henhold til artikel 31 i ESCB-statutten skal de transaktioner i udenlandsk valuta, som de nationale centralbanker udfører med deres valutareserver, forhåndsgodkendes af ECB. Dette krav sikrer sammenhæng med ECBs fælles penge- og valutakurspolitik. Det gælder for transaktioner, der måske vil kunne påvirke valutakurserne eller de indenlandske likviditetsforhold og overskride de grænser, som er fastlagt i ECBs retningslinjer. De nationale centralbankers investeringer på udenlandske finansmarkeder skal ikke forhåndsgodkendes, da de ikke påvirker den fælles penge- og valutakurspolitik. Transaktioner, som nationale centralbanker udfører – enten på egne eller de nationale regeringers vegne – for at overholde deres forpligtelser over for internationale organisationer som fx BIS og IMF, skal heller ikke opfylde dette krav.

Den Europæiske Centralbank
Banca d'Italia
Banco de España
Banco de Portugal
Bank of Greece
Banque centrale du Luxembourg
Banque de France
Banque Nationale de Belgique
Central Bank & Financial Services Authority of Ireland
De Nederlandsche Bank
Deutsche Bundesbank
Oesterreichische Nationalbank
Suomen Pankki – Finlands Bank
Schweizerische Nationalbank
Sveriges Riksbank

Undertegnede institutioner afgiver følgende erklæring for at præcisere intentionerne med deres guldbeholdninger:

1. Guld forbliver en vigtig bestanddel af de globale valutareserver.
2. Undertegnede institutioners allerede indgåede og kommende aftaler om salg af guld gennemføres i en periode på fem år (fra 27. september 2007, dvs. lige efter udløbet af den forrige aftale) inden for rammerne af et fælles program. På årsbasis vil salgene ikke overstige 500 ton, og det samlede salg i løbet af perioden vil ikke overstige 2.500 ton.
3. Underskriverne af aftalen har vedtaget, at deres samlede udlån af guld og deres samlede anvendelse af guldfutures og optioner i løbet af denne periode ikke må overstige det niveau, de befandt sig på, da den tidligere aftale blev undertegnet.

Denne aftale vil blive taget op til fornyet overvejelse efter fem år.

Kilde: ECBs pressemeddelelse af 8. marts 2004.

Analogt med de nationale centralbanker i euroområdet og i overensstemmelse med artikel 31.3 i statuten skal EU-landenes transaktioner med deres arbejdsbeholdninger i udenlandske valutaer også godkendes af ECB.¹⁰

¹⁰Den Europæiske Centralbanks retningslinje af 23. oktober 2003 om de deltagende medlemsstaters transaktioner med deres arbejdsbeholdninger i udenlandske valutaer i henhold til artikel 31.3 i statuten for Det Europæiske System af Centralbanker og Den Europæiske Centralbank (ECB/2003/12) (EUT L 283, 31.10.2003, s. 81).

3.3 BETALINGS- OG CLEARINGSYSTEMER

Eurosystemets opgave med at *fremme betalingsystemernes smidige funktion* uddybes i artikel 22 i statuten, som giver ECB og de nationale centralbanker ret til at tilbyde faciliteter med henblik på at sikre effektive og pålidelige betalings- og clearingsystemer inden for Fællesskabet og over for tredjelande. Med det formål for øje kan ECB udstede forordninger.¹¹

Effektive og pålidelige betalings- og clearingsystemer er afgørende for en effektiv pengepolitik. Eurosystemet anvender betalingsystemer til at afvikle sine pengepolitiske operationer og intradag kreditoperationer. Eftersom der i forbindelse med disse operationer skal stilles sikkerhed, er det helt afgørende, at eurosystemets modparter kan forlade sig på en pålidelig og effektiv infrastruktur af værdipapirclearing- og -afviklingssystemer, når de skal stille sikkerhed. Betalings- og værdipapirsystemernes smidige funktion er også en nødvendighed, for at europengemarkedet og mere generelt andre nationale og internationale finansmarkeder (såsom valuta-, værdipapir- og derivatmarkeder) kan fungere.

Som udgangspunkt er der to typer finansiel risiko knyttet til betalingsystemer og værdipapirclearing- og -afviklingssystemer:

- Risikoen for at en deltager i systemet ikke kan leve op til sine forpligtelser, enten på afviklingstidspunktet eller et senere tidspunkt (kreditrisiko).
- Risikoen for at en deltager i systemet ikke har tilstrækkelige midler eller værdipapirer til at opfylde sine forpligtelser på det forventede tidspunkt, selv om deltageren vil være i stand til at opfylde sine forpligtelser i fremtiden (likviditetsrisiko).

Begge disse risikotyper kan føre til en situation, hvor en deltagers misligholdelse af sine forpligtelser i forbindelse med en interbankoverførsel eller i et værdipapirclearing- og -afviklingssystem betyder, at andre deltagere ikke kan opfylde deres forpligtelser, når de forfalder. Et sådant scenario kan medføre omfattende forstyrrelser på de finansielle markeder som helhed (systemisk risiko), hvilket også kan påvirke resten af økonomien.

For så vidt angår værdipapirclearing- og -afviklingssystemer, er der endvidere risiko for tab eller manglende tilgængelighed af værdipapirer i depot som følge af depotbankens insolvens eller forsømmelighed eller en anden ugunstig situation, som banken befinder sig i (depotrisiko). Det har også betydning for en deltagers mulighed for at levere værdipapirer, når det er nødvendigt.

Betalingsystemer og værdipapirclearing- og -afviklingssystemer skal ikke kun være sikre, de skal også være effektive og praktiske for både brugerne og økonomien som helhed. Det er dog altid nødvendigt at finde et kompromis mellem at minimere omkostninger og leve op til andre mål, fx sikkerhed.

¹¹ ECB har ikke hidtil haft behov for at benytte sig af de lovgivningsmæssige beføjelser i ESCB-stattens artikel 22. Omfanget af beføjelserne i statuttens artikel 22 drøftes nærmere i artiklen *Eurosystemets rolle i betalings- og clearingsystemer* i ECBs Månedsoversigt for april 2002.

For at vejlede deltagerne i betalingssystemer og værdipapirclearing- og -afviklingssystemer i deres valg udarbejder centralbanker og tilsynsmyndigheder minimumsstandarder og henstillinger vedrørende sikkerhed og effektivitet, som fremmer konkurrencen mellem dels betalingssystemerne dels værdipapirclearing- og -afviklingssystemerne, og de bidrager til at undgå arbitrage.

I overensstemmelse med disse overvejelser og det mandat, som EF-traktaten og ESCB-statutten tildeler, er det eurosystemets politiske mål at opnå sikre og effektive systemer. I den forbindelse er det eurosystemets opgave:

- at stille betalings- og værdipapirafviklingsfaciliteter til rådighed
- at overvåge systemerne for at sikre effektivitet og sikkerhed.

3.3.1 Betalings- og værdipapirafviklingsfaciliteter

I overensstemmelse med den traktatbestemte opgave om at fremme betalingssystemernes smidige funktion stiller eurosystemet en lang række betalings- og værdipapirafviklingsfaciliteter til rådighed, hvoraf det vigtigste er Target-systemet.

Target (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system)

Eurosystemet har udviklet Target til håndtering af store betalinger i euro i realtid over hele euroområdet. Target sikrer lige vilkår for markedsdeltagerne og fungerer som en mekanisme til rettidig og sikker udførelse af de pengepolitiske operationer mellem de nationale centralbanker i eurosystemet og kreditinstitutterne. Det er det eneste system, der udfører grænseoverskridende betalinger i euro, og som er direkte tilgængeligt for alle pengepolitiske modparter. Systemet gør det således muligt for europengemarkedet at fungere som et fælles marked og muliggør en fælles pengepolitik.

Det nuværende system

Target, som har en decentraliseret struktur, blev sat i drift 4. januar 1999. Systemet består for tiden af 16 nationale realtidsbruttoafviklingssystemer og ECBs betalingsmekanisme (EPM), som er indbyrdes forbundet. De 16 nationale realtidsbruttoafviklingssystemer er systemerne i eurolandene samt i Danmark, Sverige, Storbritannien og, siden marts 2005, Polen. Slovenien kommer med i 2007.

ECBs retningslinje om Target¹² fastsætter reglerne for selve systemets funktion, herunder dets nationale komponenter. Retningslinjen indeholder også bestemmelser om en række fælles minimumskrav (fx adgangskriterier, valutaenhed, principper for prisfastsættelse, åbningstid, betalingsregler, uigenkaldelighed, endelighed og intradag kredit), som alle nationale realtidsbruttoafviklingssystemer, der deltager i Target, skal følge. En multilateral aftale, der afspejler Target-retningslinjen, er blevet indgået mellem eurosystemet og de nationale centralbanker uden for euroområdet.

¹²Den Europæiske Centralbanks retningslinje 2001/401 af 26. april 2001 om et Trans-European Automated Real-Time Gross settlement Express Transfer system (TARGET) (ECB/2001/3), (EFT L 140, 24.5.2001, s. 72), ændret ved retningslinje ECB/2003/6 af 4. april 2003 (EUT L 113, 7.5.2003, s. 74).

Target skal anvendes til afvikling af alle betalinger, som følger direkte af eller foretages i forbindelse med:

- a) eurosystemets pengepolitiske operationer
- b) afvikling af eurodelen af valutaoperationer, som involverer eurosystemet
- c) afvikling i systemer til store betalinger, som håndterer overførsler i euro.

For andre betalinger som fx interbankbetalinger og kommercielle betalinger gælder det, at markedsdeltagerne frit kan vælge, om de vil benytte Target eller et andet betalingssystem.

I 2005 blev 89 pct. af den samlede omsætning for store betalinger i euro afviklet via Target. Ved udgangen af 2004 var der over 10.000 deltagere, og omkring 50.000 institutter kan nås via Target.¹³

Target2

Targets nuværende opbygning blev fastlagt i 1994 med udgangspunkt i princippet om minimal harmonisering og indbyrdes forbindelse mellem de eksisterende infrastrukturer. På denne måde kunne man sikre, at systemet ville fungere fra begyndelsen af tredje fase af ØMU. Da det imidlertid er nødvendigt at forbedre systemet på grund af den tiltagende finansielle integration i euroområdet, og da Target-brugernes forretningsmæssige behov bliver stadig mere ensartede, begyndte man forberedelserne til et nyt system (Target2) i oktober 2002. De skulle føre til, at Target2 sættes i drift i 2007. Anden generation af Target vil a) på grund af det stærkt harmoniserede serviceniveau i højere grad opfylde deltagerens behov, b) garantere omkostningseffektivitet og c) være forberedt til hurtigt at blive tilpasset den fremtidige udvikling, herunder EUs og eurosystemets udvidelse. Samtidig er de nationale centralbanker fortsat ansvarlige for kreditinstitutternes konti og kundekontakten til kreditinstitutterne.

Target2 kommer til at bestå af en fælles platform for de centralbanker, der beslutter at deltage og at afvikle deres nationale RTGS-platforme. Alle centralbanker i eurosystemet skal deltage i Target2. Danmarks Nationalbank har bekræftet sin deltagelse, mens Sveriges Riksbank og Bank of England ikke ønsker at deltage i Target2. Centralbankerne i nogle af de nye EU-lande vil først deltage, når de indfører euroen.

Afviklingsagent for private systemer

Eurosystemet fungerer også som afviklingsagent for privatejede systemer, som det ikke selv driver. ECB fungerer eksempelvis som afviklingsagent for EURO1-systemet, der drives af Euro Banking Association (EBA), og visse nationale centralbanker afvikler for privatdrevne detailbetalings- og værdipapirafviklingssystemer. Funktionen som afviklingsagent, som ECB og visse nationale centralbanker udfører, sikrer, at afviklingen i disse betalingssystemer sker i centralbankpenge for at mindske risikoen for fejl med alvorlige systemiske konsekvenser for det finansielle system.

¹³Se ECB (2006), *Årsberetning 2005*, kapitel 2, afsnit 2.

Continuous Linked Settlement

Det internationale afviklingssystem for valutahandler CLS (Continuous Linked Settlement) har været i drift siden 2002. Det bruges til at afvikle valutahandler mellem de deltagende banker efter princippet om betaling mod betaling via konti hos CLS Bank i New York. Federal Reserve, den amerikanske centralbank, er hovedansvarlig for overvågningen af systemet. ECB stiller regnskabsfaciliteter til rådighed for CLS-systemet og fungerer som overvågningsorgan for euroen, der er den næstvigtigste valuta i CLS-systemet.

Detailbetalingssystemer

Eurosystemet er engageret i detailbetalingssystemer på mange forskellige måder. Adskillige nationale centralbanker i euroområdet har en lang tradition for at drive detailbetalingssystemer. Det gælder fx Banca d'Italia, Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique og Deutsche Bundesbank. De tilbyder et neutralt og åbent net, som pengeinstitutterne kan deltage i uanset omsætningsstørrelse. Eurosystemets fortsatte engagement i detailbetalingssystemer afhænger overvejende af banksektorens bestræbelser på at tilbyde en effektiv detailbetalingsinfrastruktur for euroen i fremtiden.

Korrespondentcentralbankmodellen

Da der ikke fandtes nogen egnede markedsbaserede faciliteter til mobilisering af grænseoverskridende aktiver, udviklede eurosystemet i 1999 den såkaldte korrespondentcentralbankmodel (CCBM) for sine egne operationer. Systemet skal sikre, at alle betalingssystemdeltagere og pengepolitiske modparter kan stille sikkerhed i forbindelse med eurosystemets kreditoperationer, uanset hvor sikkerheden befinder sig. I den forbindelse agerer de nationale centralbanker korrespondentbank for hinanden. Modellen var tænkt som en midlertidig løsning, indtil markedet havde udviklet alternative løsninger. Det var ikke hensigten at konkurrere med markedsinitiativer om at tilbyde grænseoverskridende tjenester til brug ved markedsoperationer.

Værdipapircentralaktiviteter

De nationale centralbanker i eurosystemet har traditionelt spillet en operationel rolle i forbindelse med afviklingen af værdipapirer. Skønt forskellige opgaver nu er blevet overført til private virksomheder, fungerer nogle af de nationale centralbanker stadig som værdipapircentral eller registrator for visse statspapirer og andre værdipapirtyper.

3.3.2 Overvågning af betalings- og værdipapirafviklingssystemer

Overvågningen af betalingssystemer bidrager til at udstikke standarder for betalingssystemernes sikkerhed og til at sikre, at de anvendes rigtigt. Overvågningen bygger på en kombination af moralsk og reguleringsmæssigt pres, og hovedformålet er at beskytte systemernes funktion. Overvågning adskiller sig således fra banktilsyn, som omfatter overvågning af de enkelte banker eller finansielle institutioner med henblik på at sikre deres finansielle stabilitet, og som primært har til formål at beskytte indskydere og bankkunder.

Ansvar for overvågningen af betalingssystemer har siden 1999 været delt mellem ECB og de nationale centralbanker i euroområdet. ECB overvåger en række betalingssystemer for store betalinger (inkl. Target), som dækker hele EU, mens de nationale centralbanker overvåger deres egne nationale systemer.

Overvågning sker i overensstemmelse med de sikkerheds- og effektivitetsstandarder, som ECB har fastlagt for betalingssystemer, der afvikler i euro. I februar 2001 tiltrådte ECB hovedprincipperne for systemisk vigtige betalingssystemer¹⁴, som Komiteen for betalings- og afviklingssystemer (CPSS)¹⁵ under G10 havde affattet i januar 2001. De er nu en del af et sæt standarder, som ECB og de nationale centralbanker anvender til at overvåge systemer, der afvikler store betalinger i euro.

Eurosystemets beføjelser i forbindelse med overvågningen af værdipapirclearing- og afviklingssystemer er ikke så præcise og så privilegerede. Siden 2001 har ESCB og CESR (Det Europæiske Værdipapirtilsynsudvalg) arbejdet tæt sammen omkring værdipapirclearing- og -afviklingssystemer. En arbejdsgruppe bestående af en repræsentant fra hver af de nationale centralbanker i ESCB og hver værdipapirtilsynsmyndighed i CESR har med udgangspunkt i anbefalingerne fra CPSS og Den Internationale Organisation for Børstilsynsmyndigheder (IOSCO) udarbejdet europæiske standarder for værdipapirclearing og -afvikling. Standarderne skal øge sikkerheden, robustheden og effektiviteten i forbindelse med værdipapirclearing og -afvikling i EU, samtidig med at der tages højde for behovet for at fjerne hindringerne for effektive grænseoverskridende clearing- og afviklingsprocesser i EU.

Eurosystemet tilskynder også markedet til at tænke på fremtidige udfordringer og udtænke mulige løsninger. Eurosystemet udgør et forum for drøftelser med markedsdeltagerne – gennem bilaterale eller multilaterale møder, præsentationer, taler og publikationer – med henblik på at bane vej for yderligere forbedringer af betalingssystemerne og udvikling af ny infrastruktur. På værdipapirområdet overvåger ECB nøje konsolideringsprocessen med det formål især at fremme effektiviteten af grænseoverskridende betalinger i hele euroområdet.

3.4 EUROMØNTER OG -SEDLER

I henhold til artikel 106 i traktaten og artikel 16 i statuten har ECBs styrelsesråd eneret til at bemyndige udstedelse af pengesedler i euroområdet. ECB og de nationale centralbanker er således de eneste institutioner, der er berettigede til at udstede pengesedler som lovligt betalingsmiddel i euroområdet. Ifølge artikel 106, stk. 2, i traktaten har eurolandene kun lov til at udstede mønter "*med forbehold af ECBs godkendelse af omfanget*".

¹⁴CPSS Publications 43, *Core Principles for Systemically Important Payment Systems*, BIS, januar 2001.

¹⁵Komiteen for betalings- og afviklingssystemer (CPSS) er et stående udvalg, som er oprettet af centralbankcheferne i G10, og som hører hjemme hos BIS (se afsnit 5.4).

Fremgangsmåde ved udstedelse af eurosedler

I årene 1999 til 2002, da der endnu ikke var eurosedler i omløb, var det kun de gamle nationale sedler, der var lovligt betalingsmiddel i euroområdet. De blev udstedt af de nationale centralbanker efter godkendelse fra ECBs styrelsesråd, og i modsætning til det efterfølgende arrangement for udstedelse af eurosedler udstedte hver national centralbank de nationale pengesedler for egen regning og i egen interesse.

Siden 1. januar 2002 har de nationale centralbanker og ECB udstedt eurosedler i fællesskab. I modsætning til de nationale sedler i de tidligere nationale valutaer fremgår det ikke af eurosedlerne, hvilken centralbank der har udstedt dem. De nationale centralbanker i eurosystemet skal modtage eurosedler, som er blevet sat i omløb af andre centralbanker i eurosystemet, og disse sedler repatrieres ikke. Selv om udstedelse af pengesedler måske kunne betragtes som en forpligtelse, der påhviler eurosystemet som helhed, er det centralbankerne, som er udstedere i retlig forstand, da eurosystemet ikke har status som juridisk person.

ECB udsteder 8 pct. af den samlede værdi af de eurosedler, som eurosystemet udsteder. Eftersom solidaritetsordningen omfatter alle medlemmer af eurosystemet, optræder ECB som en af de retlige udstedere, og sedlerne fremgår følgelig af ECBs balance. I praksis sættes ECBs sedler i omløb af de nationale centralbanker, som derved påtager sig tilsvarende forpligtelser over for ECB. Disse forpligtelser forrentes med renten på ECBs primære markedsoperationer (se afsnit 3.8.1).

De resterende 92 pct. af eurosedlerne udstedes af de nationale centralbanker i forhold til deres vægt i fordelingsnøglen for kapitalindskuddet i ECB. Forskellen mellem hver national centralbanks andel af det samlede seddelomløb og den mængde sedler, som den rent faktisk har sat i omløb, beregnes hver måned og opføres som en rentebærende eurosystem-intern fordring eller forpligtelse.¹⁶

Ved at gøre udstedelsen af eurosedler til en decentral opgave, som de nationale centralbanker har ansvaret for, undgår man – inden for eurosystemets multiudstederordning, hvor alle eurosedler er fungible – de regnskabsmæssige effekter af "seddelvandring" på de nationale centralbankers balancer. En sådan seddelvandring, dvs. kontanter taget fra et euroland til et andet, kunne ellers føre til, at tallet for "seddelomløb" på en centralbanks balance stiger på bekostning af en anden centralbank. Det kunne igen få en betydelig effekt på de pågældende centralbankers balancer og kunne med tiden medføre en kraftig underminering af en nettomodtagercentralbanks balance.

Hver uge offentliggør ECB eurosystemets samlede seddeludstedelse (renset for ovennævnte intra-eurosystem-balancer) i form af en konsolideret balance. For tiden beløber euroseddelomløbet sig til et godt stykke over 500 mia. euro, hvoraf det skønnes, at residerter uden for euroområdet ligger inde med en betydelig andel.

¹⁶En national centralbank, der sætter flere sedler i omløb end dens andel i fordelingsnøglen for kapitalindskud, indgår en forrentet forpligtelse over for resten af eurosystemet og vice versa.

Da eurosedlerne og -mønterne blev indført 1. januar 2002, var det en vellykket kulmination på lange og omhyggelige forberedelser, der startede allerede i begyndelsen af 1990'erne.

Eurosedler

Arbejdet med den første serie eurosedler var en del af forberedelserne til tredje fase af ØMU. EMI satte arbejdet i gang, og det blev gjort færdigt af ECB.

De indledende forberedelser startede allerede i 1992 under ledelse af Centralbankchefkomiteen. På grund af de langvarige forberedelser til seddelproduktionen oprettede komiteen en arbejdsgruppe vedrørende trykning og udgivelse af en europæisk pengeseddel, som bestod af direktører for de nationale centralbankers hovedkasse og generaldirektører for deres seddeltrykkerier.

I samråd med kunsthistorikere, grafikere og marketingeksperter valgte EMI-Rådet i juni 1995 to temaer for sedlernes design:

- "Europas tidsaldre og stilarter", som repræsenterer syv arkitektoniske stilarter fra forskellige perioder i europæisk historie; klassicisme, romantik, gotik, renaissance, barok og rokoko, jern- og glasarkitektur samt moderne arkitektur fra det 20. århundrede
- abstrakt eller moderne design.

EMI-Rådet traf også den endelige beslutning om, at der skulle være syv forskellige eurosedler med en pålydende værdi på henholdsvis 5, 10, 20, 50, 100, 200 og 500 euro.

Den 12. februar 1996 lød startskuddet til en syv måneder lang designkonkurrence. Da konkurrencen sluttede midt i september, tjekkede de nationale centralbanker først, om de indsendte design kunne printes, og om de opfyldte designspecifikationen. De godkendte design blev herefter sendt til en notar i Frankfurt am Main, som udskiftede ophavsmændenes navne med en trecifret kode. De anonyme design blev herefter overgivet til EMI.

Den 26. og 27. september 1996 mødtes en jury bestående af 14 uafhængige eksperter i marketing, design og kunsthistorie med EMIs generalsekretær som formand. Jurymedlemmerne kom fra alle EU-lande undtagen Danmark (Danmarks Nationalbank sendte ingen ekspert, fordi Danmark havde valgt ikke at indføre euroen), og de vurderede de indsendte design ud fra følgende kriterier: kreativitet, æstetik, funktionalitet, offentlighedens opfattelse og ligestilling mellem kønnene. De kontrollerede endvidere, at designene ikke udviste national bias. Efter omfattende drøftelser udvalgte juryen de fem bedste design inden for hver kategori.

Mellem 7. og 13. oktober 1996 foretog Gallup Europe en offentlig rundspørge blandt mere end 2.000 personer fra alle EU-lande undtagen Danmark om de ti udvalgte design. I december 1996 blev resultaterne fra rundspørgen og juryens vurderinger forelagt EMI-Rådet sammen med en teknisk vurdering fra arbejdsgruppen.

Den 3. december 1996 kårede EMI-Rådet vinderdesignet, som var udført af Robert Kalina fra Oesterreichische Nationalbank ud fra temaet "Europas tidsaldre og stilarter". Hans design viser illustrationer af vinduer, portaler og broer fra de forskellige historiske perioder, som repræsenterer Europas fælles kulturarv, og som illustrerer en ny tids frembrud og en vision for fremtiden.

Vinduerne og portalerne på sedlernes forside symboliserer den åbenhed og samarbejdsånd, som findes i Europa. Den Europæiske Unions 12 stjerner er også afbildet som et symbol på dynamik og harmoni i nutidens Europa. På sedlernes bagside vises broer, der spænder fra tidlige konstruktioner til nutidens moderne hængebroer. Broerne symboliserer kommunikationen mellem de europæiske folk og mellem Europa og resten af verden.

Sedlernes øvrige designelementer:

- valutaens navn skrevet med latinske (EURO) og græske (ΕΥΡΩ) bogstaver
- Den Europæiske Unions 12 stjerner
- Den udstedende myndigheds initialer i de forskellige officielle sprogversioner – BCE, ECB, EZB, EKT og EKP
- ECBs formands underskrift.

Der blev efter omfattende videnskabelige undersøgelser valgt markante farver for at gøre det lettere for folk at genkende og skelne imellem de forskellige sedler. Den Europæiske Blindeunion blev også rådspurgt under udformningen af eurosedlerne for at sikre, at der blev taget tilstrækkeligt hensyn til blinde og svagsynedes behov. Som et resultat heraf har sedler med forskellig pålydende værdi forskellig størrelse, store tal med fed skrift og særlige tryk, der kan føles på bestemte områder.

Der er indarbejdet mange sikkerhedselementer i sedlerne – en sikkerhedstråd, kobbertryk og et hologram – for at forhindre falskmøntneri og gøre det lettere for folk hurtigt at se, om en seddel er ægte. Seddelpapiret har fluorescerende fibre og både et vandmærke i flere nuancer og et i én klar, lys nuance. Derudover er der flere andre skjulte elementer, som kan aflæses maskinelt, så de nationale centralbanker og andre, der arbejder med seddelhåndtering, kan kontrollere sedlernes ægthed.

I 1998 godkendte ECBs styrelsesråd de nye sedlers endelige design og tekniske specifikationer, og efter en række tekniske forberedelser kunne produktionen af eurosedlerne begynde i juli 1999. Det blev overladt til de nationale centralbanker at træffe beslutning om, hvor den første forsyning af eurosedler til det pågældende land skulle trykkes. I alt 15 trykkerier og 9 papirfabrikker var involveret i produktionen af de godt 15 milliarder eurosedler, som var nødvendige i forbindelse med kontantombytningen. Nu, hvor eurosedlerne er i omløb, vurderes det fortsatte produktionsbehov en gang om året, og opgaven med at anskaffe nye sedler i de forskellige seddelstørrelser blev opdelt mellem de 12 nationale centralbanker i euroområdet i henhold til et puljesystem. Nøje definerede procedurer til efterprøvning og kvalitetskontrol sikrer, at alle eurosedler er identiske og opfylder de tekniske specifikationer. Det betyder, at alle eurosedler kan anvendes i alle seddel- og kontantautomater i hele euroområdet.

Euromønter

Forberedelserne til de otte euromønter – 1, 2, 5, 10, 20 og 50 cent og 1 og 2 euro – blev udført af Gruppen af Møntdirektører, og mønterne udstedes af landene i euroområdet. På alle de otte euromønter er der en fælles side, der er ens overalt, og en national side med forskellige motiver fra de 12 lande i euroområdet omgivet af EUs 12 stjerner. Designet på mønternes fælles side blev udarbejdet af Luc Luycx fra Belgiens Kongelige Mønt, som vandt en konkurrence udskrevet af Europa-Kommissionen og efter godkendelse fra Rådet. 1-, 2- og 5-centmønterne viser Europas placering i verden, 10-, 20- og 50-centmønterne viser Europa som en gruppe individuelle lande, og 1- og 2-euromønterne viser et samlet Europa. Ligesom eurosedlerne kan alle euromønter anvendes overalt i euroområdet.

Der er flere nyskabende elementer på mønterne, som skal hjælpe brugerne, og især blinde og svagsynede, med at genkende de forskellige pålydende værdier. For eksempel har seriens mønter forskellig rand. 1- og 2-euromønterne er fremstillet med en særlig bimetalteknik med særlige magnetiske egenskaber, der gør dem svære at forfalske. 2-euromønten har også en inskription rundt på kanten, der er forskellig fra land til land.

I henhold til fællesskabslovgivningen er den enkelte møntfabrik ansvarlig for kvaliteten af sine egne mønter. Der blev fremstillet ca. 52 mia. euromønter til kontantombytningen. ECB, som har ansvaret for at godkende værdien af det samlede antal mønter fremstillet af medlemslandene, godkendte produktionsmængden.

Indførelse af eurosedler og -mønter

Den 1. marts 2001 blev en flersproget kampagne sat i værk i alle 12 lande i euroområdet for at gøre opmærksom på de nye mønter og sedler og forberede befolkningen på den kommende kontantombytning. EURO 2002-oplysningskampagnen havde sloganet "the EURO. OUR money" og var et supplement til de forskellige nationale tiltag.

I tiden op til kontantombytningen blev lagre af eurosedler forhåndsudsendt til pengeinstitutterne, hvorefter de blev videredistribueret til andre kontanthåndterende virksomheder som fx posthuse, pengetransportfirmaer, salgsautomatfirmaer og detailhandelen. Herved blev det muligt hurtigt og let at erstatte de nationale pengesedler i euroområdet fra 1. januar 2002. Der blev også forhåndsudsendt eurosedler til centralbanker uden for euroområdet, især centralbankerne i de øvrige EU-medlemslande og visse lande i Central- og Østeuropa samt i Middelhavsområdet.

Trykning af eurosedler

Ved kontantombytningen i 2002 var de 12 nationale centralbanker i euroområdet hver især ansvarlig for at trykke den mængde af de syv seddelværdier, som det pågældende land havde brug for. Siden da er den årlige produktion af de forskellige seddelværdier (til udskiftning af sedler, der er uegnede til omløb) blevet uddelegeret til de nationale centralbanker, således at hver national centralbank kun har ansvaret for at trykke en enkelt eller nogle få seddelværdier. Det nøjagtige antal bestemmes af ECBs styrelsesråd. Dette "decentrale puljesystem" erstattes af eurosystemets fælles udbudsprocedure, som vil blive indført inden 1. januar 2012. Den nye procedure er udarbejdet i overensstemmelse med princippet om en åben markedskonometri og i overensstemmelse med EUs konkurrencelovgivning. Proceduren skal sikre ligebehandling af alle seddeltrykkerier, som ønsker at deltage i eurosystemets fælles udbudsprocedure, samt garantere gennemsigtighed og en fortsat sikker produktion af eurosedler. Proceduren træder i kraft efter en overgangsperiode, som giver de nationale centralbanker og trykkerierne mulighed for at forberede sig til den nye procedure.

Foranstaltninger til beskyttelse mod falskmøntneri

ECB ser det som sin opgave at beskytte eurosedlerne bedst muligt mod forfalskning. Det sker på basis af de højst mulige standarder. Eurosedlerne blev designet og udarbejdet på en sådan måde, at de er nogle af verdens sværeste pengesedler at forfalske. Hidtil har antallet af registrerede falske eurosedler været lavere end antallet af forfalskninger af de tidligere nationale valutaer før kontantombytningen.

I 2002 etablerede ECB Centret for Analyse af Falske Sedler (CAC), som samordner de statistiske og tekniske oplysninger om forfalskede sedler fra de nationale analysecentre i en omfattende database. Alle organer, der arbejder med bekæmpelse af falskmøntneri, får efterfølgende adgang til oplysningerne. ECB har også etableret et tæt samarbejde med Europol, Interpol og Europa-Kommissionen og styrket effektiviteten af deres indsats på området. Der er især et tæt samarbejde med Europol, der er ansvarlig for at forbedre samarbejdet mellem de nationale myndigheder med ansvar for bekæmpelse af falskmøntneri i medlemslandene (med særlig vægt på euroen). ECB lægger også lokaler til Det Internationale Center for Bekæmpelse af Forfalskning (ICDC), som drives af medarbejdere fra henholdsvis ECB og andre seddeludstedende myndigheder.

ECB overvåger udviklingen i den grafiske branche og vurderer, hvorvidt denne udvikling udgør en trussel i form af forfalskninger af høj kvalitet. Den seneste teknologiske udvikling har således medført, at eurosystemet har været nødt til at foretage omfattende investeringer i forskning og udvikling for at forbedre såvel de eksisterende sikkerhedselementer som det tekniske grundlag for de fremtidige eurosedlers design.

Medvirken til udstedelsen af mønter

Omfanget af mønter, som hvert enkelt land kan udstede, fastsættes årligt af ECB. ECB tager i denne forbindelse hensyn til de enkelte eurolandes skøn over omfanget af mønter, der skal udstedes det følgende år.

Euromønternes pålydende værdi og tekniske specifikationer er fastlagt i en rådsforordning¹⁷. Hver national møntudstedende institution er ansvarlig for kvaliteten af egne mønter og efterlevelsen af specifikationerne, hvilket sikrer, at mønterne kan anvendes overalt i euroområdet. Efter aftale med Gruppen af Møntdirektører fungerer ECB som uafhængig kontrollør af møntkvaliteten.

Det er normalt de nationale centralbanker i eurosystemet, der på vegne af deres respektive regeringer sætter euromønter i omløb. De nationale centralbankers beholdninger af mønter udstedt af den offentlige sektor og krediteret denne tillades i henhold til artikel 6 i Rådets forordning (EF) nr. 3603/93 af 13. december 1993¹⁸ som arbejdsbeholdninger under forudsætning af, at de ikke udgør mere end 10 pct. af det samlede møntomløb (se afsnit 2.5.5).

3.5 INDSAMLING OG UDARBEJDELSE AF STATISTISK INFORMATION

ECB har brug for en lang række økonomiske og finansielle data for at kunne gennemføre pengepolitikken og udføre eurosystemets øvrige opgaver.

Lovgrundlag for ECBs statistiske opgave

I henhold til artikel 5.1 i statuten har ECB lov til at indsamle den statistiske information, der er nødvendig for at udføre de opgaver, som er opstillet i artikel 105 i traktaten og artikel 3 i statuten. For at leve op til de statistiske krav må ECB imidlertid sikre effektivitet og stræbe mod at mindske den byrde, som den statistiske indberetning er for kreditinstitutter og andre rapporteringsenheder.

ECBs statistiske arbejde er underlagt en rådsforordning¹⁹, som blev vedtaget efter anbefaling fra ECB og supplerer bestemmelserne i statuten og andre retsakter

¹⁷Rådets forordning (EF) nr. 975/98 af 3. maj 1998 om pålydende værdi og tekniske specifikationer for euromønter, som er bestemt til at sættes i omløb (EFT L 139, 11.5.1998, s. 6).

¹⁸Rådets forordning (EF) nr. 3603/93 af 13. december 1993 om fastlæggelse af definitioner med henblik på gennemførelse af forbuddene i traktatens artikel 104 og artikel 104 B, stk. 1 (EFT L 332, 31.12.1993, s. 1).

¹⁹Rådets forordning (EF) nr. 2533/98 af 23. november 1998 om Den Europæiske Centralbanks indsamling af statistisk information (EFT L 318, 27.11.1998, s. 8).

vedtaget inden indledningen på tredje fase. I denne sekundære lovgivning fastsættes følgende:

- de enheder, som ECB har lov til at indsamle statistiske oplysninger fra
- forskrifter om tavshedspligt
- regler om håndhævelse.

Omfang af ECBs statistiske opgave

ECBs statistiske arbejde vedrører hovedsagelig:

- penge-, bank- og finansmarkedsstatistik, herunder statistik vedrørende pengemængdemål og deres modposter, renter, værdipapirer og noterede aktier, samt ikke-monetære finansielle mæglere
- betalingsbalancestatistik og data vedrørende eurosystemets internationale reserve, euroområdet samlede kapitalbalance over for resten af verden og nominelle og reale effektive eurokurser
- finansielle konti (inkl. statistik over offentlige finanser); komplette sektorregnskaber (under forberedelse).

ECB offentliggør en lang række data på disse områder sammen med statistikker over HICP, øvrige priser, omkostninger, produktion og arbejdsmarked, som hovedsagelig indsamles af Eurostat (De Europæiske Fællesskabers statistiske kontor).

Samarbejde på statistikområdet med fællesskabsinstitutioner og internationale institutioner

For at udføre de statistiske opgaver skal ECB "*samarbejde[...] med fællesskabsinstitutionerne eller -organerne samt med de kompetente myndigheder i medlemsstaterne eller i tredjelande og med internationale organisationer*" (artikel 5.1 i statuten). Med henblik herpå arbejder ECB meget tæt sammen med Eurostat. Dette samarbejde blev bekræftet den 10. marts 2003 i et aftalememorandum²⁰ mellem Eurostat og ECBs Generaldirektorat for Statistik. Ifølge aftalememorandummet er det statistiske ansvar fordelt således:

- ECB har ansvaret for penge- og bankstatistik på europæisk plan.
- ECB og Europa-Kommissionen deler ansvaret for betalingsbalancestatistik og relateret statistik samt statistik vedrørende finansielle sektorkonti.
- Europa-Kommissionen har ansvaret for pris- og omkostningsstatistikker samt andre statistikker.

²⁰"Memorandum of Understanding on economic and financial statistics", som blev indgået mellem Generaldirektoratet for Statistik og Eurostat 10. marts 2003, findes på ECBs websted (www.ecb.int). Memorandummet erstatter en lignende aftale mellem EMIs Statistiske Kontor og Eurostat af 26. juli 1995, som var blevet udarbejdet på baggrund af de konklusioner, som Udvalget for Penge-, Kreditmarkeds- og Betalingsbalancestatistik (CMFB) nåede frem til først i 1990'erne.

ECB og Europa-Kommissionen har også et tæt samarbejde om alle statistiske spørgsmål af fælles interesse, herunder iværksættelse af eller høring om relevante fællesskabsretsakter, via bilaterale forbindelser eller via udvalg (især Udvalget for Penge-, Kreditmarkeds- og Betalingsbalancestatistik (CMFB)).

ECB opretholder også tætte forbindelser med andre internationale organisationer i statistiske anliggender, fx IMF. ECBs statistikker opstilles i videst muligt omfang i overensstemmelse med internationale standarder. ECB lever således op til kravet om *"at bidrage til harmoniseringen, når denne er nødvendig, af de regler og den praksis, der gælder for indsamling, udarbejdelse og udgivelse af statistikker inden for dens kompetenceområder"*, som er nedfældet i artikel 5.3 i statutten.

De nationale centralbankers bistand

Ifølge artikel 5.2 i ESCB-statutten skal de nationale centralbanker hjælpe ECB med at indsamle statistiske data. Det betyder i praksis, at de nationale centralbanker (og i visse tilfælde andre nationale myndigheder) indsamler data fra kreditinstitutter og andre kilder i deres respektive lande og beregner nationale aggregater. ECB anvender efterfølgende disse data til at udarbejde aggregater for euroområdet.

Det er værd at bemærke, at disse bestemmelser gælder for alle EU-lande og pålægger myndighederne i landene uden for euroområdet at samarbejde med ECB, så ECB kan udføre disse opgaver. Det fremgår af artikel 47.2 i statutten, at *"Det Generelle Råd skal bidrage til indsamlingen af statistisk information som omhandlet i artikel 5"*. Selv om ECBs retsakter ikke gælder i lande uden for euroområdet, skal Det Generelle Råd og derved de nationale centralbanker i ikke-deltagende medlemslande deltage i ECBs statistiske opgaver.

3.6 ØKONOMISK FORSKNING

Forskning af høj kvalitet er blevet stadig vigtigere i de moderne centralbanker. Dette gælder især for ECB, som betræder nyt land i forbindelse med dens gennemførelse af en fælles pengepolitik for en gruppe lande.

Målet for ECBs økonomiske forskning er at skabe et solidt konceptuelt og empirisk grundlag for de pengepolitiske beslutninger samt at forbedre formidlingen af politikkerne til markederne og omverdenen. For at nå dette mål skal den økonomiske forskning inden for eurosystemet øge kendskabet til den måde, euroområdets økonomi fungerer på, og mere specifikt udvikle modeller, værktøjer og analyser, som er relevante for pengepolitikken og eurosystemets øvrige opgaver.

I mange tilfælde sker ECBs forskning inden for rammerne af organiserede netværk, dvs. grupper af forskere, som er involverede i omfattende fællesprojekter med flere formål. Deltagerne i disse projekter kan komme fra ECB, de nationale centralbanker i euroområdet, andre centralbanker og politiske organisationer samt fra den akademiske verden. ECB deltager i og bistår ved samordningen og tilrettelæggelsen af denne forskning, enten alene eller i samarbejde med andre institutioner.

ECB og de nationale centralbanker i euroområdet er også fælles om at udarbejde makroøkonomiske modeller for euroområdet. Økonometriske modeller anvendes i den pengepolitiske beslutningsproces (fx når eurosystemets stab udarbejder sine makroøkonomiske fremskrivninger). Modelopbygningen har desuden været katalysator for udviklingen af ny statistik. Endelig fuldendes eurosystemets forskningsarbejde af konferencer om centralbankforhold, fx ECBs centralbankkonferencer og de konferencer, som *International Research Forum on Monetary Policy* afholder.

3.7 ECBs BIDRAG TIL TILSYN OG FINANSIEL STABILITET

I henhold til EF-traktatens artikel 105, stk. 5, skal Eurosystemet bidrage til "*en smidig gennemførelse af de kompetente myndigheders politikker vedrørende tilsyn med kreditinstitutter og det finansielle systems stabilitet*".

Institutionelle rammer

Fællesskabets institutionelle rammer for banktilsyn bygger på to centrale elementer:

- nationale kompetencer baseret på principperne om "hjemlandstilsyn", minimumsharmonisering af grundbegreber og "gensidig anerkendelse"
- samarbejde mellem de kompetente myndigheder.

Hjemlandstilsyn og gensidig anerkendelse

Princippet om hjemlandstilsyn indebærer, at ansvaret for at føre tilsyn med et kreditinstitut påhviler de kompetente myndigheder i det medlemsland, hvor kreditinstituttet har tilladelse til at udøve bankvirksomhed. Princippet om gensidig anerkendelse betyder, at alle kreditinstitutter med tilladelse til at drive bankvirksomhed på basis af en EU-dækkende gensidig anerkendelse af tilladelser og tilsynspraksis kan udøve bankvirksomhed overalt i Den Europæiske Union, enten gennem en filial eller ved grænseoverskridende virksomhed. Med dette formål for øje indeholder fællesskabsretten bestemmelser om minimumsharmonisering af grundbegreber som fx begrebet kreditinstitut, kriterierne for udstedelse af tilladelser til at udøve bankvirksomhed og fælles standarder for tilsyn og regnskabspraksis.

Banktilsynsopgaven udføres derfor af medlemslandene, hvor den uddelegeres i henhold til de enkelte medlemslandes særlige institutionelle ordninger. I nogle lande er det enten overvejende eller sågar udelukkende den nationale centralbank, som varetager banktilsynet. I andre medlemslande udføres banktilsynet af særlige organer i samarbejde med den nationale centralbank.

ØMU har medført en adskillelse mellem det pengepolitiske ansvarsområde (dækker hele euroområdet) og det nationale banktilsyn (dækker kun hjemlandet), som har ført til betydelige ændringer af de nationale institutionelle og operationelle rammer i adskillige EU-lande. Det samme gælder for omfanget af de tilsynsfunktioner, som går uden for banksektoren. Derfor bliver flere og flere tilsynsopgaver inden for alle finansielle markedssegmenter koncentreret i en fælles tilsynsmyndighed.

Samarbejde mellem de nationale tilsynsmyndigheder

I forbindelse med den stadig større globalisering af aktiviteterne på de finansielle markeder og det stigende omfang af de grænseoverskridende aktiviteter blev det på et tidligt tidspunkt erkendt, at der var behov for samarbejde mellem tilsynsmyndighederne. Allerede i 1970'erne blev der på europæisk plan oprettet to fora for multilateralt samarbejde på banktilsynsområdet:

- *Groupe de Contact*, et udvalg bestående af banktilsynsmyndighederne i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS). Udvalget blev nedsat med det formål at behandle spørgsmål vedrørende gennemførelsen af banklovgivning og tilsynspraksis, herunder diskussionen af enkeltsager.
- *Banking Supervisory Group*, et udvalg nedsat af Centralbankchefkomiteen. Udvalget var et forvarsel om det nuværende arrangement, som ECB står for.

Ophavsmændene til Maastricht-traktaten var klar over, at ØMU ville medføre et større behov for samarbejde på tilsynsområdet. Da der på daværende tidspunkt imidlertid manglede en klar vision for et udvidet samarbejde, lod de alle muligheder stå åbne i traktaten. ESCBs mandat blev formuleret meget generelt uden nogen specifik angivelse af instrumenter, og ECBs deltagelse blev begrænset til rådgivende opgaver. I henhold til bemyndigelsesklausulen i artikel 105, stk. 6, i traktaten og artikel 25.2 i statuten kan Rådet efter samstemmende udtalelse fra Europa-Parlamentet overdrage ECB "*specifikke opgaver i forbindelse med politikker vedrørende tilsyn med kreditinstitutter og andre finansielle institutioner bortset fra forsikringselskaber*".

Bemyndigelsesklausulen blev ikke aktiveret i den seneste reform af EUs institutionelle rammer for finansiell stabilitet, som blev udarbejdet for at styrke samarbejdet inden for ØMU og det indre marked. Der blev truffet nye aftaler om samarbejdet inden for tilsyn og finansiell lovgivning og stabilitet i 2004, hvor Lamfalussy-proceduren, der allerede var indført i værdipapirsektoren, blev udvidet til at omfatte resten af den finansielle sektor. Indførelsen af den nye procedure forventes at gøre lovgivningen mere fleksibel og effektiv, da der skelnes mellem niveau 1-lovgivning (vedtaget af Ecofin-Rådet og Europa-Parlamentet ved hjælp af den fælles beslutningsprocedure) og niveau 2-lovgivning bestående af gennemførelsesforanstaltninger, der kan indføres hurtigere og mere fleksibelt af regulerende udvalg (niveau 2-udvalg). Tilsynsudvalg (niveau 3-udvalg) sikrer en mere ensartet gennemførelse af fællesskabsdirektiver og søger at skabe konvergens inden for tilsynspraksis.

På banklovgivnings- og tilsynsområdet er de nye udvalg Det Europæiske Bankudvalg (niveau 2), som har erstattet Det Rådgivende Bankudvalg, og Det Europæiske Banktilsynsudvalg (niveau 3), som omfatter *Groupe de Contact*. Udvalget for Finansielle Tjenesteydelser rådgiver om og overvåger forhold på de finansielle markeder på vegne af Ecofin-Rådet.

ECBs bidrag

ECBs bidrag til en "*smidig gennemførelse af de kompetente myndigheders politikker vedrørende tilsyn med kreditinstitutterne og det finansielle systems stabilitet*" består i:

- at fremme samarbejdet mellem centralbankerne og tilsynsmyndighederne om politikspørgsmål af fælles interesse inden for banktilsyn og finansiel stabilitet
- at udføre de rådgivende funktioner i medfør af statuttens artikel 4 og 25.1
- at samarbejde med andre relevante fora i Europa.

ECB søger at fremme samarbejdet mellem centralbankerne og tilsynsmyndighederne ved at lægge lokaler til og støtte Banktilsynskomiteen. Banktilsynskomiteen er en ESCB-komite (se afsnit 2.5.2) nedsat af ECBs styrelsesråd i 1998. Komiteen skulle overtage de funktioner, som tidligere blev udført af Den Banktilsynsmæssige Underkomite, som Centralbankchefkomiteen nedsatte i 1990 og efterfølgende placerede hos EMI i 1994. I Banktilsynskomiteen deltager højststående repræsentanter fra ECB, de nationale centralbanker og tilsynsmyndighederne i EU-landene. Komiteens mandat, der blev revideret i 2004, er at bistå eurosystemet med at udføre sine lovbestemte tilsynsopgaver på kreditinstitutområdet og at sikre stabilitet i det finansielle system.

Ved at fremme samarbejdet mellem eurosystemet og de nationale tilsynsmyndigheder er Banktilsynskomiteen med til at gøre det muligt at betragte en lang række spørgsmål ud fra et euroområdetperspektiv. Herved udgør komiteen et supplement til de nationale synspunkter om finansiel stabilitet og fremmer indførelsen af en fælles tilgang til de udfordringer, som et stadig mere integreret banksystem fører med sig. I komiteens fælles analyse sættes der hovedsagelig fokus på de strukturændringer, som påvirker bankvirksomheden, bankernes og de finansielle strukturers sundhed samt eventuelle trusler for stabiliteten. Banktilsynskomiteen tjener desuden som en kanal for bilaterale informationsstrømme mellem eurosystemet og de nationale tilsynsmyndigheder.

Banktilsynskomiteen hjælper også ECB med at udføre sine rådgivende opgaver inden for banktilsyn og finansiel stabilitet. Ifølge artikel 4 i statuten skal ECB høres om forslag til fællesskabsretsakter og udkast til nationale retsfor skrifter på området. I artikel 25.1 i statuten står der endvidere, at ECB kan rådgive angående anvendelsesområdet for og gennemførelsen af fællesskabslovgivningen vedrørende tilsynet med kreditinstitutter og stabiliteten af de finansielle system.

Endelig samarbejder ECB med andre relevante fora inden for tilsyn og finansiel stabilitet. Foruden de eksisterende forbindelser til Baselkomiteen (se afsnit 5.4.5) vil ECB bistået af Banktilsynskomiteen gennem sin deltagelse i Det Europæiske Værdipapirudvalg og de to føromtalt udvalg bidrage til en ny struktur i EU inden for finansiel lovgivning, tilsyn og stabilitet.

3.8 EUROSISTEM-INTERNE FINANSIELLE FORBINDELSER

Alle de nationale centralbanker i euroområdet er finansielt selvstændige og udfører almindeligvis eurosistemopgaver for egen regning og risiko. Der eksisterer dog to slags finansielle forbindelser inden for eurosystemet:

1. De nationale centralbanker i euroområdet har indbetalt deres andel af ECBs kapital, har overført en del af deres valutareserver til ECB og får del i ECBs eventuelle overskud eller tab.
2. De nationale centralbanker i euroområdet fordeler de monetære indtægter mellem sig, dvs. de indtægter, som tilfalder dem som følge af deres udførelse af eurosystemets pengepolitiske opgaver.

De rettigheder og forpligtelser, som følger heraf, fordeles blandt de nationale centralbanker i euroområdet i henhold til fordelingsnøglen for kapitalindskud i ECB. Metoden til at skabe og ajourføre denne nøgle er beskrevet i boks 16.

3.8.1 ECBs finansielle midler

ECBs finansielle midler består hovedsagelig af bankens egne midler, valutareserver og fordringer på de nationale centralbanker, som følger af ECBs andel af udstedelsen af eurosedler.

Boks 16 Fordelingsnøgle for kapitalindskud i ECB

Fordelingsnøglen for kapitalindskud i ECBs kapital fastsætter ikke blot den andel af ECBs kapital, som EU's centralbanker har tegnet sig for (artikel 28 i ESCB-statutten). Korrigeret for de andele, som de nationale centralbanker uden for euroområdet har tegnet sig for, udgør den også en målestok for fordelingen af følgende finansielle rettigheder og forpligtelser blandt de nationale centralbanker i euroområdet:

- bidragene til ECBs valutareserveaktiver (artikel 30 i statutten)
- fordelingen af eurosedler i omløb blandt de nationale centralbanker og fordelingen af monetære indtægter (artikel 32 i statutten)
- fordelingen af ECBs nettooverskud og -tab (artikel 33 i statutten)
- vægtningen af stemmerettigheder i Styrelsesrådet ved afstemninger i finansielle spørgsmål som defineret i artikel 28, 30, 32 og 33 i statutten.

I henhold til statuttens artikel 29 tildeles hver national centralbank en vægt i ECBs fordelingsnøgle for kapitalindskud. Vægten beregnes som et gennemsnit af det respektive eurolands andele af EU's samlede befolkning og samlede BNP og opgøres af Europa-Kommissionen og meddeles ECB i overensstemmelse med Rådets regler.

Den første fordelingsnøgle blev beregnet i 1998, da ECB blev oprettet. Fordelingsnøglen bliver justeret hvert femte år. Første gang, det skete, var 1. januar 2004, og der blev foretaget endnu en justering 1. maj 2004 på baggrund af EU-udvidelsen.²¹

²¹Se ECBs pressemeddelelser af 30. december 2003 og 26. april 2004 vedrørende fordelingsnøglen for kapitalindskud i ECB.

Tabel 4 Fordelingsnøglen for kapitalindskud i ECB (i pct.)

National centralbank	1. juni 1998 til 31. december 2003	1. januar til 30. april 2004	fra 1. maj 2004
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	2,8658	2,8297	2,5502
Deutsche Bundesbank	24,4935	23,4040	21,1364
Bank of Greece	2,0564	2,1614	1,8974
Banco de España	8,8935	8,7801	7,7758
Banque de France	16,8337	16,5175	14,8712
Central Bank & Financial Services Authority of Ireland	0,8496	1,0254	0,9219
Banca d'Italia	14,8950	14,5726	13,0516
Banque centrale du Luxembourg	0,1492	0,1708	0,1568
De Nederlandsche Bank	4,2780	4,4323	3,9955
Oesterreichische Nationalbank	2,3594	2,3019	2,0800
Banco de Portugal	1,9232	2,0129	1,7653
Suomen Pankki – Finlands Bank	1,3970	1,4298	1,2887
<i>Nationale centralbanker i euroområdet i alt</i>	<i>80,9943</i>	<i>79,6384</i>	<i>71,4908</i>
Česká národní banka	-	-	1,4584
Danmarks Nationalbank	1,6709	1,7216	1,5663
Eesti Pank	-	-	0,1784
Central Bank of Cyprus	-	-	0,1300
Latvijas Banka	-	-	0,2978
Lietuvos bankas	-	-	0,4425
Magyar Nemzeti Bank	-	-	1,3884
Central Bank of Malta	-	-	0,0647
Narodowy Bank Polski	-	-	5,1380
Banka Slovenije	-	-	0,3345
Národná banka Slovenska	-	-	0,7147
Sveriges Riksbank	2,6537	2,6636	2,4133
Bank of England	14,6811	15,9764	14,3822
<i>Nationale centralbanker uden for euroområdet i alt</i>	<i>19,0057</i>	<i>20,3616</i>	<i>28,5092</i>
I alt	100,0000	100,0000	100,0000

Egne midler

ECBs egne midler er modpost til den indbetalte kapital og reservefond og til generelle hensættelser til dækning af valutakurs- og renterisici. Formålet med ECBs egne midler er at skabe et afkast, som kan dække ECBs driftsudgifter og fungere som stødpude for eventuelle tab, der kan opstå som følge af beholdningen af risikobærende finansielle aktiver, især aktiver i udenlandsk valuta.

ECBs kapital

De nationale centralbanker i ESCB har tegnet sig for ECBs kapital i forhold til deres vægt i kapitalindskudsnøglen (se boks 16). Ifølge artikel 28 i statuten er startkapitalen 5 mia. euro. I henhold til statuttens artikel 49.3, som blev tilføjet statuten i forbindelse med vedtagelsen af tiltrædelsestraktaten, blev ECBs kapital den 1. maj 2004 udvidet proportionelt med de nye medlemslandes nationale centralbankers vægt i den udvidede fordelingsnøgle og er nu 5.564.669.247 euro. Gennem denne udvidelse sikredes det, at de nye nationale centralbankers vægt i kapitalnøglen ikke gjorde det nødvendigt at foretage en væsentlig reduktion af det beløb, som de nationale centralbanker havde indbetalt inden 1. maj 2004.

De nationale centralbanker i euroområdet har indbetalt deres kapitalindskud fuldt ud. Det fuldt indbetalte bidrag fra de nationale centralbanker i euroområdet til ECBs kapital udgør for tiden i alt 3.978.226.562 euro.

I henhold til artikel 48 i statuten behøver de nationale centralbanker uden for euroområdet ikke at indbetale deres andel af den tegnede kapital. De skal dog bidrage til dækningen af ECBs driftsomkostninger i forbindelse med udførelsen af opgaver, som vedrører dem. Det Generelle Råd har fastsat, at de skal betale 7 pct. af det beløb, som de skulle have indbetalt, hvis de deltog i ØMU.

Bidraget fra de nationale centralbanker uden for euroområdet udgør for tiden i alt 111.050.988 euro. De nationale centralbanker uden for euroområdet er ikke berettigede til en andel af ECBs overskud, ligesom de heller ikke skal være med til at dække eventuelle tab.

Ifølge artikel 28.2 i statuten og Rådets forordning af 8. maj 2000²² kan ECBs kapital forhøjes med op til 5 mia. euro. I overensstemmelse med forordningen kan Styrelsesrådet kun træffe beslutning om en sådan udvidelse, hvis det sker *"for at opretholde et tilstrækkeligt kapitalgrundlag til at kunne understøtte ECBs transaktioner"*.

Almindelig reservefond

I henhold til artikel 33 i statuten kan Styrelsesrådet vælge at overføre op til 20 pct. af ECBs nettooverskud til en almindelig reservefond inden for en grænse på 100 pct. af ECBs kapital. Det skete i 2000 og 2001. Ultimo 2002 udgjorde den almindelige reservefond 773 mio. euro. Den faldt efterfølgende til nul, da de akkumulerede reserver gradvist blev anvendt til at dække ECBs tab i 2003 og 2004.

Valutareserveaktiver

Valutareserveaktiverne hidrører primært fra de overførsler, som de nationale centralbanker i euroområdet har foretaget i medfør af artikel 30.1 i statuten (se afsnit 3.2.2). Værdien har siden varieret som følge af valutatransaktioner og værdiændringer. Ultimo 2003 udgjorde ECBs valutareserver omkring 38 mia. euro.

²²Rådets forordning (EF) Nr. 1009/2000 af 8. maj 2000 om kapitaludvidelser i Den Europæiske Centralbank (EFT L 115, 16.5.2000, s.1).

Som modpost til den første overførsel af valutareserveaktiver modtog de nationale centralbanker i euroområdet fordringer på ECB på i alt ca. 40 mia. euro. Disse fordringer er i euro og svarer til de overførte aktivers værdi på overførelstidspunktet.²³ De forrentes med den senest foreliggende marginale rente i forbindelse med eurosystemets primære markedsoperationer, korrigeret så der tages højde for et nulafkast på guldbeholdningen.

Valutareserven og tilhørende fordringer udgør en meget stor andel af aktiv- og passivside på ECBs balance og er kilde til betydelige valutakurs- og renterisici. Risikoen blev konkretiseret i 2000, 2003 og 2004. I 2000 havde ECB et stort overskud på interventionssalg af amerikanske dollar og japanske yen. I både 2003 og 2004 fik ECB imidlertid et betydeligt tab, da den amerikanske dollar blev svækket kraftigt over for euroen, og dollarkursen faldt til under anskaffelsesprisen på ECBs valutabeholdning.

Fordringer og forpligtelser i forbindelse med udstedelse af eurosedler

Siden 2002 er ECB blevet tildelt en andel på 8 pct. af det samlede beløb af eurosedler i omløb (se afsnit 3.4). Denne andel er indregnet i passivposten "Seddelomløb", som ultimo 2005 udgjorde 45 mia. euro.

ECBs andel af den samlede udstedelse af eurosedler garanteres af tilgodehavender hos de nationale centralbanker, som sætter ECBs sedler i omløb. Disse tilgodehavender forrentes til seneste foreliggende marginale rente på eurosystemets primære markedsoperationer. Forrentningen er lig med ECBs møntningsgevinst, som dog fordeles separat til de nationale centralbanker ved slutningen på året. Gevinsten fordeles fuldt ud, medmindre ECBs nettooverskud for året efter overførsel af beløb til eller fra eventuelle hensættelser til dækning af valutakurs- og renterisici er mindre end ECBs indtægter fra euroseddelomløbet²⁴. I så fald kan en del af eller hele møntningsgevinsten blive tilbageholdt til at dække eventuelle tab.

Fordeling af overskud og tab

På grund af balancens særlige struktur med en meget stor valutapost på aktivside påvirkes ECBs resultat kraftigt af udsving i valutakurser og renter. Det betyder for eksempel, at en svækkelse af den amerikanske dollar over for euroen på blot 100 basispoint medfører et fald i ECBs nettooverskud på omkring 300 mio. euro, hvilket svarer nogenlunde til ECBs samlede driftsomkostninger i 2005.

²³Den samlede forpligtelse over for de nationale centralbanker bliver justeret, når ECBs fordelingsnøgle for kapitalindskud tilpasses, i takt med at eurolandenes centralbankers vægte ændres i forhold til de nationale centralbankers vægte i landene uden for euroområdet. Derved bliver der plads til, at sidstnævnte på et givet tidspunkt erhverver fordringer til en passende vægt, uden at den fastsatte grænse for værdien i euro af de reserveaktiver, som kan overføres til ECB, overskrides.

²⁴Den Europæiske Centralbanks afgørelse ECB/2005/11 af 17. november 2005 om fordeling af Den Europæiske Centralbanks indtægter fra eurosedler i omløb til de nationale centralbanker i de deltagende medlemsstater (EUT L 311, 26.11.2005, s. 41).

I henhold til ESCB-stattutens artikel 33.1 fordeles ECBs nettooverskud, efter fradrag af den foreløbige fordeling af møntningsgevinsten og en eventuel overførsel af en del til den almindelige reservefond, til de nationale centralbanker i euroområdet i forhold til deres andel i den indskudte kapital.

Hvis ECB lider et tab, indeholder artikel 33.2 i statuten imidlertid en bestemmelse om, at tabet kan udlignes af ECBs almindelige reservefond og om nødvendigt, efter en beslutning truffet af Styrelsesrådet, af de monetære indtægter i det pågældende regnskabsår i forhold til og op til de beløb, der fordeles mellem de nationale centralbanker (se afsnit 3.8.2). Det tab, som ECB led i regnskabsåret 2003 (476 mio. euro), blev således dækket med midler fra den almindelige reservefond. Den anden mulighed blev anvendt i regnskabsåret 2004, hvor ECB led et tab på omkring 1,6 mia. euro. Mens 300 mio. euro blev dækket af den almindelige reservefond, som herefter var opbrugt, blev resten dækket ved at tilbageholde de nationale centralbankers monetære indtægter for det pågældende år.

3.8.2 Fordeling af de monetære indtægter

I henhold til artikel 32 i statuten fordeles de monetære indtægter – dvs. de nationale centralbankers indtægter i forbindelse med deres udførelse af eurosystemets pengepolitiske opgaver – blandt de nationale centralbanker i forhold til deres andel af ECBs kapital.

Fordelingen af indtægter internt i eurosystemet er begrænset til de monetære indtægter; alle de nationale centralbankers øvrige indtægter (fx deres indtjening på egne finansielle midler) forbliver hos den nationale centralbank, som har indtjent dem. Monetære indtægter er den indtægt, som de deltagende nationale centralbanker har af de aktiver, som de besidder som modværdi for seddelomløbet samt for forpligtelser i forbindelse med kreditinstitutternes indlån. Da disse indlån forrentes med en rente, der er lig med eller tæt på markedsrenten, har eurosystemet ingen nævneværdig indtægt fra disse indlån. De monetære indtægter omfatter derfor primært møntningsgevinsten, som er ECBs og de nationale centralbankers indtægt fra monopolet på at udstede ikke-rentebærende pengesedler som lovligt betalingsmiddel.

Det er nødvendigt at fordele de monetære indtægter, fordi de nationale centralbankers monetære forpligtelser frit og uafhængigt kan bevæge sig fra en national centralbank til en anden i en valutaunion. Det gælder især de nationale centralbankers forpligtelser med hensyn til eurosedlerne, som er den vigtigste monetære indtægtskilde. Som nævnt i afsnit 3.4 er eurosedler lovligt betalingsmiddel i hele euroområdet, og de repatrieres ikke. Hertil kommer, at kreditinstitutterne på det integrerede europengemarked frit kan bestemme, om de vil dække deres behov for centralbankpenge ved at låne fra deres respektive nationale centralbank eller andre deltagere på det indenlandske pengemarked eller ved at skaffe midler fra modparter på pengemarkeder uden for euroområdet. Denne valgfrihed har betydning for, hvilken type aktiver de enkelte nationale centralbanker erhverver mod udstedelsen af pengebasen, og påvirker dermed størrelsen af de monetære indtægter. Udbuddet af centralbankpenge kan derfor kun kontrolleres på eurosystemniveau; den enkelte nationale centralbank kan ikke selv kontrollere størrelsen og sammensætningen af sine monetære aktiver og passiver.

Fordelingen af de monetære indtægter er vigtig af to grunde. Fordelingen er en garanti for både en retfærdig fordeling af eurosystemets indtægter blandt deltagerne og for systemets funktionelle integritet. Den skal sikre, at de monetære indtægter tilfalder den nationale centralbank i det land, hvor de er indtjent, og ikke det land, som oprindeligt modtog dem. Fordelingsnøglen for kapitalindskuddet i ECB, som er baseret på en kombination af andelen i eurosystemets BNP og befolkning (se boks 16), anvendes som udtryk for et medlemslands formueskabende bidrag til eurosystemets samlede monetære indtægter. Denne anvendelse sikrer også, at indtægter fra de beholdninger af eurosedler, som residerer uden for euroområdet ligger inde med, fordeles retfærdigt mellem eurolandene.

Fordelingen af de monetære indtægter er også med til at sikre eurosystemets funktionelle integritet. Tildelingen af en på forhånd aftalt andel af eurosystemets monetære indtægter til de nationale centralbanker i euroområdet sikrer, at de kan gennemføre eurosystemets decentraliserede operationer, og forhindrer, at der opstår et incitament til konkurrence, som ville være i modstrid med den ensartethed, som karakteriserer ECBs politik.

De nationale centralbankers monetære indtægter beregnes ved at øremærke bestemte aktiver, som skal modregnes med monetære passiver, og måle de indtægter, der opstår i henhold til de af Styrelsesrådet fastlagte regler.²⁵ Aktiver, der direkte påvirkes af eurosystemets pengepolitiske operationer²⁶, kan øremærkes. En begrænset mængde guld kan også øremærkes. Indtægter fra disse aktiver lægges af de nationale centralbanker i en pulje efter fradrag af renter på kreditinstitutternes indlån, af renter på eurosistem-interne forpligtelser (som træder i stedet for monetære forpligtelser) og i sjælden grad af konkrete tab, som kan opstå som følge af pengepolitiske operationer, der udføres af en national centralbank på vegne af eurosystemet.

De ovennævnte regler indføres gradvist i løbet af de næste par år og træder endeligt i kraft i 2008. Indtil da er fordelingen af de monetære indtægter inden for eurosystemet underlagt en overgangsordning, som dæmper reglernes fulde effekt på de nationale centralbankers relative indtægtspositioner.²⁷

²⁵ECBs afgørelse ECB/2001/16 af 6. december 2001 om fordelingen af de deltagende medlemsstaters nationale centralbankers monetære indtægter fra regnskabsåret 2002 (EFT L 337, 20.12.2001, s. 55), som ændret ved afgørelse ECB/2003/22 af 18. december 2003 (EUT L 9, 15.1.2004, s. 39).

²⁶Disse er lån til kreditinstitutter og nettofordringer på andre deltagende nationale centralbanker, som opstår som følge af grænseoverskridende pengeoverførsler via Target og ordningen om fordeling af eurosedler i omløb blandt eurosystemets centralbanker.

²⁷Ved hjælp af overgangsordningen udjævnes forskelle i de nationale centralbankers monetære indtægter, som opstod, fordi de nationale centralbankers respektive andele af udstedelsen af eurosedler i euroområdet før 2002 var højere eller lavere end deres respektive andel i ECBs kapital. De monetære indtægter, som de nationale centralbanker lægger sammen i en pulje, justeres på grundlag af forskellige udlignende faktorer i tilknytning til deres gennemsnitlige andele i det samlede seddelomløb inden for eurosystemet mellem medio 1999 og medio 2001. Disse udlignende faktorer bliver gradvist reduceret til nul inden 2008, hvor alle indtægter fra eurosedlerne vil blive fordelt fuldstændig i overensstemmelse med ECBs fordelingsnøgle for kapitalindskud.

3.9 TJENESTEYDELSER VEDRØRENDE FORVALTNING AF VALUTARESERVER TIL OFFICIELLE UDENLANDSKE KUNDER

Som en reaktion på den stadig stigende anvendelse af euroen som international reservevaluta udviklede eurosystemet i 2005 fælles rammer for et omfattende sæt af tjenesteydelser vedrørende forvaltningen af valutareserver i euro til officielle kunder (centralbanker, monetære myndigheder og statsorganer uden for euroområdet samt internationale organisationer). Et af de vigtigste aspekter ved disse rammer er, at tjenesteydelserne vedrørende forvaltning af valutareserver ydes gennem et enkelt adgangspunkt i euroområdet på harmoniserede vilkår og i overensstemmelse med de gængse markedsstandarder. De centralbanker i eurosystemet, der fungerer som adgangspunkter (for tiden Deutsche Bundesbank, Banco de España, Banque de France, Banca d'Italia, Banque centrale du Luxembourg og De Nederlandsche Bank), kaldes *leverandører af eurosystemets tjenesteydelser* og tilbyder alle tjenesteydelser vedrørende forvaltning af valutareserver. Tjenesteydelserne dækker alt fra depotkonti og dermed forbundne tjenesteydelser vedrørende depotføring og -afvikling til kontant- og investeringstjenesteydelser. Desuden kan både leverandører af eurosystemets tjenesteydelser og eurosystemets øvrige centralbanker hver især tilbyde yderligere tjenesteydelser vedrørende forvaltning af valutareserver i euro. ECB spiller en overordnet, koordinerende rolle og skal sikre, at rammerne fungerer gnidningsløst.

ECBs formand Jean-Claude Trichet under en høring i Europa-Parlamentet, september 2005.

4 ECB OG DET EUROPÆISKE FÆLLESSKAB

I henhold til artikel 108 i EF-traktaten handler ECB fuldstændig uafhængigt og for egen regning inden for rammerne af de beføjelser, som ECB er pålagt i traktaten. Da ECB imidlertid er oprettet i henhold til fællesskabsretten og udfører en politisk funktion i henhold til EF-traktaten, er der en forbindelse mellem ECB og de institutionelle rammer i Fællesskabet.

I traktaten bliver ECBs (og de nationale centralbankers) uafhængighed til opfyldelsen af eurosystemets mål derfor kombineret med bestemmelser til sikring af:

- ECBs demokratiske ansvar
- en effektiv dialog og et effektivt samarbejde mellem ECB og Fællesskabets institutioner og organer
- EF-Domstolens juridiske kontrol af ECBs retsakter
- ekstern kontrol af ECBs finansielle styring og integritet.

4.1 UAFHÆNGIGHED

Det er et af de grundlæggende principper i det monetære system i euroområdet, at ECB og de nationale centralbanker i euroområdet er uafhængige af politisk påvirkning. Denne uafhængighed er nedfældet i både EF-traktaten og i ESCB-statutten frem for den sekundære lovgivning og har derfor "forfatningsmæssig" status.

ECBs uafhængighed er en naturlig følge af den primære målsætning om at fastholde prisstabilitet og ECBs enekompetence på det pengepolitiske område samt funktioner i tilknytning hertil i euroområdet. ECB skal beskyttes mod enhver form for påvirkning, der kan have en negativ effekt på opnåelsen af bankens primære målsætning. En uafhængig centralbank er ikke kun et bedre udgangspunkt for at opfylde den primære målsætning om prisstabilitet, den opfattes også af offentligheden som mere troværdig end en centralbank, der er afhængig af en regering. Regeringer har nemlig mange målsætninger, som de skal opfylde, og derfor er det ikke altid de finansielle markeders og offentlighedens opfattelse, at de giver målsætningen om prisstabilitet prioritet, når målene er i modstrid med hinanden.

ECBs uafhængighed er derfor ikke et mål i sig selv, men indgår snarere som en uundværlig del af et monetært system, der prioriterer målsætningen om prisstabilitet.

Begrebet uafhængighed omfatter:

- institutionel uafhængighed
- juridisk uafhængighed
- personlig uafhængighed for medlemmerne af de besluttende organer
- funktionel og driftsmæssig uafhængighed
- finansiel og organisatorisk uafhængighed.

De nationale centralbanker og deres besluttende organer er også omfattet af uafhængighedskonceptet på grund af deres specifikke rolle i eurosystemet. Konceptets betydning for de nationale centralbankers retsgrundlag blev nærmere specificeret af EMI og bekræftet af ECB i de to organisationers konvergensrapporter, som blev udarbejdet i henhold til EF-traktatens artikel 121, stk. 2, og 122, stk. 2 (se afsnit 1.2.2).

4.1.1 Institutionel uafhængighed

ECBs uafhængighed fastslås først og fremmest i traktatens artikel 108. Det fremgår udtrykkeligt af den første sætning i artiklen, at *"under udøvelsen af de beføjelser og gennemførelsen af de opgaver og pligter, som de har fået pålagt ved denne traktat og ESCB-statuten, må hverken ECB, de nationale centralbanker eller medlemmerne af disses besluttende organer søge eller modtage instrukser fra fællesskabsinstitutioner eller -organer, fra medlemsstaternes regeringer eller fra nogen anden side"*. Ordlyden i artikel 108 betyder, at det er ulovligt at modtage eller søge instrukser fra noget som helst organ, det være sig offentlige eller private organer, nationale eller internationale organer. Der lægges her tryk på ordet "instrukser". Artikel 108 udelukker ikke, at der søges relevante oplysninger, eller at der indgås en dialog med disse organer.

Forbuddet mod at modtage instrukser bliver suppleret af en forpligtelse, som fællesskabsinstitutionerne og -organerne samt medlemslandenes regeringer har pålagt sig selv, om at respektere ECBs uafhængighed. I den anden sætning fastslås det således, at disse organer *"forpligter sig til at respektere dette princip og til ikke at søge at øve indflydelse på, hvordan medlemmerne af ECBs besluttende organer udfører deres opgaver"*. De skal derfor afstå fra at forsøge på at give instrukser til medlemmerne af både de besluttende organer i ECB og i de nationale centralbanker samt afstå fra at påvirke dem.

4.1.2 Juridisk uafhængighed

ECB og de nationale centralbanker har alle hver især status som juridisk person (se afsnit 2.1), hvilket er en forudsætning for medlemmerne af eurosystemets uafhængighed. For ECBs vedkommende omfatter den juridiske uafhængighed retten til at indbringe en sag for EF-Domstolen for at beskytte sine rettigheder, hvis de bliver krænket af en fællesskabsinstitution eller et medlemsland.

4.1.3 Personlig uafhængighed

For at underbygge den institutionelle uafhængighed beskytter statuten den personlige uafhængighed for medlemmerne af ECBs besluttende organer. Statuten fastsætter bl.a. relativt lange, tidsbegrænsede embedsperioder:

- for de nationale centralbankchefer en embedsperiode på mindst fem år med mulighed for forlængelse
- for direktionsmedlemmerne en embedsperiode på otte år uden mulighed for forlængelse.¹

Et medlem af ECBs besluttende organer kan ikke afskediges baseret på et skøn og på tidligere resultater. Direktionsmedlemmer kan således kun afskediges, hvis de ikke længere opfylder de betingelser, som er nødvendige for at udføre deres pligter, eller hvis de har begået en alvorlig forseelse. I sådanne tilfælde kan EF-Domstolen afskedige det pågældende direktionsmedlem efter indstilling fra Styrelsesrådet eller Direktionen (ESCB-statuttens artikel 11.4).

Under lignende omstændigheder kan en national centralbankchef afskediges af den kompetente nationale myndighed i overensstemmelse med de procedurer, der er nærmere fastlagt i de respektive nationale centralbankers statutter. Den pågældende centralbankchef eller Styrelsesrådet kan imidlertid indbringe sagen for EF-Domstolen, der er den relevante domstol for sådanne sager (artikel 14.2 i ESCB-statuten).

I henhold til de nationale centralbankers statutter (som ændret i overensstemmelse med artikel 109 i EF-traktaten) er de øvrige medlemmer af de besluttende organer i de nationale centralbanker også beskyttet mod skønsbaserede afskedigelser; de har dog ikke ret til at indbringe deres sag for EF-Domstolen.

4.1.4 Funktionel og driftsmæssig uafhængighed

I flere af ESCB-statuttens bestemmelser sikres den funktionelle og driftsmæssige uafhængighed. Derfor har ECB fået overdraget kompetencen og de nødvendige beføjelser til at nå den primære målsætning om prisstabilitet. Eurosystemet har fx fået enekompetence, når det gælder pengepolitik, og har monopol på at udstede pengesedler. Medlemslandenes ret til at præge mønter er begrænset til de små mønter, og omfanget af møntudstedelsen skal godkendes af ECB. Ingen lovlige betalingsmidler må derfor skabes mod ECBs vilje, og det giver ECB fuld kontrol over pengebasen i euroområdet.

De institutionelle aftaler om valutakurspolitikken sikrer, at både den fælles pengepolitik og valutakurspolitikken er i overensstemmelse med målsætningen om

¹ Da ECB blev etableret i 1998, blev direktionsmedlemmerne udnævnt efter et system med forskudte embedsperioder for at sikre kontinuitet. ECBs første formand blev udnævnt for en periode på otte år og den første næstformand for en periode på fire år. De øvrige fire medlemmer af Direktionen blev udnævnt for en periode på henholdsvis fem, seks, syv og otte år. Efter at den sidste af disse embedsperioder udløber i 2007, vil alle Direktionens medlemmer være udnævnt for en periode på otte år.

prisstabilitet (artikel 4 i EF-traktaten). På samme måde koncentrerer de officielle beholdninger af valutareserver inden for eurosystemet. ECB kontrollerer såvel anvendelsen af disse beholdninger som medlemslandenes resterende arbejdsbeholdninger i udenlandsk valuta (se afsnit 3.2).

I henhold til artikel 101 i EF-traktaten er det endvidere forbudt for eurosystemet at give lån til den offentlige sektor. Forbuddet trådte i kraft ved indledningen af anden fase af ØMU, og det værner eurosystemet mod pres fra den offentlige sektor for at opnå monetær finansiering ved hjælp af centralbankpenge og omfatter eurosystemets opkøb af offentlig gæld på det primære marked. ECB følger regelmæssigt markedet med henblik på at opdage eventuelle omgåelser af forbuddet i form af opkøb af offentlig gæld på det sekundære marked.

Eurosysteem kan frit anvende mange forskellige instrumenter til at gennemføre sin politik. Instrumenterne omfatter regeludstedende beføjelser samt retten til at pålægge sanktioner, som kan håndhæves, hvis ECBs forordninger og beslutninger ikke overholdes (se afsnit 2.5.3).

4.1.5 Finansiell og organisatorisk uafhængighed

ECB og de nationale centralbanker har deres egne finansielle resurser og indtægter, og de har organisatorisk selvstændighed. Den finansielle og organisatoriske selvstændighed sætter eurosysteem i stand til at udføre dets opgaver i henhold til kravene.

ECBs kapital er tegnet og indbetalt af de nationale centralbanker. ECB har sit eget budget, som er uafhængigt af EUs budget. Statuten giver også ECB ret til selvstændigt at vedtage ansættelsesvilkårene for personalet og for at organisere sin interne struktur, som den finder det hensigtsmæssigt.

Endvidere nyder ECB i sin egenskab af overnational organisation de privilegier og immuniteter, der er nødvendige for udførelsen af dens opgaver. Ved kapitel I i protokollen vedrørende De Europæiske Fællesskabers privilegier og immuniteter af 8. april 1965 sikres det blandt andet, at ECBs lokaler og arkiver er ukrænkelige, og at dens ejendom og aktiver er urørlige. Det fastslås videre i protokollen, at ECBs ejendom og aktiver ikke uden bemyndigelse fra EF-Domstolen kan gøres til genstand for tvangsforanstaltninger, hvad enten disse er af administrativ eller juridisk art.

For så vidt angår de nationale centralbankers finansielle og budgetmæssige uafhængighed samt medarbejdernes uafhængighed, har medlemslandene enten i deres egenskab af indehaver af kapitalandele i deres respektive centralbank (i nogle tilfælde den eneste indehaver) eller som national lovgiver en vis indflydelse på centralbankens budget, fordelingen af dens overskud og personalets størrelse. I overensstemmelse med de nationale centralbankers statutter er medlemslandenes rettigheder dog underlagt det forbehold, at udøvelsen af disse rettigheder ikke må vanskeliggøre de nationale centralbankers evne til at udføre deres eurosysteem-relaterede funktioner.

4.2 DEMOKRATISK ANSVARLIGHED

ECB har som eneansvarlig for pengepolitikken i euroområdet fået overdraget et centralt aspekt af den monetære suverænitet. Respekt for de grundlæggende principper i et demokratisk samfund forudsætter, at ECB holdes ansvarlig over for borgerne i samfundet og deres demokratisk valgte repræsentanter. Følgelig indeholder både traktaten og ESCB-statutten en række bestemmelser, som pålægger ECB, lige som enhver anden uafhængig centralbank, at forelægge sine handlinger og beslutninger for offentligheden. Det er naturligvis også i ECBs egen interesse at sikre, at beslutningerne forklares og begrundes ordentligt, så den vinder offentlighedens støtte til sin politik.

4.2.1 Ansvarlighed - et centralt aspekt i forbindelse med legitimitet

Ansvarlighed er en grundlæggende forudsætning for demokratisk legitimitet og et centralt element i alle demokratiske strukturer. I et demokrati udgår al magt fra borgerne, og alle beslutninger, som forpligter og berører samfundet, skal legitimeres af vælgerne. Offentlige politikbeslutninger er således legitime, hvis de direkte eller indirekte er udtryk for vælgernes vilje, hvilket ofte betegnes som *input-legitimitet* eller *procedurelegitimitet*, eller hvis beslutningerne er i overensstemmelse med borgernes berettigede forventninger og behov, hvilket ofte betegnes *output legitimitet* eller *resultatlegitimitet*.

ECB har *input legitimitet*, fordi den som institution er etableret i henhold til EF-traktaten, der blev undertegnet og ratificeret af alle medlemslande i overensstemmelse med bestemmelserne i deres forfatninger. EU-landene traf (gennem deres folkevalgte repræsentanter) den suveræne beslutning at overføre ansvaret for pengepolitikken samt øvrige opgaver i forbindelse hermed til et nyt fællesskabsorgan og at gøre dette organ politisk uafhængigt. Ansvar for pengepolitikken overføres i form af et begrænset og betinget mandat, som klart definerer målet med pengepolitikken og således afgrænser de beføjelser, som ECBs besluttende organer lovligt kan udøve, når de fører pengepolitik.

Yderligere *input-legitimitet* skyldes den udnævnelsesprocedure, som anvendes for medlemmer af ECBs besluttende organer. De er alle udnævnt af medlemslandenes demokratisk valgte repræsentanter. Som nævnt ovenfor udpeges Direktionens medlemmer efter fælles overenskomst mellem stats- eller regeringslederne (efter høring af Europa-Parlamentet). De øvrige medlemmer af Styrelsesrådet udpeges af deres respektive nationale myndigheder efter gældende procedurer.

ECB kan dog også opnå *output-legitimitet* med en vellykket gennemførelse af de opgaver, den er pålagt. Pengepolitikken og de øvrige opgaver er underlagt en uafhængig beslutningsproces med det ene formål at fastholde prisstabilitet i euroområdet. Som nævnt ovenfor i afsnit 4.1 har en række centralbankers erfaringer i efterkrigstiden vist, at dette mål bedst kan opnås med en uafhængig centralbank, der handler inden for et klart og bindende mandat. Herved kan en uafhængig centralbank nyde fuld output-legitimitet på trods af dens forsætlige afstand fra den normale politiske proces.

De uafhængige centralbankers legitimitet beror endvidere på en omfattende ramme for, hvordan de skal holdes ansvarlige. Uafhængighed og ansvarlighed er to sider af samme sag. ECB er således forpligtet til at forklare Europas borgere og deres folkevalgte repræsentanter, hvordan banken anvender de beføjelser og bemyndigelser, som den er blevet tildelt.

4.2.2 Karakteren af ECBs ansvarlighed og begrebets anvendelsesområde

"Ansvarlighed" betegner et begreb, der er fast forankret i de engelsktalende landes demokratiske og institutionelle konventioner². I en europæisk sammenhæng betyder "at blive holdt ansvarlig", at man bliver stillet til regnskab for sine beslutninger og handlinger, og at man bliver afkrævet en redegørelse og en begrundelse. Begrebet refererer nødvendigvis til en ex post-redegørelse og -begrundelse. Hvis et politisk organ – fx et parlament eller en regering – kunne gribe ind og påvirke centralbankens beslutningsproces direkte, ville det nemlig deltage i selve beslutningsprocessen og dermed have en del af ansvaret for resultatet. Dette ville ikke alene stride mod centralbankens uafhængighed, men også gøre begrebet ansvarlighed meningsløst.

Ansvarlighed går i vid udstrækning hånd i hånd med gennemsigtighed. Gennemsigtighed betyder ikke kun at udsende information, men også at strukturere informationen således, at offentligheden kan forstå den. Gennemsigtighed gør det således lettere at holde en uafhængig centralbank ansvarlig.

Traktatens bestemmelser om ECBs ansvarlighed og den praksis og de procedurer, der er indført gennem årene, er blevet tilpasset de særlige politiske, økonomiske og institutionelle forhold, som danner rammen om ECBs virke. Som det fremgik af afsnit 1.2.2, er ECB en overnational centralbank, der udfører sine opgaver for euroområdet, der er en multinational økonomi, og dens publikum er ikke egentlig europæisk, snarere multinationalt. ECB har også fået en særlig institutionel struktur, hvor de nationale centralbankchefer automatisk deltager i beslutningstagningen.

På trods af institutionelle og politiske forskelle sikrer bestemmelser og procedurer, for, hvordan ECB holdes ansvarlig, at ECB opfylder sine forpligtelser lige så effektivt og tilfredsstillende som en "almindelig" centralbank i en national sammenhæng.

4.2.3 Udøvelse af ansvarlighed

Kollektiv ansvarlighed i ECBs besluttende organer

Som der er gjort rede for i afsnit 2.5.1, er ECBs vigtigste besluttende organer – Styrelsesrådet og Direktionen – kollektive organer, hvor alle medlemmer er kollektivt ansvarlige for udførelsen af ECBs opgaver og funktioner.

² En sammenligning med det amerikanske Federal Reserve System, Bank of England og Bank of Japan findes i ECB (2002), *ECBs ansvarlighed*, artikel i ECBs Månedsoversigt, november 2002.

Medlemmerne af de to organer træffer beslutninger, som udelukkende vedrører eurosystemets formål, på grundlag af de gældende forhold i euroområdet som helhed uden hensyn til udviklingen i konkrete lande.

ECBs besluttende organer er derfor kollektivt ansvarlige for alle de beslutninger, de træffer. Et system med individuel ansvarlighed, som det der gælder i det amerikanske Federal Reserve System, Bank of England og Bank of Japan, kan ikke anvendes i ECB, da det ikke ville stemme overens med de institutionelle rammer og den politiske substans.

Det ville fx være inkonsistent at have et system, hvor alle medlemmerne af Styrelsesrådet var individuelt ansvarlige over for Europa-Parlamentet, fordi EU-institutionerne og -organerne ikke er involveret i udnævnelsen af de nationale centralbankchefer. Det ville heller ikke være konsistent, hvis de nationale centralbankchefer i deres egenskab af medlemmer af Styrelsesrådet skulle redegøre for deres handlinger over for de nationale parlamenter. De nationale parlamenter har nemlig ikke den legitimitet, der kræves for at bedømme, hvordan de nationale centralbankchefer har opfyldt deres "europæiske" forpligtelser, som udtrykkeligt hindrer dem i at forsvare nationale interesser.

Ansvarlighed over for ECBs traktatfæstede mandat

ECB holdes ansvarlig for alle aktiviteter og opgaver, som tildeles eurosystemet i EF-traktaten, og især for gennemførelsen af pengepolitikken. Den kvantitative definition af prisstabilitet betyder, at der er opstillet et benchmark, som ECBs præstation kan måles op mod.

ECB holdes også ansvarlig for alle andre funktioner, der udføres via eurosystemet på ECBs vegne. ECB kan derimod ikke holdes ansvarlig for funktioner uden relation til eurosystemet, som de nationale centralbanker udfører i henhold til ESCB-statuttens artikel 14.4. De nationale centralbanker udfører nemlig disse funktioner på eget ansvar og står til regnskab herfor over for de nationale myndigheder i henhold til de relevante medlemslandes lov- og forfatningsbestemmelser.

Hvem står ECB til ansvar for?

ECB er oprettet i medfør af traktaten og handler inden for rammerne af de beføjelser, den er blevet overdraget. Derfor står ECB først og fremmest til ansvar over for borgerne i de EU-lande, der har vedtaget og ratificeret traktaten. Traktaten fastsætter omfattende rapporteringsforpligtelser (se næste afsnit), som danner rammen om den europæiske offentligheds muligheder for direkte tilsyn med ECB. ECB gør rede for og begrundet sine beslutninger direkte over for offentligheden ved hjælp af publikationer på alle officielle EU-sprog og taler, som medlemmerne af ECBs besluttende organer holder i alle eurolande, men også andetsteds.

Desuden fastsætter EF-traktaten, at der skal være en løbende dialog med de valgte repræsentanter for de europæiske borgere, dvs. Europa-Parlamentet (se afsnit 4.3.1), på samme måde som det især påhviler de nationale lovgivende

organer i USA, Japan og Storbritannien at holde deres respektive centralbanker ansvarlige.

Ud over EF-traktatens bestemmelser om ansvarlighed kan det i den nationale lovgivning kræves, at den nationale centralbank fremlægger årlige rapporter, og det respektive parlament kan være bemyndiget til at bede centralbankchefen om at komme til plenarmøder eller til møder i de relevante parlamentsudvalg, enten på anmodning eller på centralbankchefens eget initiativ. Nationale parlamenter kan dog kun holde de nationale centralbanker ansvarlige for de funktioner, der udføres uden for eurosystemet, hvorimod ECB er eneansvarlig for eurosystemets funktioner.

Selv om de nationale centralbankers dialog med de politiske myndigheder strengt taget ikke er en del af kravet om ansvarlighed, giver den dog rig mulighed for at redegøre for ECBs beslutninger og informere de nationale politiske beslutningstagere om den fælles pengepolitik og ræsonnementet bag.

Midler til at holde centralbanker ansvarlige

I teorien kan accept og belønning (hvis mandatet er opfyldt på tilfredsstillende måde) og sanktioner (hvis resultatet ikke er optimalt) forekomme at være et passende middel til at holde centralbankerne ansvarlige. I praksis medfører pengepolitikens særlige karakter dog visse begrænsninger.

Som nævnt i afsnit 3.1.1 kan pengepolitikken på grund af de forsinkelser, som transmissionsprocessen indebærer, kun påvirke prisniveauet på mellemlangt sigt. På kort sigt kan centralbanken derfor ikke modvirke uventede prisstød (fx som følge af ændringer i råvarepriserne). I lyset af usikkerheden omkring transmissionsmekanismen og af, at en passende pengepolitisk reaktion afhænger af de økonomiske støds karakter, varighed og omfang, er det endvidere ikke hensigtsmæssigt at fastsætte en bestemt tidshorison for vurderingen af pengepolitikken.

Centralbankens præstation kræver således altid en afbalanceret og nuanceret vurdering. Anvendelse af formelle sanktioner ville være for kraftigt et middel og måske hindre centralbanken i at opfylde sit mandat efter hensigten. Derfor forekommer konstant overvågning af centralbankens handlinger fra parlamentets og den brede offentligheds side at være den mest hensigtsmæssige metode til at holde en uafhængig centralbank ansvarlig.

Pligt til at aflægge beretning

ECB er undergivet omfattende rapporteringskrav:

- I henhold til EF-traktatens artikel 113 skal ECB fremsende en årsberetning om ESCBs aktiviteter og om den monetære politik i det foregående og det indeværende år til Europa-Parlamentet, Rådet, Kommissionen og Det Europæiske Råd.
- I henhold til artikel 15 i ESCB-statutten skal der offentliggøres kvartalsvise beretninger samt ugentlige konsoliderede oversigter over eurosystemets finansielle stilling.

ECB opfylder faktisk mere end rigeligt disse traktatmæssige forpligtelser ved at udgive en månedsoversigt (og ikke kun kvartalsberetninger) og ved at offentliggøre working papers og andre publikationer på sit websted.

I modsætning til USAs Federal Reserve System, Bank of England og Bank of Japan offentliggør ECB imidlertid hverken referat af møderne i sit øverste besluttede organ eller nærmere oplysninger om den individuelle stemmeafgivning ved afstemninger i det besluttede organ. Dette er i overensstemmelse med de klare bestemmelser i ESCB-stattens artikel 10.4, hvoraf det fremgår, at "*møderne er fortrolige*".

Ved ikke at offentliggøre den individuelle stemmeafgivning beskytter man også styrelsesrådsmedlemmernes uafhængighed. Hvis der blev offentliggjort oplysninger om den individuelle stemmeafgivelse, kunne det føre til pres og spekulationer om motiverne bag de enkelte medlemmers holdning. Det kunne også give offentligheden mulighed for at se, om eventuelle forsøg på at påvirke stemmeafgivningen havde givet det tilsigtede resultat. Selv om disse hensyn måske ikke er så relevante for centralbanker, der opererer i "traditionelle" nationalstater, er de nationale centralbankchefer i euroområdet tilknyttet deres hjemlande. Der er derfor en risiko for, at den respektive nationale centralbankchef bliver opfattet som en "national repræsentant" i Styrelsesrådet, hvilket kan føre til uberettigede forsøg på at påvirke medlemmerne af Styrelsesrådet.

Det fastsættes dog også i statuttens artikel 10.4, at "*Styrelsesrådet kan beslutte at offentliggøre resultatet af sine drøftelser*". Derfor afholder ECBs formand og næstformand en pressekonference umiddelbart efter Styrelsesrådets første møde i måneden, og et referat af konferencen offentliggøres på ECBs websted. Desuden offentliggør ECB regelmæssigt omfattende vurderinger af monetære og økonomiske emner i sin månedsoversigt. Hvad angår tidsforsinkelse og detaljeringsgrad, synes denne kommunikation at være lige så velegnet til at redegøre for politikbeslutninger (og ræsonnementet bag dem) som det, andre centralbanker ville kalde et "kortfattet referat".

4.3 DIALOG OG SAMARBEJDE MED FÆLLESSKABSINSTITUTIONER OG -ORGANER

Selv om EF-traktaten fastsætter en klar opdeling af de politiske ansvarsområder inden for rammerne af ØMU, fremmer den samtidig også dialogen og samarbejdet mellem de forskellige politiske beslutningstagere gennem en række former for formel kontakt mellem ECB og Fællesskabets institutioner og organer.

Samarbejdet mellem ECB og andre politiske beslutningstagere inden for EU er nødvendigt for udførelsen af eurosystemets opgaver. Det giver sig selv med hensyn til alle de opgaver, hvor eurosystemet deler kompetence med andre fællesskabsorganer. I de tilfælde tilskynder traktaten til samarbejde mellem ECB og de pågældende institutioner eller organer (fx inden for valutakurspolitik, euroområdet repræsentation og på statistikområdet). På grund af samspillet mellem den fælles pengepolitik og de økonomiske politikker i Fællesskabet har ECB imidlertid også en interesse i at opretholde en god dialog med andre politiske beslutningstagere som fx regeringer og arbejdsmarkedets parter.

En løbende dialog mellem ECB og disse andre politiske beslutningstagere giver mulighed for at forklare pengepolitikens kurs og øge de andre parters forståelse af ECBs arbejde. I den henseende kan ECB levere en pålidelig referenceramme for individuelle aktørers beslutninger med det mål at stabilisere inflationsforventningerne.

4.3.1 Europa-Parlamentet

Dialogen mellem ECB og Europa-Parlamentet vedrører primært opfyldelsen af ECBs mandat og opgaver. Som der er gjort rede for i afsnit 4.2, indtager Europa-Parlamentet en central rolle med hensyn til at holde ECB ansvarlig for udførelsen af pengepolitikken og opgaver i forbindelse hermed.

Drøftelser af ECBs årsberetning

I henhold til EF-traktatens artikel 113, stk. 3, skal ECBs formand forelægge årsberetningen for Europa-Parlamentet på et plenarmøde. Herefter vedtager Parlamentet en beslutning, der indeholder en grundig vurdering af ECBs aktiviteter og politik.

Høringer i Europa-Parlamentet

Ligeledes i henhold til EF-traktatens artikel 113, stk. 3, kan ECBs formand og de øvrige medlemmer af Direktionen på anmodning af Europa-Parlamentet eller på eget initiativ også høres af Europa-Parlamentets kompetente udvalg. I overensstemmelse med denne bestemmelse høres ECBs formand fire gange årligt i Parlamentets Økonomi- og Valutaudvalg, som ifølge Parlamentets forretningsorden er det ansvarlige udvalg, når det gælder samarbejdet med ECB. Under disse høringer redegør formanden for ECBs politikbeslutninger og besvarer spørgsmål fra udvalgets medlemmer. Som følge heraf er de kvartalsvise høringer blevet Europa-Parlamentets vigtigste metode til at holde ECB ansvarlig.

Andre medlemmer af ECBs direktion inviteres også til høring i Økonomi- og Valutaudvalget. I de seneste år er næstformanden normalt blevet inviteret til at fremlægge ECBs årsberetning for udvalget, når det forbereder den efterfølgende drøftelse på plenarmødet. Endvidere inviterer udvalget en gang om året direktionsmedlemmet med ansvar for økonomi og forskning til at fremlægge ECBs syn på Kommissionens årlige gennemgang af EUs økonomi og udkastet til de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker. Udvalget har også lejlighedsvis inviteret og hørt andre direktionsmedlemmer om særlige emner, der vedrører ECBs kompetencer og arbejdsopgaver.

Udvalgsmøderne er normalt åbne for offentligheden, og et fuldstændigt mødereferat offentliggøres på Europa-Parlamentets websted kort efter høringen. Endvidere indeholder ECBs årsberetning et særskilt kapitel om ansvarlighed og ECBs forhold til Europa-Parlamentet, der belyser de vigtigste emner, som er blevet drøftet i forbindelse med den løbende dialog.

Forespørgsler til skriftlig besvarelse

Ud over det direkte samspil og udvekslingen af synspunkter mellem ECBs formand og medlemmerne af Økonomi- og Valutaudvalget giver Europa-

Parlamentets forretningsorden (ny artikel 40a "Forespørgsler til Den Europæiske Centralbank til skriftlig besvarelse") også mulighed for, at medlemmer af Europa-Parlamentet kan stille yderligere skriftlige spørgsmål til ECB via udvalgets formand. Forespørgslerne offentliggøres sammen med ECBs besvarelser i Den Europæiske Unions Tidende. De gøres herved tilgængelige for offentligheden på alle officielle fællesskabssprog.

ECB har accepteret denne procedure, selv om hverken traktaten eller ESCB-statutten indeholder krav om dette. ECB har imidlertid understreget, at proceduren på ingen måde mindsker betydningen af de regelmæssige høringer, som fortsat bør være forum for de væsentligste spørgsmål vedrørende ECBs politikbeslutninger.

Andre samspilsområder

Der findes tre andre vigtige samspilsområder mellem ECB og Europa-Parlamentet:

1. Parlamentet høres vedrørende udnævnelsen af ECBs formand, næstformand og andre direktionsmedlemmer (EF-traktatens artikel 112, stk. 2). Økonomi- og Valutaudvalget gennemfører høringer af de nominerede, og Europa-Parlamentet vedtager en udtalelse i plenum.
2. Parlamentet inddrages i fællesskabslovgivningen i forbindelse med ændring og supplerung af ESCB-statutten (artikel 10.6 samt artikel 41 og 42). I henhold til statutens artikel 41 kræves Parlamentets samtykke til ændringer af statutten, og det skal høres om ændringer i stemmerettigheder i henhold til artikel 10.6 og udkast til supplerende forskrifter i overensstemmelse med artikel 42.
3. Parlamentet inddrages også på andre lovgivningsområder, der er omfattet af ECBs ansvarsområde.

4.3.2 Rådet og Eurogruppen

ECB deler ansvaret for valutakursspørgsmål og den internationale repræsentation af euroområdet med Rådet. ECB og Rådet er endvidere i stadig kontakt vedrørende det økonomisk-politiske samarbejde i euroområdet. For at opretholde respekten for ECBs uafhængighed og ansvarsområder kan ECBs forbindelser til Rådet og Eurogruppen, for så vidt angår de økonomiske politikker, imidlertid kun være en ikke-bindende dialog. Den må ikke indebære forhåndskoordinerung af pengepolitikken med andre politikker.

Det skal også bemærkes, at det er Rådets ansvar at indstille til stats- og regeringscheferne at udnævne formanden, næstformanden og de øvrige medlemmer af ECBs direktion.

Rådet

I retlig henseende findes der kun ét Råd, men i praksis mødes Rådet i forskellige sammensætninger afhængigt af de emner, der drøftes. Drejer det sig om vigtige ØMU-relaterede beslutninger, fx EU-landes tiltrædelse af euroområdet eller ændringer til ESCB-statutens artikel 10.2, mødes Rådet i dets sammensætning

af stats- og regeringschefer³. Løbende ØMU-relaterede spørgsmål hører derimod under Økonomi og Finans (Ecofin-Rådet). Punkt 44 i formandskabets konklusioner på Det Europæiske Råds møde i Luxembourg den 12. og 13. december 1997 slog i denne sammenhæng fast, at Ecofin-Rådet er "*det centrale organ for samordningen af medlemsstaternes økonomiske politikker*", samt at det har "*beføjelse til at handle inden for de relevante områder*".

Selv om ikke alle EU-lande er en del af euroområdet, deltager repræsentanter fra alle medlemslande (herunder også dem, der ikke deltager i tredje fase af ØMU) i Rådets drøftelser af ØMU-relaterede spørgsmål. Stemmeretten for repræsentanterne for de ikke-deltagende lande suspenderes dog i de fleste ØMU-relaterede spørgsmål, men ikke i alle. Undtagelser, hvor alle medlemmer stemmer, omfatter fællesskabslovgivning, som Rådet vedtager på grundlag af EF-traktatens artikel 107, dvs. lovgivning, som ændrer og supplerer ESCB-statutten (se afsnit 2.5.4).

I henhold til EF-traktatens artikel 113, stk. 2, inviteres ECBs formand til at deltage i Ecofin-Rådets møder, når spørgsmål, der vedrører ESCBs mål og opgaver, er på dagsordenen. Sådanne spørgsmål omfatter bl.a. de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker, valutaspørgsmål, reformer af den europæiske finanssektor, Fællesskabets eksterne repræsentation inden for rammerne af ØMU samt spørgsmål vedrørende valutakurspolitikken.

ECB deltager også i Ecofin-Rådets møder, når det drøfter "supplerende forskrifter" eller ændringer til visse bestemmelser i ESCB-statutten. Ved disse lejligheder er ECB også repræsenteret i Rådets relevante undergrupper, når møderne i Ecofin-Rådet forberedes. Desuden inviteres ECB normalt til at være observatør ved udarbejdelsen af anden fællesskabslovgivning på områder af særlig relevans. Endelig har ECB også været inddraget i aktiviteterne i specifikke organer, der beskæftiger sig med spørgsmål af interesse eller direkte relevans for ECB, fx Udvalget for Finansielle Tjenesteydelser eller Vismandsudvalget for regulering af de europæiske værdipapirmarkeder.

Formanden for ECB deltager regelmæssigt i de uformelle, halvårslige møder i Ecofin-Rådet, som giver mulighed for åbne drøftelser uden de formelle rådsmødernes sædvanlige procedurmæssige begrænsninger. De nationale centralbankchefer inviteres også til disse møder, hvor de ledsager deres respektive ministre.

ECB har også vigtige rapporteringsforpligtelser over for Ecofin-Rådet. Formanden forelægger fx ECBs årsberetning for Rådet og aflægger hvert andet år beretning til Rådet om konvergens i henhold til traktatens artikel 122.

³ Rådet i dets sammensætning af stats- og regeringschefer må ikke forveksles med Det Europæiske Råd. I sidstnævnte deltager EU-landenes stats- og regeringschefer samt Europa-Kommissionens formand. Her bliver der sat gang i den nødvendige udvikling inden for Den Europæiske Union, og de generelle politiske retningslinjer defineres. Stats- og regeringschefernes udnævnelse af direktionsmedlemmerne og fastsættelsen af ECBs hjemsted er sket på en regeringskonference.

Eurogruppen

Som allerede nævnt deltager alle medlemslande i Rådets drøftelser af ØMU-relaterede spørgsmål, om end stemmerettighederne i de fleste tilfælde suspenderes for repræsentanterne fra de ikke-deltagende lande. Traktaten indeholder ikke bestemmelser om et organ, hvor eurolandenes finansministre samles for at drøfte spørgsmål af fælles interesse vedrørende euroområdet og den fælles valuta. For at råde bod på denne situation besluttede Det Europæiske Råd på topmødet i Luxembourg i december 1997 at oprette "Eurogruppen", et uformelt organ, der består af eurolandenes finansministre og kommissæren for økonomiske og monetære anliggender. Eurogruppen har siden 2005 haft en formand, som vælges ved simpelt flertal af Eurogruppens medlemmer for en periode af to år. ECB inviteres til at deltage i Eurogruppens møder, "*når det er relevant*". Hidtil er ECB blevet inviteret regelmæssigt og har deltaget i alle møderne.

Eurogruppen udgør en kommunikationskanal mellem eurolandene, som svarer til de uformelle kontakter, der traditionelt er mellem nationale regeringer og centralbanker. Eurogruppens uformelle karakter gør det muligt åbent at drøfte alle spørgsmål med relevans for euroområdet. Åbenheden og tilliden styrkes af, at Eurogruppens møder er begrænset til at omfatte ministrene, den relevante kommissær og formanden for ECB (hver med en ledsager), hvilket står i skarp kontrast til de sædvanligvis mange deltagere i Rådets formelle møder.

Eurogruppen mødes normalt en gang om måneden før Ecofin-Rådets møder. Drøftelserne i Eurogruppen fokuserer på den generelle funktionsdygtighed for euroområdets økonomi, navnlig de overordnede økonomiske udsigter for euroområdet, budgetudviklingen i de enkelte eurolande og muligheder for at skabe politiske signaler, der kan føre til yderligere strukturreformer. Desuden drøfter Eurogruppen også udviklingen i eurokursen og udlandets opfattelse af euroområdet som en enhed.

4.3.3 Europa-Kommissionen

Europa-Kommissionen inddrages også i dialogen mellem ECB og Ecofin-Rådet. Kommissæren for økonomiske og monetære anliggender deltager både i Ecofin-Rådets og Eurogruppens møder samt i møderne i ECBs styrelsesråd.

Ud over denne policy-orienterede dialog på højeste plan har Europa-Kommissionen og ECB også et tæt samarbejde, som styrkes af deres jævnlige kontakt i multilateral sammenhæng, fx i Det Økonomiske og Finansielle Udvalg eller Det Økonomiske og Politiske Udvalg (se nedenfor), og på bilaterale møder. Europa-Kommissionens centrale rolle i beslutningsprocessen for Fællesskabets økonomiske politikker betyder, at denne kontakt er særlig vigtig. Europa-Kommissionen er således betroet en række specifikke opgaver vedrørende ØMU. Disse omfatter:

- udarbejdelse af henstillinger til de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker (BEPG)
- overvågning af budgetsituationen i medlemslandene og indberetning heraf til Ecofin-Rådet

- udarbejdelse af en konvergensrapport mindst hvert andet år, som undersøger, i hvilket omfang de medlemslande, som endnu ikke har indført euroen, har opfyldt konvergenskriterierne.

Europa-Kommissionen har endvidere indledt, eller er i hvert fald engageret i, en lang række specifikke aktiviteter, som enten vedrører eller har indflydelse på eurosystemets opgaver og aktiviteter. I mange tilfælde kan det være til stor gavn for sådanne aktiviteter, at ECB engagerer sig direkte, og det kan endog være nødvendigt.

- Eurostat og ECB samarbejder tæt på statistikområdet, såvel bilateralt som inden for Fællesskabets relevante statistiske udvalg, navnlig Udvalget for Penge-, Kreditmarkeds- og Betalingsbalancestatistik (CMFB) (se afsnit 3.5).
- Også på andre områder deltager ECB i en række specialiserede arbejdsgrupper og regulerende udvalg. Disse organer beskæftiger sig med en bred vifte af emner, fx integration af finansmarkederne (herunder bl.a. "Giovannini-gruppen"), tilsyn og finansiell stabilitet (fx Det Europæiske Bankudvalg og Det Europæiske Banktilsynsudvalg).
- Endelig har Kommissionen og ECB samarbejdet, og vil fortsat samarbejde, tæt om spørgsmål i forbindelse med udvidelsen af EU inden for ECBs ansvarsområde og ekspertise.

4.3.4 Det Økonomiske og Finansielle Udvalg

Det Økonomiske og Finansielle Udvalg (EFC), der er nedsat i henhold til traktatens artikel 114, stk. 2, udfører forberedende analyser af og rådgiver i en lang række økonomiske og finansielle spørgsmål for Ecofin-Rådet. På Rådets topmøde i Luxembourg i 1997 blev EFC desuden pålagt, i punkt 12 i dets resolution om samordning af de økonomiske politikker i tredje fase af ØMU, at udgøre "*rammen for forberedelsen og fortsættelsen af dialogen* [mellem Rådet og Den Europæiske Centralbank] *på højt embedsmandsplan* [blandt højtstående embedsmænd fra ministerierne, de nationale centralbanker, Kommissionen og ECB]".

I henhold til traktaten udnævner medlemsstaterne, Kommissionen og ECB hver højst to medlemmer til udvalget. Traditionelt er medlemsstaternes to repræsentanter en højtstående embedsmand fra centraladministrationen og en højtstående embedsmand fra den respektive centralbank. Nu hvor EU består af 25 medlemsstater, mødes EFC dog generelt i en begrænset sammensætning, hvor kun én repræsentant pr. medlemsland (normalt en højtstående embedsmand fra centraladministrationen) og to repræsentanter fra henholdsvis Kommissionen og ECB deltager. ECBs repræsentanter er på nuværende tidspunkt næstformanden og det direktionsmedlem, som er ansvarlig for økonomi. Deres stedfortrædere er henholdsvis generaldirektøren for internationale forbindelser og generaldirektøren for økonomi.

ECBs deltagelse i EFC betyder, at ECB er blevet involveret i drøftelserne om de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker, overvågningen af finanspolitikkerne på baggrund af medlemslandenes årlige stabilitets- og

konvergensprogrammer samt udarbejdelsen af europæiske holdninger til internationale spørgsmål. ECB deltager også i andre af EFCs aktiviteter, som spænder fra tekniske spørgsmål, fx prægning af euromønter, til institutionelle reformer og Fællesskabets eksterne repræsentation inden for rammerne af ØMU.

Drøftelserne i EFC tjener også til at forberede dialogen mellem euroområdet finansministre og ECB, som finder sted i Eurogruppen. Et centralt aspekt af ECBs deltagelse i EFCs arbejde er at udarbejde vurderinger af de overordnede økonomiske udsigter for euroområdet og af valutakursudviklingen. Desuden omfatter ECBs deltagelse en løbende gennemgang af de offentlige financers holdbarhed og af hensigtsmæssigheden af de generelle retningslinjer for finanspolitikken.

ECBs engagement i EFC er baseret på fuld respekt for ECBs uafhængighed og eneansvar for den fælles pengepolitik. ECB deltager fuldt ud i drøftelserne og udtrykker sine synspunkter om alle emner, men deltager ikke i afstemningsprocedurerne. Desuden afholder EFC sig bevidst fra at drøfte pengepolitikken. Det samme gør sig gældende for udtalelser om den fælles pengepolitik, der fremsættes på møderne i internationale organisationer og fora, fx IMF eller G7. I overensstemmelse med fordelingen af ansvarsområder har ECB enekompetence til at udarbejde og forelægge sådanne udtalelser.

4.3.5 Udvalget for Økonomisk Politik

Udvalget for Økonomisk Politik (EPC), som blev nedsat i 1974 ved en rådsafgørelse⁴, består af to repræsentanter og to stedfortrædere fra hvert medlemsland, Kommissionen og ECB.

Som det er tilfældet med EFC, er EPC med til at forberede møderne i Eurogruppen og Ecofin-Rådet. Udvalgets arbejde er dog især fokuseret på strukturreformer. Som en del af "Cardiff-processen" (se afsnit 1.2.2) foretager EPC hvert år en grundig gennemgang af de økonomiske reformer i medlemslandene. Endvidere er EPC stærkt engageret i "Luxembourg-processen" (se afsnit 1.2.2), der tjener som platform for medlemslandenes koordinering af beskæftigelsespolitikken. Udvalget beskæftiger sig også med en række langsigtede strukturelle spørgsmål, fx de budgetmæssige virkninger af befolkningens aldring.

ECB tillægger strukturreformerne i medlemslandene meget stor betydning som det primære middel til bekæmpelse af arbejdsløshed og fuld udnyttelse af vækstpotentialet i euroområdet, og derfor er ECBs deltagelse i EPC en god lejlighed til at bidrage til udvalgets arbejde. Som det er tilfældet med EFC, er ECBs engagement i EPCs arbejde baseret på fuld respekt for ECBs uafhængige status.

⁴ Rådets afgørelse (74/112/EØF) af 18. februar 1974 om nedsættelse af et udvalg for økonomisk politik (EFT L 63, 5.3.1974, s. 21).

4.3.6 Makroøkonomisk dialog

Formålet med den makroøkonomiske dialog er at skabe større forståelse for ØMU-relaterede politiske krav og derved forbedre betingelserne for ikke-inflationær og beskæftigelsesfremmende vækst. Den halvårslige dialog, som blev etableret i 1999 på Det Europæiske Råds møde i Köln (se afsnit 1.2.2), er bedre kendt som "Köln-processen" og finder sted på både politisk og teknisk plan. Den er baseret på fuld respekt for alle de involverede parter uafhængighed, især arbejdsmarkedets parter uafhængighed i lønfastsættelsesprocessen og ECBs uafhængighed med hensyn til den fælles pengepolitik. Anerkendelsen af særskilte politiske ansvarsområder og de dertil knyttede forpligtelser er med til at øge fokus på, at de enkelte politiske aktører er ansvarlige for en vellykket gennemførelse af politikker inden for deres respektive kompetenceområde.

4.4 ECBs SPROGPOLITIK

I sin egenskab af fællesskabsinstitution henvender ECB sig til et flersproget publikum, og både de besluttende organer og personalet er sammensat af mange nationaliteter. Den sproglige mangfoldighed i EU kræver, at ECB kommunikerer på mange sprog med det formål at nå det bredest mulige publikum. ECB anvender en pragmatisk fremgangsmåde, som forener respekten for sproglig mangfoldighed i EU med princippet om effektiv og rettidig kommunikation.

Siden 1. maj 2004 har der været 20 officielle fællesskabssprog.⁵ ECBs sprogpolitik for retsakter, relationer til tredjeparter og offentligheden følger principperne for flersprogethed, som er fastsat i fællesskabsretten.⁶ Forordninger og andre retsakter, som finder generel anvendelse, offentliggøres på alle de officielle sprog. Det samme gør sig gældende for de obligatoriske publikationer (fx Årsberetningen og Månedsoversigten) og en række pressemeddelelser. Retsakter rettet til individuelle tredjeparter udstedes på modtagerens sprog. Tredjeparter, som henvender sig til ECB på et af de officielle fællesskabssprog, kan forvente at modtage et svar skrevet på det samme sprog.

Ved de fleste andre typer af kommunikation, og navnlig internt i ECB og ESCB, anvendes dog kun ét sprog som arbejdssprog, nemlig engelsk. Undtagelser herfra er møderne i Styrelsesrådet, Det Generelle Råd og ESCB-komiteerne, som simultantolkes til en række sprog. Brugen af et enkelt arbejdssprog opfylder behovet for hurtig, effektiv og fuldt pålidelig kommunikation i ECB og eurosystemet ved formuleringen og gennemførelsen af den fælles pengepolitik og opgaver i forbindelse hermed.

⁵ Opstillet alfabetisk i henhold til originalsproget: spansk, tjekkisk, dansk, tysk, græsk, engelsk, estisk, fransk, italiensk, lettisk, litauisk, ungarsk, maltesisk, hollandsk, polsk, portugisisk, slovakisk, slovensk, finsk og svensk.

⁶ Rådets forordning nr. 1 om den ordning, der skal gælde for Det Europæiske Økonomiske Fællesskab på det sproglige område (EFT B 17, 6.10.1958, s. 385).

4.5 DOMSTOLSPRØVELSE I DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS DOMSTOL

Som allerede nævnt har ECB omfattende beføjelser i henhold til traktaten og ESCB-statutten, herunder lovgivningsmæssige beføjelser og retten til at pålægge foretagender sanktioner og bøder, hvis de ikke overholder ECBs forordninger og afgørelser. Derfor indeholder artikel 35.1 i ESCB-statutten en bestemmelse om domstolsprøvelse af ECBs handlinger og undladelser på de vilkår, som er fastlagt i EF-traktatens artikel 230 til 233. Således kan Rådet, Kommissionen eller et medlemsland indbringe en klage for De Europæiske Fællesskabers Domstol over retsakter udstedt af ECB, som har til formål at skabe retsvirkning over for tredjemand. EF-Domstolen har i sådanne sager kompetence til at udtale sig om klager, der indbringes *"under påberåbelse af inkompetence, væsentlige formelle mangler, overtrædelse af denne traktat eller af retsregler vedrørende dens gennemførelse samt af magtfordrejning"* (afsnit 2 i EF-traktatens artikel 230). Enhver fysisk eller juridisk person kan på samme grundlag indbringe klage over beslutninger truffet af ECB, som berører ham umiddelbart og individuelt (afsnit 4 i artikel 230).

I henhold til traktatens artikel 232 kan en fællesskabsinstitution eller et medlemsland også indbringe klage for EF-Domstolen, hvis ECB i strid med traktaten undlader at træffe afgørelse. Tilsvarende kan enhver fysisk eller juridisk person indbringe klage til Domstolen over, at ECB har undladt at udstede en retsakt til ham, som kræves i henhold til traktaten eller ESCB-statutten.

Hvis klagen findes berettiget, erklærer EF-Domstolen den anfægtede retsakt for ugyldig eller, i tilfælde af en undladelse, at denne var i strid med traktaten. I disse sager har ECB pligt til at træffe alle de foranstaltninger, som måtte være nødvendige for at opfylde dommen. En sådan situation opstod i 2003, da EF-Domstolen erklærede ECBs eget system til bekæmpelse af svig for ugyldigt og fastslog, at ECB skulle anvende Fællesskabets system til bekæmpelse af svig (se afsnit 4.6).

EF-Domstolen prøver ikke kun ECBs handlinger og undladelser, men har også kompetence til at træffe afgørelse i sager, som ECB indbringer mod en fællesskabsinstitution eller et medlemsland med henblik på at bevare ECBs prærogativer eller mod en fællesskabsinstitution som følge af dennes undladelse af at træffe afgørelse (henholdsvis artikel 230 og 232). På samme måde kan ECB indbringe klage over en national centralbank, hvis denne ikke opfylder sine forpligtelser i henhold til traktaten og statutten (traktatens artikel 237, litra d).

EF-Domstolen har også kompetence i tvister mellem ECB og dens ansatte (se afsnit 6.4.1) samt i alle sager, hvor Domstolen er tillagt kompetence i henhold til aftale mellem ECB og dennes kontraktpartnere.

4.6 KONTROL AF DEN FINANSIELLE STYRING OG INTEGRITET

Forsvarlig økonomisk forvaltning af eurosystemet er et offentligt anliggende, da ECB og de nationale centralbanker udøver en offentlig funktion, som i sidste instans involverer skatteydernes penge. Derfor indeholder traktaten flere bestemmelser om kontrollen af ECBs økonomiske forvaltning og integritet.

ECB opfylder sin rapporteringsforpligtelse ved at udarbejde et årsregnskab og offentliggøre det som en del af sin årsberetning. ECBs årsregnskab og årsregnskabet fra alle de nationale centralbanker i eurosystemet efterprøves af uafhængige eksterne revisorer. I henhold til artikel 27.1 i ESCB-statutten indstilles disse eksterne revisorer af Styrelsesrådet og godkendes af Rådet. Lovbestemmelserne og ECBs praksis i denne forbindelse anses for at være i overensstemmelse med IMF's adfærdskodeks for gennemsigtighed i penge- og tilsynspolitikken, som blev vedtaget i 1999 og sidst revideret i august 2000.

I tillæg til den uafhængige eksterne revision kontrolleres ECBs økonomiske forvaltning også af Den Europæiske Revisionsret. I henhold til statuttens artikel 27.2 efterprøver Revisionsretten, hvor effektiv ECBs forvaltning er i operationel henseende, og offentliggør en årsberetning i Den Europæiske Unions Tidende.

Endelig er ECB i henhold til EF-Domstolens afgørelse af 10. juli 2003⁷ omfattet af ordningen til bekæmpelse af svig, som blev oprettet af Det Europæiske Fællesskab på grundlag af EF-traktatens artikel 280.⁸ I henhold til denne ordning har Det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svig (OLAF), som er en uafhængig efterforsknings-tjeneste i Kommissionens regi⁹, ret til at efterforske svig og anden ulovlig virksomhed i ECB, såfremt der foreligger en begrundet mistanke. I lyset af EF-Domstolens afgørelse har ECB tilpasset sine interne regler og procedurer til de retlige rammer, som Domstolen har fastsat i sin dom, og har truffet de nødvendige foranstaltninger til at sikre tæt koordination med OLAF i bekæmpelsen af svig.¹⁰

⁷ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1073/1999 af 25. maj 1999 om undersøgelser, der foretages af Det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svig (OLAF) (EFT L 136, 31.5.1999, s. 1).

⁸ Dom af 10. juli 2003, sag C-11/00, Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber mod Den Europæiske Centralbank, Sml. I, s. 07147.

⁹ Kommissionens afgørelse af 28. april 1999 om oprettelse af Det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svig (OLAF) (EFT L 136, 31.5.1999, s. 20).

¹⁰ Den Europæiske Centralbanks afgørelse af 3. juni 2004 om de nærmere vilkår for Det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svigs undersøgelser af Den Europæiske Centralbank i forbindelse med forebyggelse af svig, bestikkelse og anden ulovlig aktivitet, der skader De Europæiske Fællesskabers finansielle interesser, og om ændring af ansættelsesvilkårene for Den Europæiske Centralbanks ansatte (EUT L 230, 30.6.2004, s. 56).

Jean-Claude Trichet med
G7-landenes finansministre
og centralbankchefer ved
IMFs årsmøde i Singapore,
september 2006.

5 ECBs DELTAGELSE I INTERNATIONALT SAMARBEJDE

ECB er med til at repræsentere euroområdet internationalt. Konkret indebærer dette, at ECB repræsenterer Det Europæiske Fællesskab i internationale organisationer og fora i forbindelse med ØMU-spørgsmål og de opgaver, som er pålagt eurosystemet. Mere præcist afhænger ECBs deltagelse af kompetencefordelingen inden for Fællesskabet og mellem Fællesskabet og medlemslandene. Alt efter hvilket tema der drøftes, varierer ECBs deltagelse i internationale organisationer og fora fra enerepræsentation af Det Europæiske Fællesskabs politiske holdninger til formulering af egne synspunkter på linje med andre politiske beslutningstagere på fællesskabs- og nationalt niveau.

5.1 BAGGRUND

Da penge- og valutakurspolitikken blev overført til fællesskabsniveau, blev det nødvendigt at indføre en ordning, som gjorde det muligt for ECB at deltage i det monetære og finansielle samarbejde på internationalt plan. Det var i denne forbindelse nødvendigt at tage højde for følgende fire aspekter.

a) **Kompetencefordeling inden for Fællesskabet**

I henhold til EF-traktatens artikel 111, stk. 3 og 4, er det Rådet, som fastlægger de ordninger, der gælder for forhandling og indgåelse af aftaler med lande uden for EU og internationale organisationer om monetære spørgsmål, spørgsmål vedrørende valutakursordninger samt ØMU-spørgsmål *"under overholdelse af den kompetencefordeling"*, der gælder inden for Fællesskabet. Indtil videre er bestemmelserne i artikel 111, stk. 3, kun blevet anvendt til at indgå monetære aftaler og valutakursaftaler mellem Det Europæiske Fællesskab og en række lande uden for EU;¹ de øvrige bestemmelser er endnu ikke blevet anvendt. De ordninger, der på nuværende tidspunkt gælder for Fællesskabets repræsentation internationalt, blev vedtaget på Det Europæiske Råds møder i Luxembourg i december 1997 og i Wien i december 1998. Det fremgår af formandskabets konklusioner fra Det Europæiske Råds møde i Luxembourg, at ECB og Ecofin-Rådet skal udføre *"deres opgaver med hensyn til at repræsentere Fællesskabet på internationalt plan på en effektiv måde og under overholdelse af den kompetencefordeling, der er fastsat i traktaten"*.

b) **Ansvarsfordeling inden for eurosystemet**

I henhold til artikel 6.1 og 12.5 i ESCB-statutten er det Styrelsesrådet, der afgør, hvordan eurosystemet skal repræsenteres på internationalt plan. ECB kan deltage i internationale monetære institutioner. Det samme kan de nationale centralbanker med ECBs godkendelse. Styrelsesrådet har besluttet, at de

¹ Dette er tilfældet for de fire rådsbeslutninger om monetære relationer med Fyrstendømmet Monaco, Republikken San Marino, Fyrstendømmet Andorra og Vatikanstaten samt de to rådsbeslutninger om valutaspørgsmål vedrørende Kap Verde-escudoen og CFA-franc'en og den Comoriske franc.

ationale centralbanker fortsat bør deltage i internationale organisationer og fora afhængig af det omfang, hvori de enkelte lande er involveret i disse organer, mens det er ECBs opgave at sørge for, at eurosystemet er repræsenteret, hvor og når det er nødvendigt og passende.

c) Opgavefordeling mellem Fællesskabet og eurolandene

Som omtalt i afsnit 1.2.2 er de enkelte eurolande også fremover ansvarlige for deres økonomiske politikker med undtagelse af pengepolitikken og valutakurspolitikken. Det betyder, at ECBs, Fællesskabets og det enkelte EU-lands deltagelse i den internationale samarbejdsproces afhænger af det mandat, som de pågældende internationale organisationer og fora er blevet tildelt.

d) Institutionelle rammer for de enkelte internationale organisationer og fora

Overdragelsen af den pengepolitiske suverænitæt rejste en række helt nye spørgsmål i forbindelse med de institutionelle rammer for internationale forbindelser. De gældende ordninger var nemlig ikke oprettet med tanke på deltagelse i en monetær union så stor som euroområdet. Tanken bag de bestående internationale organisationer og fora var, at de skulle fremme samarbejdet mellem suveræne stater, der var fuldt ansvarlige for at føre deres egne økonomiske, monetære og finansielle politikker. For at kunne gennemføre bestemmelserne for Fællesskabets og ECBs internationale forbindelser effektivt var det nødvendigt at forhandle om en justering af de regler og procedurer, som de internationale forbindelser bygger på. Indtil videre har justeringerne stort set været baseret på pragmatiske hensyn, hvilket er i overensstemmelse med formandskabets konklusioner fra Det Europæiske Råds møde i Wien i december 1998, hvori det fastslås, at *"en pragmatisk tilgang, der indebærer mindst mulig tilpasning af de nuværende regler og praksisformer, vil have størst chance for succes, forudsat naturligvis at en sådan tilgang fører til et resultat, der anerkender euroens rolle på rette vis"*.

De pragmatiske løsninger, der er fundet indtil videre, gør det muligt for ECB at deltage i internationale organisationer og fora, når deltagelsen gælder de opgaver, som eurosystemet er blevet pålagt.

- Når det internationale samarbejde vedrører **den fælles pengepolitik**, er ECB den eneste institution, som må repræsentere Det Europæiske Fællesskabs politiske holdninger, fordi ECBs besluttende organer – Styrelsesrådet og Direktionen – er eneansvarlige på det pengepolitiske område.
- For så vidt angår **eurokursen**, deler ECB ansvaret med Rådet (Ecofin) og Eurogruppen. Derfor deltager både ECBs formand og formanden for Eurogruppen i høringer af tredjeparter – fx på G7-niveau – og i kommunikationsstrategier.
- På **betalingssystemområdet** kan ECB formulere holdninger internationalt, når de vedrører spørgsmål i relation til eurosystemets ansvar for at fremme en smidig og effektiv drift af betalings- og afviklingssystemer. De nationale centralbanker i euroområdet, der deltager i internationale organisationer og fora parallelt med ECB, kan også give udtryk for synspunkter, der afspejler deres

eget ansvarsområde og erfaring med at drive og føre tilsyn med indenlandske betalings- og afviklingssystemer.

- I **statistiske anliggender** pålægges ECB i ESCB-statutten en generel forpligtelse til at samarbejde med internationale organisationer. Denne bestemmelse, som tager højde for, at det statistiske arbejde udføres i en global sammenhæng, giver ECB mulighed for sammen med andre ansvarlige fællesskabsorganer (fx Eurostat) at formulere holdninger på området.
- Inden for **banktilsyn** og **finansiell stabilitet** kan ECB deltage i relevante internationale møder og fremkomme med egne holdninger, samtidig med at de ansvarlige nationale myndigheder (fx de nationale centralbanker og nationale tilsynsmyndigheder) fremkommer med deres.

5.2 POLITIKINDHOLDET I ECBs INTERNATIONALE FORBINDELSER

ECBs deltagelse i det internationale samarbejde består fortrinsvis af udveksling af information og synspunkter med andre politiske beslutningstagere i multilaterale organisationer og fora. Ligemandsvurderinger (*peer review*) af den økonomiske udvikling og af den politik, som føres på centrale økonomiske områder, er særlig vigtige i denne sammenhæng, idet de øger ECBs evne til at analysere, hvordan udviklingen uden for euroområdet påvirker økonomien i euroområdet. Udvekslingen af information og synspunkter suppleres af den overvågning, som en række uafhængige organisationer, som fx Den Internationale Valutafond (IMF) og Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD), udfører.

ECB deltager desuden i det internationale samfunds bestræbelser på at udvikle en fælles forståelse af bedste praksis på en række områder samt regler, der skal gøre den politiske beslutningstagning mere effektiv og gennemsigtig. Bedste praksis fastlægges normalt i *core principles*, standarder og koder, som gennemføres i de enkelte lande på frivillig basis. Fastlæggelsen af bedste praksis giver en efterligningseffekt og gør den politiske beslutningsproces mere gennemsigtig, hvorved begrebet god offentlig ledelse bliver til en central del af det internationale samarbejde.

ECBs internationale samarbejde strækker sig dog ikke til en forhåndskoordineret af penge- og valutakurspolitikken med den politik, der føres i lande uden for euroområdet. En sådan koordinering kunne let være i modstrid med ECBs mandat og uafhængige status. Forsøg på at forhåndskoordine ville ikke kun udviske grænserne for de enkelte politiske beslutningstageres ansvarsområder, men også reducere deres ansvarlighed.

5.3 ECBs FORBINDELSER TIL INTERNATIONALE ORGANISATIONER

ECB har etableret forbindelser til Den Internationale Valutafond (IMF) og Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD). Begge disse organisationer overvåger og vurderer regelmæssigt den økonomiske og politiske udvikling i deres medlemslande.

5.3.1 Den Internationale Valutafond

IMF, der blev oprettet i 1944 i henhold til Bretton Woods-aftalen, har for tiden 184 medlemslande. Fondens hovedopgaver er at styrke det globale monetære samarbejde, sikre stabile valutakurser og fremme international handel og økonomisk vækst. Omfanget af IMF's mandat betyder, at fonden har en central placering i det internationale monetære og finansielle system.

På grund af den store betydning, som medlemslandenes økonomiske politikker har for stabiliteten i det globale økonomiske system, er overvågningen af IMF's vigtigste opgaver. IMF's overvågning består i at følge og vurdere den økonomiske og finansielle udvikling og politik i medlemslandene inden for rammerne af konsultationer med medlemslandene i henhold til artikel IV i IMF's vedtægter (de såkaldte artikel IV-konsultationer). Overvågningen omfatter også en vurdering af de globale implikationer, som de nationale politikker har i en verden, hvor økonomierne og de finansielle systemer bliver stadig mere integrerede (multilateral overvågning).

ECBs observatørstatus

På grund af IMF's og ECB's respektive mandater er det vigtigt, at ECB er repræsenteret i IMF, når der drøftes spørgsmål, som hører ind under ECB's ansvarsområde. Den 21. december 1998 besluttede IMF's bestyrelse derfor at give ECB observatørstatus. Da det kun er lande, som kan være medlem af IMF ifølge fondens vedtægter, var dette en pragmatisk løsning, som betød, at man undgik at skulle ændre vedtægterne. Ordningen indebærer en stående invitation til ECB til at deltage som observatør i alle IMF's bestyrelsesmøder, hvor spørgsmål af direkte relevans for ECB er på dagsordenen. Det drejer sig om følgende punkter:

- artikel IV-konsultationer vedrørende politikker for euroområdet
- artikel IV-konsultationer i de enkelte eurolande
- euroens rolle i det internationale monetære system
- multilateral overvågning, dvs. den halvårslige drøftelse af IMF's "World Economic Outlook" og rapporten om den globale finansielle stabilitet ("Global Financial Stability Report") samt regelmæssige drøftelser om den globale økonomiske udvikling og markedsudviklingen.

I forbindelse med alle disse drøftelser i IMF's bestyrelse fremfører ECB's observatør, hvor det er af relevans for pengepolitikken i euroområdet, Det Europæiske Fællesskabs synspunkter. Når det gælder valutakursspørgsmål, fremlægger den eksekutivdirektør, som repræsenterer formandskabet i Eurogruppen, og ECB's observatør sammen Fællesskabets holdning, hvilket i denne forbindelse afspejler den regelmæssige udveksling af synspunkter, som finder sted på euroområdeplan, eksempelvis på Eurogruppens møder (se afsnit 4.3.2).

Ud over den stående invitation kan ECB's observatør også blive inviteret til at deltage i møder på ad hoc-basis, når der er punkter på dagsordenen, som både ECB og IMF anser for at være af gensidig interesse for udøvelsen af deres

respektive mandater. Det er nu blevet almindelig praksis, at ECBs observatør inviteres til at deltage i artikel IV-drøftelser vedrørende EU-lande, som endnu ikke har indført euroen, idet ECB deltager i den pengepolitiske samordning med de nationale centralbanker i disse lande. ECBs observatør deltager også i de årlige artikel IV-konsultationsdrøftelser vedrørende USA og Japan.

Endelig er ECBs formand som led i observatørordningen inviteret til at deltage som observatør i Den Internationale Monetære og Finansielle Komites (IMFCs) møder. IMFC mødes to gange om året parallelt med IMF's forårs- og årsmøde med det formål at rådgive IMF's repræsentantskab (Board of Governors) og berette om tilsynet med det internationale monetære og finansielle system. Komiteen udstikker også retningslinjer for det politiske arbejde i IMF's bestyrelse.

Artikel IV-konsultationer i ECB og eurolandene

Efter indførelsen af euroen er artikel IV-konsultationer i de enkelte eurolande blevet opdelt i to adskilte konsultationer. Den ene del af artikel IV-processen vedrører primært monetære spørgsmål og valutakursspørgsmål i euroområdet. Den anden vedrører de enkelte eurolande og alle økonomiske politikker, der ikke falder ind under penge- og valutakurspolitikken (fx finans- og strukturpolitikken). Denne tosporede fremgangsmåde afspejler den tilpasning af IMF's procedurer, som blev nødvendig efter indførelsen af den nye kompetencefordeling inden for euroområdet.

En IMF-delegation besøger ECB to gange årligt for at drøfte den seneste udvikling og spørgsmål af relevans for penge- og valutakurspolitikken i euroområdet. I denne sammenhæng fører IMF-missionen også drøftelser med de af fællesskabsorganerne, som spiller en koordinerende rolle i forhold til de nationale politikker (fx inden for rammerne af de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker og stabilitets- og vækstpagten), hvilket vil sige Europa-Kommissionen, Det Økonomiske og Finansielle Udvalg og Eurogruppen. Drøftelserne sætter fokus på den økonomiske udvikling og den økonomiske politik (fx finans- og strukturpolitikken) for hele euroområdet, der er relevant for pengepolitikken og valutakursudviklingen.

I den anden del af artikel IV-processen, som vedrører de enkelte eurolandes økonomiske politik, aflægges IMF besøg i det enkelte land for at møde de nationale politiske beslutningstagere.

Andre samarbejdsområder

ECB bidrager også til en række af IMF's initiativer til at styrke den internationale finansielle struktur. Det var fx tilfældet med IMF's adfærdskodeks for gennemsigtighed i penge- og finanspolitikken, som indeholder de overordnede principper for myndighedernes gennemsigtighed og ansvarlighed på det pengepolitiske område og for centralbankopgaver i relation hertil. Disse opgaver dækker betalingssystemer og tilsyn, retningslinjer for valutareservestyring og rapporter om overholdelse af standarder og koder (ROSC), som alle er en del af det internationale samfunds mere overordnede bestræbelser på at styrke gennemførelsen af internationale standarder og koder. I disse ROSC vurderes det, om landene overholder standarderne og koderne med henblik på at påpege eventuelle svagheder, der kan bidrage til at øge den økonomiske og finansielle sårbarhed.

Der er også udviklet et frugtbart samarbejde med IMF på andre områder. ECB deltager således aktivt i udarbejdelsen og anvendelsen af internationale statistiske standarder – fx de standarder, der er fastlagt i IMF's manual for betalingsbalancestatistik (5. udgave) – som indgår i det reviderede nationalregnskabssystem (SNA 1993). Der er også et godt samarbejde, når det gælder IMF's særlige datapubliceringsstandard (SDDS), som blev oprettet i 1996 for at sikre, at medlemslandene af overvågningshensyn leverer aktuelle, pålidelige og fyldestgørende data til offentligheden og IMF. ECB er også regelmæssigt involveret i IMF's tekniske bistand.

Endelig har ECB siden november 2000 været foreskreven indehaver af særlige trækningsrettigheder (SDR) og kan som sådan deltage i frivillige transaktioner med IMF's medlemslande og andre foreskrevne indehavere af SDR. ECB og IMF indgik i den forbindelse en aftale i april 2001 om en købs- og salgsordning for SDR. Ordningen giver IMF mulighed for at iværksætte SDR-transaktioner mellem ECB og andre indehavere af SDR, og den bidrager dermed til at smidiggøre IMF's SDR-system.²

5.3.2 Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling

OECD er en mellemstatlig organisation, der på nuværende tidspunkt har 30 medlemslande og forbindelser til 70 andre. OECD udgør et forum, hvor medlemslandene kan konsultere hinanden, udveksle erfaringer og samarbejde med det mål at opnå den størst mulige vedvarende vækst og forbedring af den økonomiske og sociale velfærd i overensstemmelse med de markedsøkonomiske principper. OECD dækker alle public policy-områder, inkl. pengepolitikken og andre økonomiske politikker. ECB deltager i alle OECD-aktiviteter af relevans for eurosystemet.

Selv om det kun er lande, der kan være medlemmer af OECD, har Det Europæiske Fællesskab en fast repræsentation i OECD og deltager i alt relevant arbejde. Denne ordning bygger på supplerende protokol nr. 1 til artikel 13 i OECD-konventionen af 14. december 1960. ECB har siden 1999 sammen med Europa-Kommissionen deltaget i alle relevante OECD-møder som en del af Det Europæiske Fællesskabs delegation. ECB og Kommissionen giver dog hver især udtryk for egne synspunkter på deres respektive kompetenceområder.

ECB deltager i følgende OECD-komiteer og arbejdsgrupper:

- OECDs komite for gennemgang af økonomi og udvikling
- Udvalget for Økonomisk Politik og arbejdsgrupper i forbindelse hermed
- OECDs komite for finansmarkederne

OECDs komite for gennemgang af økonomi og udvikling (EDRC), der blev nedsat i 1961, har til opgave at gennemføre en regelmæssig gennemgang af økonomien og den førte politik i de enkelte OECD-lande. Komiteen offentliggør økonomiske undersøgelser, der bygger på denne gennemgang, og som omfatter en række anbefalinger vedrørende den økonomiske politik. Medlemslandene

² Se ECB (2002), *Årsberetning 2001*, kapitel V, afsnit 2.

kan selv bestemme, om de vil tage højde for disse anbefalinger i den politiske beslutningsproces. I 2001 gennemførte EDRC for første gang en årlig gennemgang af situationen i euroområdet.

Udvalget for Økonomisk Politik (EPC) sætter fokus på den globale økonomiske situation og især på konsekvenserne af udviklingen i tre af de største OECD-regioner (euroområdet, USA og Japan). Udvalget undersøger en lang række spørgsmål i forbindelse med både de økonomiske udsigter og politikkravene inden for OECDs område og giver OECDs medlemmer en grundig vurdering af situationen. EPC understøttes af en række arbejdsgrupper:

- a) Arbejdsgruppe nr. 1 beskæftiger sig med de strukturelle aspekter af en række økonomiske spørgsmål og politikker (fx forbindelserne mellem politik og vækst på langt sigt, kriterierne for overvågning af offentlige udgifter og den rolle, som de automatiske stabilisatorer spiller).
- b) Arbejdsgruppe nr. 3 overvåger og vurderer den makroøkonomiske udvikling (fx valutakursudviklingen, ubalancer i udlands- og/eller budgetstillingen samt systemiske finansielle risici).
- c) STEP-arbejdsgruppen (Working Party on Short-Term Economic Prospects) bistår EPC med at udarbejde økonomiske fremskrivninger.

Endelig undersøges strukturudviklingen på OECDs finansielle markeder af OECDs komite for finansmarkederne.

5.4 ECBs DELTAGELSE I UFORMELLE FORA FOR FINANSMINISTRE OG CENTRALBANKCHEFER

5.4.1 G7s finansministre og centralbankchefer

Det indgår som en del af de overordnede rammer for G7-samarbejdet, at landenes finansministre og centralbankchefer jævnligt mødes for at drøfte internationale økonomiske og finansielle spørgsmål.³ På møderne drøftes hovedsagelig den økonomiske og finansielle udvikling, udsigterne i de syv lande, valutakursspørgsmål og den globale økonomi. Spørgsmål af fælles interesse med relation til den internationale monetære og finansielle politik tages dog også op. Denne uformelle udveksling af synspunkter kan hjælpe deltagerne til at opnå en bedre forståelse for situationen generelt og kan være nyttig i den proces, der foregår, når disse spørgsmål skal drøftes og besluttes i internationale organisationer som fx IMF, Verdensbanken og OECD, idet den kan opfattes som vejledning til eller sætte politisk skub i deres arbejde.

Indtil begyndelsen af tredje fase af ØMU var det udelukkende de nationale myndigheder i G7-landene, der kunne deltage i møderne mellem G7-landenes

³ Canada, Frankrig, Italien, Japan, Storbritannien, Tyskland og USA danner tilsammen G7 og sammen med Rusland G8. Regeringscheferne og udenrigsministrene mødes i G8 og finansministrene i G7.

finansministre og centralbankchefer. Efter at penge- og valutapolitikken er blevet flyttet fra det nationale plan til fællesskabsplanet, er ordningerne inden for euroområdet blevet tilpasset, så de tager højde for den nye kompetencefordeling. Derfor deltager både ECBs formand og formanden for Eurogruppen i den del af møderne, hvor der drøftes valutakursspørgsmål og makroøkonomisk overvågning. Når det er tilfældet, deltager de tre centralbankchefer i de eurolande, der er medlem af G7 (Frankrig, Tyskland og Italien), ikke i møderne. De deltager dog fortsat, når G7 drøfter andre spørgsmål som fx den internationale finansielle struktur og initiativer til at nedbringe fattige landes gæld.

Den faktiske rolle- og ansvarsfordeling betyder, at det er ECBs formand, der fremsætter eurosystemets synspunkter, når det gælder pengepolitikken i euroområdet, mens det er formanden for Eurogruppen, der deltager i drøftelserne om de øvrige økonomiske politikker og om udviklingen i euroområdet på andre økonomiske områder. Da ECB og Rådet deler ansvaret på valutakursområdet, afspejler de synspunkter, der fremsættes på G7-møderne, de to institutioners fælles holdning.

5.4.2 G10s finansministre og centralbankchefer

Det arbejde, som G10-landenes⁴ finansministre og centralbankchefer udfører, er nært forbundet med IMF's aktiviteter. Det begyndte, da *General Arrangements to Borrow* (GAB) blev skabt i 1962 som et supplement til IMF's ordinære resurser. I de senere år har fokus for G10s arbejde hovedsagelig været at forebygge og håndtere internationale finanskriser.

ECBs formand deltager som observatør i finansministrenes og centralbankchefernes årlige møde, der finder sted i tilknytning til IMF's årsmøde. Det årlige møde suppleres af ad hoc-møder, hvor ministrenes og centralbankchefernes stedfortrædere deltager. ECB deltager i disse møder med observatørstatus.

5.4.3 G20s finansministre og centralbankchefer

G20⁵ er et uformelt forum af finansministre og centralbankchefer, der blev oprettet i 1999 med det formål at inddrage de største af de nye vækstøkonomier i dialogen om internationale økonomi- og finanspolitiske spørgsmål. Det er G20s mål at fremme en åben udveksling af synspunkter om disse spørgsmål og derved fremme konsensusdannelsen, når det gælder spørgsmål, der drøftes af de relevante beslutningstagende organer som fx IMF og Verdensbanken.

Både ECBs formand og EU-formandskabet er medlemmer af G20. De deltager begge i såvel G20-møderne, der foregår på minister- og centralbankchefniveau,

⁴ G10 består af Belgien, Canada, Frankrig, Holland, Italien, Japan, Storbritannien, Sverige, Tyskland og USA. Schweiz er associeret medlem af G10.

⁵ Medlemmerne af G20 er finansministre og centralbankchefer i Argentina, Australien, Brasilien, Canada, Kina, Frankrig, Tyskland, Indien, Indonesien, Italien, Japan, Korea, Mexico, Rusland, Saudi-Arabien, Sydafrika, Tyrkiet, Storbritannien, USA. Det sidste medlem er Det Europæiske Fællesskab, der bliver repræsenteret af formanden for Rådet og ECBs formand. IMF's administrerende direktør og Verdenbankens præsident plus formændene for IMF's og Verdenbankens Internationale Monetære og Finansielle Komite og Udviklingskomite deltager som selvskrevne medlemmer også i drøftelserne.

som i de forberedende møder, hvor ministrenes og centralbankchefernes stedfortrædere deltager. ECBs formand og EU-formandskabets deltagelse i møderne gør det muligt at drøfte de spørgsmål, der er under overvejelse, ud fra et euroområdetperspektiv. ECBs og/eller EU-formandskabets bidrag til drøftelserne i G20 koordineres så vidt muligt, så de følger den kompetencefordeling, der fremgår af traktaten.

5.4.4 Forum for Finansiell Stabilitet

I februar 1999 besluttede G7-finansministrene og -centralbankcheferne at etablere Forum for Finansiell Stabilitet (FSF), der har følgende målsætning:

- a) at vurdere sårbare punkter i det internationale finansielle system
- b) at identificere aktiviteter, der kan være med til at fremme international finansiell stabilitet gennem øget informationsudveksling og internationalt samarbejde inden for finansielt tilsyn og finansiell overvågning.

Administrativ støtte til FSF ydes af et sekretariat i Den Internationale Betalingsbank (BIS). Et medlem af ECBs direktion (Tommaso Padoa-Schioppa) deltog i de første møder i FSF som observatør, men har siden juni 2000 deltaget i FSFs møder som almindeligt medlem, især i sin egenskab af formand for BIS' komitee for betalings- og afviklingssystemer (CPSS).

5.4.5 Den Internationale Betalingsbank og centralbankfora

BIS blev oprettet i 1930, og den er den ældste af de internationale monetære og finansielle organisationer. Et af BIS' hovedmål er at fremme samarbejdet mellem centralbanker (artikel 3 i BIS' statut). ECB deltager på alle samarbejdsområder i BIS-regi, herunder også det statistiske arbejde. Siden 2000 har ECB også haft kapitalandele i BIS med stemme- og møderet på den årlige generalforsamling.

ECBs formand deltager⁶ i G10-centralbankchefernes møder, der normalt afholdes i BIS' hovedsæde i Basel hver anden måned. I dette forum drøfter centralbankcheferne vigtige internationale spørgsmål af økonomisk, monetær og finansiell art (fx økonomiske trends i industrilandene og de nye vækstøkonomier, potentielle trusler for den globale finansielle stabilitet samt den monetære og finansielle udvikling på langt sigt). Centralbankchefer i systemisk vigtige vækstøkonomier inviteres stadig oftere til at deltage i møderne.

G10-centralbankcheferne har nedsat en række faste komiteer og ad hoc-arbejdsgrupper. Fire faste komiteer er særligt relevante for ECB:

- a) ECB har observatørstatus på møderne i Baselkomiteen for banktilsyn, som er et fast forum for samarbejde mellem G10-landene og et internationalt anerkendt standardiseringsorgan med hensyn til regulering og overvågning af bankvirksomhed og bedste praksis på området. På grund af komiteens store betydning for ECBs og eurosystemets arbejde inden for banktilsyn og

⁶ ECBs formand har siden november 2003 ledet G10-møderne.

finansiel stabilitet deltager ECB også i arbejdet i nogle af dens underkomiteer (fx *Electronic Banking Group*, *Capital Group*, *Research Task Force* og *Risk Management Group*).

- b) Komiteen for betalings- og afviklingssystemer (CPSS) har haft et medlem af ECBs direktion (Tommaso Padoa-Schioppa) som formand siden juni 2000. Komiteen spiller en fremtrædende rolle i bestræbelserne på at fremme en effektiv og robust betalings- og værdipapirafvikling.
- c) ECB er også medlem af komiteen for det globale finansielle system (CGFS), som har til opgave at identificere og vurdere mulige kilder til global finansiell uro, at opnå en bedre forståelse af, hvordan de finansielle markeder fungerer, samt at fremme disse markeders effektivitet og stabilitet.
- d) Endelig er ECB medlem af BIS' markedskomite. Her samles ledende repræsentanter for centralbankerne regelmæssigt for at gennemgå udviklingen på de finansielle markeder og særligt udviklingen på valutamarkedene.

Eurotower, ECBs
hovedsæde i
Frankfurt am Main.

6 VIRKSOMHEDEN ECB

ECB har i sin egenskab af centralbank en række karakteristiske træk fra både den offentlige og den private sektor. ECBs juridiske grundlag og målsætning gør den til en offentlig myndighed, men samtidig gennemføres politikkerne hovedsagelig ved hjælp af finansielle operationer, og ECBs opbygning og arbejdsmetoder ligner dem, der findes inden for den private banksektor. ECB er derfor en helt enestående offentlig myndighed med visse virksomhedskarakteristika.

6.1 MÅLSÆTNING

I august 2003 vedtog Direktionen en erklæring om ECBs målsætning, der afspejler centralbankens sigte og stilling i eurosystemet.

"Den Europæiske Centralbank og de nationale centralbanker udgør tilsammen eurosystemet, som er euroområdet centralbanksystem. Eurosystemets hovedmål er at fastholde prisstabilitet, dvs. at værne om euroens værdi.

I Den Europæiske Centralbank har vi forpligtet os til virkningsfuldt at udføre alle de centralbankopgaver, som vi har fået overdraget. I vores arbejde stræber vi mod størst mulig integritet, kompetence, effektivitet og åbenhed."

I den første del af målsætningserklæringen understreges eurosystemets hovedmål og vigtigheden af ECBs forbindelse til de nationale centralbanker i euroområdet. I den anden del understreges det, at ECB har forpligtet sig til at udføre sine opgaver effektivt. Desuden understreges de værdier, som ECBs medarbejdere og ledelse anser for særligt vigtige for at udføre deres hverv. Værdierne integritet, kompetence, effektivitet og åbenhed blev særligt fremhævet i en undersøgelse blandt ECBs medarbejdere. Undersøgelsesresultaterne blev brugt som direkte input til formuleringen af erklæringen om ECBs målsætning.

Værdierne afspejles i ECBs interne struktur og arbejdsprocesser. For at udvikle den bedste praksis og standard er opbygning og procedurer ikke statiske, men under stadig udvikling. I opstartsperioden var det således først og fremmest ECBs mål at organisere og varetage sine arbejdsopgaver samt at indføre euroen. Nu da disse indledende målsætninger er nået med et godt resultat, har ECB den senere tid øget sit fokus på at styrke den interne organisation og personalestrategien.

6.2 CORPORATE GOVERNANCE

Begrebet "corporate governance" kan have flere forskellige konnotationer og definitioner. I ECB-sammenhæng betegner corporate governance imidlertid:

- de regler og procedurer, der gælder for ECBs virksomhedsmæssige beslutningstagning
- systemer til at overvåge, at ECBs beslutninger og den gældende lovgivning overholdes.

Da ECB er en uafhængig organisation, er corporate governance primært de besluttende organers ansvar, herunder navnlig Styrelsesrådet og Direktionen. Der er desuden flere eksterne og interne kontrolinstanser.

6.2.1 Styrelsesrådets og Direktionens rolle i corporate governance

Styrelsesrådet, der er det øverste besluttende organ, når det gælder ECBs forvaltning og drift, vedtager forretningsordnen og er især økonomisk ansvarlig. Efter forslag fra Direktionen vedtager Styrelsesrådet ECBs årlige budget og træffer alle beslutninger vedrørende forsyning af finansielle resurser til ECB og fordelingen af det årlige regnskabsmæssige resultat. Styrelsesrådet fastsætter også ansættelsesvilkårene for både direktionsmedlemmerne (se afsnit 2.5.1) og ECBs medarbejdere.

I overensstemmelse med den lovbestemte opgave med at forestå ECBs løbende drift har Direktionen en række organisatoriske og ledelsesmæssige beføjelser. Efter høring af Styrelsesrådet træffer Direktionen beslutning om ECBs interne opbygning, dvs. antallet af og betegnelsen for ECBs funktionelle enheder samt deres ansvarsområder. De vigtigste funktionelle enheder eller "forretningsområder" er under Direktionens direkte ledelsesmæssige kontrol. Direktionen træffer derefter beslutning om, hvilke forretningsområder de enkelte medlemmer skal være ansvarlige for, og meddeler både Styrelsesrådet og Det Generelle Råd denne beslutning. Beslutningen træffes på et møde, hvor alle direktionsmedlemmer er til stede, og den er kun gyldig, hvis formanden stemmer for.¹

Direktionen er også ansvarlig i alle personalerelaterede spørgsmål. Direktionen vedtager administrative bestemmelser for ECBs personale (som et supplement til ansættelsesvilkårene, der fastsættes af Styrelsesrådet) og træffer alle nødvendige beslutninger vedrørende udvælgelse, udnævnelse og forfremmelse af ECBs medarbejdere.

6.2.2 Eksterne og interne kontrolinstanser

Som omtalt i afsnit 4.6 foretages den eksterne kontrol af ECBs finansielle styring og integritet af uafhængige revisorer, Den Europæiske Revisionsret og Det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svig (OLAF). Disse eksterne kontrolinstanser suppleres af flere forskellige interne kontrolmekanismer og -procedurer, som beskrives nedenfor.

Budgetkomiteen

Budgetkomiteen, der blev nedsat af Styrelsesrådet i henhold til artikel 15 i ECBs forretningsorden, assisterer Styrelsesrådet i sager vedrørende ECBs budget. Komiteen består af repræsentanter for eurosystemets centralbanker, og komiteen har en af disse repræsentanter som formand. Budgetkomiteen skal især undersøge ECBs årlige budgetforslag og fremsætte en udtalelse til Styrelsesrådet, inden det vedtager budgettet. Komiteen forelægger også sine synspunkter vedrørende gennemførelsen af budgettet for Styrelsesrådet.

¹ Artikel 10.2 i ECBs forretningsorden.

Internt kontrolsystem

Det interne kontrolsystem er funktionsbaseret, hvilket vil sige, at de enkelte forretningsområder er ansvarlige for deres egen interne kontrol og effektivitet. Forretningsområderne opstiller og udfører en række operationelle kontrolprocedurer inden for deres ansvarsområde. Desuden rådgiver Direktoratet for Planlægning og Kontrol og Afdelingen for Risikostyring Direktionen vedrørende specifikke kontrolspørgsmål af interesse for hele ECB.

Intern revision

Direktoratet for Intern Revision rapporterer direkte til Direktionen. Direktoratets mandat er defineret i ECBs revisionscharter, der blev udarbejdet af Direktionen på baggrund af internationale revisionsstandarder, herunder især Foreningen af Interne Revisorer's standarder.

Adfærdskodekser og bekæmpelse af insiderhandel

En af ECBs kerneværdier er at fremme den højst mulige grad af integritet. Derfor har ECB opstillet regler og procedurer, som viser bankens forpligtelse til at nå dette mål.

*Adfærdskodeksen for medlemmerne af Styrelsesrådet*² blev vedtaget i maj 2002 og afspejler det ansvar, Styrelsesrådets medlemmer har for at beskytte eurosystemets integritet og omdømme og sørge for, at eurosystemets operationer udføres effektivt. En rådgiver udnævnt af Styrelsesrådet giver vejledning i visse aspekter af tjenestemæssig adfærd.

*Adfærdskodeksen for Den Europæiske Centralbank*³ vejleder og fastsætter benchmarks for ECBs medarbejdere og medlemmerne af Direktionen, som alle tilskyndes til at opretholde et højt fagligt og etisk niveau i udførelsen af deres opgaver.

*Regler vedrørende insiderhandel*⁴ er blevet udarbejdet for at forhindre misbrug af følsomme markedsoplysninger. I henhold til disse regler er det ikke tilladt for ECBs medarbejdere og direktionsmedlemmer at udnytte interne oplysninger i forbindelse med private økonomiske handlinger, som udføres på egen risiko og for egen regning eller på tredjeparts vegne og for tredjeparts regning.

En etisk rådgiver, som er udnævnt af Direktionen, rådgiver om alle aspekter af tjenestemæssig adfærd og sikrer samtidig en konsekvent fortolkning af reglerne vedrørende insiderhandel.

² EFT C 123, 24.5.2002, s. 9.

³ EFT C 76, 8.3.2001, s. 12.

⁴ EFT C 236, 22.8.2001, s. 13.

Den databeskyttelsesansvarlige

I overensstemmelse med bestemmelserne i en forordning fra Europa-Parlamentet og Rådet⁵ udnævnte Direktionen pr. 1. januar 2002 en databeskyttelsesansvarlig, som skal sikre, at personlige oplysninger, som indsamles og bearbejdes af ECB, opbevares fortroligt.

Udbudsregler

Ved indkøb af varer og tjenesteydelser tager ECB behørigt hensyn til principperne om åbenhed, gennemsigtighed, lige adgang, ikke-diskriminering og effektiv administration. ECBs udbudsregler er i overensstemmelse med principperne i Fællesskabets direktiver for offentlige indkøb. Heraf fremgår det, at principperne kun må fraviges i hastetilfælde, af sikkerheds- eller fortrolighedshensyn, hvis der er tale om en eneleverandør, ved leverancer fra de nationale centralbanker til ECB eller for at sikre leverancernes kontinuitet.

6.2.3 Adgang til ECBs arkiver

Offentlig adgang til ECBs arkiver reguleres af bestemmelserne i ECBs afgørelse af 4. marts 2004.⁶ Afgørelsen giver offentligheden ret til at få adgang til ECBs dokumenter i overensstemmelse med hensigten i resolutionerne fra Det Europæiske Råds møder i Birmingham (1992) og København (1993) om at bringe Fællesskabet tættere på borgerne, og i erkendelse af borgernes begrundede interesse for at følge offentligt finansierede institutioners og organers organisation og funktion.

Ordet "dokument" betyder alt indhold uanset medium, som er udarbejdet af eller tilhører ECB og vedrører ECBs politikker, aktiviteter og beslutninger. Offentligheden har således også adgang til dokumenter fra EMI og Centralbankchefkomiteen, som indgår i ECBs arkiver.

Der gives ikke adgang til et dokument, når dets offentliggørelse, for så vidt angår fortroligheden af forhandlingerne i ECBs besluttende organer, ikke ville være i offentlighedens interesse. Forhandlingerne og dokumenter i tilknytning hertil er fortrolige i op til 30 år. Ræsonnementet for at lade dokumenterne forblive fortrolige (se afsnit 4.2.2) går forud for offentlighedens interesse i oplysningerne. Dokumenternes fortrolighed er dog ikke til skade for den offentlige interesse, idet ECB informerer offentligheden udførligt om resultatet af møderne i de besluttende organer.

Ansøgninger om adgang til ECBs dokumenter skal sendes til ECBs Generaldirektorat for Sekretariat og Sprog tjenester, hvor ECBs arkiv hører under. En afvisning af en ansøgning kan henvises til Direktionen. Hvis ECB blankt afviser en ansøgning, kan sagen indbringes for Den Europæiske Ombudsmand og EF-Domstolen i henhold til artiklerne 195 og 230 i EF-traktaten.

⁵ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 45/2001 af 18. december 2000 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger i fællesskabsinstitutionerne og -organerne og om fri udveksling af sådanne oplysninger (EFT L 8, 12.1.2001, s. 1).

⁶ Den Europæiske Centralbanks afgørelse af 4. marts 2004 om aktindsigt i Den Europæiske Centralbanks dokumenter (EUT L 80, 18.3.2004, s. 42).

6.3 ORGANISATIONSSTRUKTUR

ECB er for tiden opdelt i 17 forretningsområder (se figur 3). Den flade organisation er både en afspejling af den bredde, som ECBs forretningsområder har, og ønsket om at undgå et for dybt hierarki. I spidsen for de enkelte forretningsområder er en ledende medarbejder (generaldirektør eller direktør), som rapporterer til et medlem af Direktionen. En del af disse ledere sidder også på formandsposter i ESCB-komiteer inden for deres respektive kompetenceområder (se afsnit 2.5.2).

Flere udvalg er blevet nedsat internt i ECB for at styrke udførelsen af opgaver, som går på tværs af direktoraterne. I 2003 oprettede Direktionen en forvaltningskomite, der rådgiver og bistår Direktionen i spørgsmål vedrørende ledelsen af ECB, den strategiske planlægning og den årlige budgetproces. Forvaltningskomiteen ledes af et medlem af Direktionen og består af ledende medarbejdere.

6.4 ECBs MEDARBEJDERE OG PERSONALEFORHOLD

ECB kan selvstændigt definere sin personalepolitik. Denne selvstændighed er en del af ECBs uafhængighed, der fremgår af artikel 108 i EF-traktaten og uddybes i artikel 36 i ESCB-statutten.

6.4.1 Medarbejdere

ECBs medarbejdere kommer fra alle EU-lande (herunder også de tiltrædende lande). Ved udgangen af 2005 havde ECB 1360 medarbejdere med en tidsbegrænset eller en tidsbegrænset kontrakt af mindst 12 måneders varighed. Til dækning af midlertidige personalebehov ansætter ECB endvidere medarbejdere på korte tidsbegrænsede kontrakter. Hertil kommer eksperter fra centralbanker i ESCB, der ansættes i korte perioder i henhold til det program, der findes

for udveksling af medarbejdere i eurosystemet. Langt den største del af ECBs medarbejdere er højt fagligt kvalificerede og beskæftiger sig med analyse, forskning og ledelse af institutionen. Da ECB både er eurosystemets kerne og leder, er der oprettet et stort antal stillinger, som kræver ledelsesmæssige og analytiske evner. De fleste af ECBs medarbejdere har studeret økonomi på kandidat- eller ph.d.-niveau.

Medarbejderne udvælges, udnævnes og forfremmes på baggrund af deres faglige kvalifikationer og under hensyntagen til principperne om åbenhed, gennemsigtighed, lige adgang og ikke-diskriminering. I overensstemmelse med disse principper fremgår det af Direktionens ansættelsesregler⁷, at udvælgelsesprocessen skal sikre ansættelse af højt kvalificerede og egnede medarbejdere med de højeste standarder for integritet. Ud over at leve op til disse principper, sigter udvælgelsesprocessen mod at sikre den bredest mulige geografiske base, dvs. borgere fra alle EU-lande, uden hensyntagen til race eller etnisk oprindelse, religion eller tro, seksuel orientering eller handicap. ECB har ikke nogen kvotaordning pr. nationalitet. Det er derimod ECBs politik at annoncere over hele EU i forbindelse med særlige oplysningskampagner, hvorved der sikres lige vilkår for alle nationaliteter inden for EU.

Ansættelsesvilkårene for ECBs medarbejdere er fastsat af Styrelsesrådet og gennemført ved administrative bestemmelser vedtaget af Direktionen. De udgør en integrerende del af ansættelseskontrakten mellem ECB og den enkelte medarbejder.

Lønninger og sociale ydelser, der udbetales til ECBs medarbejdere, kan sammenlignes med dem, der udbetales i andre europæiske organisationer og internationale organisationer med base i Europa. ECB bistår nye medarbejdere fra hele Europa med at flytte familien til Frankfurt am Main. Desuden sørger ECB for pasningsmuligheder for medarbejdernes børn samt skolegang i en international skole. Siden september 2002 har børnene kunnet gå i den nye Europaskole, som blev opført i den nordvestlige del af Frankfurt.⁸

Europa-Kommissionen opkræver indkomstskat af de lønninger, som ECB udbetaler, herunder også direktionsmedlemmernes lønninger, og denne indgår i Fællesskabets budget.

ECBs personalestrategi fokuserer i stadig højere grad på at give de fælles værdier, som fremgår af erklæringen om ECBs målsætning, et indhold. Strategien omfatter foranstaltninger til at fremme intern og ekstern mobilitet, at styrke management- og lederkvalifikationer og at udvikle en uddannelsesmæssig ramme for efteruddannelse og tilegnelse af nye kompetencer og faglige færdigheder. I lyset af personalets multinationale sammensætning har ECB integreret mangfoldighedsledelse i det daglige arbejde. Mangfoldighedsledelse sigter mod at udnytte medarbejdernes forskelle med henblik på at skabe et produktivt arbejdsmiljø, der respekterer det enkelte individ, hvor kvalifikationer udnyttes fuldt ud, og hvor organisatoriske mål opfyldes.

⁷ ECB (2004), Administrativt cirkulære 05/2004 af 18. maj 2004.

⁸ Europaskolerne er et fællesforetagende mellem EU-lande og Det Europæiske Fællesskab. De oprettes primært for børn af ansatte i fællesskabsinstitutioner og -organer.

Medarbejdernes interesser beskyttes af det retssystem, der gælder for Det Europæiske Fællesskab. I henhold til traktaten har EF-Domstolen kompetence til at træffe afgørelse i alle tvister mellem ECB og ECBs medarbejdere. Medarbejderne har ret til at gå i strejke.

En uafhængig socialrådgiver giver fortrolig rådgivning til medarbejderne om arbejdsrelaterede emner og mægler i personkonflikter på arbejdspladsen. ECB har også udnævnt en uafhængig ligestillingsrådgiver til at rådgive om ligestillingsrelaterede emner i videste forstand, dvs. med hensyn til køn, nationalitet og alder.

6.4.2 ECBs personalerepræsentation

Det fremgår af ansættelsesvilkårene for ECBs medarbejdere, at personalerepræsentationen skal ske via et personaleudvalg. Udvalget skal repræsentere alle medarbejders interesser i spørgsmål med relation til ansættelseskontrakt, personalevedtægt og aflønning, ansættelses- og arbejdsforhold, sundheds- og sikkerhedsordninger samt sociale forsikrings- og pensionsordninger. Personaleudvalgets medlemmer vælges ved en hemmelig afstemning blandt alle medarbejdere.

ECBs personaleudvalg har i henhold til ansættelsesvilkårene ret til at blive hørt i alle disse spørgsmål. ECB er meget omhyggelig med at respektere denne ret. Desuden har ECB givet personaleudvalget alle nødvendige faciliteter til at udføre opgaverne effektivt. Medlemmerne dispenseres eksempelvis fra deres normale arbejde i et omfang, der svarer til i alt 2,3 fuldtidsstillinger. ECB betaler endvidere for sekretærhjælp, logistisk støtte og juridisk bistand.

Nogle af ECBs medarbejdere er medlemmer af USE (Union of the Staff of the ECB), der er fagforeningen for ECBs medarbejdere. ECB inddrager også USE i anliggender, der vedrører de sociale forhold og arbejdsvilkårene. I 2002 godtog Retten i Første Instans imidlertid ikke en anmodning fra USE og IPSO (International and European Public Services Organisation), der er en ekstern fagforening, om at blive anerkendt som arbejdsmarkedspart i overenskomstforhandlinger. IPSOs anke til EF-Domstolen blev efterfølgende trukket tilbage.

6.4.3 Social dialog inden for ESCB

I 1999 indledte ECB en frivillig social dialog med de europæiske sammenslutninger af fagforeninger, som repræsenterer de ansatte i ESCBs centralbanker:

- UNI-Europe (det tidligere Eurofiet)
- SCUCB (*Standing Committee of the Unions of central bank staff*)
- EPSU (*European Public Sector Union*).

Den sociale dialog blev indledt efter anmodning fra sammenslutninger af europæiske fagforeninger, og personalerepræsentanter fra alle centralbanker i ESCB deltager i dialogen. Dialogen beskæftiger sig med forskellige aspekter af beslutninger af stor betydning for niveauet og kvaliteten af ansættelse i de

ationale centralbanker. Herved sikres det, at personalerepræsentanter fra alle EUs nationale centralbanker og fra ECB kan give udtryk for deres synspunkter, før ECBs besluttende organer træffer en afgørelse.

Den sociale dialog må ikke blande sig i interne personaleforhold i ECB og de nationale centralbanker. Dette fremgår eksplicit i et dokument underskrevet af de berørte parter i december 1999. De interne forhold er udelukkende ECBs og den enkelte nationale centralbanks anliggende og skal behandles lokalt.

6.5 HOVEDSÆDE OG BYGNING

Frankfurt am Main blev efter fælles overenskomst af 29. oktober 1993 mellem stats- og regeringslederne i EU-landene hovedsæde for ECB.⁹ Hovedsædeaftalen med Forbundsrepublikken Tyskland blev undertegnet 18. september 1998 og trådte i kraft 4. marts 1999. Aftalen indeholder bestemmelser om praktiske og tekniske aspekter i forbindelse med anvendelsen af protokollen vedrørende De Europæiske Fællesskabers privilegier og immuniteter.

ECB har for tiden til huse i tre lejede bygninger i Frankfurts centrum. Det er dog besluttet, at der skal bygges et hovedsæde for ECB. I marts 2002 købte ECB en byggegrund i den østlige del af Frankfurt. Her har Frankfurts engrosmarked i dag til huse i den såkaldte *Grossmarkthalle*, der er en fredet bygning, som skal indgå som en del af ECBs nye bygning.

I november 2002 udskrev ECB en international byplanlægnings- og arkitektkonkurrence om udformning af det nye hovedsæde.¹⁰ Mere end 300 arkitekter fra 31 lande på fem kontinenter indsendte deres interessetilkendegivelse til ECB. En prækvalifikationskomite bestående af fem eksperter fra ECB, der blev støttet af fem arkitekter, valgte 80 kandidater, hvoraf 70 var etablerede og 10 var yngre, lovende arkitekter.

En international jury med 12 medlemmer (tre fra ECB, tre fra de nationale centralbanker, fem internationalt anerkendte arkitekter og en repræsentant for bystyret i Frankfurt) og med ECBs næstformand Lucas D. Papademos i spidsen udvalgte de tre præmierede vinderforslag i februar 2004.¹¹ Udvælgelsen blev foretaget på baggrund af en række forudbestemte kriterier som fx forslagets kvalitet og originalitet, inspirationen til og det innovative i konceptet samt dets integration i omgivelserne.

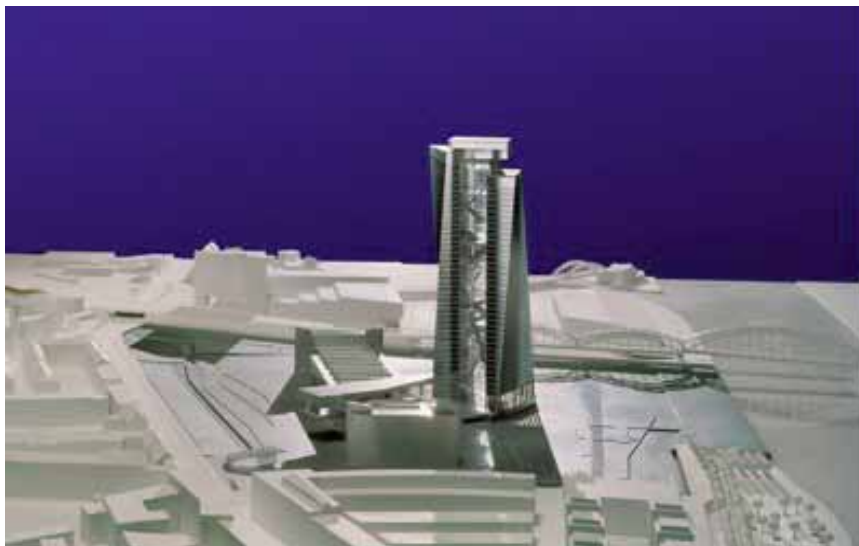
De tre vinderforslag blev alle inviteret til at deltage i bearbejdningsfasen, hvor arkitektfirmaerne skulle gennemgå forslagene og bearbejde dem, så de tog højde for de specifikke anbefalinger og krav, der var blevet fremsat af juryen, ECB og bystyret i Frankfurt. ECB besluttede sig herefter i januar 2005 for det bearbejdede forslag fra COOP HIMMELB(L)AU - vinderen af den internationale

⁹ Afgørelse truffet ved fælles aftale mellem repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer, forsamlet på stats- og regeringschefniveau, vedrørende fastlæggelse af hjemstedet for visse af de Europæiske Fællesskabers organer og tjenester samt Europol (EFT C 323, 30.11.1993, s. 1).

¹⁰Se ECBs pressemeddelelse af 26. november 2002.

¹¹Se ECBs pressemeddelelse af 13. februar 2004.

byplanlægnings- og arkitektkonkurrence. Efter en vellykket optimering af projektforslaget blev planlægningsfasen indledt i marts 2006. Byggefase forventes at starte i slutningen af 2007, og den ventes afsluttet inden udgangen af 2011.

Model af ECBs fremtidige hovedsæde.

BILAG I

UDDRAG AF TRAKTATEN OM OPRETTELSE AF DET EUROPÆISKE FÆLLESSKAB

FØRSTE DEL

PRINCIPPERNE

Artikel 2

Fællesskabet har til opgave gennem oprettelsen af et fælles marked og en Økonomisk og Monetær Union samt gennem iværksættelsen af fælles politikker eller aktioner som omhandlet i artikel 3 og 4 i Fællesskabet som helhed at fremme en harmonisk, afbalanceret og bæredygtig udvikling af den økonomiske virksomhed, et højt beskæftigelsesniveau, et højt socialt beskyttelsesniveau, ligestilling mellem mænd og kvinder, en bæredygtig og ikke-inflationær vækst, høj konkurrenceevne og en høj grad af konvergens med hensyn til de økonomiske resultater, et højt niveau for miljøbeskyttelse og forbedring af miljøkvaliteten, højnelse af levestandarden og livskvaliteten, økonomisk og social samhørighed samt solidaritet mellem medlemsstaterne.

Artikel 3

1. Med de i artikel 2 nævnte mål for øje skal Fællesskabets virke under de betingelser og i det tempo, som er foreskrevet i denne traktat, indebære:

- a) forbud, medlemsstaterne imellem, mod told og kvantitative restriktioner ved varers ind- og udførsel, såvel som af alle andre foranstaltninger med tilsvarende virkning
- b) indførelse af en fælles handelspolitik
- c) oprettelse af et indre marked ved fjernelse af hindringerne for den frie bevægelighed for varer, personer, tjenesteydelser og kapital mellem medlemsstaterne
- d) indførelse af foranstaltninger vedrørende personers indrejse og færden som fastlagt i afsnit IV
- e) indførelse af en fælles politik på landbrugs- og fiskeriområdet
- f) indførelse af en fælles politik på transportområdet
- g) gennemførelse af en ordning, der sikrer, at konkurrencen inden for det indre marked ikke fordrejes
- h) indbyrdes tilnærmelse af de nationale lovgivninger i det omfang, dette er nødvendigt for det fælles markeds funktion

- i) fremme af samordning mellem medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker med henblik på at øge deres effektivitet ved udvikling af en samordnet beskæftigelsesstrategi
- j) indførelse af en politik på det sociale og arbejdsmarkedsmæssige område, herunder en Europæisk Socialfond
- k) styrkelse af den økonomiske og sociale samhørighed
- l) indførelse af en miljøpolitik
- m) styrkelse af fællesskabsindustriens konkurrenceevne
- n) fremme af forskning og teknologisk udvikling
- o) tilskyndelse til oprettelse og udvikling af transeuropæiske net
- p) bidrag til opnåelse af et højt sundhedsbeskyttelsesniveau
- q) bidrag til kvalitetsuddannelser og udfoldelsesmuligheder for medlemsstaternes kulturer
- r) indførelse af en politik vedrørende udviklingssamarbejde
- s) associering af de oversøiske lande og territorier med henblik på at forøge samhandelen og på at fremme den økonomiske og sociale udvikling i fællesskab
- t) bidrag til styrkelse af forbrugerbeskyttelse
- u) indførelse af foranstaltninger på områderne energi, civilbeskyttelse og turisme.

2. I alle de aktiviteter, der er nævnt i denne artikel, tilstræber Fællesskabet at fjerne uligheder og fremme ligestilling mellem mænd og kvinder.

Artikel 4

1. Med de i artikel 2 nævnte mål for øje skal medlemsstaternes og Fællesskabets virke under de betingelser og i det tempo, som er foreskrevet i denne traktat, indebære gennemførelse af en økonomisk politik, der bygger på snæver samordning af medlemsstaternes økonomiske politikker, på det indre marked og på fastlæggelse af fælles mål, og som føres i overensstemmelse med princippet om en åben markedsøkonomi med fri konkurrence.

2. Sideløbende hermed og i overensstemmelse med denne traktats bestemmelser samt tidsplanen og fremgangsmåderne heri skal dette virke indebære uigenkaldelig fastlåsning af vekselkurserne, der fører til indførelse af en fælles valuta, ecuen, og fastlæggelse og gennemførelse af en fælles penge- og valutakurspolitik, der skal have som hovedmål at fastholde prisstabilitet samt, uden at dette mål berøres heraf, at støtte de generelle økonomiske politikker i Fællesskabet i overensstemmelse med princippet om en åben markedsøkonomi med fri konkurrence.

3. Medlemsstaterne og Fællesskabet skal i deres virke handle i overensstemmelse med følgende principper: stabile priser, sunde offentlige finanser og monetære vilkår og en holdbar betalingsbalance.

Artikel 8

Der oprettes efter fremgangsmåderne i denne traktat et Europæisk System af Centralbanker, i det følgende benævnt "ESCB", og en europæisk centralbank, i det følgende benævnt "ECB", som handler inden for rammerne af de beføjelser, der er tillagt dem ved denne traktat og ved den statut for ESCB og for ECB, i det følgende benævnt "ESCB-statutten", der er knyttet som bilag hertil.

TREDJE DEL

FÆLLESSKABETS POLITIKKER

AFSNIT VII

Den økonomiske og monetære politik

KAPITEL I

DEN ØKONOMISKE POLITIK

Artikel 98

Medlemsstaterne fører deres økonomiske politikker med henblik på at bidrage til virkeliggørelsen af Fællesskabets mål, som disse er fastlagt i artikel 2, og i forbindelse med de overordnede retningslinjer, der er nævnt i artikel 99, stk. 2. Medlemsstaterne og Fællesskabet handler i overensstemmelse med princippet om en åben markedsøkonomi med fri konkurrence, der fremmer en effektiv ressourceallokering, og i overensstemmelse med principperne i artikel 4.

Artikel 99

1. Medlemsstaterne betragter deres økonomiske politikker som et spørgsmål af fælles interesse og samordner dem i Rådet i overensstemmelse med artikel 98.

2. Rådet, der træffer afgørelse med kvalificeret flertal på grundlag af en henstilling fra Kommissionen, udarbejder et udkast til de overordnede retningslinjer for medlemsstaternes og Fællesskabets økonomiske politikker og forelægger sine resultater for Det Europæiske Råd.

Det Europæiske Råd drøfter på grundlag af denne rapport fra Rådet en konklusion med hensyn til de overordnede retningslinjer for medlemsstaternes og Fællesskabets økonomiske politikker.

På grundlag af denne konklusion vedtager Rådet, der træffer afgørelse med kvalificeret flertal, en henstilling, hvori disse overordnede retningslinjer er fastlagt. Rådet underretter Europa-Parlamentet om sin henstilling.

3. For at sikre en snævrere samordning af de økonomiske politikker og en varig konvergens mellem medlemsstaternes økonomiske resultater skal Rådet på grundlag af rapporter fra Kommissionen overvåge den økonomiske udvikling i hver medlemsstat og i Fællesskabet samt de økonomiske politikkers overensstemmelse med de overordnede retningslinjer, der er omhandlet i stk. 2, og regelmæssigt foretage en samlet bedømmelse.

Med henblik på denne multilaterale overvågning tilsender medlemsstaterne Kommissionen oplysning om vigtige foranstaltninger, som de har truffet inden for deres økonomiske politik, samt andre oplysninger, som de måtte finde nødvendige.

4. Viser det sig i forbindelse med den i stk. 3 nævnte fremgangsmåde, at en medlemsstats økonomiske politik ikke er i overensstemmelse med de overordnede retningslinjer, der er omhandlet i stk. 2, eller at der er risiko for, at den bringer Den Økonomiske og Monetære Unions rette virkemåde i fare, kan Rådet, der træffer afgørelse med kvalificeret flertal på grundlag af en henstilling fra Kommissionen, rette de nødvendige henstillinger til den pågældende medlemsstat. Rådet, der træffer afgørelse med kvalificeret flertal på forslag af Kommissionen, kan beslutte at offentliggøre sine henstillinger.

Formanden for Rådet og Kommissionen aflægger rapport til Europa-Parlamentet om resultaterne af den multilaterale overvågning. Formanden for Rådet kan opfordres til at give møde i Europa-Parlamentets kompetente udvalg, hvis Rådet har offentliggjort henstillingerne.

5. Rådet, der træffer afgørelse efter fremgangsmåden i artikel 252, kan vedtage nærmere bestemmelser for den multilaterale overvågningsprocedure, der er omhandlet i stk. 3 og 4 i nærværende artikel.

Artikel 100

1. Med forbehold af de øvrige fremgangsmåder i denne traktat kan Rådet, der træffer afgørelse med kvalificeret flertal på forslag af Kommissionen, vedtage foranstaltninger, der er afpasset efter den økonomiske situation, navnlig hvis der opstår alvorlige forsyningsvanskeligheder med hensyn til visse produkter.

2. I tilfælde af vanskeligheder eller alvorlig risiko for store vanskeligheder i en medlemsstat som følge af naturkatastrofer eller usædvanlige begivenheder, som den ikke selv er herre over, kan Rådet, der træffer afgørelse med kvalificeret flertal på forslag af Kommissionen, på bestemte betingelser yde den pågældende medlemsstat finansiell støtte fra Fællesskabet. Formanden for Rådet underretter Europa-Parlamentet om den afgørelse, der er truffet.

Artikel 101

1. Det er ECB og medlemsstaternes centralbanker, i det følgende benævnt "de nationale centralbanker", forbudt at give fællesskabsinstitutioner eller -organer, centralregeringer, regionale, lokale eller andre offentlige myndigheder, andre organer inden for den offentlige sektor eller offentlige foretagender i medlemsstaterne mulighed for at foretage overtræk eller at yde dem andre former for kreditfaciliteter, og det samme gælder ECB's og de nationale centralbankers køb af gældsinstrumenter direkte fra disse.

2. Bestemmelserne i stk. 1 gælder ikke for offentligt ejede kreditinstitutter, som i forbindelse med forsyningen med reserver fra centralbankernes side skal have samme behandling af de nationale centralbanker og ECB som private kreditinstitutter.

Artikel 102

1. Enhver foranstaltning, der ikke er baseret på tilsynsmæssige hensyn, og hvorved der gives fællesskabsinstitutioner eller -organer, centralregeringer, regionale, lokale eller andre offentlige myndigheder, andre organer inden for den offentlige sektor eller offentlige foretagender i medlemsstaterne privilegeret adgang til finansielle institutioner, er forbudt.

2. Rådet, der træffer afgørelse efter fremgangsmåden i artikel 252, skal inden den 1. januar 1994 fastlægge definitioner for gennemførelsen af det forbud, der er omhandlet i stk. 1.

Artikel 103

1. Fællesskabet hæfter ikke for og må heller ikke påtage sig forpligtelser indgået af centralregeringer, regionale, lokale eller andre offentlige myndigheder, andre organer inden for den offentlige sektor eller offentlige foretagender i en medlemsstat, idet dette dog ikke gælder for gensidige finansielle garantier for gennemførelsen af et bestemt projekt i fællesskab. En medlemsstat hæfter ikke for og påtager sig ikke forpligtelser indgået af centralregeringer, regionale, lokale eller andre offentlige myndigheder, andre organer inden for den offentlige sektor eller offentlige foretagender i en anden medlemsstat, idet dette dog ikke gælder for gensidige finansielle garantier for gennemførelsen af et bestemt projekt i fællesskab.

2. Om nødvendigt kan Rådet, der træffer afgørelse efter fremgangsmåden i artikel 252, fastlægge definitioner med henblik på gennemførelsen af de forbud, der er omhandlet i artikel 101 og i nærværende artikel.

Artikel 104

1. Medlemsstaterne skal undgå uforholdsmæssigt store offentlige underskud.

2. Kommissionen overvåger udviklingen i medlemsstaternes budgetsituation og i deres offentlige gæld med henblik på at identificere alvorlige fejl. Den skal navnlig undersøge, om budgetdisciplinen overholdes på grundlag af følgende to kriterier:

- a) hvorvidt den procentdel, som det forventede eller faktiske offentlige underskud udgør af bruttonationalproduktet, overstiger en given referenceværdi, medmindre
 - denne procentdel er faldet væsentligt og vedvarende og har nået et niveau, der ligger tæt på referenceværdien
 - eller overskridelsen af referenceværdien kun er exceptionel og midlertidig, og nævnte procentdel fortsat ligger tæt på referenceværdien

- b) hvorvidt den procentdel, som den offentlige gæld udgør af bruttonationalproduktet, overstiger en given referenceværdi, medmindre denne procentdel mindskes tilstrækkeligt og nærmer sig referenceværdien med en tilfredsstillende hastighed.

Referenceværdierne er fastsat i den protokol om proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud, der er knyttet som bilag til denne traktat.

3. Hvis en medlemsstat ikke opfylder kravene i forbindelse med et af eller begge disse kriterier, udarbejder Kommissionen en rapport. I Kommissionens rapport tages der ligeledes hensyn til, om det offentlige underskud overstiger de offentlige investeringsudgifter, samt til alle andre relevante forhold, herunder medlemsstatens økonomiske og budgetmæssige situation på mellemlang sigt.

Kommissionen kan ligeledes udarbejde en rapport, hvis den, selv om kravene efter kriterierne er opfyldt, er af den opfattelse, at der er risiko for et uforholdsmæssigt stort underskud i en medlemsstat.

4. Det i artikel 114 omhandlede udvalg afgiver udtalelse om Kommissionens rapport.

5. Hvis Kommissionen finder, at der er eller kan opstå et uforholdsmæssigt stort underskud i en medlemsstat, skal den afgive en udtalelse til Rådet.

6. Rådet, der træffer afgørelse med kvalificeret flertal på grundlag af en henstilling fra Kommissionen og under hensyntagen til de bemærkninger, som den pågældende medlemsstat måtte ønske at fremsætte, fastslår efter en generel vurdering, om der foreligger et uforholdsmæssigt stort underskud.

7. Fastslås det i henhold til stk. 6, at der foreligger et uforholdsmæssigt stort underskud, retter Rådet henstillinger til den pågældende medlemsstat med henblik på at bringe denne situation til ophør inden for en given frist. Disse henstillinger offentliggøres ikke, jf. dog stk. 8.

8. Konstaterer Rådet, at dets henstillinger ikke er fulgt op af virkningsfulde foranstaltninger inden for den fastsatte frist, kan det offentliggøre sine henstillinger.

9. Undlader en medlemsstat fortsat at efterkomme Rådets henstillinger, kan Rådet beslutte at pålægge medlemsstaten inden for en bestemt frist at træffe foranstaltninger til den nedbringelse af underskuddet, som Rådet skønner nødvendig for at rette op på situationen. I et sådant tilfælde kan Rådet anmode den pågældende medlemsstat om at forelægge rapporter i henhold til en bestemt tidsplan for at undersøge denne medlemsstats tilpasningsbestrebelse.

10. Den i artikel 226 og 227 fastsatte klageret kan ikke udøves i forbindelse med stk. 1-9 i nærværende artikel.

11. Så længe en medlemsstat ikke efterkommer en beslutning, der er truffet i overensstemmelse med stk. 9, kan Rådet beslutte at anvende eller forstærke, alt efter situationen, en eller flere af følgende foranstaltninger:

- kræve, at den pågældende medlemsstat offentliggør yderligere oplysninger, der skal specificeres af Rådet, før den udsteder obligationer og andre værdipapirer
- opfordre Den Europæiske Investeringsbank til at tage sin udlånspolitik over for den pågældende medlemsstat op til fornyet overvejelse
- kræve, at den pågældende medlemsstat deponerer et ikke-rentebærende beløb af en passende størrelse hos Fællesskabet, indtil det uforholdsmæssigt store underskud efter Rådets opfattelse er blevet korrigeret
- pålægge bod af en passende størrelse.

Formanden for Rådet underretter Europa-Parlamentet om de afgørelser, der er truffet.

12. Rådet ophæver nogle af eller alle sine afgørelser som omhandlet i stk. 6-9 og stk. 11, i det omfang det uforholdsmæssigt store underskud i den pågældende medlemsstat efter Rådets opfattelse er blevet korrigeret. Hvis Rådet tidligere er fremkommet med offentlige henstillinger, fremsætter det, så snart afgørelsen efter stk. 8 er ophævet, en offentlig erklæring om, at der ikke længere er et uforholdsmæssigt stort underskud i den pågældende medlemsstat.

13. Når Rådet træffer de i stk. 7-9 og stk. 11 og 12 nævnte afgørelser, træffer det afgørelse på grundlag af en henstilling fra Kommissionen med et flertal på to tredjedele af sine medlemmers stemmer som vægtet i henhold til artikel 205, stk. 2, idet stemmer afgivet af den berørte medlemsstat dog ikke medregnes.

14. Den protokol om proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud, der er knyttet som bilag til denne traktat, indeholder yderligere bestemmelser vedrørende gennemførelsen af den procedure, der er beskrevet i denne artikel.

Rådet, der træffer afgørelse med enstemmighed på forslag af Kommissionen og efter høring af Europa-Parlamentet og ECB, vedtager passende bestemmelser, som derefter erstatter ovennævnte protokol.

Med forbehold af de øvrige bestemmelser i dette stykke fastsætter Rådet, der træffer afgørelse med kvalificeret flertal på forslag af Kommissionen og efter høring af Europa-Parlamentet, inden den 1. januar 1994 de nærmere regler og definitioner for anvendelsen af bestemmelserne i nævnte protokol.

DEN MONETÆRE POLITIK

Artikel 105

1. Hovedmålet for ESCB er at fastholde prisstabilitet. Uden at målsætningen om prisstabilitet derved berøres, støtter ESCB de generelle økonomiske politikker i Fællesskabet med henblik på at bidrage til gennemførelsen af Fællesskabets mål som fastsat i artikel 2. ESCB handler i overensstemmelse med princippet om en åben markedsøkonomi med fri konkurrence, som fremmer en effektiv ressourceallokering, og i overensstemmelse med principperne i artikel 4.

2. De grundlæggende opgaver, der skal udføres af ESCB, er:

- at formulere og gennemføre Fællesskabets monetære politik
- at foretage transaktioner i udenlandsk valuta i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 111
- at besidde og forvalte medlemsstaternes officielle valutareserver
- at fremme betalingssystemernes smidige funktion.

3. Stk. 2, tredje led, berører ikke medlemsstaternes regeringers besiddelse og forvaltning af arbejdsbeholdninger i udenlandske valutaer.

4. ECB skal høres

- om ethvert forslag til fællesskabsretsakt inden for dens kompetenceområder
- af de nationale myndigheder om ethvert udkast til retsforskrift inden for dens kompetenceområder, men inden for de rammer og på de betingelser, der fastsættes af Rådet efter fremgangsmåden i 107, stk. 6.

ECB kan forelægge udtalelser for de relevante fællesskabsinstitutioner eller -organer eller nationale myndigheder om spørgsmål inden for dens kompetenceområder.

5. ESCB bidrager til en smidig gennemførelse af de kompetente myndigheders politikker vedrørende tilsyn med kreditinstitutter og det finansielle systems stabilitet.

6. Rådet, der træffer afgørelse med enstemmighed på forslag af Kommissionen og efter høring af ECB samt efter samstemmende udtalelse fra Europa-Parlamentet, kan overdrage ECB specifikke opgaver i forbindelse med politikker vedrørende tilsyn med kreditinstitutter og andre finansielle institutioner bortset fra forsikringsselskaber.

Artikel 106

1. ECB har eneret til at bemyndige udstedelse af pengesedler i Fællesskabet. ECB og de nationale centralbanker kan udstede pengesedler. De pengesedler, der udstedes af ECB og de nationale centralbanker, er de eneste, der har status som lovlige betalingsmidler i Fællesskabet.

2. Medlemsstaterne kan udstede mønter med forbehold af ECB's godkendelse af omfanget heraf. Rådet, der træffer afgørelse efter fremgangsmåden i artikel 252 og efter høring af ECB, kan vedtage foranstaltninger med henblik på at harmonisere den pålydende værdi og de tekniske specifikationer for alle mønter, som er bestemt til at sættes i omløb, i den udstrækning det er nødvendigt af hensyn til mønternes smidige omløb i Fællesskabet.

Artikel 107

1. ESCB består af ECB og de nationale centralbanker.

2. ECB har status som juridisk person.

3. ESCB styres af ECB's besluttende organer, som er Styrelsesrådet og direktionen.

4. ESCB-statutten er nedfældet i en protokol, der er knyttet som bilag til denne traktat.

5. Artikel 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4, 32.6, 33.1.a) og 36 i ESCB-statutten kan ændres af Rådet, der enten træffer afgørelse med kvalificeret flertal på grundlag af en henstilling fra ECB og efter høring af Kommissionen eller med enstemmighed på forslag af Kommissionen og efter høring af ECB. I hvert tilfælde skal der indhentes samstemmende udtalelse fra Europa-Parlamentet.

6. Rådet, der træffer afgørelse med kvalificeret flertal enten på forslag af Kommissionen og efter høring af Europa-Parlamentet og ECB eller på grundlag af en henstilling fra ECB og efter høring af Europa-Parlamentet og Kommissionen, vedtager de bestemmelser, der er nævnt i artikel 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 og 34.3 i ESCB-statutten.

Artikel 108

Under udøvelsen af de beføjelser og gennemførelsen af de opgaver og pligter, som de har fået pålagt ved denne traktat og ESCB-statutten, må hverken ECB, de nationale centralbanker eller medlemmerne af disses besluttende organer søge eller modtage instrukser fra fællesskabsinstitutioner eller -organer, fra medlemsstaternes regeringer eller fra nogen anden side. Fællesskabets institutioner og organer samt medlemsstaternes regeringer forpligter sig til at respektere dette princip og til ikke at søge at øve indflydelse på, hvordan medlemmerne af ECB's eller af de nationale centralbankers besluttende organer udfører deres opgaver.

Artikel 109

Senest på tidspunktet for oprettelsen af ESCB sørger hver medlemsstat for, at dens nationale lovgivning, herunder statutterne for dens nationale centralbank, er forenelig med denne traktat og ESCB-statutten.

Artikel 110

1. Med henblik på at udføre de opgaver, der er pålagt ESCB, skal ECB i overensstemmelse med bestemmelserne i denne traktat og på de betingelser, der er fastsat i ESCB-statutten:

- udstede forordninger i det omfang, det er nødvendigt for at gennemføre de opgaver, der er fastlagt i artikel 3.1, første led, og i artikel 19.1, 22 eller 25.2 i ESCB-statutten, samt i tilfælde, der fastsættes i de retsakter vedtaget af Rådet, der er nævnt i artikel 107, stk. 6
- vedtage de beslutninger, der er nødvendige for at udføre de opgaver, der er pålagt ESCB efter denne traktat og ESCB-statutten
- rette henstillinger og afgive udtalelser.

2. En forordning er almenyldig. Den er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Henstillinger og udtalelser er ikke bindende.

En beslutning er bindende i alle enkeltheder for dem, den angiver at være rettet til.

Artikel 253, 254 og 256 gælder for forordninger og beslutninger vedtaget af ECB.

ECB kan beslutte at offentliggøre sine beslutninger, henstillinger og udtalelser.

3. Inden for de grænser og på de vilkår, der vedtages af Rådet efter fremgangsmåden i artikel 107, stk. 6, skal ECB være berettiget til at pålægge foretagender bøder eller tvangsbøder i tilfælde af manglende opfyldelse af forpligtelser i henhold til dens forordninger og beslutninger.

Artikel 111

1. Uanset artikel 300 kan Rådet, der træffer afgørelse med enstemmighed på grundlag af en henstilling fra ECB eller Kommissionen og efter høring af ECB, hvor det tilstræbes at opnå en konsensus, der er i overensstemmelse med målsætningen om prisstabilitet, efter høring af Europa-Parlamentet, i overensstemmelse med fremgangsmåderne i stk. 3 for de der nævnte arrangementer indgå formelle aftaler om et valutakurssystem for ecuen over for ikke-fællesskabsvalutaer. Rådet, der træffer afgørelse med kvalificeret flertal på grundlag af en henstilling fra ECB eller Kommissionen og efter høring af ECB, hvor det tilstræbes at opnå en konsensus, der er i overensstemmelse med målsætningen om prisstabilitet, kan vedtage, ændre eller ophæve centralkurserne for ecuen inden for valutakurssystemet. Formanden for Rådet underretter Europa-Parlamentet om enhver vedtagelse, ændring eller ophævelse af centralkurserne for ecuen.

2. Såfremt der ikke findes noget valutakurssystem i forhold til en eller flere ikke-fællesskabsvalutaer som nævnt i stk. 1, kan Rådet, der træffer afgørelse med kvalificeret flertal enten på grundlag af en henstilling fra Kommissionen og efter høring af ECB eller på grundlag af en henstilling fra ECB, udarbejde generelle retningslinjer for valutakurspolitikken i forhold til disse valutaer. Disse generelle retningslinjer berører ikke ESCB's hovedmålsætning om at fastholde prisstabilitet.

3. Såfremt Fællesskabet skal forhandle aftaler om monetære spørgsmål eller spørgsmål vedrørende valutakursordninger med en eller flere stater eller internationale organisationer, fastlægger Rådet, der træffer afgørelse med kvalificeret flertal på grundlag af en henstilling fra Kommissionen og efter høring af ECB, uanset artikel 300 arrangementer for forhandling og indgåelse af sådanne aftaler. Disse arrangementer skal sikre, at Fællesskabet udtrykker én enkelt holdning. Kommissionen tilknyttes forhandlingerne fuldt ud.

Aftaler, der er indgået i henhold til dette stykke, er bindende for Fællesskabets institutioner, ECB og medlemsstaterne.

4. Med forbehold af stk. 1 skal Rådet, der træffer afgørelse med kvalificeret flertal på forslag af Kommissionen og efter høring af ECB, fastlægge Fællesskabets holdning på internationalt plan i forbindelse med spørgsmål af særlig interesse for Den Økonomiske og Monetære Union samt fastlægge dets repræsentation under overholdelse af den kompetencefordeling, der er fastsat i artikel 99 og 105.

5. Med forbehold af Fællesskabets kompetence og Fællesskabets aftaler for så vidt angår Den Økonomiske og Monetære Union, kan medlemsstaterne forhandle i internationale organer og indgå internationale aftaler.

KAPITEL 3

INSTITUTIONELLE BESTEMMELSER

Artikel 112

1. ECB's Styrelsesråd består af medlemmerne af ECB's direktion og cheferne for de nationale centralbanker.

2. a) Direktionen består af formanden, næstformanden og fire andre medlemmer.

b) Formanden og næstformanden samt de øvrige medlemmer af direktionen udnævnes blandt personer, som er værdige i almindeligt omdømme, og som har professionel erfaring i monetære forhold eller i bankvæsen, efter fælles overenskomst mellem medlemsstaternes regeringer på stats- eller regeringschefsniveau, på grundlag af en indstilling fra Rådet, efter høring af Europa-Parlamentet og Styrelsesrådet for ECB.

Deres embedsperiode er på 8 år, og mandatet kan ikke fornyes.

Kun statsborgere i medlemsstaterne kan være medlemmer af direktionen.

Artikel 113

1. Formanden for Rådet og et medlem af Kommissionen kan uden stemmeret deltage i møderne i ECB's Styrelsesråd.

Formanden for Rådet kan fremsætte forslag til drøftelse i ECB's Styrelsesråd.

2. Formanden for ECB opfordres til at deltage i Rådets møder, når dette behandler spørgsmål vedrørende ESCB's mål og opgaver.

3. ECB fremsender en årsberetning om ESCB's aktiviteter og om den monetære politik i det foregående og det indeværende år til Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen og også til Det Europæiske Råd. Formanden for ECB forelægger beretningen for Rådet og for Europa-Parlamentet, som kan foranstalte en generel drøftelse på grundlag heraf.

Formanden for ECB og de øvrige medlemmer af direktionen kan på anmodning af Europa-Parlamentet eller på eget initiativ høres af Europa-Parlamentets kompetente udvalg.

Artikel 114

1. Med henblik på at fremme en samordning af medlemsstaternes politik i det fulde omfang, der er nødvendigt for det indre markeds funktion, oprettes der et rådgivende Monetært Udvalg.

Udvalget har til opgave:

- at følge medlemsstaternes og Fællesskabets monetære og finansielle situation samt medlemsstaternes almindelige betalingssystemer og at aflægge regelmæssige beretninger herom til Rådet og Kommissionen
- at afgive udtalelser, enten på opfordring af Rådet eller Kommissionen eller på eget initiativ, til brug for disse institutioner
- med forbehold af artikel 207 at bidrage til forberedelsen af Rådets arbejde som nævnt i artikel 59, 60, artikel 99, stk. 2, 3, 4 og 5, artikel 100, 102, 103, 104, artikel 116, stk. 2, artikel 117, stk. 6, artikel 119, 120, artikel 121, stk. 2, og artikel 122, stk. 1
- mindst en gang om året at undersøge situationen med hensyn til kapitalbevægelser og friheden til at foretage betalinger, som den følger af anvendelsen af denne traktat og af Rådets foranstaltninger; undersøgelsen skal omfatte alle foranstaltninger vedrørende kapitalbevægelser og betalinger; Udvalget aflægger beretning til Kommissionen og Rådet om resultaterne af denne undersøgelse.

Medlemsstaterne og Kommissionen udnævner hver to medlemmer af Det Monetære Udvalg.

2. Ved indledningen af tredje fase oprettes der et Økonomisk og Finansielt Udvalg. Det Monetære Udvalg, der er omhandlet i stk. 1, opløses.

Det Økonomiske og Finansielle Udvalg har til opgave:

- at afgive udtalelser, enten på opfordring af Rådet eller Kommissionen eller på eget initiativ, til brug for disse institutioner
- at følge medlemsstaternes og Fællesskabets økonomiske og finansielle situation og aflægge regelmæssige beretninger herom til Rådet og Kommissionen, især om de finansielle forbindelser med tredjelande og internationale institutioner
- med forbehold af artikel 207 at bidrage til forberedelsen af Rådets arbejde som nævnt i artikel 59, 60, artikel 99, stk. 2-5, artikel 100, 102, 103, 104, artikel 105, stk. 6, artikel 106, stk. 2, artikel 107, stk. 5 og 6, artikel 111, 119, artikel 120, stk. 2 og 3, artikel 122, stk. 2, og artikel 123, stk. 4 og 5, og at udføre andre rådgivende og forberedende opgaver, som Rådet har pålagt det
- mindst en gang om året at undersøge situationen med hensyn til kapitalbevægelser og friheden til at foretage betalinger, som den følger af anvendelsen af traktaten og af Rådets foranstaltninger; undersøgelsen skal omfatte alle foranstaltninger vedrørende kapitalbevægelser og betalinger; udvalget aflægger beretning til Kommissionen og Rådet om resultaterne af denne undersøgelse.

Medlemsstaterne, Kommissionen og ECB udnævner hver højst to medlemmer af udvalget.

3. Rådet, der træffer afgørelse med kvalificeret flertal på forslag af Kommissionen og efter høring af ECB og det i denne artikel omhandlede udvalg, fastlægger nærmere bestemmelser for sammensætningen af Det Økonomiske og Finansielle Udvalg. Formanden for Rådet underretter Europa-Parlamentet om den pågældende afgørelse.

4. Ud over de opgaver, der er anført i stk. 2, følger udvalget, såfremt og så længe der findes medlemsstater med en dispensation som nævnt i artikel 122 og 123, disse medlemsstaters monetære og finansielle situation samt deres generelle betalingssystem og aflægger regelmæssige beretninger herom til Rådet og Kommissionen.

Artikel 115

For så vidt angår spørgsmål, der falder ind under anvendelsesområdet for artikel 99, stk. 4, artikel 104, bortset fra stk. 14, artikel 111, 121, 122 og 123, stk. 4 og 5, kan Rådet eller en medlemsstat anmode Kommissionen om, alt efter tilfældet, at fremsætte en henstilling eller et forslag. Kommissionen behandler sådanne anmodninger og forelægger straks Rådet sine konklusioner.

OVERGANGSBESTEMMELSER

Artikel 119

1. I tilfælde af, at en medlemsstat har vanskeligheder eller alvorligt trues af vanskeligheder med hensyn til sin betalingsbalance, enten som følge af uligevægt på dens globale betalingsbalance eller som følge af arten af den valuta, den råder over, og navnlig når disse vanskeligheder vil kunne bringe det fælles markeds funktion eller den gradvise virkeliggørelse af den fælles handelspolitik i fare, indleder Kommissionen straks en undersøgelse af situationen i den pågældende stat og af de foranstaltninger, som denne har truffet eller kan træffe i henhold til bestemmelserne i denne traktat under anvendelse af alle til rådighed stående midler. Kommissionen angiver de foranstaltninger, som den henstiller til den pågældende stat at træffe.

Såfremt de af en medlemsstat trufne forholdsregler og de af Kommissionen foreslåede foranstaltninger viser sig utilstrækkelige til at afhjælpe de opståede eller truende vanskeligheder, skal Kommissionen efter at have indhentet udtalelse fra det i artikel 114 nævnte udvalg rette henstilling til Rådet om gensidig bistandsydelse og passende former herfor.

Kommissionen holder regelmæssigt Rådet underrettet om situationen og dens udvikling.

2. Rådet træffer med kvalificeret flertal afgørelse om ydelse af gensidig bistand; det udsteder direktiver eller vedtager beslutninger, som fastlægger vilkårene for og den nærmere udformning af denne bistand. Den gensidige bistand kan især gå ud på:

- a) fælles optræden over for andre internationale organisationer, til hvilke medlemsstaterne kan henvende sig
- b) foranstaltninger, som er nødvendige for at undgå omlægninger i samhandelen, når den stat, der er i vanskeligheder, opretholder eller genindfører kvantitative restriktioner over for tredjelande
- c) ydelse af kreditter i begrænset omfang fra de øvrige medlemsstater under forbehold af deres samtykke.

3. Godkender Rådet ikke den gensidige bistand, hvorefter Kommissionen har rettet henstilling, eller er den ydede bistand og de trufne foranstaltninger utilstrækkelige, bemyndiger Kommissionen den stat, der er i vanskeligheder, til at træffe beskyttelsesforanstaltninger på de vilkår og i den nærmere udformning, som Kommissionen fastsætter.

Rådet kan med kvalificeret flertal tilbagekalde denne bemyndigelse og ændre vilkårene for og udformningen af beskyttelsesforanstaltningerne.

4. Denne artikel finder ikke længere anvendelse fra begyndelsen af tredje fase, jf. dog artikel 122, stk. 6.

Artikel 120

1. Opstår der en pludselig betalingsbalancekrise, og træffes der ikke omgående beslutning i henhold til artikel 119, stk. 2, kan den pågældende medlemsstat i forebyggende øjemed træffe de nødvendige beskyttelsesforanstaltninger. Disse foranstaltninger skal medføre mindst mulig forstyrrelse i det fælles markeds funktion og må ikke gå ud over, hvad der er absolut nødvendigt for at afhjælpe de pludseligt opståede vanskeligheder.

2. Kommissionen og de øvrige medlemsstater skal underrettes om disse beskyttelsesforanstaltninger senest ved deres ikrafttræden. Kommissionen kan anbefale Rådet, at der ydes gensidig bistand i henhold til artikel 119.

3. Efter udtalelse fra Kommissionen og høring af det i artikel 114 nævnte udvalg kan Rådet med kvalificeret flertal beslutte, at den pågældende stat skal ændre, udsætte eller ophæve ovennævnte beskyttelsesforanstaltninger.

4. Denne artikel finder ikke længere anvendelse fra begyndelsen af tredje fase, jf. dog artikel 122, stk. 6.

Artikel 121

1. Kommissionen og EMI aflægger beretning til Rådet om medlemsstaternes opfyldelse af deres forpligtelser med hensyn til virkeliggørelsen af Den Økonomiske og Monetære Union. Disse beretninger skal omfatte en undersøgelse af, hvorvidt hver medlemsstats nationale lovgivning, herunder den nationale centralbanks statut, er forenelig med artikel 108 og 109 i denne traktat, samt med ESCB-statutten. I beretningerne skal det ligeledes undersøges, om der er opnået en høj grad af vedvarende konvergens ved, at hver medlemsstat har opfyldt følgende kriterier:

- en høj grad af prisstabilitet; dette vil fremgå af en inflationstakt, som ligger tæt op ad inflationstakten i de højst tre medlemsstater, der har nået de bedste resultater med hensyn til prisstabilitet
- holdbare offentlige finanser; dette vil fremgå af, at medlemsstaten har opnået en offentlig budgetstilling, der ikke udviser et uforholdsmæssigt stort underskud som fastslået i henhold til artikel 104, stk. 6
- overholdelse af de normale udsvingsmargener i det europæiske monetære systems valutakursmekanisme i mindst to år uden devaluering over for andre medlemsstaters valutaer
- den varige karakter af den konvergens, medlemsstaten har opnået, samt af dens deltagelse i det europæiske monetære systems valutakursmekanisme, som afspejlet i de langfristede rentesatser.

De fire kriterier, der er nævnt i dette stykke, og de relevante tidsrum, de skal overholdes i, er præciseret nærmere i en protokol, der er knyttet som bilag til denne traktat. Kommissionens og EMI's beretninger skal også omhandle ecuens udvikling, resultaterne af markedsintegrationen, situationen for og udviklingen i betalingsbalancens løbende poster og en redegørelse for udviklingen i enhedslønomkostningerne og andre prisindeks.

2. På grundlag af disse beretninger vurderer Rådet med kvalificeret flertal efter henstilling fra Kommissionen:

- om hver enkelt medlemsstat opfylder de nødvendige betingelser for indførelsen af en fælles valuta,
- om et flertal af medlemsstaterne opfylder de nødvendige betingelser for indførelsen af en fælles valuta,

og anbefaler sine konklusioner til Rådet i dets sammensætning af stats- og regeringscheferne. Europa-Parlamentet skal høres og forelægge sin udtalelse for Rådet i dets sammensætning af stats- og regeringscheferne.

3. Under behørigt hensyn til de beretninger, der er omhandlet i stk. 1, samt til den udtalelse fra Europa-Parlamentet, der er omhandlet i stk. 2, skal Rådet, i dets sammensætning af stats- og regeringscheferne, med kvalificeret flertal og senest den 31. december 1996

- afgøre om et flertal af medlemsstaterne opfylder de nødvendige betingelser for indførelsen af en fælles valuta på grundlag af de anbefalinger fra Rådet, der er omhandlet i stk. 2,
- afgøre om det er hensigtsmæssigt for Fællesskabet at gå over til tredje fase af Den Økonomiske og Monetære Union og i bekræftende fald
- fastsætte datoen for indledning af tredje fase.

4. Hvis datoen for indledning af tredje fase ikke er blevet fastsat ved udgangen af 1997, indledes den tredje fase den 1. januar 1999. Inden den 1. juli 1998 skal Rådet, i dets sammensætning af stats- og regeringscheferne, efter en gentagelse af fremgangsmåden i stk. 1 og 2 med undtagelse af stk. 2, andet led, og under hensyn til de i stk. 1 omhandlede beretninger samt Europa-Parlamentets udtalelse, med kvalificeret flertal og på grundlag af Rådets anbefalinger som omhandlet i stk. 2 bekræfte, hvilke medlemsstater der opfylder de nødvendige betingelser for indførelse af en fælles valuta.

Artikel 122

1. Såfremt beslutningen er blevet truffet om at fastsætte datoen i overensstemmelse med artikel 121, stk. 3, træffer Rådet på grundlag af sine anbefalinger som omhandlet i artikel 121, stk. 2, med kvalificeret flertal på grundlag af en henstilling fra Kommissionen afgørelse om, hvorvidt nogle medlemsstater skal indrømmes en dispensation som defineret i stk. 3 i nærværende artikel og i givet fald hvilke. Sådanne medlemsstater benævnes i denne traktat "medlemsstater med dispensation".

Såfremt Rådet i overensstemmelse med artikel 121, stk. 4, har bekræftet, hvilke medlemsstater der opfylder de nødvendige betingelser for indførelse af en fælles valuta, skal de medlemsstater, der ikke opfylder betingelserne, indrømmes en dispensation som defineret i stk. 3 i nærværende artikel. Sådanne medlemsstater benævnes i denne traktat "medlemsstater med dispensation".

2. Mindst en gang hvert andet år, eller på anmodning fra en medlemsstat med dispensation, aflægger Kommissionen og ECB beretning til Rådet efter fremgangsmåden i artikel 121, stk. 1. Efter høring af Europa-Parlamentet og efter drøftelse i Rådet i dets sammensætning af stats- og regeringscheferne, træffer Rådet med kvalificeret flertal på forslag af Kommissionen afgørelse om, hvilke medlemsstater med dispensation der opfylder de nødvendige betingelser baseret på kriterierne i artikel 121, stk. 1, og ophæver de pågældende medlemsstaters dispensation.

3. En dispensation som anført i stk. 1 medfører, at følgende artikler ikke gælder for den pågældende medlemsstat: artikel 104, stk. 9 og 11, artikel 105, stk. 1, 2, 3 og 5, artikel 106, 110, 111 og artikel 112, stk. 2, litra b). Udelukkelsen af den pågældende medlemsstat og dens nationale centralbank fra rettighederne og forpligtelserne inden for ESCB er præciseret i kapitel IX i ESCB-statutten.

4. I artikel 105, stk. 1, 2 og 3, artikel 106, 110, 111 og artikel 112, stk. 2, litra b), forstås ved medlemsstater "medlemsstater uden dispensation".

5. Stemmerettighederne for medlemsstater med dispensation suspenderes i forbindelse med de rådsafgørelser, hvortil der henvises i de i stk. 3 nævnte artikler i denne traktat. Uanset artikel 205 og artikel 250, stk. 1, defineres kvalificeret flertal i dette tilfælde som to tredjedele af de stemmer, der er afgivet af repræsentanterne for medlemsstater uden dispensation som vægтет i overensstemmelse med artikel 205, stk. 2, og der kræves enstemmighed blandt de pågældende medlemsstater for så vidt angår en retsakt, der kræver enstemmighed.

6. Artikel 119 og 120 finder fortsat anvendelse på en medlemsstat med dispensation.

Artikel 123

1. Straks efter, at afgørelsen om datoen for indledning af tredje fase er truffet i overensstemmelse med artikel 121, stk. 3, eller i påkommende tilfælde straks efter den 1. juli 1998:

- vedtager Rådet de bestemmelser, der henvises til i artikel 107, stk. 6
- udpeger regeringerne i medlemsstaterne uden dispensation efter fremgangsmåden i artikel 50 i ESCB-statutten formanden, næstformanden og de øvrige medlemmer af ECB's direktion. Hvis der er medlemsstater med dispensation, kan antallet af medlemmer af direktionen være mindre end det, der er fastsat i artikel 11.1 i ESCB-statutten, men det må under ingen omstændigheder være under fire.

Så snart direktionen er blevet udnævnt, er ESCB og ECB oprettet, og de forbereder deres fulde virke som beskrevet i denne traktat og ESCB-statutten. Den fulde udøvelse af deres beføjelser begynder på tredje fases første dag.

2. Så snart ECB er oprettet, overtager ECB om nødvendigt EMI's opgaver. EMI træder i likvidation, når ECB er oprettet; de nærmere regler for likvidationen er fastsat i EMI-statutten.

3. Hvis og så længe der er medlemsstater med dispensation, og med forbehold af artikel 107, stk. 3, i denne traktat, nedsættes ECB's Generelle Råd, jf. artikel 45 i ESCB-statutten, som ECB's tredje besluttende organ.

4. På datoen for indledning af tredje fase vedtager Rådet, der træffer afgørelse med enstemmighed blandt medlemsstaterne uden dispensation på forslag af Kommissionen og efter høring af ECB, de omregningskurser, til hvilke deres valutaer fastlåses uigenkaldeligt, og til hvilken uigenkaldeligt fastlåst kurs ecuen træder i stedet for disse valutaer, og ecuen vil blive en selvstændig valuta. Denne foranstaltning ændrer ikke i sig selv ecuens værdi udadtil.

Rådet, der træffer afgørelse med kvalificeret flertal blandt ovennævnte medlemsstater på forslag af Kommissionen og efter høring af ECB, træffer de andre foranstaltninger, som er nødvendige for en hurtig indførelse af ecuen som disse medlemsstaters fælles valuta. Artikel 122, stk. 5, andet punktum, finder anvendelse.

5. Hvis det i overensstemmelse med fremgangsmåden i artikel 122, stk. 2, besluttet at ophæve en dispensation, vedtager Rådet med enstemmighed blandt medlemsstaterne uden dispensation og den berørte medlemsstat, på forslag af Kommissionen og efter høring af ECB, den kurs, til hvilken ecuen træder i stedet for den berørte medlemsstats valuta, og træffer de andre foranstaltninger, som er nødvendige for indførelse af ecuen som fælles valuta i den pågældende medlemsstat.

Artikel 124

1. Indtil indledningen af tredje fase behandler hver medlemsstat sin valutakurspolitik som et spørgsmål af fælles interesse. Medlemsstaterne tager i denne forbindelse hensyn til erfaringer fra samarbejdet inden for rammerne af det europæiske monetære system (EMS) og udviklingen af ecuen under iagttagelse af de gældende beføjelser.

2. Fra indledningen af tredje fase og så længe en medlemsstat har dispensation, finder stk. 1 tilsvarende anvendelse på den pågældende medlemsstats valutakurspolitik.

BILAG 2

PROTOKOL OM STATUTTEN FOR DET EUROPÆISKE SYSTEM AF CENTRALBANKER OG DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK*

DE HØJE KONTRAHERENDE PARTER

SOM ØNSKER at fastsætte statuten for Det Europæiske System af Centralbanker og Den Europæiske Centralbank, der er omhandlet i artikel 8 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab,

ER BLEVET ENIGE OM følgende bestemmelser, der knyttes som bilag til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab.

KAPITEL I

ETABLERINGEN AF ESCB

Artikel 1

Det Europæiske System af Centralbanker

1.1. Det Europæiske System af Centralbanker (ESCB) og Den Europæiske Centralbank (ECB) oprettes i henhold til traktatens artikel 8; de udøver deres funktioner og deres virksomhed i overensstemmelse med bestemmelserne i traktaten og i denne statut.

1.2. I overensstemmelse med traktatens artikel 107, stk. 1, består ESCB af ECB og af medlemsstaternes centralbanker (de nationale centralbanker), idet Institut monétaire luxembourgeois er Luxembourgs centralbank.

KAPITEL II

ESCB'S MÅL OG OPGAVER

Artikel 2

Mål

I overensstemmelse med traktatens artikel 105, stk. 1, er hovedmålet for ESCB at fastholde prisstabilitet. Uden at målsætningen om prisstabilitet derved berøres, støtter ESCB de generelle økonomiske politikker i Fællesskabet med henblik på at bidrage til gennemførelsen af Fællesskabets mål, som fastsat i traktatens artikel 2. ESCB handler i overensstemmelse med princippet om en åben markedsøkonomi

* Protokol knyttet som bilag til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab (EFT C 191 af 29.7.1992, s. 68), som ændret ved Amsterdam-traktaten (EFT C 340 af 10.11.1997, s.1), Nice-traktaten (EFT C 80 af 10.3.2001, s. 1), Rådets afgørelse 2003/223/EF (EUT L 83 af 1.4.2003, s. 66) og akt vedrørende vilkårene for Den Tjekkiske Republiks, Republikken Estlands, Republikken Cyperns, Republikken Letlands, Republikken Litauens, Republikken Ungarns, Republikken Maltas, Republikken Polens, Republikken Sloveniens og Den Slovakiske Republiks tiltrædelse og tilpasningerne af de traktater, der danner grundlag for Den Europæiske Union (EUT L 236 af 23.9.2003, s. 33) – uofficiel konsolideret udgave.

med fri konkurrence, som fremmer en effektiv ressourceallokering, og i overensstemmelse med principperne i traktatens artikel 4.

Artikel 3

Opgaver

3.1. I overensstemmelse med traktatens artikel 105, stk. 2, er de grundlæggende opgaver, der skal udføres af ESCB:

- at formulere og gennemføre Fællesskabets monetære politik
- at foretage transaktioner i udenlandsk valuta i overensstemmelse med bestemmelserne i traktatens artikel 111
- at besidde og forvalte medlemsstaternes officielle valutaeserver
- at fremme betalingssystemernes smidige funktion.

3.2. I overensstemmelse med traktatens artikel 105, stk. 3, berører artikel 3.1, tredje led, ikke medlemsstaternes regeringers besiddelse og forvaltning af arbejdsbeholdninger i udenlandske valutaer.

3.3. I overensstemmelse med traktatens artikel 105, stk. 5, bidrager ESCB til en smidig gennemførelse af de kompetente myndigheders politikker vedrørende tilsyn med kreditinstitutterne og det finansielle systems stabilitet.

Artikel 4

Rådgivende funktioner

I overensstemmelse med traktatens artikel 105, stk. 4,

- a) skal ECB høres
- om ethvert forslag til fællesskabsretsakt inden for dens kompetenceområder
 - af de nationale myndigheder om ethvert udkast til retsforordning inden for dens kompetenceområder, men inden for de rammer og på de betingelser, der fastsættes af Rådet efter fremgangsmåden i artikel 42.
- b) ECB kan forelægge udtalelser for de relevante fællesskabsinstitutioner eller -organer eller nationale myndigheder om spørgsmål inden for dens kompetenceområder.

Artikel 5

Indsamling af statistisk information

5.1. ECB skal med støtte fra de nationale centralbanker indsamle den statistiske information, som er nødvendig for at udføre ESCB's opgaver, enten fra de kompetente nationale myndigheder eller direkte fra de økonomiske enheder. ECB skal samarbejde om disse spørgsmål med fællesskabsinstitutionerne eller -organerne samt med de kompetente myndigheder i medlemsstaterne eller i tredjelande og med internationale organisationer.

5.2. De nationale centralbanker skal i videst muligt omfang udføre de opgaver, der er beskrevet i artikel 5.1.

5.3. ECB skal bidrage til harmoniseringen, når denne er nødvendig, af de regler og den praksis, der gælder for indsamling, udarbejdelse og udgivelse af statistikker inden for dens kompetenceområder.

5.4. Rådet fastsætter i overensstemmelse med fremgangsmåden i artikel 42 hvilke fysiske og juridiske personer, der er undergivet anmeldelseskrav, forskrifter om tavshedspligt og passende regler om håndhævelse.

Artikel 6

Internationalt samarbejde

6.1. I spørgsmål om internationalt samarbejde, som vedrører ESCB's opgaver, afgør ECB, hvordan ESCB skal repræsenteres.

6.2. ECB og – med dennes godkendelse – de nationale centralbanker kan deltage i internationale monetære institutioner.

6.3. Bestemmelserne i artikel 6.1 og 6.2 berører ikke bestemmelserne i traktatens artikel 111, stk. 4.

KAPITEL III

ESCB'S ORGANISATION

Artikel 7

Uafhængighed

I overensstemmelse med traktatens artikel 108 må hverken ECB, de nationale centralbanker eller medlemmerne af disses besluttende organer under udøvelsen af de beføjelser og gennemførelsen af de opgaver og pligter, som denne traktat og denne statut pålægger dem, søge eller modtage instrukser fra fællesskabsinstitutioner eller -organer, fra nogen regering i en medlemsstat eller fra noget andet organ. Fællesskabets institutioner og organer samt medlemsstaternes regeringer forpligter sig til at respektere dette princip og til ikke at søge at øve indflydelse på, hvordan medlemmerne af ECB's og de nationale centralbankers besluttende organer udfører deres opgaver.

Artikel 8

Generelt princip

ESCB skal styres af ECB's besluttende organer.

Artikel 9

Den Europæiske Centralbank

9.1. ECB, som i overensstemmelse med traktatens artikel 107, stk. 2, har status som juridisk person, nyder i hver medlemsstat den mest vidtgående rets- og handleevne, som den pågældende stats lovgivning tilægger juridiske personer; ECB kan navnlig erhverve og afhænde fast ejendom og løsøre samt optræde som part i retssager.

9.2. ECB skal sikre, at de opgaver, som er overdraget ESCB i medfør af traktatens artikel 105, stk. 2, 3 og 5, bliver udført, enten ved ECB's egne aktiviteter i henhold til nærværende statut eller af de nationale centralbanker i henhold til artikel 12.1 og 14.

9.3. I overensstemmelse med traktatens artikel 107, stk. 3, er ECB's besluttende organer Styrelsesrådet og Direktionen.

Artikel 10

Styrelsesrådet

10.1. I overensstemmelse med traktatens artikel 112, stk. 1, består Styrelsesrådet af medlemmerne af Direktionen og cheferne for de nationale centralbanker.

10.2.¹ Hvert medlem af Styrelsesrådet har én stemme. Fra det tidspunkt, hvor antallet af medlemmer af Styrelsesrådet overstiger 21, har hvert medlem af Direktionen én stemme, og antallet af centralbankchefer med stemmeret udgør 15. Sidstnævnte stemmerettigheder fordeles og roterer som følger:

- Når antallet af centralbankchefer overstiger 15, og indtil det udgør 22, indeles centralbankcheferne i to grupper, på grundlag af en fordeling efter størrelsen af deres NCB'ers medlemsstats andel af det aggregerede bruttonationalprodukt til markedspriser og af den samlede aggregerede balance for de monetære finansielle institutioner i medlemsstater, der har indført euroen. Andelene af det aggregerede bruttonationalprodukt til markedspriser og af den samlede aggregerede balance for de monetære finansielle institutioner tildeles vægte på henholdsvis 5/6 og 1/6. Den første gruppe består af 5 centralbankchefer og den anden gruppe af de øvrige centralbankchefer. Den hyppighed, hvormed centralbankcheferne i den første gruppe kan udøve stemmeret, kan ikke være lavere end den hyppighed, som gælder for centralbankcheferne i den anden gruppe. Den første gruppe tildeles 4 stemmerettigheder og den anden gruppe 11, jf. dog foregående punktum.
- Når antallet af centralbankchefer udgør 22, indeles centralbankcheferne i tre grupper på grundlag af en fordeling efter størrelse i henhold til ovennævnte kriterier. Den første gruppe består af 5 centralbankchefer og tildeles 4 stemmerettigheder. Den anden gruppe består af halvdelen af det samlede antal centralbankchefer, i givet fald rundet op til nærmeste tal, og tildeles 8 stemmerettigheder. Den tredje gruppe består af de øvrige centralbankchefer og tildeles 3 stemmerettigheder.
- Inden for hver gruppe udøver centralbankcheferne stemmeret i lige lange perioder.
- Ved beregningen af andelene i det aggregerede bruttonationalprodukt til markedspriser finder artikel 29.2 anvendelse. Den samlede aggregerede balance for de monetære finansielle institutioner beregnes i overensstemmelse med det statistiske grundlag, som gælder i Det Europæiske Fællesskab på tidspunktet for beregningen.

¹ Som ændret ved Rådets afgørelse 2003/223/EF.

- Når det aggregerede bruttonationalprodukt i markedspriser justeres i henhold til artikel 29.3, eller når antallet af centralbankchefer øges, justeres størrelsen og/eller sammensætningen af grupperne i overensstemmelse med ovennævnte principper.
- Styrelsesrådet, som træffer afgørelse med to tredjedeles flertal blandt alle medlemmer, såvel med som uden stemmeret, vedtager alle nødvendige foranstaltninger til gennemførelse af ovennævnte principper og kan beslutte at udskyde starten af rotationssystemet indtil det tidspunkt, hvor antallet af centralbankchefer overstiger 18.

Udøvelse af stemmeretten kan kun ske ved personlig tilstedeværelse. Som en undtagelse fra denne regel kan den i artikel 12.3 omhandlede forretningsorden fastsætte, at Styrelsesrådets medlemmer kan afgive deres stemme ved anvendelse af telekonferencer. I denne forretningsorden skal det endvidere fastsættes, at et medlem af Styrelsesrådet, som er forhindret i at deltage i Styrelsesrådets møder i en længere periode, kan udpege en stedfortræder som medlem af Styrelsesrådet.

Bestemmelserne i de foregående led berører ikke stemmerettigheder for alle medlemmer af Styrelsesrådet i henhold til artikel 10.3, artikel 10.6 og artikel 41.2.

Medmindre andet er fastsat i denne statut, træffer Styrelsesrådet afgørelse med simpelt flertal. Ved stemmelighed er formandens stemme afgørende.

Styrelsesrådet er beslutningsdygtigt, når mindst to tredjedele af de medlemmer, som kan udøve stemmeret, er til stede. Hvis Styrelsesrådet ikke er beslutningsdygtigt, kan formanden indkalde til et ekstraordinært møde, på hvilket der kan træffes afgørelse uden hensyn til reglen om beslutningsdygtighed.

10.3. Ved beslutninger, der træffes i henhold til artikel 28, 29, 30, 32, 33 og 51, skal Styrelsesrådets medlemmers stemmer vægtes i overensstemmelse med de nationale centralbankers andel af ECB's indskudte kapital. Direktionsmedlemmernes stemmewægt er nul. En afgørelse anses for at være vedtaget med kvalificeret flertal, hvis dette flertal udgør mindst to tredjedele af ECB's indskudte kapital og repræsenterer mindst halvdelen af indehaverne af kapitalandele. Hvis en centralbankchef er forhindret i at være til stede, kan denne udpege en stedfortræder, der afgiver den vægtede stemme.

10.4. Møderne er fortrolige. Styrelsesrådet kan beslutte at offentliggøre resultatet af sine drøftelser.

10.5. Styrelsesrådet mødes mindst 10 gange om året.

10.6.² Artikel 10.2 kan ændres af Rådet i dets sammensætning af stats- og regeringschefer, der træffer afgørelse med enstemmighed enten på grundlag af en henstilling fra ECB og efter høring af Europa-Parlamentet og Kommissionen

² Som indsat ved artikel 5 i Nice-traktaten.

eller på grundlag af en henstilling fra Kommissionen og efter høring af Europa-Parlamentet og ECB. Rådet anbefaler medlemsstaterne at vedtage disse ændringer. Disse ændringer træder i kraft, når alle medlemsstaterne har ratificeret dem i overensstemmelse med deres forfatningsmæssige bestemmelser.

En henstilling fra ECB i medfør af nærværende stykke kræver enstemmig beslutning truffet af Styrelsesrådet.

Artikel 11

Direktionen

11.1. I overensstemmelse med traktatens artikel 112, stk. 2, litra a), består Direktionen af formanden, næstformanden og fire andre medlemmer.

Medlemmerne skal udføre deres hverv på fuld tid. Intet medlem må, medmindre Styrelsesrådet undtagelsesvis giver tilladelse hertil, påtage sig nogen anden beskæftigelse, uanset om den aflønnes eller ej.

11.2. I overensstemmelse med traktatens artikel 112, stk. 2, litra b), udnævnes formanden, næstformanden samt de øvrige medlemmer af Direktionen blandt personer, som er værdige i almindeligt omdømme, og som har professionel erfaring i monetære forhold eller i bankvæsen, efter fælles overenskomst mellem medlemsstaternes regeringer på stats- eller regeringschefsniveau på grundlag af en indstilling fra Rådet, efter høring af Europa-Parlamentet og Styrelsesrådet.

Deres embedsperiode er på 8 år, og mandatet kan ikke fornyes.

Kun statsborgere i medlemsstaterne kan være medlemmer af Direktionen.

11.3. Ansættelsesvilkårene for Direktionens medlemmer, især deres aflønning, pensioner og andre sociale ydelser, aftales i kontrakter med ECB og fastsættes af Styrelsesrådet efter forslag fra en komité, der består af tre medlemmer udnævnt af Styrelsesrådet og tre medlemmer udnævnt af Rådet. Direktionensmedlemmer har ikke stemmeret i spørgsmål, som er omfattet af dette stykke.

11.4. Hvis et direktionsmedlem ikke længere opfylder de betingelser, som er nødvendige for udførelsen af medlemmets pligter, eller hvis vedkommende har begået en alvorlig forseelse, kan Domstolen afskedige medlemmet efter indstilling fra Styrelsesrådet eller Direktionen.

11.5. Alle personligt tilstedeværende direktionsmedlemmer har ret til at stemme og har til det formål én stemme. Hvis ikke andet er fastsat, træffer Direktionen afgørelse med simpelt flertal af de afgivne stemmer. Ved stemmelighed er formandens stemme afgørende. De nærmere bestemmelser for afstemning fastlægges i den i artikel 12.3 omhandlede forretningsorden.

11.6. Direktionen er ansvarlig for ECB's løbende forretninger.

11.7. Hvis en stilling som medlem af Direktionen bliver ledig, skal der udnævnes et nyt medlem efter bestemmelserne i artikel 11.2.

Artikel 12

De besluttende organers ansvarsområder

12.1. Styrelsesrådet fastsætter de retningslinjer og træffer de beslutninger, der er nødvendige for at udføre de opgaver, der er pålagt ESCB i henhold til traktaten og denne statut. Styrelsesrådet udformer Fællesskabets monetære politik, herunder – når det er hensigtsmæssigt – beslutninger om mellemliggende pengepolitiske målsætninger, om officielle rentesatser og om forsyningen med reserver i ESCB, og fastsætter de nødvendige retningslinjer for beslutningernes gennemførelse.

Direktionen skal gennemføre den monetære politik i overensstemmelse med de retningslinjer og beslutninger, der er vedtaget af Styrelsesrådet. I den forbindelse skal Direktionen give de nationale centralbanker de nødvendige instrukser. Endvidere kan Direktionen få delegeret visse beføjelser ved beslutning truffet af Styrelsesrådet.

I det omfang, det skønnes muligt og hensigtsmæssigt, og med forbehold af bestemmelserne i denne artikel, anvender ECB de nationale centralbanker til at udføre transaktioner, der henhører under ESCB's opgaver.

12.2. Direktionen er ansvarlig for forberedelsen af møderne i Styrelsesrådet.

12.3. Styrelsesrådet vedtager en forretningsorden, som fastlægger den interne organisation af ECB og dens besluttende organer.

12.4. De rådgivende funktioner, som er anført i artikel 4, skal udføres af Styrelsesrådet.

12.5. Styrelsesrådet skal træffe de beslutninger, der er anført i artikel 6.

Artikel 13

Formanden

13.1. Formanden, eller i dennes fravær næstformanden, leder møderne i ECB's Styrelsesråd og Direktion.

13.2. Med forbehold af artikel 39 repræsenterer formanden eller en af denne udpeget person ECB i forhold til omverdenen.

Artikel 14

De nationale centralbanker

14.1. I overensstemmelse med traktatens artikel 109 sikrer hver medlemsstat senest på datoen for ESCB's oprettelse, at dens nationale lovgivning, herunder statutterne for dens nationale centralbank, er forenelige med traktaten og denne statut.

14.2. Statutterne for de nationale centralbanker skal især tilsikre, at embedsperioden for en chef for en national centralbank er mindst 5 år.

En centralbankchef kan kun afskediges, hvis vedkommende ikke længere opfylder de betingelser, som er nødvendige for udførelsen af dennes

pligter, eller hvis vedkommende har begået en alvorlig forseelse. En beslutning om afskedigelse kan af den pågældende centralbankchef eller af Styrelsesrådet indbringes for Domstolen under påberåbelse af, at traktaten eller en gennemførelsesretsakt hertil er overtrådt. Sagen skal anlægges inden to måneder fra offentliggørelsen af nævnte beslutning, eller dens meddelelse til klageren, eller i mangel heraf fra den dato, på hvilken klageren blev bekendt med beslutningen.

14.3. De nationale centralbanker udgør en integrerende del af ESCB og skal udføre deres funktioner i overensstemmelse med ECB's retningslinjer og instrukser. Styrelsesrådet træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at retningslinjer og instrukser fra ECB efterleves, og det kan forlange, at alle nødvendige oplysninger stilles til rådighed for det.

14.4. De nationale centralbanker kan udføre funktioner, som ikke er nævnt i nærværende statut, medmindre Styrelsesrådet med et flertal på to tredjedele af de afgivne stemmer beslutter, at disse funktioner strider mod ESCB's mål og opgaver. Sådanne funktioner udføres på de nationale centralbankers eget ansvar og for deres egen regning og risiko og betragtes ikke som en del af ESCB's funktioner.

Artikel 15

Pligt til at aflægge beretninger

15.1. ECB skal mindst hvert kvartal udarbejde og offentliggøre beretninger om ESCB's aktiviteter.

15.2. En konsolideret oversigt over ESCB's finansielle stilling skal offentliggøres hver uge.

15.3. I overensstemmelse med traktatens artikel 113, stk. 3, skal ECB fremsende en årsberetning om ESCB's aktiviteter og om den monetære politik i det foregående og det indeværende år til Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen og også til Det Europæiske Råd.

15.4. De i denne artikel nævnte beretninger og oversigter stilles vederlagsfrit til rådighed for interesserede.

Artikel 16

Pengesedler

I overensstemmelse med traktatens artikel 106, stk. 1, har Styrelsesrådet eneret til at bemyndige udstedelse af pengesedler i Fællesskabet. ECB og de nationale centralbanker kan udstede pengesedler. De pengesedler, der udstedes af ECB og de nationale centralbanker, er de eneste, der har status som lovlige betalingsmidler i Fællesskabet.

ECB skal så vidt muligt overholde eksisterende praksis for udstedelse og udformning af pengesedler.

KAPITEL IV

ESCB'S MONETÆRE FUNKTIONER OG TRANSAKTIONER

Artikel 17

Konti i ECB og de nationale centralbanker

Til gennemførelse af deres transaktioner kan ECB og de nationale centralbanker åbne konti for kreditinstitutter, offentlige myndigheder og andre markedsdeltagere og kan modtage aktiver, herunder indskrevne værdipapirer, som sikkerhed.

Artikel 18

Markedsoperationer og långivning

18.1. For at opfylde ESCB's mål og udføre sine opgaver kan ECB og de nationale centralbanker:

- deltage i de finansielle markeder dels ved at købe og sælge fordringer og pengemarkedsinstrumenter (til omgående levering eller på termin), dels ved genkøbsforretninger og dels ved långivning og låntagning i sådanne fordringer og instrumenter, hvad enten transaktionerne sker i fællesskabsvalutaer, i tredjelandes valutaer eller i ædelmetaller
- udføre lånetransaktioner med kreditinstitutter og andre markedsdeltagere, hvor lån ydes imod passende sikkerhed.

18.2. ECB fastlægger generelle principper for markedsoperationer og långivning, der udføres af ECB eller af de nationale centralbanker, herunder for offentliggørelse af de betingelser, hvorunder de er rede til at indgå i sådanne transaktioner.

Artikel 19

Mindstereserver

19.1. ECB kan kræve, at kreditinstitutter, der er etableret i medlemsstaterne, holder mindstereserver på konti hos ECB og de nationale centralbanker for at opfylde målene for den monetære politik, jf. dog artikel 2. Reglerne om beregning og fastsættelse af de krævede mindstereserver kan udfærdiges af Styrelsesrådet. I tilfælde af manglende overholdelse af reservekravene er ECB berettiget til at pålægge strafrente og andre sanktioner med tilsvarende virkning.

19.2. Med henblik på anvendelsen af denne artikel skal Rådet efter fremgangsmåden i artikel 42 fastsætte grundlaget for mindstereserverne og de maksimale tilladte forhold mellem disse reserver og grundlaget herfor samt passende sanktioner i tilfælde af manglende efterlevelse.

Artikel 20

Andre instrumenter til monetær kontrol

Styrelsesrådet kan med et flertal på to tredjedele af de afgivne stemmer beslutte at anvende andre metoder til monetær kontrol, som det finder hensigtsmæssige under hensyn til artikel 2.

Rådet skal efter fremgangsmåden i artikel 42 fastlægge sådanne metoders omfang, hvis de indebærer forpligtelser for tredjemand.

Artikel 21

Transaktioner med offentlige myndigheder

21.1. I overensstemmelse med traktatens artikel 101 er det ECB og de nationale centralbanker forbudt at give fællesskabsinstitutioner og -organer, centralregeringer, regionale, lokale eller andre offentlige myndigheder, andre organer inden for den offentlige sektor eller offentlige foretagender i medlemsstaterne mulighed for at foretage overtræk eller at yde dem andre former for kreditfaciliteter, og det samme gælder ECB's og de nationale centralbankers køb af gældsinstrumenter direkte fra disse.

21.2. ECB og de nationale centralbanker kan optræde som fiskal agent for de i artikel 21.1 omhandlede institutioner, organer mv.

21.3. Bestemmelserne i denne artikel omfatter ikke offentligt ejede kreditinstitutter, der i forbindelse med forsyning med reserver fra centralbanker skal have samme behandling fra de nationale centralbankers og ECB's side som private kreditinstitutter.

Artikel 22

Clearing- og betalingssystemer

Med henblik på at sikre effektive og pålidelige clearing- og betalingssystemer inden for Fællesskabet og over for tredjelande kan ECB og de nationale centralbanker tilbyde faciliteter, og ECB kan udstede forordninger.

Artikel 23

Eksterne transaktioner

ECB og de nationale centralbanker kan:

- etablere relationer med centralbanker og finansielle institutioner i andre lande og, hvis det er hensigtsmæssigt, med internationale organisationer
- erhverve og sælge enhver form for valutaaktiver og ædelmetaller til omgående levering eller på termin; begrebet "valutaaktiv" omfatter værdipapirer og alle andre aktiver i hvilken som helst form, der lyder på regningsenheder eller ethvert lands valuta
- besidde og forvalte de i denne artikel nævnte aktiver
- udføre alle slags bankforretninger med tredjelande og internationale organisationer, herunder låntagning og långivning.

Artikel 24

Andre transaktioner

Ud over de transaktioner, der følger af systemets opgaver, kan ECB og de nationale centralbanker foretage transaktioner vedrørende deres administration eller deres personale.

KAPITEL V

TILSYNSVIRKSOMHED

Artikel 25

Tilsynsvirksomhed

25.1. ECB kan rådgive og blive konsulteret af Rådet, Kommissionen og medlemsstaternes kompetente myndigheder angående anvendelsesområdet for og gennemførelsen af fællesskabslovgivningen vedrørende tilsynet med kreditinstitutter og stabiliteten af det finansielle system.

25.2. I overensstemmelse med en afgørelse truffet af Rådet i henhold til traktatens artikel 105, stk. 6, kan ECB udføre specifikke opgaver vedrørende politikker med hensyn til tilsynet med kreditinstitutter og andre finansielle institutioner bortset fra forsikringselskaber.

KAPITEL VI

FINANSIELLE BESTEMMELSER FOR ESCB

Artikel 26

Regnskab

26.1. Regnskabsåret for ECB og de nationale centralbanker begynder den første dag i januar og udløber den sidste dag i december.

26.2. ECB's årsregnskab skal udfærdiges af Direktionen efter principper fastlagt af Styrelsesrådet. Regnskabet skal godkendes af Styrelsesrådet og derefter offentliggøres.

26.3. Direktionen skal til analytiske og operationelle formål udfærdige en konsolideret balance for ESCB, som skal omfatte de af de nationale centralbankers aktiver og passiver, som hører ind under ESCB.

26.4. Med henblik på anvendelsen af denne artikel fastsætter Styrelsesrådet de nødvendige regler for en standardisering af bogføringen og af beretningerne om de transaktioner, der er foretaget af de nationale centralbanker.

Artikel 27

Revision

27.1. ECB's og de nationale centralbankers regnskaber revideres af uafhængige eksterne revisorer, der indstilles af Styrelsesrådet og godkendes af Rådet. Revisorerne skal have fri adgang til alle ECB's og de nationale centralbankers bøger og konti og skal have adgang til al information om disse transaktioner.

27.2. Traktatens artikel 248 gælder kun for efterprøvning af, hvor effektiv ECB's forvaltning er i operationel henseende.

Artikel 28

ECB's kapital

28.1. ECB's kapital, som bliver operationel, når ECB indleder sit virke, skal udgøre 5 000 mio. ECU. Kapitalen kan udvides med de beløb, som Styrelsesrådet beslutter med det i artikel 10.3 omhandlede kvalificerede flertal inden for de grænser og under de vilkår, der fastsættes af Rådet efter fremgangsmåden i artikel 42.

28.2. De nationale centralbanker er de eneste indskydere og ejere af ECB's kapital. Kapitalindskuddet bestemmes efter den fordelingsnøgle, der er fastsat i overensstemmelse med artikel 29.

28.3. Styrelsesrådet fastsætter med det i artikel 10.3 omhandlede kvalificerede flertal, i hvilket omfang og i hvilken form kapitalen skal indbetales.

28.4. Med forbehold af artikel 28.5 kan de nationale centralbankers kapitalandele i ECB ikke overdrages, pantsættes eller gøres til genstand for udlæg.

28.5. Såfremt den fordelingsnøgle, som der henvises til i artikel 29, ændres, omfordeler de nationale centralbanker deres kapitalandele imellem sig i nødvendigt omfang for at sikre, at fordelingen af kapitalandelene svarer til den ændrede fordelingsnøgle. Styrelsesrådet fastlægger de nærmere vilkår for sådanne omfordelinger.

Artikel 29

Fordelingsnøgle for kapitalindskud

29.1. Når ESCB og ECB er blevet oprettet i overensstemmelse med fremgangsmåden i artikel 123, stk. 1, i denne traktat, fastsættes fordelingsnøglen for kapitalindskuddet i ECB. Der tildeles hver national centralbank en vægt i denne fordelingsnøgle, der er lig med summen af:

- 50 % af den pågældende medlemsstats andel af Fællesskabets befolkning det næstsidste år forud for ESCB's oprettelse
- 50 % af den pågældende medlemsstats andel af Fællesskabets bruttonationalprodukt i markedspriser, som opgjort de seneste fem år forud for det næstsidste år før ESCB's oprettelse.

Procentdelene rundes op til det nærmeste multiplum af 0,05 procentpoint.

29.2. De statistiske data med henblik på anvendelsen af denne artikel tilvejebringes af Kommissionen i overensstemmelse med de regler, der vedtages af Rådet efter fremgangsmåden i artikel 42.

29.3. De vægte, der tildeles de nationale centralbanker, justeres hvert femte år efter ESCB's oprettelse i analogi med bestemmelserne i artikel 29.1. Den ændrede fordelingsnøgle får virkning den første dag i det følgende år.

29.4. Styrelsesrådet træffer alle andre foranstaltninger, der er nødvendige for anvendelsen af denne artikel.

Artikel 30

Overførsel af valutareserveaktiver til ECB

30.1. Med forbehold af artikel 28 forsynes ECB af de nationale centralbanker med valutareserveaktiver, bortset fra medlemsstaternes valutaer, ECU, IMF-reservestillinger og SDR, svarende til et beløb på op til 50 000 mio. ECU. Styrelsesrådet beslutter, hvor stor en del der skal indbetales til ECB efter dens oprettelse, og hvor store beløb der skal indbetales på senere tidspunkter. ECB skal have fuld ret til at besidde og forvalte de valutareserver, der overføres til den, og anvende dem til de formål, der er fastsat i denne statut.

30.2. Den enkelte nationale centralbanks bidrag fastsættes i forhold til dens andel i ECB's indskudte kapital.

30.3. ECB krediterer hver national centralbank med en fordring, der svarer til bidragets størrelse. Styrelsesrådet fastsætter pålydende og forrentning af disse fordringer.

30.4. ECB kan indkalde valutareserveaktiver ud over den i artikel 30.1 fastlagte grænse i overensstemmelse med artikel 30.2 inden for de grænser og på de vilkår, der fastsættes af Rådet efter fremgangsmåden i artikel 42.

30.5. ECB kan besidde og forvalte IMF-reservestillinger og SDR samt sørge for sammenlægning af sådanne aktiver.

30.6. Styrelsesrådet træffer alle andre foranstaltninger, der er nødvendige for anvendelsen af denne artikel.

Artikel 31

De nationale centralbankers valutareserveaktiver

31.1. De nationale centralbanker har ret til at udføre transaktioner til opfyldelse af deres forpligtelser over for internationale organisationer i overensstemmelse med artikel 23.

31.2. Alle andre transaktioner i valutareserveaktiver, som forbliver i de nationale centralbanker efter de overførsler, der er nævnt i artikel 30, samt medlemsstaternes transaktioner med deres arbejdsbeholdninger i udenlandske valutaer skal over en bestemt grænse, der skal fastsættes i medfør af artikel 31.3, godkendes af ECB for at sikre overensstemmelse med Fællesskabets valutakurspolitik og pengepolitik.

31.3. Styrelsesrådet skal udstede retningslinjer med henblik på at lette gennemførelsen af disse transaktioner.

Artikel 32

Fordeling af de nationale centralbankers monetære indtægter

32.1. De nationale centralbankers indtægter i forbindelse med deres udførelse af ESCB's pengepolitiske opgaver, i det følgende benævnt "de monetære indtægter", fordeles ved udgangen af hvert regnskabsår i overensstemmelse med bestemmelserne i denne artikel.

32.2. Med forbehold af artikel 32.3 er størrelsen af den enkelte nationale centralbanks monetære indtægter identisk med den årlige indtægt, som den har af

de aktiver, den besidder som modværdi for seddelømløbet samt for forpligtelserne i forbindelse med kreditinstitutternes indlån. Disse aktiver øremærkes af de nationale centralbanker i overensstemmelse med de retningslinjer, som Styrelsesrådet fastsætter.

32.3. Hvis Styrelsesrådet efter indledningen af tredje fase finder, at de nationale centralbankers balancestruktur ikke giver mulighed for at anvende artikel 32.2, kan det med kvalificeret flertal beslutte, at de monetære indtægter uanset artikel 32.2 skal beregnes efter en anden metode i en periode, der højst må være på fem år.

32.4. Den enkelte nationale centralbanks monetære indtægter reduceres med et beløb svarende til den pågældende centralbanks rentebetalinger på forpligtelser i forbindelse med kreditinstitutters indlån i overensstemmelse med artikel 19.

Styrelsesrådet kan beslutte at yde de nationale centralbanker en kompensation for deres udgifter i forbindelse med seddeludstedelse eller under exceptionelle omstændigheder for særlige tab i forbindelse med transaktioner som led i den monetære politik, der er udført for ESCB. Kompensationen skal have en form, som Styrelsesrådet finder passende; sådanne beløb kan udlignes med de nationale centralbankers monetære indtægter.

32.5. Summen af de nationale centralbankers monetære indtægter fordeles mellem disse banker indbyrdes i forhold til deres indbetalte andele i ECB's kapital med forbehold af beslutninger, der måtte blive truffet af Styrelsesrådet i overensstemmelse med artikel 33.2.

32.6. Udligningen og betalingen af saldi hidrørende fra fordelingen af de monetære indtægter foretages af ECB i overensstemmelse med de retningslinjer, der fastsættes af Styrelsesrådet.

32.7. Styrelsesrådet træffer alle andre foranstaltninger, der er nødvendige for anvendelsen af denne artikel.

Artikel 33

Fordeling af ECB's nettooverskud og -tab

33.1. ECB's nettooverskud overføres på følgende måde:

- a) Et beløb, hvis størrelse fastsættes af Styrelsesrådet, og som ikke må overstige 20 % af nettooverskuddet, overføres til den almindelige reservefond inden for en grænse på 100 % af kapitalen.
- b) Det resterende nettooverskud fordeles til indehaverne af kapitalandele i ECB i forhold til deres andel i den indskudte kapital.

33.2. Hvis ECB lider et tab, kan dette udlignes af ECB's almindelige reservefond og om nødvendigt efter en beslutning truffet af Styrelsesrådet, af de monetære indtægter i det pågældende regnskabsår i forhold til og op til de beløb, der fordeles mellem de nationale centralbanker i overensstemmelse med artikel 32.5.

KAPITEL VII

ALMINDELIGE BESTEMMELSER

Artikel 34

Retsakter

34.1. I overensstemmelse med traktatens artikel 110 skal ECB

- udstede forordninger i det omfang, det er nødvendigt for at gennemføre de opgaver, der er fastlagt i artikel 3.1, første led, og i artikel 19.1, 22 eller 25.2, samt i tilfælde, der fastsættes i de retsakter vedtaget af Rådet, der er nævnt i artikel 42
- vedtage de beslutninger, der er nødvendige for at udføre de opgaver, der er pålagt ESCB efter traktaten og denne statut
- rette henstillinger og afgive udtalelser.

34.2. En forordning er almen gyldig. Den er bindende i alle enkeltheder og gælder udmiddelbart i hver medlemsstat.

Henstillinger og udtalelser er ikke bindende.

En beslutning er bindende i alle enkeltheder for dem, den angiver at være rettet til.

Traktatens artikel 253, 254 og 256 gælder for forordninger og beslutninger vedtaget af ECB.

ECB kan beslutte at offentliggøre sine beslutninger, henstillinger og udtalelser.

34.3. Inden for de grænser og på de vilkår, der vedtages af Rådet efter fremgangsmåden i artikel 42, skal ECB være berettiget til at pålægge foretagender bøder eller tvangsbøder i tilfælde af manglende opfyldelse af forpligtelser i henhold til dens forordninger og beslutninger.

Artikel 35

Domstolskontrol mv.

35.1. ECB's handlinger eller undladelser bedømmes eller fortolkes af Domstolen i de tilfælde og på de vilkår, der er fastlagt i denne traktat. ECB kan anlægge sag i de tilfælde og på de vilkår, der er fastlagt i traktaten.

35.2. Tvister mellem ECB på den ene side og dens kreditorer, debitorer eller nogen anden person på den anden side afgøres af de kompetente nationale domstole, medmindre Domstolen er tillagt kompetence.

35.3. ECB er ansvarlig efter traktatens artikel 288. De nationale centralbanker er ansvarlige efter deres respektive nationale lovgivning.

35.4. Domstolen har kompetence til at træffe afgørelse i henhold til en voldgiftsklausul, som indeholdes i en af ECB eller en på ECB's vegne indgået offentligretlig eller privatretlig aftale.

35.5. ECB's afgørelse om at indbringe en sag for Domstolen skal træffes af Styrelsesrådet.

35.6. Domstolen har kompetence til at træffe afgørelse i tvister vedrørende de nationale centralbankers opfyldelse af deres forpligtelser i henhold til denne statut. Hvis ECB finder, at en national centralbank har undladt at opfylde en af sine forpligtelser i henhold til denne statut, skal den fremsætte en begrundet udtalelse efter at have givet den nationale centralbank lejlighed til at fremsætte sine bemærkninger. Retter den pågældende nationale centralbank sig ikke efter den fremsatte udtalelse inden for den frist, der er fastsat af ECB, kan denne indbringe sagen for Domstolen.

Artikel 36

Personale

36.1. Styrelsesrådet fastsætter på forslag af Direktionen ansættelsesvilkårene for ECB's ansatte.

36.2. Domstolen har kompetence til at træffe afgørelse i enhver tvist mellem ECB og dens ansatte inden for de rammer og på de betingelser, der er fastsat i ansættelsesvilkårene.

Artikel 37

Hjemsted

Afgørelsen om ECB's hjemsted træffes inden udgangen af 1992 efter fælles overenskomst af medlemsstaternes regeringer på stats- og regeringschefsniveau.

Artikel 38

Tavshedspligt

38.1. Medlemmerne af de besluttende organer og ECB's og de nationale centralbankers ansatte er – selv efter at deres hverv er ophørt – forpligtet til ikke at give oplysning om forhold, som ifølge deres natur er tjenestehemmeligheder.

38.2. Personer med adgang til oplysninger, der er omfattet af fællesskabslovgivning, der pålægger tavshedspligt, er underlagt denne lovgivning.

Artikel 39

Underskriftsberettigede

ECB tegnes over for tredjemand af formanden eller to direktionsmedlemmer eller to af ECB's ansatte, som af formanden er behørigt bemyndiget til at underskrive på ECB's vegne.

Artikel 40³

Privilegier og immuniteter

ECB nyder på medlemsstaternes område de privilegier og immuniteter, der er nødvendige for udførelsen af dens opgaver, på de vilkår, der er fastsat i protokollen vedrørende De Europæiske Fællesskabers privilegier og immuniteter.

³ Som ændret ved Amsterdam-traktatens artikel 6, III, 4).

KAPITEL VIII

PROCEDURE FOR ÆNDRING AF STATUTTEN OG SUPPLERENDE FORSKRIFTER

Artikel 41

Forenklet ændringsprocedure

41.1. I overensstemmelse med traktatens artikel 107, stk. 5, kan artikel 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4, 32.6, 33.1.a) og 36 i denne statut ændres af Rådet, der træffer afgørelse enten med kvalificeret flertal efter henstilling fra ECB og efter høring af Kommissionen eller med enstemmighed på forslag af Kommissionen og efter høring af ECB. I begge tilfælde kræves der samstemmende udtalelse fra Europa-Parlamentet.

41.2. En henstilling fra ECB i medfør af denne artikel kræver enstemmig beslutning truffet af Styrelsesrådet.

Artikel 42

Supplerende forskrifter

I overensstemmelse med traktatens artikel 107, stk. 6, skal Rådet straks efter beslutningen om datoen for overgangen til tredje fase med kvalificeret flertal enten på forslag af Kommissionen og efter høring af Europa-Parlamentet og ECB eller efter en henstilling fra ECB og efter høring af Europa-Parlamentet og Kommissionen vedtage de bestemmelser, der er nævnt i artikel 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 og 34.3 i denne statut.

KAPITEL IX

OVERGANGSBESTEMMELSER OG ANDRE BESTEMMELSER FOR ESCB

Artikel 43

Almindelige bestemmelser

43.1. En dispensation som omhandlet i artikel 122, stk. 1, i denne traktat indebærer, at følgende artikler i denne statut ikke påfører den berørte medlemsstat nogen rettigheder eller forpligtelser: 3, 6, 9.2, 12.1, 14.3, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 26.2, 27, 30, 31, 32, 33, 34, 50 og 52.

43.2. Centralbankerne i medlemsstater med dispensation som omhandlet i traktatens artikel 122, stk. 1, bevarer deres beføjelser på den monetære politiks område i henhold til national lovgivning.

43.3. I overensstemmelse med traktatens artikel 122, stk. 4, forstås ved "medlemsstater" "medlemsstater uden dispensation" i følgende artikler i denne statut: 3, 11.2, 19, 34.2 og 50.

43.4. Ved "nationale centralbanker" forstås "centralbanker i medlemsstater uden dispensation" i følgende artikler i denne statut: 9.2, 10.1, 10.3, 12.1, 16, 17, 18, 22, 23, 27, 30, 31, 32, 33.2 og 52.

43.5. Ved "indehavere af kapitalandele" forstås "centralbankerne i medlemsstater uden dispensation" i artikel 10.3 og 33.1.

43.6. Ved "ECB's indskudte kapital" forstås "ECB's kapital indskudt af centralbankerne i medlemsstater uden dispensation" i artikel 10.3 og 30.2.

Artikel 44

Overgangsopgaver for ECB

ECB overtager de af EMI's opgaver, der som følge af dispensationer for en eller flere medlemsstater fortsat skal udføres i tredje fase.

ECB yder rådgivning i forbindelse med forberedelsen af ophævelsen af de dispensationer, der er fastsat i traktatens artikel 122.

Artikel 45

ECB's Generelle Råd

45.1. Med forbehold af traktatens artikel 107, stk. 3, nedsættes Det Generelle Råd som ECB's tredje besluttende organ.

45.2. Det Generelle Råd består af formanden og næstformanden for ECB samt af cheferne for de nationale centralbanker. De øvrige medlemmer af Direktionen kan deltage i møderne i Det Generelle Råd uden stemmeret.

45.3. Det Generelle Råds ansvarsområder er anført i deres helhed i artikel 47 i denne statut.

Artikel 46

Forretningsorden for Det Generelle Råd

46.1. Formanden, eller i dennes fravær næstformanden for ECB, leder møderne i ECB's Generelle Råd.

46.2. Formanden for Rådet og et medlem af Kommissionen kan deltage i møderne i Det Generelle Råd uden stemmeret.

46.3. Formanden forbereder møderne i Det Generelle Råd.

46.4. Uanset artikel 12.3 fastsætter Det Generelle Råd selv sin forretningsorden.

46.5. Sekretariat for Det Generelle Råd stilles til rådighed af ECB.

Artikel 47

Det Generelle Råds ansvarsområder

47.1. Det Generelle Råd skal

- udføre de opgaver, der er omhandlet i artikel 44

- bidrage til de rådgivende funktioner, der er omhandlet i artikel 4 og 25.1.

47.2. Det Generelle Råd skal bidrage til:

- indsamlingen af statistisk information som omhandlet i artikel 5
- ECB's beretninger som omhandlet i artikel 15
- udarbejdelsen af de regler, der er nødvendige for anvendelsen af artikel 26, som omhandlet i artikel 26.4
- vedtagelsen af alle andre foranstaltninger, der er nødvendige for anvendelsen af artikel 29, som omhandlet i artikel 29.4
- fastsættelsen af ansættelsesvilkårene for ECB's ansatte, som omhandlet i artikel 36.

47.3. Det Generelle Råd skal bidrage til de nødvendige forberedelser med henblik på den uigenkaldelige fastlåsning af vekselkurserne for valutaerne i medlemsstater med dispensation over for valutaerne eller den fælles valuta i de medlemsstater, der ikke har dispensation, som omhandlet i traktatens artikel 123, stk. 5.

47.4. Det Generelle Råd underrettes af formanden for ECB om Styrelsesrådets afgørelser.

Artikel 48

Overgangsbestemmelser vedrørende ECB's kapital

I medfør af artikel 29.1 skal hver enkelt af de nationale centralbanker tildeles en vægt i fordelingsnøglen for kapitalindskuddet i ECB. Uanset artikel 28.3 skal centralbankerne i medlemsstater med dispensation ikke indbetale deres kapitalandele, medmindre Det Generelle Råd med et flertal, der udgør mindst to tredjedele af ECB's indskudte kapital og repræsenterer mindst halvdelen af indehaverne af kapitalandele, beslutter, at der skal indbetales en minimumsprocentdel som bidrag til ECB's driftsudgifter.

Artikel 49

Senere indbetaling af kapital, reserver og hensættelser i ECB

49.1. En centralbank i en medlemsstat, hvis dispensation er blevet ophævet, skal indbetale sin kapitalandel i ECB i samme omfang som centralbankerne i andre medlemsstater uden dispensation og overføre valutareserveaktiver til ECB i overensstemmelse med artikel 30.1. Det beløb, der skal overføres, fastsættes ved at gange ecu-værdien, beregnet efter de gældende vekselkurser, af de valutareserveaktiver, som allerede er blevet overført til ECB i overensstemmelse med artikel 30.1, med forholdet mellem antallet af kapitalandele indskudt af den pågældende nationale centralbank og antallet af kapitalandele, der allerede er indbetalt af de øvrige nationale centralbanker.

49.2. Ud over den indbetaling, der skal foretages i medfør af artikel 49.1, skal den pågældende centralbank bidrage til ECB's reserver, til de hensættelser, der svarer til reserver, samt til de beløb, der stadig skal afsættes til reserver og hensættelser svarende til saldoen på resultatopgørelsen pr. 31. december i

året forud for ophævelsen af dispensationen. Det beløb, der skal bidrages med, fastsættes ved at gange omfanget af reserverne, som defineret ovenfor og som fastslået på den godkendte balance for ECB, med forholdet mellem antallet af kapitalandele betalt af den pågældende centralbank og antallet af kapitalandele, der allerede er indbetalt af de øvrige centralbanker.

49.3.⁴ Når en eller flere stater bliver medlemmer og deres respektive centralbanker bliver en del af ESCB, sker der automatisk en udvidelse af ECB's kapital og en forhøjelse af grænsen for, hvor store valutareserveaktiver der kan overføres til ECB. Udvidelsen/forhøjelsen fastsættes ved at gange de respektive på det tidspunkt gældende beløb med forholdet i den udvidede fordelingsnøgle for kapitalindskud mellem de tilkommende nationale centralbankers vægt og vægten af de nationalbanker, der allerede er medlemmer af ESCB. Den enkelte centralbanks vægt i fordelingsnøglen for kapitalindskud beregnes i analogi med artikel 29.1, og i henhold til artikel 29.2. De referenceperioder, der skal anvendes for de statistiske data, skal være de samme, som er blevet anvendt ved den seneste femårlige justering af vægten i henhold til artikel 29.3.

Artikel 50

Den første udnævnelse af medlemmerne af Direktionen

Når Direktionen for ECB oprettes, udnævnes formanden, næstformanden og de øvrige medlemmer af Direktionen efter fælles overenskomst mellem medlemsstaternes regeringer på stats- og regeringschefsniveau efter indstilling fra Rådet og efter høring af Europa-Parlamentet og Rådet for EMI. Formanden for Direktionen udnævnes for en periode på 8 år. Uanset artikel 11.2 udnævnes næstformanden for en periode på 4 år og de øvrige direktionsmedlemmer for embedsperioder på mellem 5 og 8 år. Mandaterne kan ikke fornyes. Antallet af direktionsmedlemmer kan være mindre end fastsat i artikel 11.1, men under ingen omstændigheder under fire.

Artikel 51

Fravigelse af artikel 32

51.1. Hvis Styrelsesrådet efter indledningen af tredje fase med kvalificeret flertal beslutter, at anvendelsen af artikel 32 vil medføre væsentlige ændringer i de nationale centralbankers relative indkomstpositioner, skal omfanget af den indtægt, der skal fordeles i medfør af artikel 32, nedsættes med en ensartet procentsats, der ikke må overstige 60 % i det første regnskabsår efter indledningen af tredje fase, og som i hvert efterfølgende regnskabsår nedsættes med mindst 12 procentpoint.

51.2. Artikel 51.1 kan ikke finde anvendelse i mere end fem hele regnskabsår efter indledningen af tredje fase.

⁴ Som indsat ved artikel 17 i akt vedrørende vilkårene for Den Tjekkiske Republik, Republikken Estlands, Republikken Cyperns, Republikken Letlands, Republikken Litauens, Republikken Ungarns, Republikken Maltas, Republikken Polens, Republikken Sloveniens og Den Slovakiske Republiks tiltrædelse og tilpasningerne af de traktater, der danner grundlag for Den Europæiske Union.

Artikel 52

Omveksling af pengesedler i fællesskabsvalutaer

Efter den uigenkaldelige fastlåsning af vekselkurserne træffer Styrelsesrådet de nødvendige foranstaltninger med henblik på at sikre, at pengesedler udstedt i valutaer med uigenkaldeligt fastlåste vekselkurser omveksles af de nationale centralbanker til deres respektive pariværdier.

Artikel 53

Anvendelse af overgangsbestemmelserne

Såfremt og så længe der er medlemsstater med dispensation, finder artikel 43-48 anvendelse.

ORDLISTE

Afviklingsrisiko: En overordnet betegnelse, der bruges til at beskrive risikoen for, at afvikling i et system til overførsel af betalinger eller værdipapirer ikke forløber som forventet. Denne risiko kan omfatte både kredit- og likviditetsrisiko.

Ansvarlighed: En uafhængig institutions lovbestemte og politiske forpligtelser til at gøre rede for og begrunde sine beslutninger over for borgerne og deres folkevalgte repræsentanter, hvorved den holdes ansvarlig for opfyldelsen af sine målsætninger. **Den Europæiske Centralbank (ECB)** er ansvarlig over for Europas borgere og mere formelt over for **Europa-Parlamentet**.

Betalingsystem: En række instrumenter, bankprocedurer og normalt interbankbetalingsystemer, der letter cirkulation af penge. Mere specifikt forudsætter betalingsystemer aftalte tekniske standarder og metoder til overførsel af betalingsmeddelelser mellem deltagerne, et aftalt afviklingsaktiv og et sæt fælles driftsprocedurer og -regler, der fx omfatter adgangsregler og priser.

Centralbankchefkomiteen: Komite, der bestod af centralbankcheferne i EØF-landene. Komiteen blev etableret i maj 1964 på grundlag af EØF-traktatens artikel 105, stk. 2, med det formål at fremme samarbejdet mellem centralbankerne. I 1994 blev Centralbankchefkomiteen opløst, da det nyetablerede **Europæiske Monetære Institut (EMI)** overtog dens opgaver.

Centralbankuafhængighed: Lovbestemmelse, der sikrer, at en centralbank er uafhængig af politisk påvirkning i udførelsen af sine lovbestemte opgaver og forpligtelser. **EF-traktatens** artikel 108 fastslår princippet om centralbankuafhængighed i **eurområdet**.

Corporate governance: De procedurer og processer, hvorved selskaber ledes og kontrolleres. Corporate governance-strukturen fastlægger fordelingen af rettigheder og ansvar mellem organisationens forskellige parter, såsom direktionen, ledelsen, aktionærerne og øvrige interessenter, og opstiller detaljerede regler og beslutningsprocedurer. På denne måde etableres strukturen for fastlæggelse af organisationens målsætninger, og midlerne til at opnå disse mål og overvåge resultaterne fastlægges.

Direktionen: Et af **ECBs** besluttende organer. Den omfatter formanden, næstformanden og fire andre medlemmer, der udnævnes efter fælles overenskomst af stats- og regeringscheferne i de lande, der har indført **euroen**.

EBA (Euro Banking Association): En organisation, som fungerer som et forum for debat og uddybning af alle bankrelaterede emner, der er af interesse for organisationens medlemmer, herunder især emner i forbindelse med **euroens** anvendelse og afviklingen af transaktioner i euro. I slutningen af 1998 etablerede EBA et Clearing Company (ABE Clearing S.A.S., Société par Actions Simplifiée à Capital Variable) til at varetage det nye euroclearingsystem, EURO1, pr. 1. januar 1999. EURO1 er efterfølgeren til Ecu Clearing and Settlement System.

ECBs officielle renter: De renter, der afspejler ECBs pengepolitik, og som fastsættes af **Styrelsesrådet**. ECBs officielle renter er **minimumsbudrenten** for de **primære markedsoperationer**, renten for **den marginale udlånsfacilitet** og renten for **indlånsfaciliteten**.

Ecofin-Rådet: Se **Rådet**.

Ecu (den europæiske valutaenhed): Før tredje fase af ØMU begyndte, var ecu en "kurv" af faste beløb af 12 af de 15 medlemslandes valutaer. Ecuens værdi blev udregnet som et vægtet gennemsnit af værdien af dens komponenter. Den 1. januar 1999 blev ecu erstattet af **euro** med en-til-en.

EF-traktat: Se **Traktaten**.

Ekstraordinær auktion (quick tender): Den auktionsprocedure, som **eurosystemet** benytter i forbindelse med **finjusterende operationer**. Ekstraordinære auktioner udføres med en tidsramme på én time og retter sig mod en begrænset kreds af modparter.

Eonia (euro overnight index average): Et mål for den effektive rente på dag-til-dag eurointerbankmarkedet, baseret på transaktioner.

ERM (exchange rate mechanism): Det Europæiske Monetære Systems (EMS) valutakurs- og interventionsmekanisme for medlemslandenes respektive valutaenheders centralkurser i forhold til **ecu**. Disse centralkurser blev brugt til at etablere et net af bilaterale centralkurser mellem de deltagende medlemslandes valutaer. Valutakurser måtte vise udsving inden for et bånd omkring de bilaterale centralkurser. Centralkursen for de deltagende landes valutaer kunne ændres ved fælles overenskomst mellem alle lande, der deltog i ERM. Ved begyndelsen på tredje fase af **ØMU** i 1999 blev ERM erstattet af **ERM2**.

ERM2 (exchange rate mechanism II): Valutakursordning, som fastlægger rammerne for det valutakurspolitiske samarbejde mellem eurolandene og de EU-lande, som ikke deltager i tredje fase af **ØMU**.

ESCB-komiteer: Komiteer nedsat af **Styrelsesrådet** i henhold til artikel 9 i **ECBs** forretningsorden med det formål at bistå ECBs besluttende organer i deres arbejde.

Eurepo: Den rente, hvortil en bank tilbyder en anden bank **euro** mod sikkerhed udelukkende i statsobligationer og skatkammerbeviser udstedt i eurolandene. Eurepo beregnes omtrent som **Euribor**, men den afspejler renterne på de sikrede markeder (repomarkederne). Panelbankerne er også forskellige.

Euribor (euro interbank offered rate): Den rente, hvortil en kreditværdig bank er villig til at låne **euro** til en anden kreditværdig bank. Euribor beregnes dagligt for interbankindskud med forskellige løbetider på op til 12 måneder. I modsætning til **Eurepo** afspejler Euribor forholdene på det usikrede marked.

Euro: Navnet på den fælles europæiske valuta blev vedtaget af **Det Europæiske Råd** på mødet i Madrid 15.-16. december 1995.

Eurocentralkurs: ERM2-medlemslandenes fastsatte valutakurs over for **euroen**, omkring hvilken udsvingsbåndene i **ERM2** er defineret.

Eurogruppen: Uformelt forum for de medlemmer af **Ecofin-Rådet**, som repræsenterer landene i **euroområdet**. Gruppen mødes regelmæssigt (sædvanligvis forud for møderne i Ecofin-Rådet) for at drøfte spørgsmål vedrørende eurolandenes fælles ansvar for den fælles valuta. **Europa-Kommissionen** og, hvor det er relevant, **ECB** indbydes til at deltage i disse møder.

Euroområdet: Område, der består af de EU-lande, som i overensstemmelse med **traktaten** har indført **euroen** som fælles valuta, og som fører en fælles pengepolitik under **ECBs** ansvar. Euroområdet omfatter p.t. Belgien, Finland, Frankrig, Grækenland, Holland, Irland, Italien, Luxembourg, Portugal, Spanien, Tyskland og Østrig.

Europa-Kommissionen: Den institution i **Det Europæiske Fællesskab**, som skal sikre anvendelsen af **traktatens** bestemmelser. Kommissionen udvikler fællesskabspolitikker, fremsætter forslag til fællesskabslovgivning og udøver beføjelser inden for bestemte områder. På det økonomisk-politiske område fremsætter Kommissionen forslag til **overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker (BEPG)** og aflægger rapport til **Rådet** om den økonomiske udvikling og politik. Kommissionen overvåger de offentlige finanser inden for rammerne af multilateral overvågning og fremlægger rapporter for Rådet. Indtil 1. maj 2004 bestod Kommissionen af 20 medlemmer: to statsborgere fra Frankrig, Italien, Spanien, Storbritannien og Tyskland og én statsborger fra hvert af de andre medlemslande. Efter en overgangsperiode efter udvidelsen af EU vil Kommissionen bestå af 25 medlemmer; én statsborger fra hvert af de 25 medlemslande.

Europa-Parlamentet: En fællesskabsinstitution, der består af 732 repræsentanter for de europæiske borgere fra og med parlamentsperioden 2004-09. Parlamentet deltager i lovgivningsprocessen, men har forskellige rettigheder, alt efter hvilken procedure, der anvendes til vedtagelse af lovgivningen. Inden for rammerne af **ØMU** har Parlamentet primært rådgivende beføjelser. **Traktaten** foreskriver dog en række procedurer for **ECBs** demokratiske ansvarlighed over for Parlamentet (forelæggelse af årsberetning, generelle drøftelser om pengepolitikken, høringer i de kompetente parlamentsudvalg).

Europæiske Bankudvalg (EBC), Det: Udvalg etableret i 2003 som afløser for Det Rådgivende Bankudvalg ved Kommissionens afslutning af 5. november 2003 (2004/10/EF) (EUT L 3, 7.1.2004, s. 36) som et trin 2-udvalg med det formål at rådgive **Europa-Kommissionen** om politiske emner i forbindelse med bankaktiviteter. Inden for bankvæsen og -tilsyn er **ECB** repræsenteret i Det Europæiske Banktilsynsudvalg, som er et trin 3-udvalg.

Europæiske Centralbank (ECB), Den: Kernen i **Det Europæiske System af Centralbanker (ESCB)** og **eurosystemet**. ECB har i henhold til fællesskabsretten

status af juridisk person. ECB sikrer, at de opgaver, der er pålagt eurosystemet og ESCB, gennemføres enten via egne eller de nationale centralbankers aktiviteter i henhold til **statutten for Det Europæiske System af Centralbanker og Den Europæiske Centralbank**. ECB er underlagt **Styrelsesrådet** og **Direktionen** og, som et tredje besluttende organ, **Det Generelle Råd**.

Europæiske Fond for Monetært Samarbejde (EMCF), Den: Et tidligere fællesskabsorgan, der blev oprettet ved Rådets forordning (EØF) nr. 907/73 af 3. april 1973 (EFT L 89, 5.4.1973, s. 2). Ved indledningen af anden fase af **ØMU** blev EMCF nedlagt, og **Det Europæiske Monetære Institut (EMI)** overtog dens opgaver.

Europæiske Fællesskab, Det: Overnational organisation, der blev etableret på grundlag af EØF-traktaten i 1958 som Det Europæiske Økonomiske Fællesskab (EØF). **EU-traktaten** udbyggede EØFs opgaver, og EØF blev derfor i 1993 til Det Europæiske Fællesskab. Fællesskabet har først og fremmest til opgave at fremme en harmonisk, afbalanceret og bæredygtig udvikling af den økonomiske virksomhed, et højt beskæftigelsesniveau, et højt socialt beskyttelsesniveau, ligestilling mellem mænd og kvinder, en bæredygtig og ikke-inflationær vækst, høj konkurrenceevne og en høj grad af konvergens med hensyn til de økonomiske resultater, et højt niveau for miljøbeskyttelse og forbedring af miljøkvaliteten, højnelse af levestandarden, livskvaliteten og den sociale samhørighed samt solidaritet mellem medlemslandene. Disse opgaver udføres blandt andet gennem det indre marked og **ØMU**.

Europæiske Fællesskabers Domstol (EF-Domstolen), De: En europæisk institution med hovedsæde i Luxembourg, som har til opgave at sikre, at traktaterne fortolkes og anvendes korrekt, og at vurdere gyldigheden og betydningen af fællesskabslovgivningen. **ECBs** handlinger og undladelser kan prøves i EF-Domstolen.

Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svig (OLAF), Det: Europa-Kommissionens kontor efterforsker svig og anden ulovlig virksomhed i **Det Europæiske Fællesskab**, når der foreligger en begrundet mistanke. I juli 2003 afgjorde **EF-Domstolen**, at OLAFs beføjelser skulle udvides til også at omfatte **ECB**.

Europæiske Monetære Institut (EMI), Det: En midlertidig institution, som blev etableret pr. 1. januar 1994 ved indledningen af anden fase af **ØMU**. EMIs to hovedopgaver var at styrke den pengepolitiske koordinering og samarbejdet mellem centralbankerne samt at foretage de nødvendige forberedelser til etableringen af **Det Europæiske System af Centralbanker (ESCB)**, til udførelsen af den fælles pengepolitik og til indførelsen af den fælles valuta i tredje fase af **ØMU**. EMI ophørte med at eksistere, da **ECB** blev oprettet 1. juni 1998.

Europæiske Monetære System (EMS), Det: Et valutakurssystem oprettet i 1979 ved en resolution fra **Det Europæiske Råd** af 5. december 1978. Systemets operationelle procedurer blev fastlagt i aftalen af 13. marts 1979 mellem EØF-landenes nationale centralbanker. EMS fastlagde rammerne for et tæt pengepolitisk

og valutakurspolitisk samarbejde mellem landene i Det Europæiske Fællesskab. Hovedpunkterne var **ecu**, valutakurs- og interventionsmekanismen (**ERM**) og meget kortfristede finansieringsmekanismer og kort- og mellemfristede kreditmekanismer. Ved begyndelsen af tredje fase af **ØMU** blev EMS erstattet af **ERM2**.

Europæiske Råd, Det: Det Europæiske Råd tilfører unionen den fremdrift, der er nødvendig for dens udvikling, og fastlægger de overordnede politiske retningslinjer herfor. Det Europæiske Råd består af medlemslandenes stats- og regeringschefer og **Europa-Kommissionens** formand (se også **Rådet**).

Europæiske System af Centralbanker (ESCB), Det: ESCB består af **ECB** og alle 25 medlemslandes nationale centralbanker, dvs. at systemet ud over **eurosystemets** medlemmer omfatter de nationale centralbanker i medlemslande, som endnu ikke har indført **euroen**. ESCB er underlagt ECBs **styrelsesråd** og **direktion** og, som et tredje besluttende organ i ECB, **Det Generelle Råd**. ESCBs grundlæggende opgaver udføres af eurosystemet.

Europæiske Union (EU), Den: EU blev etableret ved **traktaten** om Den Europæiske Union (EU-traktaten), ofte kaldet Maastricht-traktaten, som blev underskrevet i februar 1992 og trådte i kraft 1. november 1993. Traktaten om Den Europæiske Union er senere blevet ændret ved Amsterdam-traktaten, som blev underskrevet i Amsterdam 2. oktober 1997 og trådte i kraft 1. maj 1999, og senest Nice-traktaten, som blev underskrevet 26. februar 2001 og trådte i kraft 1. februar 2003. Den Europæiske Union hviler på flere forskellige organisationer og aftaler af forskellig lovmæssig art, der udgør dens tre understøttende søjler; den første søjle omfatter **Det Europæiske Fællesskab** og Det Europæiske Atomenergifællesskab (Euratom), der begge har status som juridisk person og reguleres af særskilte traktater. Den anden og tredje søjle består fortrinsvis af mellemstatlige aftaler om en fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik og politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager.

Europæiske Værdipapirtilsynsudvalg (CESR), Det: Udvalg etableret af **Europa-Kommissionen** i juni 2001 som følge af en henstilling fra Vismandsudvalget for regulering af de europæiske værdipapirmarkeder og sammensat af repræsentanter fra de nationale myndigheder med ansvar for reguleringen af værdipapirmarkederne. Som trin 3-instans i den reviderede europæiske regulering rådgiver CESR Europa-Kommissionen om emner inden for værdipapirpolitik og hjælper med til at sikre en mere ensartet implementering af fællesskabslovgivningen i medlemslandene. Udvalget er også med til at fremme koordinationen mellem europæiske værdipapirregulatorer.

Eurostat: De Europæiske Fællesskabers statistiske kontor. Eurostat er en del af **Europa-Kommissionen** og ansvarlig for udarbejdelsen af Fællesskabets statistikker.

Eurosystemet: Eurosystemet omfatter **ECB** og de nationale centralbanker i de medlemslande, der har indført **euroen** i tredje fase af **ØMU** (se også **euroområdet**). Der er på nuværende tidspunkt 12 nationale centralbanker i eurosystemet. Eurosystemet er underlagt ECBs **styrelsesråd** og **direktion**.

EU-traktaten: Se **Traktaten**.

Finjusterende operation: En **markedsoperation**, som med uregelmæssige mellemrum gennemføres af **eurosystemet**, primært for at klare uventede likviditetsudsving i markedet.

Forfatning for Europa, En: Den 13. juni 2003 vedtog Konventet om Den Europæiske Unions fremtid et udkast til en forfatning for Europa, der skulle afløse både EU-traktaten og EF-traktaten. Udkastet blev forelagt **Det Europæiske Råd** i Thessaloniki 20. juni 2003 og drøftet på regeringskonferencen fra september 2003 til juni 2004. Det blev vedtaget af EU-landene i juni 2004 og er planlagt til at blive ratificeret i november 2006.

Fremskrivninger: Se **makroøkonomiske fremskrivninger**.

Fælles operationelle systemer: Systemer etableret i fællesskab mellem **ECB** og de nationale centralbanker med det formål at gøre det lettere at gennemføre decentraliserede operationer. Systemerne omfatter fælles informationssystemer, applikationer og procedurer og er organiseret efter det såkaldte "hub-and-spoke"-princip, hvor ECB udgør navet (hub).

Generelle Råd, Det: Et af **ECBs** besluttende organer. Det består af formanden og næstformanden for ECB og de nationale centralbankchefer i alle EU-landene.

Genkøbsforretning: En forretning, hvor et aktiv sælges og senere købes tilbage til en forudbestemt pris på et givet tidspunkt i fremtiden eller på anfordring. En sådan forretning svarer til lån mod sikkerhedsstillelse med den forskel, at sælger i dette tilfælde ikke beholder ejendomsretten til aktiverne. Genkøbsforretninger indregnes i M3, når sælger er en **monetær finansiel institution (MFI)**, og modparten er en ikke-MFI med sæde i **euroområdet**.

Gældskvot: Et af de fiskale kriterier, som er fastsat i **EF-traktatens** artikel 104, stk. 2, og som bruges til at fastslå, hvorvidt der er tale om et uforholdsmæssigt stort underskud. Gældskvoten defineres som den procentdel, den offentlige gæld udgør af bruttonationalproduktet (BNP) i markedspriser. Den offentlige gæld defineres i traktatens protokol nr. 20 (om **proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud**) som den samlede bruttogæld til pålydende værdi, der er udestående ved årets afslutning, og som er konsolideret mellem og inden for de forskellige dele af den offentlige sektor.

Harmoniserede forbrugerprisindeks (HICP), Det: Indeks over forbrugerpriserne, der beregnes efter samme statistiske metode i alle EU-lande.

Indlånsfaciliteten: En **stående facilitet** i **eurosystemet**, som modparter kan anvende til indlån på anfordring i en national centralbank, og som forrentes til en på forhånd fastsat rente (se også **ECBs officielle renter**).

Interlinking-mekanisme: Et af elementerne i **Target**. Udtrykket betegner infrastrukturen og procedurerne, som sammenkobler indenlandske

realtidsbruttoafviklingssystemer (RTGS-systemer) med hinanden for at muliggøre grænseoverskridende betalinger inden for Target.

Internationale Betalingsbank (BIS), Den: BIS blev etableret 17. maj 1930 på baggrund af en international aftale mellem Belgien, Frankrig, Italien, Japan, Storbritannien, Tyskland og USA. BIS er den ældste af de internationale monetære og finansielle organisationer, og den fremmer internationalt monetært og finansielt samarbejde og er centralbankernes bank. Som en del af sine beføjelser fungerer BIS som: a) et forum, der fremmer diskussion og letter beslutningsprocessen blandt centralbankerne og i den internationale finansverden; b) et økonomisk og monetært forskningscentrum; c) en vigtig modpart til centralbankerne i finansielle transaktioner og d) befuldmægtiget eller trustee i forbindelse med internationale finansielle operationer. Hovedkontoret ligger i Basel, men BIS har også kontorer i Hong Kong og Mexico City.

Internationale Valutafond (IMF), Den: En international valutaorganisation, som blev etableret i 1944 som en del af Bretton Woods-aftalen. IMF har sæde i Washington DC og har nu 184 medlemslande. Ifølge fondens vedtægter er dens hovedopgaver at styrke det globale monetære samarbejde, at sikre stabile valutakurser samt at fremme international handel og økonomisk vækst.

Konvergenskriterier: Kriterierne i EF-traktatens artikel 121, stk. 1, (og nærmere uddybet i protokol nr. 21, der er vedføjet traktaten) udgør grundlaget for vurderingen af, hvorvidt et medlemsland kan indføre **euroen**. Kriterierne omhandler **prisstabilitet**, de offentlige finanser, valutakurserne og de lange renter. De dækker også over den nationale lovgivnings forenelighed, herunder de nationale centralbankers statutter, med **traktaten** og **statutten for Det Europæiske System af Centralbanker og Den Europæiske Centralbank**.

Korrespondentcentralbankmodellen (CCBM): En mekanisme, der blev oprettet af **Det Europæiske System af Centralbanker**, med det formål at sætte modparter i stand til at opnå kredit hos deres hjemmecentralbank mod **sikkerhed**, der befinder sig i en anden national centralbank. I henhold til korrespondentcentralbankmodellen fungerer hver national centralbank som depotinstitution for andre nationale centralbanker, hvad angår værdipapirer deponeret i indenlandske **værdipapirafviklingssystemer**.

Langfristet markedsoperation: En månedlig **markedsoperation** udført af **eurosystemet**, normalt med en løbetid på tre måneder. Langfristede markedsoperationer udføres som auktioner til variabel rente med et på forhånd annonceret tildelingsbeløb.

Link mellem værdipapirafviklingssystemer: Procedurer og arrangementer mellem to **værdipapirafviklingssystemer** vedrørende elektronisk overførsel af værdipapirer mellem de to systemer. Som alternativ til **korrespondentcentralbankmodellen (CCBM)** bruger **eurosystemet** kvalificerede link til grænseoverskridende overførsel af **sikkerhed**.

Makroøkonomiske fremskrivninger: Resultatet af undersøgelser, der udføres af **eurosystemets** stab med henblik på at forudsige den fremtidige makroøkonomiske udvikling i **euroområdet**. Indgår som en del af den økonomiske analyse.

Marginale udlånsfacilitet, Den: En **stående facilitet** i **eurosystemet**, som modparterne kan anvende til at opnå kredit fra en national centralbank til en på forhånd fastsat rente mod belånbare aktiver (se **ECBs officielle renter**).

Markedsoperation: En operation, der udføres på centralbankens initiativ på de finansielle markeder, og som involverer en af følgende transaktioner: a) egentligt køb eller salg af aktiver (spot eller termin); b) køb eller salg af aktiver i henhold til en **genkøbsforretning**; c) udlån eller indlån mod underliggende aktiver som **sikkerhed**; d) udstedelse af centralbankgældsbeviser; e) modtagelse af tidsindskud fra modparter eller f) **valutaswaps** mellem indenlandsk og udenlandsk valuta.

Minimumsbudrente: Den nedre grænse for den rente, til hvilken modparterne kan afgive bud i de **primære markedsoperationer**, der udføres som auktioner til variabel rente. Den er en af **ECBs officielle renter** og afspejler den pengepolitiske stilling.

Monetære finansielle institutioner (MFI): De finansielle institutioner, der udgør **euroområdets** pengeudstedende sektor. De omfatter **ECB** og de nationale centralbanker, kreditinstitutter og pengemarkedsforeninger i euroområdet.

Monetære indtægter: De nationale centralbankers indtægter i forbindelse med deres udførelse af **eurosystemets** pengepolitiske opgaver af aktiver, som er øremærket i overensstemmelse med **Styrelsesrådets** retningslinjer, og som de besidder som modværdi for sedler i omløb og forpligtelser i forbindelse med kreditinstitutternes indlån.

Monetære Udvalg, Det: Udvalg etableret i henhold til EØF-traktatens artikel 105, stk. 2. Udvalgets opgaver blev overtaget af **Det Økonomiske og Finansielle Udvalg (EFC)** i begyndelsen af tredje fase af **ØMU**.

Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD): En mellemstatlig organisation etableret i 1950 med hovedsæde i Paris. På nuværende tidspunkt har den 30 medlemslande og forbindelser til 70 andre. OECD udgør et forum, hvor medlemslandene kan konsultere hinanden, udveksle erfaringer og samarbejde med henblik på at opnå den størst mulige vedvarende vækst og forbedre den økonomiske og sociale velfærd i overensstemmelse med principperne om markedsøkonomi.

Overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker (BEPG): Ifølge traktaten skal medlemslandene samordne deres økonomiske politikker i **Rådets** regi. Retningslinjerne er det vigtigste instrument i denne samordning. De indeholder henstillinger til politiske beslutningstagere om makroøkonomiske politikker og strukturpolitikker og fungerer som målestok for ex post-vurdering i forbindelse med gensidig overvågning inden for Rådet. Rådet, der handler på grundlag af en henstilling fra **Europa-Kommissionen**, udarbejder et udkast til

de overordnede retningslinjer for medlemslandenes økonomiske politikker og forelægger sine resultater for **Det Europæiske Råd**. Derefter vedtager Rådet en henstilling om de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker på baggrund af Det Europæiske Råds konklusioner.

Pengepolitisk strategi: Den overordnede strategi, der anvendes til gennemførelsen af pengepolitik. **ECBs** pengepolitiske strategi består af en kvantitativ definition af hovedmålet om **prisstabilitet** og en analytisk ramme baseret på to søjler – den økonomiske analyse og den monetære analyse – som udgør grundlaget for **Styrelsesrådets** overordnede vurdering af de risici, der knytter sig til prisstabiliteten, og de pengepolitiske beslutninger. Strategien giver også et udgangspunkt for at kunne forklare de pengepolitiske beslutninger for offentligheden.

Primær markedsoperation: En ugentlig **markedsoperation** udført af **eurosystemet**. I 2003 besluttede **Styrelsesrådet** at reducere de primære markedsoperationers løbetid pr. 9. marts 2004 fra to uger til én uge. Primære markedsoperationer udføres som auktioner til variabel rente med en på forhånd annonceret **minimumsbudrente**.

Prisstabilitet: **Eurosystemets** hovedmål er at fastholde prisstabilitet. **Styrelsesrådet** definerer prisstabilitet som en år-til-år-stigning på under 2 pct. i det **harmoniserede forbrugerprisindeks (HICP)** for **euroområdet**. Styrelsesrådet har også meddelt, at det med henblik på prisstabilitet agter at fastholde inflationen under, men tæt på 2 pct. på mellemlangt sigt.

Proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud: Bestemmelsen i EF-traktatens artikel 104 og protokol nr. 20 (om proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud) fastslår, at EU-landene skal opretholde budgetdisciplin, og opstiller kriterier for, hvornår der foreligger et uforholdsmæssigt stort underskud. Endvidere beskrives de foranstaltninger, der skal træffes, hvis det konstateres, at kravene i forbindelse med budgetstillingen og den offentlige gæld ikke er opfyldt. Dette suppleres af Rådets forordning (EF) nr. 1467/97 af 7. juli 1997 om fremskyndelse og afklaring af gennemførelsen af proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud, der er en del af **stabilitets- og vækstpagten**.

Realtidsbruttoafviklingssystem (RTGS-system): Et afviklingssystem, hvor betalingsinstrukser behandles, efterhånden som de opstår (uden netting), og afvikles i realtid (kontinuerligt). Se også **Target**.

Referenceværdien for vækst i pengemængden: For at kunne vurdere den monetære udvikling har **Styrelsesrådet** valgt at annoncere en referenceværdi for det brede pengemængdemål, M3. Referenceværdien er den M3-vækst, som vurderes at være forenelig med **prisstabilitet** på mellemlangt sigt. Referenceværdien udledes på en måde, der er i overensstemmelse med og bidrager til at opnå Styrelsesrådets antagelser om prisstabilitet på mellemlangt sigt med hensyn til den formodede trend i BNP-væksten og trenden i omløbshastigheden i M3. Væsentlige eller langvarige afvigelser i M3-væksten fra referenceværdien er under normale omstændigheder tegn på, at der er risici knyttet til prisstabiliteten

på mellemlangt sigt. Der kommer dog ingen mekanisk pengepolitisk reaktion, når og hvis M3-væksten afviger fra referenceværdien.

Reservekrav: De mindstereserver, som et kreditinstitut skal holde på konti hos **eurosystemet**. Opfyldelsen af reservekravet fastslås på baggrund af gennemsnittet af de daglige balancer i en **reservekravsperiode** på ca. 1 måned.

Reservekravsgrundlag: Summen af de balanceposter (især passiver), der udgør grundlaget for beregning af et kreditinstituts **reservekrav**.

Reservekravskoefficient: En koefficient, som centralbanken fastsætter for hver enkelt kategori af balanceposter i **reservekravsgrundlaget**. Koefficienterne bruges til beregning af **reservekravene**.

Reservekravsperiode: Den periode, for hvilken kreditinstitutternes overholdelse af **reservekravene** beregnes. Siden 10. marts 2004 indledes reservekravsperioden på afviklingsdagen for den første **primære markedsoperation** efter det møde i **Styrelsesrådet**, hvor den månedlige vurdering af pengepolitikken finder sted. **ECB** offentliggør en kalender over reservekravsperioderne mindst tre måneder inden årets begyndelse.

Revisionsretten: En europæisk fællesskabsinstitution, der udfører revisionen i **Det Europæiske Fællesskab**. En af Revisionsrettens opgaver er at undersøge effektiviteten af **ECBs** forvaltning.

Rådet (Rådet for Den Europæiske Union): En europæisk fællesskabsinstitution, der består af repræsentanter for medlemslandenes regeringer; normalt de ministre, som er ansvarlige for de emner, der drøftes (derfor kaldes det ofte Ministerrådet). Når Rådet er sammensat af økonomi- og finansministrene, kaldes det ofte Ecofin-Rådet. Derudover kan Rådet mødes i sin sammensætning af stats- og regeringschefer i forbindelse med beslutninger nævnt i **traktaten** (se også **Det Europæiske Råd**).

Sikkerhed: Aktiver, der stilles som sikkerhed for tilbagebetaling af lån (fx af kreditinstitutter over for centralbanker), samt aktiver solgt (fx til centralbankerne af kreditinstitutter) i forbindelse med **genkøbsforretninger**.

Stabilitets- og vækstpagten: Pagten består af to forordninger fra **Rådet**, nemlig forordning (EF) nr. 1466/97 af 7. juli 1997 om styrkelse af overvågningen af budgetstillinger samt overvågning og samordning af økonomiske politikker og forordning (EF) nr. 1467/97 af 7. juli 1997 om fremskyndelse og afklaring af gennemførelsen af **proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud**, samt **Det Europæiske Råds** resolution om stabilitets- og vækstpagten, der blev vedtaget i Amsterdam 17. juni 1997. Hensigten er, at pagten skal fungere som middel til at sikre sunde offentlige finanser i tredje fase af **ØMU** for at styrke betingelserne for **prisstabilitet** og kraftig, holdbar vækst, der fremmer jobskabelsen. Mere specifikt er målet for medlemslandene på mellemlangt sigt at opnå budgetstillinger tæt på balance eller i overskud.

Stabilitetsprogrammer: Eurolandenes planer og antagelser på mellemlangt sigt vedrørende udviklingen i vigtige økonomiske variable. I programmerne fastsættes det mellemfristede mål om en budgetstilling tæt på balance eller i overskud, eller tilpasningsprocessen for at nå dette mål, som det fremgår af **stabilitets- og vækstpagten**. Stabilitetsprogrammerne skal ajourføres årligt. De gennemgås af **Europa-Kommissionen** og **Det Økonomiske og Finansielle Udvalg (EFC)**, hvis rapporter danner grundlag for **Ecofin-Rådets** vurdering.

Standardauktion: En auktionsprocedure, der anvendes af **eurosystemet** i forbindelse med de regelmæssige **markedsoperationer**. Standardauktioner udføres inden for 24 timer. Alle modparter, der opfylder de overordnede adgangskriterier, er berettigede til at afgive bud i standardauktioner.

Statutten for Det Europæiske System af Centralbanker og Den Europæiske Centralbank (ESCB-statutten): Retsgrundlaget for **Det Europæiske System af Centralbanker (ESCB)** og **Den Europæiske Centralbank (ECB)**, der er knyttet som protokol til EF-traktaten.

Styrelsesrådet: **ECBs** øverste besluttende organ. Styrelsesrådet består af medlemmerne af **ECBs direktion** og de nationale centralbankchefer i de lande, der har indført **euroen**.

Stående facilitet: En centralbankfacilitet, som modparter har adgang til på eget initiativ. **Eurosystemet** kan tilbyde to stående dag-til-dag faciliteter: **indlånsfaciliteten** og **den marginale udlånsfacilitet**.

Target (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system): Et **realtidsbruttoafviklingssystem (RTGS-system)** for **euroen**. Target-systemet er et decentraliseret system bestående af 15 nationale RTGS-systemer, **ECBs** betalingsmekanisme (EPM) og **interlinking-mekanismen**.

Target2: Anden generation af **Target**-systemet, som er under udvikling for at øge finansiell integration i **euroområdet**. Hovedformålene med Target2 er: a) i højere grad at opfylde kundernes behov ved at tilbyde et stærkt harmoniseret serviceniveau; b) at garantere høj omkostningseffektivitet ved at introducere en fælles prisstruktur for standardydelse og c) at bane vejen for fremtiden og den udvikling, der er forbundet med **EUs** og **eurosystemets** udvidelse. De nationale centralbanker vil fortsat være ansvarlige for kreditinstitutternes konti og samarbejdet med dem. Systemet forventes at være fuldt implementeret i anden halvdel af dette årti.

Tilbageførselsforretning: En operation, hvor centralbanken køber eller sælger aktiver i en **genkøbsforretning** eller foretager udlån mod **sikkerhed**.

Traktaten: Refererer til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab (EF-traktaten). Traktaten blev underskrevet i Rom 25. marts 1957 (derfor ofte benævnt Rom-traktaten) og trådte i kraft 1. januar 1958. Ved denne traktat etableredes Det Europæiske Økonomiske Fællesskab (EØF), som nu er **Det Europæiske Fællesskab**. Traktaten om Den Europæiske Union (EU-traktaten) –

ofte kaldet Maastricht-traktaten – ændrede EØF-traktaten med det formål at etablere Det Europæiske Fællesskab.

Udvalget for Penge-, Kreditmarkeds- og Betalingsbalancestatistik (CMFB):

Udvalg etableret ved Rådets afgørelse af 25. februar 1991 (91/115/EØF) (EFT L 59, 6.3.1991, s. 19), som ændret ved Rådets afgørelse (96/174/EF) af 26. februar 1996, der samlede statistikere fra **Eurostat**, de nationale centralbanker og **ECB**. CMFB rådgiver Kommissionen om en række statistiske forhold, især statistiske aspekter af **proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud**, og fremmer samarbejde og koordination af statistisk arbejde på europæisk plan.

Udvalget for Økonomisk Politik (EPC): Et rådgivende fællesskabsorgan, der blev oprettet ved Rådets afgørelse af 18. februar 1974 (74/122/EØF) (EFT L 63, 5.3.1974, s. 21). EPC består af to repræsentanter og to stedfortrædere fra hvert medlemsland, **Europa-Kommissionen** og **ECB**. Udvalgets primære opgaver er at bidrage til **Ecofin-Rådets** forarbejde i forbindelse med samordningen af medlemslandenes økonomiske politikker med **Det Europæiske Fællesskab** og at rådgive Europa-Kommissionen og **Rådet**. EPC arbejder tæt sammen med **Det Økonomiske og Finansielle Udvalg (EFC)** og fokuserer hovedsagelig på strukturpolitikker, som skal øge vækstpotentialet og beskæftigelsen i Fællesskabet.

Underskudskvotient: Et af de fiskale kriterier, som er fastsat i EF-traktatens artikel 104, stk. 2, og som bruges til at fastslå, hvorvidt der er tale om et uforholdsmæssigt stort underskud. Underskudskvotienten defineres som den procentdel, det offentlige underskud udgør af bruttonationalproduktet i markedspriser. Det offentlige underskud defineres i traktatens protokol nr. 20 (om **proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud**) som den offentlige sektors nettolåntagning.

Valutaswap: En samtidig spot- og terminsforretning, hvor én valuta handles mod en anden. **Eurosystemet** kan udføre **markedsoperationer** i form af valutaswaps, hvor de nationale centralbanker (eller **ECB**) køber eller sælger **euro** spot mod en udenlandsk valuta og samtidig forpligter sig til at sælge eller købe dem tilbage på et givet tidspunkt i fremtiden.

Værdipapirafviklingsystem: Et system, hvor værdipapirer eller andre finansielle aktiver kan opbevares eller overføres enten uden betaling eller mod betaling (DvP-delivery versus payment).

Økonomiske og Finansielle Udvalg (EFC), Det: Et rådgivende fællesskabsorgan, der blev oprettet ved indledningen af tredje fase af **ØMU**. Medlemslandene, **Europa-Kommissionen** og **ECB** udnævner hver højst to medlemmer til udvalget. Medlemslandene udnævner normalt en højtstående embedsmand fra centraladministrationen og en højtstående embedsmand fra den respektive centralbank. Dog deltager medlemmerne fra de respektive nationale centralbanker kun i EFCs møder, når der drøftes emner, som ligger inden for deres institutions særlige ekspertise eller kompetence. Udvalgets opgaver er fastsat i EF-traktatens artikel 114, stk. 2.

Økonomiske og Monetære Union (ØMU), Den: ØMU blev realiseret i tre faser i overensstemmelse med de procedurer og tidsplaner, der er fastsat i EF-traktaten. Første fase af ØMU blev indledt i juli 1990 og afsluttet 31. december 1993. Fasen var hovedsageligt karakteriseret ved afvikling af alle barrierer for kapitalens fri bevægelighed inden for EU. Anden fase af ØMU blev indledt 1. januar 1994. I denne fase blev bl.a. **Det Europæiske Monetære Institut (EMI)** oprettet, forbuddet mod centralbankfinansiering af den offentlige sektor og forbuddet mod privilegeret adgang til finansielle institutter for den offentlige sektor trådte i kraft, og landene skulle tilstræbe at undgå uforholdsmæssigt store offentlige underskud. Tredje fase indledtes 1. januar 1999 med afgivelsen af den pengepolitiske kompetence til **ECB** og indførelsen af **euroen**. Med indførelsen af eurosedler og -mønter 1. januar 2002 var ØMU fuldblyrdet.

LITTERATURLISTE

HOVEDLITTERATUR

Officielle ECB-publikationer

ECB (1999), "Årsberetning 1998", april 1999.

ECB (2000), "Årsberetning 1999", april 2000.

ECB (2001), "Årsberetning 2000", maj 2001.

ECB (2002), "Årsberetning 2001", april 2002.

ECB (2003), "Årsberetning 2002", april 2003.

ECB (2004), "Årsberetning 2003", april 2004.

ECB (2005), "Årsberetning 2004", april 2005.

ECB (2006), "Årsberetning 2005", april 2006.

ECB (2002), "Compendium: Samling af retlige instrumenter", juni 1998 - december 2001, marts 2002.

ECB (2004), "Institutionelle bestemmelser: Statutten for ESCB og ECB - Forretningsorden", oktober 2004.

ECB (2006), "Den Europæiske Centralbank, Eurosystemet, Det Europæiske System af Centralbanker" (brochure), maj 2006.

Andre publikationer

Papadia, F. and Santini, C. (2006), "La Banque centrale européenne", Paris, 2006.

Raymond, R. (2001), "L'euro et l'unité de l'Europe", Paris, 2001.

Scheller, H. K. (1999), "Das Europäische System der Zentralbanken", I: Glomb & Lauk (red.), Euro-Guide, Köln, 1999.

Scheller, H. K. (2000), "Die Europäische Zentralbank", Frankfurt am Main, 2000.

Von der Groeben, H., Thiesing, J. & Ehlermann, C.-D. (red.), "Kommentar zum EU/EG-Vertrag", 5. udg., Baden-Baden, 1997/1999.

Zilioli, C. & Selmayr, M. (2001), "The Law of the European Central Bank", Oxford-Portland Oregon, 2001.

KAPITEL I

Officielle ECB-publikationer

ECB (2000), "Konvergensrapport 2000", maj 2000.

ECB (2004), "Konvergensrapport 2004", oktober 2004.

ECB (2006), "Konvergensrapport 2006", maj 2006.

ECB (2001), "Rammerne for den økonomiske politik i ØMU", artikel i Månedsoversigten, november 2001.

ECB (2003), "Forholdet mellem penge- og finanspolitik i euroområdet", artikel i Månedsoversigten, februar 2003.

ECB (2004), "The European Constitution and the ECB", artikel i Månedsoversigten, august 2004.

Andre publikationer

Andrews, D. (2003), "The Committee of Central Bank Governors as a source of rules", *Journal of European Public Policy* 10:6, december 2003, s. 956-973.

Baer, G. D. (1994), "The Committee of Governors as a forum for European central bank cooperation". I: Bakker, A. et al. "Monetary Stability Through International Cooperation: Essays in Honor of André Szász", Amsterdam, 1994.

Berger, F. (2001), "12 into one: one money for Europe", Frankfurt am Main, 2001.

Delors-komiteen (1989), "Rapport om en Økonomisk og Monetær Union i Det Europæiske Fællesskab", 1989.

Centralbankchefkomiteen (1990), "Introductory Report and Commentary on the Statute of the European System of Central Banks and the ECB", november 1990.

Centralbankchefkomiteen (1992), "Årsberetning 1990/91", april 1992.

Centralbankchefkomiteen (1993), "Årsberetning 1992", april 1993.

Europa-Kommissionen (1995), "Grønbog om de praktiske foranstaltninger i forbindelse med indførelsen af den fælles valuta" (KOM/95/333 ENDEL), Luxembourg, 31. maj 1995.

EMI (1995), "Årsberetning 1994", april 1995.

EMI (1995), "The changeover to the single currency", november 1995.

EMI (1996), "Role and functions of the European Monetary Institute", februar 1996.

EMI (1996), "Årsberetning 1995", april 1996.

EMI (1997), "The single monetary policy in Stage Three: specification of the operational framework", januar 1997.

EMI (1997), "Årsberetning 1996", april 1997.

EMI (1998), "Konvergensrapport: Rapport udarbejdet i henhold til EF-Traktatens artikel 109j, stk. 1", marts 1998.

EMI (1998), "Årsberetning 1997", maj 1998.

Scheller, H. K. (2001), "The Changeover to the Euro, in Caesar/Scharrer (eds.), European Economic and Monetary Union: Regional and Global Challenges, Baden-Baden", 2001, s. 243-263.

Van den Berg, C. C. A. (2004), "The Making of the Statute of the European System of Central Banks, An Application of Checks and Balances", 2004.

KAPITEL 2

Officielle ECB-publikationer

ECB (1999), "Eurosystemet og Det Europæiske System af Centralbanker (ESCB)", artikel i Månedsoversigten, januar 1999.

ECB (1999), "De Institutionelle rammer for Det Europæiske System af Centralbanker", artikel i Månedsoversigten, juli 1999.

ECB (1999), "Den Europæiske Centralbanks retlige instrumenter", artikel i Månedsoversigten, november 1999.

ECB (2001), "Why price stability?", juni 2001.

ECB (2003), "Justering af fremgangsmåden for afstemninger i Styrelsesrådet", artikel i Månedsoversigten, maj 2003.

Andre publikationer

Arrowsmith, J. A. A. (1996), "La non-participation à la phase 3: la vie à l'étage inférieur de l'UEM (Opting-out of stage 3: life in the lower tier of EMU)", in Revue d'économie financière, No 36, 1-1996.

Caparello, M. (2003), "Internal audit in the central banking community", I: Courtis, N. & Mander, B. (red.), "Accounting standards for central banks", Central Banking Publications, London, 2003.

Duisenberg, W. F. (2001), "The European Central Bank, the Eurosystem and the European System of Central Banks", tale holdt i forbindelse med indvielsesceremonien for den nye Banque centrale du Luxembourg-bygning, Luxembourg, 18. maj 2001.

Liebscher, K. (1998), "Die Rolle einer nationalen Zentralbank im ESZB am Beispiel der OeNB", i 26. Volkswirtschaftliche Tagung der Oesterreichischen Nationalbank, maj 1998.

Merriman, N. (2003), "Financial reporting in the Eurosystem", I: Curtis, N. & Mander, B. (red.), "Accounting standards for central banks", Central Banking Publications, London, 2003.

Padoa-Schioppa, T. (2000), "An institutional glossary of the Eurosystem", artikel skrevet i forbindelse med konferencen The Constitution of the Eurosystem: the Views of the EP and the ECB, 8. marts 2000.

Palmer, M. (2001), "The Banque centrale du Luxembourg in the European System of Central Banks", Banque centrale du Luxembourg, maj 2001.

Raymond, R. (1996), "Les Banques centrales nationales dans le système européen de banques centrales (National central banks within the European System of Central Banks)", i Revue d'économie financière, No 36, 1-1996.

KAPITEL 3

Officielle ECB-publikationer

ECB (1999), "Eurosystemets stabilitetsorienterede pengepolitiske strategi", artikel i Månedsoversigten, januar 1999.

ECB (1999), "Target og betalinger i euro", artikel i Månedsoversigten, november 1999.

ECB (2000), "Eurosystemets valutareserver og -operationer", artikel i Månedsoversigten, januar 2000.

ECB (2000), "ØMU og banktilsyn", artikel i Månedsoversigten, april 2000.

ECB (2001), "Makroøkonomiske fremskrivninger for euroområdet udarbejdet af Eurosystemets stab", artikel i Månedsoversigten, juni 2001.

ECB (2002), "Forberedelse af eurosedler: Aktiviteter efter indførelsen af eurosedler og -mønter", artikel i Månedsoversigten, januar 2002.

ECB (2002), "Eurosystemets rolle i betalings- og clearingsystemer", artikel i Månedsoversigten, april 2002.

ECB (2002), "ECBs likviditetsstyring", artikel i Månedsoversigten, maj 2002.

ECB (2002), "Konsekvenserne af overgangen til euro for udviklingen i sedler og mønter i omløb", artikel i Månedsoversigten, maj 2002.

ECB (2003), "Efterspørgslen efter sedler og mønter i euroområdet og effekten af overgangen til euro", artikel i Månedsoversigten, januar 2003.

ECB (2003), "CLS-formål, koncept og konsekvenser", artikel i Månedsoversigten, januar 2003.

ECB (2003), "Resultatet af ECBs evaluering af den pengepolitiske strategi", artikel i Månedsoversigten, juni 2003.

ECB (2003), "Ændring af de operationelle rammer for Eurosystemets pengepolitik", artikel i Månedsoversigten, august 2003.

ECB (2000), "Statistiske oplysninger indsamlet og udarbejdet af ESCB", maj 2000.

ECB (2002), "Evaluation of the 2002 cash changeover", april 2002.

ECB (2003), "EU banking sector stability", februar 2003.

ECB (2004), "The monetary policy of the ECB (2. udgave)", januar 2004.

ECB (2004), "Developments in the EU framework for financial regulation, supervision and stability", artikel i Månedsoversigten, november 2004.

ECB (2005), "Den fælles pengepolitik i euroområdet – Dokumentationsgrundlag for Eurosystemets pengepolitiske instrumenter and procedurer", februar 2005.

ECB (2005), "Initial experience with the changes to the Eurosystem's operational framework for monetary policy implementation", artikel i Månedsoversigten, februar 2005.

ECB (2005), "ECB-Statistik: en kort oversigt", august 2005.

ECB (2005), "TARGET – the current system (brochure)", august 2005.

ECB (2005), "TARGET – innovation and transformation (brochure)", august 2005.

ECB (2006), "Portfolio management at the ECB", artikel i Månedsoversigten, april 2006.

Andre publikationer

Domingo-Solans, E. (2003), "The importance of Eurostat for the monetary policy of the European Central Bank", tale på det akademiske møde, der blev afholdt i anledning af 50-års-jubilæet for De Europæiske Fællesskabers Statistiske Kontor, Luxembourg, 16. maj 2003.

Duisenberg, W. F. (2001), "The ECB's monetary policy strategy and the quantitative definition of price stability", brev fra ECBs formand til Christa Randzio-Plath, formand for Europa-Parlamentets Økonomi- og Valutaudvalg, 13. december 2001.

Issing, O.; Gaspar, V.; Angeloni, I. & Tristani, O. (2001), "Monetary policy in the euro area: strategy and decision making at the European Central Bank", Cambridge University Press, Cambridge, 2001.

Issing, O. et al. (red.) (2003), "Background Studies for the ECB's Evaluation of its Monetary Policy Strategy", Frankfurt am Main, november 2003.

Trichet, J.-C. (2003), "The ECB's monetary strategy after the evaluation and clarification of May 2003", tale afholdt på Center for Financial Studies i Frankfurt am Main, 20. november 2003.

Trichet, J.-C. (2004), "Euro area statistics and their use for ECB policy-making", tale på ECBs anden statistikkonference i Frankfurt am Main, 22.-23. april 2004.

Bull, P. (2004), "The development of statistics for Economic and Monetary Union", Frankfurt am Main, juli 2004.

KAPITEL 4

Officielle ECB-publikationer

ECB (2000), "ECBs relationer med institutioner og organer i Det Europæiske Fællesskab", artikel i Månedsoversigten, oktober 2000.

ECB (2001), "Den Europæiske Centralbanks eksterne kommunikation", artikel i Månedsoversigten, februar 2001.

ECB (2002), "ECBs ansvarlighed", artikel i Månedsoversigten, november 2002.

ECB (2002), "Gennemsigtighed i ECBs pengepolitik", artikel i Månedsoversigten, november 2002.

Andre publikationer

Noyer, C. (1999), "Politics and central banks", tale i Eesti Pank, Tallinn, 3. maj 1999.

Zilioli, C. & Selmayr, M. (2000), "The External Relations of the Euro Area: Legal Aspects, Common Market Law Review", 2000 – bind 37, nr. 3, s. 591-644.

KAPITEL 5

Officielle ECB-publikationer

ECB (1999), "Euroens internationale rolle", artikel i Månedsoversigten, august 1999.

ECB (2001), "ECBs relationer med internationale organisationer og fora", artikel i Månedsoversigten, januar 2001.

ECB (2002), "Det internationale tilsynsarbejde", artikel i Månedsoversigten, maj 2002.

ECB (2002), "Review of the international role of the euro", december 2002.

Andre publikationer

Duisenberg, W. F. (2000), "The role of the ECB at the international level", tale ved Institute for International Finance, Inc.'s (IIF) årsmøde i Prag, 23. september 2000.

Padoa-Schioppa, T. (1999), "The external representation of the euro area", indledende bemærkninger i Europa-Parlamentets Underudvalg om Monetær Politik, Bruxelles, 17. marts 1999.

Zilioli, C. & Selmayr, M. (1999), "The External Relations of the Euro Area", Legal Aspects, Common Market Law Review, 1999 – vol. 36, nr. 2, s. 273-349.

KAPITEL 6

Officielle ECB-publikationer

ECB (2000), "ECB labour relationships and the social dialogue with regard to the ESCB", pressemeddelelse fra ECB, 5. oktober 2000.

ECB (2002), "Adfærdskodeks for Den Europæiske Centralbank i henhold til artikel 11.3 i forretningsordenen for Den Europæiske Centralbank", marts 2001 (EFT C 76, 8.3.2001, s. 12).

ECB (2002), "Adfærdskodeks for medlemmerne af Styrelsesrådet", 16. maj 2002 (EFT C 123, 24.5.2002, s. 9).

ECB (2003), "The mission of the European Central Bank", august 2003.

Andre publikationer

Ricard, P. (2001), "Voyage au centre de la BCE", artikel i Le Monde, 23. november 2001.

STIKORDSREGISTER

- Afviklingsrisiko 205
- Barre-planen 17
- Betalings- og clearingssystemer 100
- Cardiff-processen 32, 139
- Center for Analyse af Falske Sedler 109
- Centralbankchefkomiteen 17, 22, 207
- Centralbankafhængighed 37, 125, 207
- Direktionen se Den Europæiske Centralbank (ECB)
- EBA (Euro Banking Association) 102, 207
- Ecofin-Rådet se Rådet
- Ecu (den europæiske valutaenhed): 19, 208
- Ekstraordinære auktioner 88, 208
- Eonia 26, 208
- ERM 19, 208
- ERM2 93, 208
- Eurepo 26, 208
- Euribor 26, 208
- Euro 15, 26, 27, 30, 207
- Eurocentralkurs 94, 209
- Eurogruppen 54, 137, 209
- Euromønter 108
- Euroområdet 34, 209
- Europa-Kommissionen 33, 35, 39, 45, 72, 93, 111, 137, 209
- Europa-Parlamentet 131, 134, 209
- Økonomi- og Valutaudvalget 134
- Europæiske Bankudvalg (EBC), Det 114, 209
- Europæiske Centralbank (ECB), Den:
- Adfærdskodekser 159
 - Ansvarlighed 129, 207
 - Arkiver 160
 - Beslutninger 72
 - Besluttende organer 51
 - Betalingsmekanisme 101
 - Budgetkomiteen 158
 - Bygninger 164
 - Corporate governance 157, 207
 - Databeskyttelsesansvarlige, Den 160
 - Dialog med fællesskabsinstitutioner og - organer 133
 - Direktionen 61, 158, 207
 - Domstolsprøvelse af handlinger og undladelser 141
 - Etisk rådgiver 159
 - Finansielle resurser 114
 - Fordelingsnøglen for kapitalindskud 116
 - Forordninger 71
 - Generelle Råd, Det 63, 212
 - Henstillinger 72
 - Hovedsæde 164
 - Hovedsædeaftalen 164
 - Institutionel status 45
 - Instrukser 66
 - Intern kontrol 158
 - Intern revision 159
 - Internationale forbindelser 147
 - Interne afgørelser 66
 - Kontrol af finansiel styring og integritet 142
 - Lovgivningsmæssige beføjelser 70
 - Medarbejdere 161
 - Målsætning 157
 - Officielle renter 51, 80, 208
 - Organisatorisk opbygning 161
 - Pengepolitisk strategi 86
 - Privilegier og immuniteter 45
 - Rolle i eurosystemet 53
 - Rådgivende funktioner 115
 - Sprogpolitik 140
 - Statistik 110
 - Status som juridisk person 45
 - Styrelsesrådet 54, 158, 217
 - Uafhængighed 125
 - Udbudsregler 160
 - Udtalelser 74
 - Valutareserve 96
- Europæiske Fond for Monetært Samarbejde (EMCF), Den 16, 210
- Europæiske Fællesakt, Den 20
- Europæiske Fællesskab (EF), Det 29, 208
- Europæiske Fællesskabers Domstol (EF-Domstolen), De 45, 141, 210
- Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svig (OLAF), Det 142, 211

- Europæiske Monetære Institut (EMI), Det 22, 210
 Europæiske Monetære System (EMS), Det 19, 210
 Europæiske Råd, Det 33, 211
 Europæiske System af Centralbanker (ESCB), Det
 - Arbejdsopgaver 50
 - Formål 47
 - Fælles operationelle systemer 68, 212
 - Ledelse 53, 207
 - Sammensætning 44
 - Social dialog 163
 - Udvalg og komiteer 67
 Europæiske Union (EU), Den
 Europæiske Økonomiske Fællesskab (EØF), Det 15
 Eurosedler 104
 Eurostat 111, 138, 211
 Eurosystemet
 - Aktiviteter 79
 - Begreb 44
 - Intra-Eurosystem finansielle forbindelser 115
 - Intra-Eurosystem rapportering 69
 - Ledelse 53, 207
 - Makroøkonomiske fremskrivninger 86, 214
 - Sammensætning 44, 212
 EU-traktaten *se* Traktaten

 Finansiell stabilitet 113
 Tilsyn 113
 Finjusterende operationer 90, 212
 Forfatning for Europa, En 32, 75, 212
 Forum for Finansiell Stabilitet (FSF) 153

 G10 152
 G7 151
 G20 152
 Generelle Råd, Det *se* Den Europæiske Centralbank (ECB)
 Genkøbsforretning 212
 Gældskvotet 35, 212

 Harmoniseret forbrugerprisindeks (HICP) 82, 212

 Indlånsfaciliteten 91, 213
 Internationale Betalingsbank (BIS), Den 153, 213
 Internationale Valutafond (IMF), Den 148, 213
 Intervention på valutamarkederne 93

 Konvergenskriterier 37, 213
 Korrespondentcentralbankmodellen (CCBM) 103, 213
 Köln-processen 34, 140

 Langfristet markedsoperation 90, 213
 Lissabon-strategien 34
 Luxembourg-processen 34, 139

 Makroøkonomisk dialog 34, 140
 Marginal udlånsfacilitet 91, 214
Marjolin-memorandummet 15
 Markedsoperation 90, 214
 Monetære finansielle institutioner (MFI) 69, 214
 Monetære indtægter 120, 214
 Monetære Udvalg, Den 17, 21, 214

 Nationale centralbanker 46, 50, 51, 52, 65, 74, 98, 102, 103, 112, 115, 120

 Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD) 150, 214
 Overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker (BEPG) 32, 214

 Pengepolitisk strategi 82, 215
 Primær markedsoperation 90, 215
 Prisstabilitet 47, 82, 215
 Proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud 34, 215

 Realtidsbruttoafviklingssystem (RTGS-system) 101, 215
 Referenceværdien for vækst i pengemængden 87, 215
 Reservekrav 92, 216
 Reservekravsgrundlag 92, 216
 Reservekravskoefficient 92, 216
 Reservekravsperiode 92, 216
 Revisionsretten 45, 142

Rådet 30, 33, 40, 50, 55, 73, 93, 135, 216

Sikkerhed 89, 216

Stabilitets- og vækstpagten 24, 33, 216

Stabilitetsprogrammer 33, 217

Standardauktion 90, 217

Statutten for Det Europæiske System af Centralbanker og Den Europæiske Centralbank 21

Styrelsesrådet se Den Europæiske Centralbank (ECB)

Stående facilitet 91, 217

Supplerende forskrifter 71

Target (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system) 101, 217

Target2 102, 217

Tilbageførselsforretning 91, 217

Traktaten 21, 28, 72, 217

Udvalget af Europæiske Værdipapirtilsynsmyndigheder (CESR) 194, 211

Udvalget for Penge-, Kreditmarkeds- og Betalingsbalancestatistik (CMFB) 112, 138, 218

Udvalget for Økonomisk Politik (EPC) 139, 151, 218

Underskudskvotient 33, 218

Valutareserve 96

Valutaswaps 88, 218

Værdipapirafviklingsystem 100, 102, 218

Werner-planen 20

Økonomiske og Finansielle Udvalg (EFC), Det 138, 218

Økonomiske og Monetære Union (ØMU), Den 16, 38, 219

ISBN 978-928990213-7

9 789289 902137